

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012 med två följdmotioner och ett antal motioner från allmänna motionstiden 2012 som innehåller yrkanden som avser samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har, med utgångspunkt i de motioner som väckts om samarbetet inom EU, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet på nio teman. Dessa teman är utvidgningsprocessen, EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, ekonomiska och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, sysselsättning och socialpolitik, jordbruks- och fiskepolitik, miljö- och energifrågor, EU:s institutioner samt utbildning, kultur och idrott.

Utrikesutskottet har berett övriga utskott samt EU-nämnden tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotioner inom sina respektive beredningsområden. Yttranden har inkommit från konstitutionsutskottet, finansutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet, arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2012/13:80 till handlingarna.

I betänkandet finns 35 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Bakgrund	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	10
Utvidgningsprocessen	10
Skrivelsen	10
Motionerna	10
Utrikesutskottets ställningstagande	11
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser	13
Skrivelsen	13
Motionerna	13
Försvarsutskottets yttrande	15
Sammanfattning av näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag	17
EU-nämndens yttrande	17
Utrikesutskottets ställningstagande	17
Ekonomiska och finansiella frågor	23
Skrivelsen	23
Motionerna	23
Finansutskottets yttrande	24
EU-nämndens yttrande	26
Utrikesutskottets ställningstagande	28
Rättsliga och inrikes frågor	30
Skrivelsen	30
Motionerna	30
Justitieukskottets yttrande	31
Socialförsäkringsutskottets yttrande	32
EU-nämndens yttrande	35
Utrikesutskottets ställningstagande	35
Sysstelsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård	36
Skrivelsen	36
Motionerna	37
Civilutskottets yttrande	37
Socialförsäkringsutskottets yttrande	38
Sammandrag av socialutskottets yttrande i protokollsutdrag	39
Sammandrag av näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag	39
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	39
EU-nämndens yttrande	42
Utrikesutskottets ställningstagande	42
Jordbruks- och fiskepolitik	43
Skrivelsen	43
Motionerna	43
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	44

EU-nämndens yttrande	47
Utrikesutskottets ställningstagande	47
Miljö-, infrastruktur- och energifrågor	48
Skrivelsen	48
Motionerna	48
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	49
Näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag	50
EU-nämndens yttrande	50
Utrikesutskottets ställningstagande	50
EU:s institutioner	52
Skrivelsen	52
Motionerna	52
Konstitutionsutskottets yttrande	52
Utrikesutskottets ställningstagande	53
Utbildning, kultur och idrott	54
Skrivelsen	54
Motionerna	54
Utbildningsutskottets yttrande	55
Sammandrag av kulturutskottets yttrande i protokollsutdrag	56
Utrikesutskottets ställningstagande	57
Skrivelsen och övriga yrkanden	58
Reservationer	59
1. Utvidgningen, punkt 1 (SD)	59
2. Hbtq-personers rättigheter, punkt 2 (S, MP, V)	60
3. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (SD)	60
4. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 – motiveringen (MP)	61
5. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 – motiveringen (V)	62
6. Biståndspolitik, punkt 4 (S)	62
7. Biståndspolitik, punkt 4 – motiveringen (MP, V)	64
8. Södra grannskapet, punkt 5 (S, MP)	65
9. Södra grannskapet, punkt 5 (SD)	66
10. Södra grannskapet, punkt 5 – motiveringen (V)	67
11. Mellanöstern, punkt 6 (S)	67
12. Mellanöstern, punkt 6 – motiveringen (MP)	68
13. Mellanöstern, punkt 6 – motiveringen (V)	70
14. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 (S)	71
15. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 (SD)	72
16. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 – motiveringen (MP)	73
17. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 – motiveringen (V)	74
18. Finansiella frågor, punkt 8 (S)	75
19. Finansiella frågor, punkt 8 (SD)	77
20. Beskattningsfrågor av finanssektorn, punkt 9 (S, MP, V)	78
21. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 10 (S, MP, V)	79
22. Asyl- och migrationspolitik, punkt 11 (S)	79
23. Asyl- och migrationspolitik, punkt 11 (SD)	80

24. Asyl- och migrationspolitik, punkt 11 – motiveringen (V)	81
25. Sysselsättning och socialpolitik, punkt 12 (S)	82
26. Sysselsättning och socialpolitik, punkt 12 (SD)	84
27. Vissa jämlikhets- och jämställdhetsfrågor, punkt 13 (S, MP, V)	86
28. Jordbruks- och fiskepolitik, punkt 14 (S, MP)	87
29. Jordbruks- och fiskepolitik, punkt 14 (SD)	89
30. Jordbruks- och fiskepolitik, punkt 14 – motiveringen (V)	90
31. Miljö- och energipolitik, punkt 15 (S, MP, V)	91
32. Miljö- och energipolitik, punkt 15 (SD)	93
33. EU:s institutioner, punkt 16 (SD)	96
34. Utbildning, kultur och idrott, punkt 17 (S)	97
35. Utbildning, kultur och idrott, punkt 17 (SD)	98
Särskilda yttranden	101
1. Finansiella frågor, punkt 8 (V)	101
2. Socialt protokoll (S, V)	101
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	103
Skrivelsen	103
Följdmotionerna	103
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	107
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18	109
<i>Bilaga 3</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande	110
<i>Bilaga 4</i>	
Finansutskottets yttrande	118
<i>Bilaga 5</i>	
Justitieutskottets yttrande	142
<i>Bilaga 6</i>	
Civilutskottets yttrande	150
<i>Bilaga 7</i>	
Försvarsutskottets yttrande	156
<i>Bilaga 8</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	168
<i>Bilaga 9</i>	
Protokollsutdrag från socialutskottet	181
<i>Bilaga 10</i>	
Protokollsutdrag från kulturutskottet	182
<i>Bilaga 11</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	185
<i>Bilaga 12</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	195
<i>Bilaga 13</i>	
Protokollsutdrag från näringsutskottet	224
<i>Bilaga 14</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	225
<i>Bilaga 15</i>	
EU-nämndens yttrande 2012/13:EUN2y	236

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utvidgningen

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del, 2012/13:U13 yrkandena 2 och 3 samt 2012/13:U306 yrkande 55.

Reservation 1 (SD)

2. Hbtq-personers rättigheter

Riksdagen avslår motion 2012/13:So595 yrkandena 28–30.

Reservation 2 (S, MP, V)

3. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del, 2012/13:U13 yrkandena 7 och 27 samt 2012/13:U306 yrkandena 56, 59 och 60.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (MP) – motiveringen

Reservation 5 (V) – motiveringen

4. Biståndspolitik

Riksdagen avslår motion 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (MP, V) – motiveringen

5. Södra grannskapet

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del, 2012/13:U13 yrkande 8 och 2012/13:U306 yrkande 57.

Reservation 8 (S, MP)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V) – motiveringen

6. Mellanöstern

Riksdagen avslår motion 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (MP) – motiveringen

Reservation 13 (V) – motiveringen

7. Försvarsfrågor och civil krishantering

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 25 och 2012/13:U13 yrkande 5.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (MP) – motiveringen

Reservation 17 (V) – motiveringen

8. Finansiella frågor

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkandena 15–21 och 2012/13:U13 yrkandena 14, 15 och 24.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (SD)

9. Beskattning av finanssektorn

Riksdagen avslår motion 2012/13:U12 yrkande 14.

Reservation 20 (S, MP, V)

10. Rättsliga och inrikes frågor

Riksdagen avslår motion 2012/13:U12 yrkande 2.

Reservation 21 (S, MP, V)

11. Asyl- och migrationspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 24 och 2012/13:U13 yrkandena 4, 6, 12, 13 och 16–18.

Reservation 22 (S)

Reservation 23 (SD)

Reservation 24 (V) – motiveringen

12. Sysselsättning och socialpolitik

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkandena 4, 6–8 och 10 samt 2012/13:U13 yrkandena 9–11 och 33.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (SD)

13. Vissa jämlikhets- och jämställdhetsfrågor

Riksdagen avslår motion 2012/13:U12 yrkandena 5 och 9.

Reservation 27 (S, MP, V)

14. Jordbruks- och fiskepolitik

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 12 och 2012/13:U13 yrkandena 20 och 23.

Reservation 28 (S, MP)

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (V) – motiveringen

15. Miljö- och energipolitik

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkandena 3 och 13 samt 2012/13:U13 yrkandena 19, 21, 22 och 28–30.

Reservation 31 (S, MP, V)

Reservation 32 (SD)

16. EU:s institutioner

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U13 yrkandena 1, 25, 26 och 37 samt 2012/13:U306 yrkande 54.

Reservation 33 (SD)

17. Utbildning, kultur och idrott

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U12 yrkandena 22 och 23 samt 2012/13:U13 yrkandena 31, 32, 35, 36 och 38.

Reservation 34 (S)

Reservation 35 (SD)

18. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

19. Skrivelse 2012/13:80

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:80 till handlingarna.

Stockholm den 23 maj 2013

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Ismail Kamil (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Hans Linde (V), Staffan Danielsson (C), Gustav Blix (M) och Björn Söder (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 7 mars 2013 om skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012, vilken bordlades av kammaren den 15 mars 2013. I detta betänkande behandlar utskottet skrivelsen och två följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen. Utskottet behandlar även ett antal motioner från allmänna motionstiden 2012 som berör samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har, med utgångspunkt i de motioner som har väckts, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet vid nio teman. Dessa är utvidgningsprocessen, EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, ekonomiska och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor, sysselsättning och socialpolitik, jordbruks- och fiskepolitik, miljö- och energifrågor, EU:s institutioner samt utbildning, kultur och idrott.

Följande utskott har yttrat sig över skrivelsen: konstitutionsutskottet, finansutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet, arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden.

Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden, men återges också i sin helhet i bilagorna 3–15 i betänkandet.

I betänkandet behandlar utskottet tre gemensamma dokument från kommissionen och den höga representanten. Dessa behandlar dels den europeiska grannskapspolitiken (JOIN(2013) 4), dels Serbiens framsteg för att uppnå kriterierna för medlemskap (JOIN(2013) 7), dels Kosovos framsteg på vissa områden av betydelse för ett eventuellt beslut om att inleda förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal (JOIN(2013) 8). Utskottet behandlar även två meddelanden från kommissionen som handlar om Kroatiens förberedelser inför anslutningen (KOM(2013) 171) respektive Makedonien (KOM(2013) 205).

Bakgrund

Enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen och varje år till riksdagen lämna en skrivelse med en berättelse om verksamheten i Europeiska unionen. Med skrivelse 2012/13:80 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Utskottets överväganden

Utvidgningsprocessen

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för utvidgningsprocessen (s. 34–40). Regeringen framhåller att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och har medverkat till att stärka Europas säkerhet, ekonomiska utveckling och stabilitet. Att utvidgningen fortsätter är strategiskt viktigt för EU som helhet, inte minst när det gäller unionens kapacitet att bemöta globala utmaningar. Sverige har under året strävat efter att utvidgningens principer ska bevaras och unionens åtaganden fullföljas. Förberedelserna fortskrider inför Kroatiens EU-inträde som förväntas äga rum den 1 juli 2013.

Motionerna

I kommittémotionerna 2011/12:U12 yrkande 1 och 2012/13:U306 yrkande 55, båda av Urban Ahlin m.fl., argumenterar Socialdemokraterna för att EU:s utvidgning måste fortsätta. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU. EU:s utvidgning har varit framgångsrik, och Socialdemokraterna stöder en fortsatt utvidgning. Sverige bör stödja nödvändiga reformer i Turkiet och de andra kandidatländerna för att de ska kunna bli EU-medlemmar när de vill och när de uppfyller de uppställda kriterierna.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. yrkande 2 vill Sverigedemokraterna att regeringen, i ljuset av kommissionens utvidgningsstrategi, ska ta initiativ till en djupgående debatt om konditionalitet i samband med anslutningsförhandlingar. I yrkande 3 motsätter sig motionärerna ett turkiskt medlemskap i EU mot bakgrund av att landets demokratiska statsskick knappast kan anses stabilt och att det finns ett inslag av islamistiska krafter i dess politiska liv.

I kommittémotion 2012/13:So595 (MP) av Helena Leander m.fl. anförs i yrkande 28 att Sverige bör engagera sig mer för att garantera att EU-länderna följer överenskomna principer för mötesfrihet för hbtq-personer. I yrkande 29 föreslås att Sverige ska verka för att hbtq-rättigheter ska vara inkluderade i de villkor som handlar om mänskliga rättigheter för nya medlemsländer i EU. I yrkande 30 anförs att Sverige bör vara aktivt inom EU för att stärka hbtq-personers rättigheter såväl i medlemsländerna som i länder som söker medlemskap.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet vill betona att EU:s engagemang för utvidgningsprocessen gagnar såväl unionen som de länder som eftersträvar medlemskap. Detta budskap måste lyftas fram och förklaras tydligt för allmänheten för att öka förståelsen och stödet för utvidgningen. EU:s utvidgningsprocess bidrar till stabiliteten i Europa och till säkerheten och välbefindandet för befolkningen i Europa. Utskottet vill betona vikten av att, i ljuset av den ekonomiska krisen, motverka krafter som vänder sig bort från öppenhet och samarbete. Sverige måste fortsätta att vara en stark kraft för öppna samhällen, för ett öppet Europa och för en öppen värld.

Unionens åtgärder i internationella sammanhang, inklusive utvidgningsprocessen, ska utgå från de principer som har legat till grund för dess egen tillblivelse, utveckling och utvidgning och som den strävar efter att föra fram i resten av världen: demokrati, rättsstaten, de mänskliga rättigheternas och grundläggande friheternas universalitet och odelbarhet, respekt för människors värde, jämlikhet och solidaritet samt respekt för principerna i Förenta nationernas stadga och i folkrätten. Utskottet välkomnar att kommissionen i sitt årliga utvidgningspaket sätter utvecklingen av rättsstaten i centrum, bl.a. hur de nya länderna ska kunna förbättra sitt rättsväsende samt bekämpa korruption och organiserad brottslighet.

EU har gjort långtgående åtaganden om att alla människor ska tillförsäkras mänskliga rättigheter utan diskriminering och att dessa gäller för alla medlemsstater och kandidatländer utan undantag. Åtagandena innefattar förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Utskottet anser att det är angeläget att EU utvecklar effektiva verktyg för att upprätthålla de grundläggande mänskliga rättigheterna inom unionen. Utskottet har tidigare uttalat (2012/13:UU15) att man ser positivt på att en verktygslåda för EU:s praktiska arbete med att främja och skydda de mänskliga rättigheterna för hbt-personer har antagits. Verktygslådan ska hjälpa EU:s institutioner att agera förebyggande mot kränkningar av hbt-personers mänskliga rättigheter och hantera de strukturella orsakerna bakom dessa kränkningar. Utskottet välkomnar också att rådet ska utarbeta riktlinjer om hbt-personers mänskliga rättigheter med utgångspunkt i verktygslådan.

Utskottet ger sitt fortsatta stöd till EU:s föranslutningsstöd som har till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmandeprocesser genom riktade insatser inom bl.a. kapacitetsuppbyggnad. Föranslutningsstödet uppgår till totalt ca 11,5 miljarder euro för perioden 2007–2013 och omfattar både kandidatländer och potentiella kandidatländer. En ny förordning för föranslutningsstödet för perioden 2014–2020 håller på att tas fram. Utskottet välkomnar att kommissionens målsättningar för det framtida stödet innefattar ett förstärkt samband mellan finansiellt stöd och uppsatta prioriteringar i utvidgningsstrategin.

I december 2009 infördes viseringsfrihet gentemot Schengenländer för medborgare från Serbien, Makedonien och Montenegro. Motsvarande skedde i december 2010 för Albanien och Bosnien. För Kosovo har en

dialog inletts om viseringsfrihet. Under 2012 har rådet fortsatt förhandlingar med Europaparlamentet om en ändring i viseringsförordningen som innebär att det införs en suspenderingsmekanism för viseringsfriheten vid vissa krissituationer.

Reformtakten i Turkiet har avtagit betydligt under senare år. Turkiet har en lång väg kvar till EU-medlemskap. Flertalet av de 35 förhandlingskapitlen är antingen formellt frusna av EU på grund av att Turkiet inte har genomfört det s.k. Ankaraprotokollet eller är blockerade av enskilda medlemsstater. I årets översynsrapport skärper kommissionen sin kritik mot framför allt situationen för yttrandefriheten i Turkiet. Man konstaterar också att kurdfrågan kräver en fredlig lösning. EU har under året strävat efter att behålla dynamiken i processen genom den s.k. positiva agendan, som innebär en informell dialog även på de förhandlingsområden som är frusna eller blockerade. Den positiva agendan ska inte ses som en ersättning för anslutningsförhandlingarna, utan som ett komplement. Ett fördjupat samarbete på det utrikespolitiska området är en viktig del av ambitionen, med tanke på Turkiets strategiska betydelse för unionen. Utskottet vill betona att EU blir en starkare union såväl ekonomiskt som politiskt med ett demokratiskt Turkiet som medlem i framtiden. Samtidigt vill utskottet understryka vikten av att EU tar frågan om den turkiska press- och yttrandefriheten på allvar. Turkiet måste som kandidatland genomföra reformer för att bl.a. förbättra situationen när det gäller yttrande- och pressfrihet. Utskottet noterar också förhandlingsprocessen som inleddes 2008 under FN-ledning mellan de turk- och grekcypriotiska parterna för att lösa Cypernfrågan och understryker att en lösning av Cypernfrågan skulle påverka Turkiets EU-närmande positivt.

Utskottet välkomnar att förhandlingarna om ett isländskt EU-medlemskap under 2012 har fortskridit i ett högt tempo och med gott resultat.

Utskottet välkomnar även Kroatiens EU-inträde som preliminärt kommer att ske den 1 juli 2013 under förutsättning att anslutningsfördraget ratificeras av alla medlemsstater. Riksdagen godkände anslutningsfördraget hösten 2012 efter behandling i utskottet (bet. 2012/13:UU14). I kommissionens övervakningsrapport om Kroatiens förberedelser inför anslutningen (KOM(2013) 171) konstateras att Kroatien över lag fullgör de åtaganden och uppfyller de krav som följer av anslutningsförhandlingarna i alla kapitel. Kommissionen är därför övertygad om att Kroatien kommer att vara redo för medlemskap den 1 juli 2013. Utifrån de resultat som åstadkommits hittills förväntas Kroatien fortsätta att förbättra sina resultat på rättsstatsområdet, framför allt kampen mot korruptionen.

Kommissionen konstaterar i sin rapport om Makedonien (KOM(2013) 205) att framsteg har gjorts i genomförandet av de reformer som överenskommit inom ramen för högnivådialogen om anslutning till Europeiska unionen, bl.a. vad gäller yttrandefrihet och medier. Förbindelserna med grannländerna är fortsatt goda, och åtgärder har vidtagits när det gäl-

ler de bilaterala förbindelserna med Bulgarien och Grekland. Kommissionen konstaterar att de formella diskussionerna om namnfrågan som förs under FN:s överinseende har fått ny fart under rapporteringsperioden.

Utskottet noterar att förhandlingarna fortsätter med kandidatländerna Makedonien, Montenegro och Serbien, och att diskussionerna fortsätter med de potentiella kandidatländerna Albanien samt Bosnien och Hercegovina. Utskottet välkomnar att en uppgörelse nåtts mellan Serbien och Kosovo om normalisering av relationerna och noterar de insatser som gjorts av kommissionen och EU:s utrikesjänst (EEAS) under ledning av den höga representanten Catherine Ashton för att möjliggöra uppgörelsen. Enligt utskottets bedömning bör denna överenskommelse göra det lättare att snabbt inleda anslutningsförhandlingar med Serbien och förhandlingar med Kosovo om ett stabiliserings- och associationsavtal (SAA).

Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrks motionerna 2012/13: U12 yrkande 1 i denna del, 2012/13:U13 yrkande 2 och 3, 2012/13: UU306 yrkande 55 och 2012/13:So595 yrkandena 28–30.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s förbindelser med omvärlden (s. 44–95). Avsnittet behandlar EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, den gemensamma handelspolitiken, EU som global utvecklingsaktör samt EU:s bilaterala och regionala förbindelser. Regeringen anger att målen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken bl.a. är att skydda unionens gemensamma värden och intressen, att stärka unionens säkerhet och att främja internationellt samarbete. EU är en synlig och alltmer efterfrågad aktör på den globala arenan. Det framgår av skrivelsen att EU under året har utvecklat sitt engagemang för fred och säkerhet i Afrika med nya insatser runt Afrikas horn samt i Sahel och Sydsudan inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna förmåga och har bidragit med personal till samtliga insatser.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 59 hävdar Socialdemokraterna att EU i dag står modell när andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten. Områdena och metoderna för EU:s samarbete inspirerar andra. EU har därför ett stort ansvar att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning.

I kommittémotionerna 2012/13:U12 yrkande 1 och 2012/13:U306 yrkande 60 understryker Socialdemokraterna EU:s viktiga roll i världen och att EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. Vektorrätten på utrikespolitikens område måste gälla även i fortsättningen. Sverige ska i största möjliga mån eftersträva enighet inom EU, men går inte enighet att uppnå måste Sverige alltid vara berett att hävda sin uppfattning. Sverige har historiskt varit ett land som trots sin mindre storlek har spelat en stor roll i den internationella debatten. Genom att Sverige i dag agerar tillsammans med övriga EU-länder kan vår utrikespolitik få den tyngd som ett gemensamt EU-agerande ger. EU:s förmåga att vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft i det globala samarbetet, inte minst i Förenta nationerna, måste stärkas. EU:s snabbinsatsstyrkor, där Sverige har bidragit genom den nordiska stridsgruppen (NBG), har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlägen. Det finns dock anledning att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välbefinnande och utveckling inom EU utan också till välbefinnande och utveckling i hela världen. EU bör rikta starkare krav på medlemsländerna att leva upp till millenniedeklarationens åtagande om minst 0,7 procent av BNP i bistånd. Socialdemokraterna vill att återkopplingen av EU:s bistånd förbättras. Det skulle öka kunskapen om EU:s verksamhet på området, vilket är särskilt viktigt då det gäller en så stor aktör. EU:s länder är tillsammans världens största biståndsgivare, och unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål.

I kommittémotion 2012/13:U12 yrkande 1 och kommittémotion 2012/13:U306 yrkande 56, båda av Urban Ahlin m.fl., argumenterar Socialdemokraterna för att EU måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka det gemensamma grannskapet med Ryssland. Det östliga partnerskapet välkomnas av Socialdemokraterna. EU måste skapa en mer samordnad politik gentemot Ryssland, inte minst energipolitiskt. Regeringen bör också utarbeta en Svartahavsstrategi för att bidra till unionens arbete i området. Vidare bör Sverige vara pådrivande inom EU när det gäller hur arbetet med EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Det är positivt att EU har erbjudit Vitryssland förhandlingar om förenklade viseringsavtal för att förenkla resandet för vanliga vitryska medborgare. Sverige bör inom EU samla likasinnade länder för ett strukturerat samarbete kring konkret stöd till demokratiutveckling i Vitryssland.

I kommittémotion 2012/13:U12 yrkande 1 och kommittémotion 2012/13:U306 yrkande 57, båda av Urban Ahlin m.fl., menar Socialdemokraterna att det finns anledning att vara självkritisk mot den roll som EU har spelat i det södra grannskapet. Kortsiktiga politiska och ekonomiska intressen har fått styra EU:s agerande gentemot de länder som nu har störtat en diktatorisk regim i stället för ett långsiktigt arbete för de värderingar som EU grundas på och har till uppgift att sprida. Om EU och USA i stället hade

främjat demokrati och mänskliga rättigheter hade man stöttat verklig och hållbar stabilitet och utveckling. EU måste dra lärdom av detta och självkritiskt ompröva sitt sätt att agera gentemot andra diktaturer som fortfarande finns kvar. EU måste nu visa i handling att man står upp för de värderingar som utgör unionens fundament.

I kommittémotion 2012/13:U12 yrkande 1 lyfter Socialdemokraterna också fram Israel och Palestina. Alla parter i konflikten måste enligt motionärerna avstå från våld och möjliggöra fredsförhandlingar. Muren och utbyggnaden av illegala bosättningar på ockuperad mark samt ockupationen av Västbanken och Östra Jerusalem måste upphöra. Sverige bör införa ursprungsmärkning av varor från bosättningarna, och motionärerna vill att Sverige agerar för att fler EU-länder gör likadant. EU bör också ta fram mekanismer för att stoppa finansiella transaktioner till bosättarna för att markera mot bosättningspolitiken.

I kommittémotion 2012/13:U12 yrkande 25 argumenterar Socialdemokraterna för att Sverige ska vara en aktiv part i mellanstatligt samarbete kring försvarsfrågor och frågor som gäller civil krishantering. Det är dock viktigt att hävda Sveriges och andra medlemsstaters självständighet, och samarbetet måste bygga på frivillighet och förtroende. Motionärerna anser också att Sverige ska ta en aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att uppmuntra och stödja svensk medverkan i industriellt samarbete. Samarbetet ska ske på mellanstatlig nivå och bygga på frivillighet och förtroende.

I kommittémotion 2012/13:U13 yrkande 5 av Björn Söder m.fl. ser Sverigedemokraterna med oro på att Sverige alltmer engagerar sig i internationella militära insatser som är beslutade på EU-nivå. Regeringen bör inom EU verka för att säkerhets- och försvarspolitikerna i huvudsak ska ligga på respektive medlemsland. Om samarbete är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis. I yrkande 7 föreslår Sverigedemokraterna att villkoren bör skärpas för associationsavtal och avtal som innebär ekonomisk integration med tillgång till den inre marknaden. I yrkande 8 argumenterar motionärerna för att Sverige bör lämna unionen för Medelhavsområdet. I yrkande 27 argumenteras för att även andra intressen än de rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken, t.ex. vad gäller djurskydd. Sverigedemokraterna anser dock att subventioner, såsom exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländerna ska avskaffas.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet framhåller de gällande rättsliga förutsättningar och politiska beslutsprocesser som gäller för svenskt deltagande i internationella insatser och delar mot den bakgrunden inte motionärernas bedömning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet eller att riksdagens inflytande över beslut om svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat. Försvarsutskottet har tidi-

gare framhållit att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska tillförsäkra unionen civil och militär kapacitet för att utanför unionen bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med FN-stadgan och att resurserna ska tillhandahållas av medlemsstaterna. Försvarsutskottet vidhåller denna uppfattning och anser att svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser också handlar om att främja vår nationella säkerhet och svenska intressen. Mot denna bakgrund anser försvarsutskottet att motion 2012/13:U13 yrkande 5 bör avslås.

Försvarsutskottet noterar att samarbetet mellan EU:s medlemsstater inom det försvars- och säkerhetspolitiska området har fördjupats de senaste åren. Samarbetet är mellanstatligt och innebär inte att medlemsstaterna har gjort avkall på sin nationella suveränitet. Samtidigt finns det en europeisk samsyn i fråga om att säkerhetspolitiska och försvarsindustriella utmaningar för Europa endast kan lösas i samverkan.

I riksdagens inriktningsbeslut för Försvarsmakten konstateras att ett användbart, tillgängligt och flexibelt försvar förutsätter en effektiv materielförsörjning. Detta förutsätter i sin tur både internationellt materielsamarbete, som möjliggör interoperabilitet och upprätthållandet av förmågor som annars skulle ha varit för kostsamma, och en välfungerande försvarsindustrimarknad där rätt materiel kan anskaffas på ett kostnadseffektivt sätt. Försvarsutskottet noterar att man i den sjupartiuppställning som ingått i utskottet om försvarets materielförsörjning har ställt sig bakom dessa principer och konstaterat att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska styra anskaffningen av materiel. Försvarsutskottet anser liksom tidigare att en mer öppen och transparent europeisk försvarsindustrimarknad ligger i Sveriges intresse. Den i Sverige verksamma försvarsindustrin är en av de mest utvecklade i Europa och starkt exportberoende och gynnas därmed av en större avsättningsmarknad där produktens kvalitet och pris är avgörande. Sverige har därför ställt sig positivt till genomförandet av det europeiska försvarsupphandlingsdirektivet, som syftar till att skapa en mer öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad inom EU. De möjligheter direktivet erbjuder när det gäller att tillvarata viktiga aspekter såsom försörjningstrygghet och informationssäkerhet har också ansetts minska behovet av att göra undantag från EU:s regelverk av skäl som kan hänföras till nationell säkerhet. Samtidigt har försvarsutskottet betonat vikten av att hänsyn till väsentliga nationella säkerhetsintressen även fortsättningsvis ska kunna medföra undantag från konkurrensutsatt upphandling på försvarsmaterielområdet, helt i enlighet med de undantag som medges enligt EU-direktivet. Försvarsutskottet ser positivt på att kommissionen övervakar och följer upp införlivandet och tillämpningen av försvarsupphandlingsdirektivet för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av bestämmelserna i medlemsstaterna.

Försvarsutskottet välkomnar vidare att regeringen har tagit initiativ till en uppföljning på området som också ska beakta hur andra medlemsstater arbetar med nationella strategier för att identifiera och värna väsentliga

säkerhetsintressen. Försvarsutskottet förutsätter att regeringen, i enlighet med vad riksdagen tidigare uttalat i frågan, definierar de väsentliga säkerhetsintressen som enligt EU:s regelverk kan motivera avsteg från konkurrensupphandling och inleder ett långsiktigt utvecklingsarbete. Med hänvisning till vad som ovan anförts gör försvarsutskottet bedömningen att motionärernas ståndpunkter i frågan i huvudsak ligger i linje med regeringens och att det som eftersträvas i motion 2012/13:UU12 yrkande 25 till viss del kommer att tillgodoses. Försvarsutskottet föreslår därför att motionen avstyrks.

Sammanfattning av näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag

Näringsutskottet hänvisar i sitt yttrande i protokollsutdrag till tidigare behandlingar av handelspolitikens inriktning i betänkande 2012/13:NU13 Handelspolitiska frågor och i genomförda överläggningar om Inre marknadsakten II med handelsminister Ewa Björling (prot. 2012/13:11 § 5 och 2012/13:13 § 7).

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar att ett stort antal samråd i nämnden fortfarande har gällt situationen och utvecklingen i EU:s södra grannskap och då främst Syrien. Fredsprocessen i Mellanöstern har diskuterats upprepade gånger liksom Irans kärntekniska program. Afrika, särskilt Afrikas horn inklusive Somalia, Sudan och Sydsudan samt utvecklingen i Mali, har stått på agendan ett flertal gånger. Förändringar i Burmas relationer med omvärlden och EU:s förbindelser med Kina är andra områden som har diskuterats i nämnden.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet anser att EU ska vara en stark röst för frihet och en stark kraft för fred samt att Sverige har ett ansvar för att i europeisk samverkan bidra till frihet, fred, säkerhet och utveckling i vårt eget närområde och globalt. Utskottet konstaterar att samarbetet inom unionen intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sveriges säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra. Hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer.

Utskottet står fast vid sin tidigare uttalade ståndpunkt att EU:s förmåga att agera som en säkerhetspolitisk aktör är en funktion av resurser och sammanhållning (bet. 2012/13:UU7). Utskottet anser att det därför är av största vikt att motverka inre splittringar inom EU. Ett Europa i flera hastigheter försvagar EU som säkerhetspolitisk aktör. EU vinner i globalt inflytande och trovärdighet genom att stå enat och agera gemensamt. I ljuset av den ekonomiska krisen och efterföljande maktförskjutningar anser utskottet att EU mer än någonsin behövs för att utveckla globala normer

och institutioner. Utskottet välkomnar Sveriges, Polens, Italiens och Spaniens initiativ till att arbeta fram en bred utrikespolitisk strategi för EU. Utskottet, som aktivt följer arbetet, anser att framtagandet av en strategi, i en situation med resursbrist, är desto viktigare för att uppnå ett effektivt resursutnyttjande inom de mest relevanta områdena.

Utskottet vill understryka vikten av ett nära samarbete med andra aktörer inom ramen för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Utskottet välkomnar därför att EU:s handlingsplan för praktiskt stöd till FN inom ramen för internationell krishantering har fortsatt att implementeras under året. Ett effektivt samarbete mellan EU och Nato är också av stor betydelse för internationell krishantering. Behovet av nära samarbete är särskilt stort i områden där både Nato och EU är närvarande och aktiva med fredsfrämjande personal, t.ex. i Kosovo. Utskottet noterar också att samarbetet med regionala afrikanska organisationer har fortsatt under 2012 och spelar en framträdande roll i EU:s arbete för att stärka fred och säkerhet i Afrika.

Utskottet noterar även att EU under året aktivt har stött OSSE:s kapacitet inom rustningskontroll och militär transparens samt konfliktförebyggande och krishantering samt har arbetat för att stärka OSSE:s mänskliga dimension (mänskliga rättigheter, rättsstaten och demokrati) inklusive mediefrihet. Vad gäller samarbetet med Europarådet välkomnar utskottet att ett gemensamt ramverk för demokratiarbete och normutveckling av arbetet med mänskliga rättigheter har utvecklats. Utskottet vill understryka vikten av att EU fortsätter att stödja den internationella brottsmålsdomstolen när det gäller att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser och se till att straffrihet för förövarna av dessa brott upphör.

Det är enligt utskottet angeläget att EU genom en bred och effektiv utrikespolitik står väl rustat att möta de globala utmaningar som Europa och världen står inför. Utskottet konstaterar att det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU, inklusive krishantering och fredsfrämjande insatser, är under fortsatt stark tillväxt. EU:s roll i internationell krishantering har förstärkts markant de senaste åren, och antalet militära och civila insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) fortsätter att öka. GSFP är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Utskottet anser att Sverige även i fortsättningen aktivt bör bidra till såväl den konceptuella som den operativa utvecklingen av GUSP och driva på utvecklingen av EU som en global aktör.

Utskottet vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning (2011/12:UU4y) att medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper innebär att Sverige tar ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppens snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Utskottet förutsätter att riksdagen även i fortsättningen kommer att informeras kontinuerligt om stridsgruppens utveckling och användning. Det är utskottets uppfattning att EU:s militära och civila krishanteringskapacitet –

där stridsgruppen kompletterar unionens diplomatiska, ekonomiska och biståndspolitiska verktyg – bidrar till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser såväl i EU:s närområde som på mer avlägsna platser. Det är enligt utskottet angeläget att EU:s stridsgrupper vid behov även kan ställas till Förenta nationernas förfogande om FN så efterfrågar.

Utskottet vill också betona vikten av att arbetet med att genomföra EU:s strategi för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen fortsätter. Utskottet välkomnar i sammanhanget att EU aktivt bidragit till att 2012 års översynskonferens för FN:s handlingsplan om små och lätta vapen (SALW) antog ett slutdokument som bekräftar att åtagandena i handlingsplanen ligger fast.

Utskottet konstaterar att EU är en global utvecklingsaktör som tillsammans med medlemsstaterna står för mer än hälften av världens totala utvecklingsbistånd. Utskottet har tidigare noterat att biståndet från EU och dess medlemsstater har minskat mellan 2010 och 2011 (bet. 2012/13:UU12). Utskottet har under en följd av år i sina budgetbetänkanden poängterat vikten av att främja internationella biståndsströmmar och betonat att EU och dess medlemsstater måste förverkliga sina åtaganden om utvecklingsfinansiering som gjorts vid ett flertal tillfällen. Utskottet vidhåller detta.

Det är samtidigt viktigt att framhålla att EU även har ett antal andra instrument än bistånd till sitt förfogande och arbetar med andra politikområden som bör bidra till global utveckling. Artikel 208 i Lissabonfördraget anger att utvecklingsmålen ska beaktas vid beslut inom EU:s olika politikområden som kan påverka utvecklingsländer. Rådsslutsatser om en ny strategisk inriktning för EU:s bistånd, Agenda för förändring, antogs av rådet i maj 2012. Utskottet välkomnar att slutsatserna betonar samarbetsländernas respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer när inriktningen på och omfånget av EU:s utvecklingssamarbete bestäms. Beslutet slår också fast att EU:s bilaterala bistånd bör koncentreras till de fattigaste länderna med störst behov. Mer resurser riktas till områdena mänskliga rättigheter, demokrati och andra nyckelfrågor för god samhällsstyrning samt till inkluderande och hållbar tillväxt.

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015 (utl. 2012/13:UU18). Utskottet instämmer i stort med den inställning som kommissionen föreslår och anser att meddelandet utgör en god grund för framtida diskussioner. Det är viktigt att EU kan enas om ett antal principer inför den globala debatten om utvecklingsagendan efter 2015. EU har, som världens största biståndsgivare och handelspartner, en central roll att spela. Den framtida globala utvecklingsdagordningen bör gälla för alla länder och ha fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling som främsta mål. EU bör driva samstämmighet för utveckling som en central fråga. Vidare understryker utskottet att miljö

och klimat, demokrati och mänskliga rättigheter samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling är grundläggande förutsättningar för att stimulera utvecklingens drivkrafter.

Utskottets konstaterar att ramen för EU:s samarbete österut utgörs av det östliga partnerskapet, som har tillkommit på polsk-svenskt initiativ. Genom partnerskapet har EU:s politik gentemot de östliga grannländerna stärkts. Utvecklingen av det östliga partnerskapet i alla dess delar är av centralt intresse för Sverige. Utskottet välkomnar att arbetet för att fördjupa och utveckla det östliga partnerskapet har fortsatt under året och att förhandlingarna om associeringsavtal med Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan har fortsatt med goda resultat. Ukraina avslutade under 2012 sina förhandlingar med EU om ett associeringsavtal inklusive ett fördjupat frihandelsområde. Utskottet beklagar att den politiska situationen i landet för närvarande försvårar vidare framsteg i samarbetet, inklusive undertecknande och ratificering av avtalet.

I kommissionens och den höga representantens rapport om den europeiska granskningspolitiken (JOIN(2013) 4) görs en genomgång av hur EU och partnerländerna har lyckats i genomförandet av de gemensamt överenskomna reformmålen inom ramen för partnerskapet. Ländervisa genomgångar görs för att bedöma genomförandet av politiken i de länder med vilka handlingsplaner eller liknande dokument överenskommit. I meddelandet finns två regionala lägesrapporter med en översyn av de framsteg som gjorts när det gäller genomförandet av det östliga partnerskapet respektive av partnerskapet för demokrati och delat välstånd med länderna söder om Medelhavet. Kommissionen konstaterar att framstegen i genomförandet av reformerna har varit ojämna. Kommissionen understryker dock att detta inte får leda till att arbetet upphör. Tvärtom måste EU intensifiera sitt engagemang i processen, också på lång sikt. Utskottet delar denna uppfattning.

Utskottet konstaterar att Ryssland är en viktig global och regional aktör. Den ryska staten lever dock inte upp till målen att stärka rättsstaten, bekämpa korruptionen och främja uppkomsten av ett starkt civilt samhälle. Viktiga mål för EU:s politik bör därför vara att bidra till att stärka rättsstaten och bidra till framväxten av ett starkt civilt samhälle i Ryssland. Utskottet anser att en uppriktig och vid behov kritisk dialog med Ryssland är ett naturligt inslag i de fördjupade och förtroendefulla relationer som eftersträvas.

Ryssland upptogs i augusti 2012 som fullvärdig medlem i WTO. Detta är enligt utskottets uppfattning ett viktigt steg i det bilaterala ekonomiska förhållandet mellan EU och Ryssland. WTO-anslutningen innebär först och främst en möjlighet till långsiktigt strategiskt samarbete och förbättrade handels- och investeringsmöjligheter i Ryssland. Det ryska medlemskapet innebär även stora direkta vinster för EU och Sverige i form av minskade importtullar samt en ökad förutsägbarhet och större transparens på den ryska marknaden.

Utskottet noterar att EU under året har fortsatt att i starka ordalag kritisera de fundamentala bristerna för demokratiska spelregler och respekten för mänskliga rättigheter i Vitryssland och krävt att samtliga politiska fångar ska frigges och rehabiliteras. Det alltmer försämrade läget beträffande mänskliga rättigheter motiverar de restriktiva åtgärder som EU successivt har infört mot landet. Det är samtidigt viktigt att fortsätta markera stöd för det vitryska folket, inklusive stöd till det civila samhället. I detta sammanhang välkomnar utskottet att EU har erbjudit Vitryssland förhandlingar om ett viseringsförenklings- och återtagandeavtal för att förenkla resande för vanliga vitryska medborgare.

I utskottets utlåtande 2011/12:UU5 konstaterade utskottet att händelserna i södra Medelhavsområdet visade att EU:s hittillsvarande stöd till politiska reformer i området generellt sett haft begränsad inverkan. Utskottet vill än en gång betona vikten av att EU lär av de misstag som har begåtts i grannskapspolitiken hittills, inför utformningen av en ny politik som i högre grad är inriktad på stöd till demokratin. För grannländerna och deras medborgare måste fördelarna med ett fördjupat samarbete bli tydligare. Grannskapspolitiken bör utformas så att medborgarna i grannländerna kan se tydliga exempel på vilka positiva effekter de närmare förbindelserna kan bidra till. Utskottet välkomnar att förhandlingar har inletts om fördjupade frihandelsavtal med Egypten, Marocko, Tunisien och Jordanien. En förutsättning för att man ska kunna ingå ett fördjupat handelsavtal är att det finns en utveckling mot ökad demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet vill också betona vikten av att kvinnor deltar i arbetet med att utforma och anta ny lagstiftning. Detta är av avgörande betydelse för en positiv politisk och ekonomisk utveckling i regionen. Att stödja kvinnors rättigheter och deras deltagande i politiken bör därför även i fortsättningen vara en prioriterad fråga inom EU:s samarbete med Nordafrika och Mellanöstern. Jämställdhet är både ett mål i sig och en förutsättning för demokratisk och ekonomisk utveckling.

Utskottet konstaterar att unionen för Medelhavsområdet sjösattes 2008, då den tidigare Barcelonaprocessen för EU:s samarbete med detta område fick ett nytt namn och starkare politisk förankring. Samarbetet är unikt genom sin betoning på gemensamma värderingar som demokrati och mänskliga rättigheter samt på sitt delade ägarskap mellan EU och partnerländerna. Utskottet behandlar det parlamentariska samarbetet inom ramen för unionen för Medelhavsområdet mer utförligt i betänkande 2012/13:UU16.

Utskottet har utförligt behandlat situationen i Syrien i betänkande 2012/13:UU8. Utskottet känner fortfarande en stor oro över utvecklingen i Syrien och dess regionala följder. Utskottet stödjer EU:s slutsatser och sanktioner liksom de uttalanden som gjorts av EU:s höge representant. Därutöver vill utskottet understryka vikten av att EU även i fortsättningen stöder det arbete som FN:s och Arabförbundets särskilde representant, Lakhdar Brahimi, genomför för att få partnerna att påbörja en politisk dialog. Utskottet vill också understryka vikten av att det internationella samfundet

lever upp till sitt ansvar att bidra till en lösning av konflikten i Syrien. Utskottet beklagar att läget i FN:s säkerhetsråd är låst och välkomnar att såväl Sverige som EU tydligt uppmanar medlemmarna i säkerhetsrådet att ta sitt ansvar för att lösa konflikten. Den humanitära situationen i Syrien försämras alltmer. Utskottet noterar att Sverige är en av de största humanitära givarna till Syrien och välkomnar att det finns beredskap såväl från Sverige som från EU att bidra med ytterligare stöd.

Utskottet har utförligt behandlat Israel och de palestinska områdena i betänkande 2012/13:UU8 och konstaterade då att EU och Sverige är djupt engagerat för att bidra till en lösning på den israelisk-palestinska konflikten. Utskottet delar fortfarande det synsätt som kommer till uttryck i EU:s rådsslutsatser från maj 2012 om fredsprocessen i Mellanöstern och konstaterar att Sverige och EU även i fortsättningen kan bidra till en konstruktiv dialog mellan parterna i konflikten. Utskottet konstaterar att EU:s och Sveriges grundläggande hållning är att en fullständig fred, i form av ett fredsavtal baserat på en tvåstatslösning, måste uppnås på grundval av relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd, Madridprinciperna, färdplanen, de överenskommelser som parterna tidigare nått och det arabiska fredsinitiativet. Utskottet välkomnar också att Palestina fått ställning som observatörsstat i FN och att en majoritet av EU:s medlemsstater röstade ja till resolutionen i FN:s generalförsamling.

Enligt utskottets bedömning måste EU, för att öka sitt inflytande på den globala arenan, koppla samman sin interna politik med de yttre åtgärderna. I det sammanhanget vill utskottet betona vikten av att EU:s åtgärder i internationella sammanhang utgår från de principer som anges i Lissabonfördraget (artikel 21.1), dvs. demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och solidaritet samt respekt för principerna i Förenta nationernas stadga och i folkrätten.

Utskottet anser liksom regeringen att Sveriges mål för den gemensamma handelspolitiken bör vara att främja frihandel genom att värna om och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima spelregler för internationell handel och investeringar. Detta gynnar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar. Sverige bör även i fortsättningen verka för att detta ska få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik såväl inom WTO som i EU:s bilaterala och regionala handels- och associeringsavtal.

Utrikesutskottet delar försvarsutskottets ställningstagande i yttrande 2012/13:FöU1y och näringsutskottets ställningstagande i yttrande i protokollsutdrag (2013-04-16, § 3)

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del och yrkande 25, 2012/13:U13 yrkandena 5, 7, 8 och 27 samt 2012/13:U306 yrkande 56, 57 och 60.

Ekonomiska och finansiella frågor

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för ekonomiska och finansiella frågor (s. 96–124). De olika avsnitten berör ekonomi och finans, finansmarknaden, skatter, EU:s budget och skydd av EU:s finansiella intressen. Regeringen konstaterar att det är samordning av den ekonomiska politiken som utgör det ekonomiska samarbetet inom EU. Det syftar bl.a. till ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och hög konkurrenskraft. Arbetet under året inriktades på såväl krishantering som långsiktigt preventivt arbete. Det framgår av skrivelsen att det gemensamma EU-arbetet under året fortfarande har varit fokuserat på hanteringen av den ekonomiska och finansiella krisen. Finanskrisen 2008–2009 och den efterföljande skuldcrisen avslöjade betydande svagheter i EU:s finanspolitiska regelverk. Behovet av en mer regelbaserad och tydlig struktur för krishantering, i synnerhet för medlemsstater med euro som valuta, tydliggjordes. Sedan 2010 har ett arbete pågått för att stärka regelverken och bygga ut krishanteringssystemet inom EU. Samtidigt har flera medlemsstater inom EU fortfarande mycket allvarliga statsfinansiella problem. Grekland och Irland får sedan 2010 finansiellt stöd för att genomföra anpassningsprogram. Portugal och Spanien gick in i anpassningsprogram under 2011 respektive 2012 och de pågår fortfarande. Cypern inledde förhandlingar om lån under 2012.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 14 argumenterar Socialdemokraterna för att någon form av beskattning av finanssektorn bör prövas. En sådan skatt bör grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Det nu aktuella initiativet från EU-kommissionen lever inte upp till de målsättningar motionärerna ställer och Sverige bör därför inte delta i detta. I yrkande 15 anförs att den mervärdesskattebefrielse som gäller för ideella föreningar i Sverige och i vissa andra medlemsstater måste få bestå. I yrkande 16 påtalas vikten av teknikneutrala momsregler. I yrkande 17 anser man att ett förbättrat sparandedirektiv som dessutom omfattas av flera stater i Europa är viktigt för de nationella skattesystemens legitimitet och för att visa att globalisering inte öppnar dörrarna för skatteundandragande. I yrkande 18 understryks vikten av att både antibedrägeriavtal och informationsutbyte i skattefrågor med Liechtenstein, Schweiz, Andorra och Monaco kommer till stånd. I yrkande 19 anförs att Sverige inom EU och OECD bör följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken och för förbättringar av OECD:s standardavtal. I yrkande 20 menar motionärerna att EU ska verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom informa-

tionsutbyte. I yrkande 21 föreslås att skatteredovisningen i alla länder öppnas upp genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 14 argumenteras för att regeringen ska verka för att den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) avskaffas. Enligt yrkande 15 bör regeringen verka för att Sverige, liksom bl.a. Danmark, får ett formellt undantag från att införa euron. I yrkande 24 menar motionärerna att Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen får oöverblickbara konsekvenser för det nationella självbestämmandet, och Sverigedemokraterna vill därför avvisa strategin i dess helhet.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet konstaterar att den ekonomiska krisen i hög grad präglat Europasamarbetet under 2012. Ansträngningarna har under året fokuserat på att skapa förutsättningar för att komma till rätta med de svagheter som har blottlagts i det ekonomiska och finansiella regelverket. Enligt finansutskottet är det viktigt för Sverige att den ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden (EU-27 plus EES-länderna) utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Sverige har därför ett stort intresse av att euroländerna löser sina problem, bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik och därmed bidrar till att stabilisera den ekonomiska och sociala utvecklingen i Europa. Sverige bidrar konstruktivt genom att engagerat delta i förhandlingarna inom EU-27 med detta syfte.

Det finns en bred samsyn i riksdagen om reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivå. När det gäller de konkreta förslagen inom finansutskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen.

När det gäller yrkande 14 i motion 2012/13:U13 om att regeringen ska verka för att den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) avskaffas framhåller finansutskottet att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta EFSM och den europeiska finansiella stabiliseringsfonden (EFSF). Finansutskottet framhåller vidare att EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses. Finansutskottet finner därför inte skäl att uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM. Finansutskottet noterar även att riksdagen den 30 maj 2012 godkände ändringen av artikel 136 i EUF-fördraget vad gäller en stabilitetsmekanism för euroländer. Mot bakgrund av detta finner finansutskottet att yrkandet bör avstyrkas av utrikesutskottet.

Finansutskottet står vidare fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Finansutskottet ser därför ingen anledning att nu omvärdera sin tidigare bedömning. Finansutskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 15 i motion 2012/13:U13 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Finansutskottet har tidigare framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara trovärdigheten för finanspolitiken. Finansutskottet vidhåller denna uppfattning. Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Sverige har intresse av att sådana ram- och regelverk både finns och framgent tillämpas effektivt.

Med den europeiska planeringsterminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken på plats. Finansutskottet står fast vid att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Finansutskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 24 i motion 2012/13:U13 om den europeiska planeringsterminen.

Finansutskottet oroas dock av en framtida utveckling där avståndet ökar mellan euroländerna som tar stora steg mot ett fördjupat och centraliserat samarbete och övriga medlemsstater som står vid sidan om. Det skulle vara olyckligt för EU om man hamnar i ett läge där euroländerna har en egen budget och ytterligare samordnar politikområden utanför dagens EU-27-samarbete. En sådan utveckling skulle också försvåra för de medlemsstater som nu står utanför eurosamarbetet att ansluta sig i framtiden. Finansutskottet erinrar om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att skatter primärt är en fråga som ska beslutas nationellt.

Vad gäller förslaget om att införa en skatt på finansiella transaktioner noterar finansutskottet att det i dagsläget är fråga om att införa ett fördjupat samarbete, varför kommissionens ursprungliga förslag om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner inte längre har något syfte. Kommissionen avser därför att dra tillbaka förslaget. Finansutskottet har tidigare, liksom skatteutskottet i sitt yttrande till finansutskottet i frågan, motsatt sig kommissionens förslag om att införa en skatt på finansi-

ella transaktioner som en del av EU-budgetens egna medel. Finansutskottet är överens med regeringen om att egna medel till EU inte ska komma från skatter som EU-kommissionen lägger fast. Enligt finansutskottet finns det andra lämpligare åtgärder än en finansiell transaktionsskatt för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Sverige driver exempelvis på för att stabilitetsavgifter och tillhörande stabilitetsfonder ska inrättas både internationellt och inom EU, och Sverige har varit vägledande när det gäller att införa stabilitetsavgifter för banker och kreditinstitut. Liksom regeringen anser finansutskottet att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler, än att införa en skatt på finansiella transaktioner. Finansutskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 14 i motion 2012/13:U12 om en skatt på finansiella transaktioner.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar att ett flertal initiativ behandlats av nämnden under 2012, t.ex. förslaget till ett fördjupat samarbete om en finansiell transaktionsskatt och de gemensamma banktillsynsreglerna, i vilket de medlemsstater som så önskar kan delta. Det har i detta sammanhang uttryckts oro i nämnden över att detta kan riskera att leda till ett EU som utvecklas i två olika hastigheter.

Under året avslutades den andra europeiska planeringsterminen som påbörjades i november 2011. Planeringsterminen har nu blivit en etablerad och återkommande del av nämndens arbete. Nämnden har på ett principiellt plan framhållit att kommissionens nationella rekommendationer inte är bindande och att riksdagen självständigt beslutar hur underlaget ska användas i det ordinarie riksdagsarbetet. Nämnden avstod i det sammanhanget uttryckligen från att ta ställning till nationella rekommendationer riktade till andra medlemsstater.

När det gäller horisontella frågor under allmänna rådet dominerades samråden av förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020. Därutöver informerades den särskilda beredningsgruppen vid ett flertal tillfällen. Vid Europeiska rådets möte den 22–23 november 2012 diskuterades den fleråriga budgetramen, men då någon uppgörelse inte kunde nås ajournerades mötet. Regeringens samråd med EU-nämnden inför novembermötet föranledde en anmälan till konstitutionsutskottet.

Samrådet om ekonomiska och finansiella frågor dominerades även under 2012 av frågor knutna till den ekonomiska krisen och arbetet på EU-nivå med att stärka regelverken. Många frågor var av principiell betydelse, t.ex. frågan om en gemensam banktillsyn, ett fördjupat samarbete på området skatt på finansiella transaktioner och de kommande stegen i EMU:s utveckling.

Liksom föregående år var frågor om stöd till medlemsstater med akuta ekonomiska problem, den europeiska stabiliseringsmekanismen och förslag till nya regler om ekonomisk styrning föremål för samråd på ett flertal möten i nämnden. I januari 2012 träffades en överenskommelse inom EU om den s.k. finanspakten som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken. Beredningsgruppen informerades i frågan. Förhandlingar har pågått under året om den s.k. tvåpacken om en förstärkning av budgetövervakningen i euroområdet. Endast euroländerna har rösträtt vid beslut i denna fråga men Sverige har deltagit i förhandlingarna, och då samrått med nämnden.

I september presenterade kommissionen sina förslag till en gemensam banktillsyn och en bankunion. Förhandlingar under hösten 2012 ledde till en överenskommelse i rådet i december. Oavsett om Sverige deltar eller inte i den gemensamma banktillsynen kommer förslaget att få betydande konsekvenser för alla medlemsstater, såväl för dem som väljer att delta i den gemensamma banktillsynen som för dem som väljer att stå utanför. Beredningsgruppen informerades om förslaget till bankunion. Andra förslag med koppling till styrningen av den finansiella sektorn som har behandlats i nämnden har rört kapitaltäckningskraven. Det har funnits en majoritet i nämnden för ståndpunkten att det måste förbli möjligt för Sverige att ställa särskilda krav på kapitaltäckning och för staten att överta banker i kris.

Till Europeiska rådets möte i juni 2012 lade Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy, i nära samarbete med kommissionens, eurogruppens och Europeiska centralbankens respektive ordförande fram rapporten Mot en verklig ekonomisk och monetär union (den s.k. EMU-rapporten). Denna följdes av en interimrapport till Europeiska rådets möte i oktober, kommissionens meddelande Plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union i november och slutligen en rapport av Van Rompuy till Europeiska rådet i december. Vid samråden inför Europeiska rådets möten i juni och december ansåg nämnden att delar av förslagen var alltför långtgående. Kritiken handlade bl.a. om maktförskjutning till EU och begränsningar i medlemsstaternas inflytande över den egna ekonomin. En majoritet ansåg att Sverige inte skulle motsätta sig att euroländerna gick vidare i sitt samarbete, men uttryckte i sammanhanget oro för risken att ett EU i två hastigheter kommer att skapas.

Kommissionen presenterade ett förslag till skatt på finansiella transaktioner i september 2011. Vid Ekofinrådets möte i juni 2012 bekräftades att det saknades enhällighet bland medlemsstaterna för förslaget. I oktober 2012 presenterade kommissionen ett förslag till bemyndigande om att inleda ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater på området skatt på finansiella transaktioner. Det fanns en majoritet i nämnden för regeringens ståndpunkt att vara skeptisk till ett sådant samarbete, utan att för den skull stå i vägen för andra medlemsstaters vilja att gå vidare.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet vill i detta sammanhang återigen understryka vikten av att värna om ett öppet Europa. Öppenhet måste vara en vägledande princip inom EU:s alla samarbetsområden. Principen om ett öppet Europa bör vara grundläggande även i de delar av det europeiska samarbetet som rör finansiell stabilitet och långsiktig konkurrenskraft.

Utskottet anser att Sverige har ett uppenbart intresse av att euroområdet står starkt och stabilt, och att de länder som drabbats av betydande ekonomiska problem också med gemensam hjälp kan lösa dessa. Ytterst handlar det om att hålla samman Europa och undvika allvarliga sociala motsättningar. Sveriges deltagande i finanspakten är ett uttryck för denna strävan.

Utskottet framhåller att frågan om Sveriges godkännande av Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen behandlades i betänkande 2008/09: UU8. I det sammanhanget behandlades bl.a. frågan om ett juridiskt bindande undantag avseende svenskt deltagande i eurosamarbetet. Utskottet konstaterade då att EU-kommissionen efter den svenska omröstningen om euron 2003 förklarade att det inte är nödvändigt med ett formellt undantag om att Sverige inte behöver införa euron som valuta. Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, styrning och samordning inom Ekonomiska och monetära unionen, den s.k. finanspakten (2012/13:FiU28). Detta beslut påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta.

Den ideella sektorn i Sverige tar ett stort samhällsansvar och bidrar till en berikande mångfald. Verksamheten inom den ideella sektorn ger alla medborgare verktyg för samhällsengagemang och bidrar till ett samhälle där medborgarna är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning, idrott och andra hälsofrågor. Föreningarna organiserar också en mångfald politiska, ekonomiska och sociala intressen. EU-kommissionen har i en formell underrättelse till Sverige uppmärksammat att de svenska mervärdesskattereglerna för ideella föreningar och registrerade trossamfund inte synes överensstämja med EG:s mervärdesskattedirektiv. Denna fråga har behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. Utskottet delar den uppfattning som framförts av skatteutskottet, senast i betänkande 2012/13:SkU18, att det är av stor vikt att finna en lösning på dessa angelägna frågor som inte innebär några avgörande försämringar för den ideella sektorn i Sverige.

Utskottet konstaterar att det enligt mervärdesskattedirektivet i dag är möjligt att tillämpa en reducerad skattesats på tryckta böcker i alla format samt på ljud- och e-böcker i form av cd-skivor. Digitala böcker omfattas dock inte av möjligheten till låg moms. Utskottet anser att det inom yttrandefrihetsområdet är särskilt viktigt att samma mervärdesskatt kan tillämpas på produkter som finns både i traditionella sammanhang och i en digital miljö. Det är innehållet som ska vara avgörande och inte distributionsför-

men eller publiceringsformatet. Utskottet noterar att detta synsätt ligger i linje med den digitala agendan för Europa (KOM(2010) 245) och förutsätter att regeringen verkar för att detta ska genomföras.

Utskottet noterar att utvecklingsländer har särskilda svårigheter att hantera skatteflykt och skatteundandraganden då många av dem har bristfälliga institutioner och är hårt drabbade av korruption, vilket försämrar deras möjligheter att få in skatteintäkter. Utskottet framhåller att transparens och ett effektivt informationsutbyte på skatteområdet är centralt för att alla länder ska ha möjlighet att fullt ut tillämpa sina nationella skatteregler.

Utskottet välkomnar att det internationella samarbetet mot skatteflykt har fått förnyad kraft efter finanskrisen, och att ambitionerna på detta område har kunnat höjas. Ett uttryck för detta är den allt bredare upplutningen kring kravet på en fullständig öppenhet i samarbetet kring skattefrågor. Bland annat har OECD, på begäran av G20-länderna, lagt upp planer för ett världsomspännande samarbete i syfte att få fram en åtgärdsplan som kan antas i juni 2013. Inom OECD görs också ansträngningar för att snabbt utveckla nätverket för utbyte av information på skatteområdet. Många mindre länder saknar de resurser som behövs för att på kort tid ingå ett stort antal avtal om informationsutbyte. Många utvecklingsländer har samma resursproblem. Utskottet noterar att OECD har utvecklat en teknik med multilaterala förhandlingar som förs i syfte att ingå bilaterala avtal.

Utskottet välkomnar att kommissionen i sitt arbetsprogram för 2012 aviserade en skärpning av EU:s strategi för skydd mot icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner utanför EU (skatteparadis och aggressiv skatteplanering). Kommissionen har rekommenderat konkreta åtgärder för att uppmuntra tredjeländer att tillämpa miniminormer för god förvaltning i skattefrågor. Det handlar bl.a. om att medlemsstaterna ska svartlista tredjeländer som inte uppfyller miniminormerna.

Utskottet noterar att sparandedirektivet ingår i paketet med förslag om god förvaltning på skatteområdet som funnits på Ekofinrådets dagordning vid flera tillfällen. Någon överenskommelse om ändringar i förslaget till sparandedirektiv har ännu inte nåtts. Utskottet anser i likhet med vad regeringen anför i skrivelsen att det är angeläget att kvaliteten på den information som utbyts enligt sparandedirektivet förbättras och att de kryphål som uppmärksammats täpps till. Utskottet vill också understryka vikten av att förhandlingar snarast kan påbörjas med Schweiz, Liechtenstein, Andorra, Monaco och San Marino om att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna i sparandedirektivet.

Land-för-land-rapportering går ut på att det bör införas krav på att multinationella företag i sina årliga räkenskaper och deklARATIONER ska redovisa försäljning, vinster och skatter per land i samtliga länder där de utövar verksamhet. Det skulle kunna hjälpa fattiga länder att upptäcka internationell skatteflykt. Utskottet har i betänkande 2012/13:UU12 välkomnat det pågående arbetet med land-för-land-rapportering inom både EU och OECD och konstaterade att regeringen i skrivelse 2011/12:167 om genomförandet

av samstämmighetspolitiken för utveckling bl.a. framhåller landsspecifik rapportering för multinationella företag som en aktuell framtidsfråga vad gäller arbetet med internationella kapital- och skattefrågor.

Utrikesutskottet delar finansutskottets uppfattning i yttrande 2012/13:FiU9y.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2012/13:U12 yrkandena 14–21 och 2012/13:U13 yrkandena 14, 15 och 24 kan avstyrkas.

Rättsliga och inrikes frågor

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse om rättsliga och inrikes frågor (s. 125–154). Regeringen understryker att medborgarna och företagen i ett europeiskt område med rättvisa fritt ska kunna hävda sina rättigheter. Den främsta målsättningen med det civilrättsliga samarbetet är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter för att undanröja hinder som följer av de rättsliga och administrativa systemens olikheter. En hörnsten i det civilrättsliga samarbetet är ömsesidigt erkännande av domar. Av skrivelsen framgår att medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa särskilt allvarlig brottslighet med gränsöverskridande inslag. EU:s insatser för att förebygga och bekämpa denna brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivs på effektivt sätt. Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 2 vill motionärerna förstärka samarbetet mellan polis, tull och åklagare i EU för att sätta stopp för alla former av människohandel. Socialdemokraterna vill också att den svenska regeringen ska driva frågan om sexköpslagen i EU. Man ser också positivt på att ett europeiskt it-brottscenter inrättas vid Euro-pol. Vidare understryker motionärerna vikten av att den inre rörligheten inom Schengenområdet upprätthålls, samtidigt som respektive medlemsstat har ansvar för sin egen gränsövervakning. I yrkande 24 argumenterar Socialdemokraterna för att EU ska ha en gemensam rättssäker, human, solidarisk och effektiv asylpolitik. Alla asylsökande ska garanteras en rättssäker och effektiv asylprövning i hela EU.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om viseringskrav för resande från Balkan. Motionärerna anser att viseringsfrihet endast ska ges till medborgare i länder som är stabila rättsstater, har låg korruption och obetydliga problem med organiserad brottslighet och terrorism. Kravet på visering för resande från Balkan bör återupprättas och behållas. Vidare begärs i yrkande 6 ett

tillkännagivande om skärpta villkor för viseringsliberaliseringar och ingående av partnerskap för rörlighet. Motionärerna anser att högre krav måste ställas på partnerländerna att förhindra olaglig migration, kontrollera gränserna effektivt, garantera dokumentsäkerhet och bekämpa organiserad brottslighet som människohandel och människosmuggling. Slutligen begärs i yrkande 12 ett tillkännagivande om EU:s inverkan på de enskilda staternas integrations- och migrationspolitik. Motionärerna menar att det finns stora svårigheter med att ha en övergripande EU-strategi för migration som lämpar sig för alla medlemsländer. Motionärerna ser en övergripande strategi som en kränkning av svensk inrikespolitik. Dessutom menar motionärerna att regeringen måste lyfta fram nettoeffekten av migration. Enligt yrkande 13 bör EU inte heller styra över enskilda medlemsstaters flyktigmottagande. Vidare menar motionärerna i yrkandena 16 och 17 att Schengensamarbetet misslyckats och att regeringen bör redovisa hur detta misslyckande drabbat Sverige. Enligt yrkande 18 bör Sverige lämna Schengensamarbetet.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet understryker i sitt yttrande att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Justitieutskottet vidhåller denna uppfattning och anser att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. Justitieutskottet välkomnar en heltäckande strategi mot människohandel och ser positivt på det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen såväl nationellt som internationellt. I yttrande 2010/11:JuU6y uttryckte justitieutskottet tillfredsställelse över att direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer har antagits. Direktivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaternas lagstiftning senast den 6 april 2013, men vid tidsfristens utgång är det fortfarande många medlemsstater som ännu inte har genomfört det. Justitieutskottet anser detta vara otillfredsställande och förutsätter att de medlemsstater som ännu inte genomfört direktivet skyndsamt gör det. Beträffande motionsförslaget om att undanta brottet köp av sexuell tjänst från kravet på dubbel straffbarhet kan justitieutskottet konstatera att det är en fråga som avgörs på nationell nivå. Frågan har prövats vid flera tillfällen, senast i betänkande 2012/13:JuU20.

När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte på unionsnivå delar justitieutskottet motionärernas uppfattning att det är viktigt att det finns ett fungerande och rättssäkert internationellt regelverk som värnar den enskildes integritet. Det är också viktigt att reglerna är förenliga med principerna om proportionalitet och subsidiaritet. Justitieut-

skottet noterar att flera av de prioriteringar som görs inom ramen för den s.k. policycykeln mot allvarlig organiserad brottslighet som syftar till att stoppa smuggling av narkotika och andra olagliga varor, försvaga de organiserade kriminella grupper, i och utanför unionen, som ägnar sig åt smuggling och minska produktionen och distributionen av syntetiska droger i EU. Justitiekommittén noterar och välkomnar även antagandet av en ny EU-strategi mot narkotika som kommer att ligga till grund för det narkotikapolitiska arbetet de närmaste åttio åren.

I fråga om terrorismbekämpning anför justitiekommittén följande. Det är angeläget att verka för en väl avvägd balans mellan behovet av åtgärder för att kunna bekämpa terrorism på ett effektivt sätt och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt den personliga integriteten. Justitiekommittén noterar att regeringen bevakar dessa aspekter i EU-arbetet. Det är vidare viktigt att rekryteringen till extremistiska organisationer motverkas och att de som vill hoppa av sådana verksamheter får stöd. Justitiekommittén ser därför positivt på det arbete som bedrivs på EU-nivå vad gäller att förebygga terrorism, motverka dess grunder och hjälpa de som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer. Det är viktigt att värna den fria rörligheten för personer och möjligheten att förflytta sig inom unionen utan inre gränskontroller. Ett starkt och väl fungerande yttre gränsskydd är en förutsättning för detta, men precis som motionärerna skriver är det viktigt att vidmakthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbekvakning. Detta är något som justitiekommittén framförde i sitt utlåtande (2011/12:JuU29 s. 7) om förslaget om att inrätta ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur). Justitiekommittén ansåg sammanfattningsvis att kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur, KOM(2011) 873), i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen. Avslutningsvis konstaterar justitiekommittén att regeringen sedan länge driver frågan om stärkandet av misstänkta och tilltalades processuella rättigheter. Bland annat var det en högprioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009. Justitiekommittén, som avstyrker motionsyrkandet, har i övrigt ingenting att anföra i fråga om regeringens skrivelse.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialutskottet påpekar att man i olika sammanhang klargjort sin inställning till ett gemensamt europeiskt asylsystem (bl.a. i yttrande 2008/09: SfU7y) och förutsätter att Sverige kommer att fortsätta att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och som ger ett fullgott skydd för individer i behov av internationellt skydd. Vidare påpekar socialförsäkringsutskottet att det av ramöverenskommelsen den 3 mars 2011 mellan regeringen och Miljöpartiet de gröna om migrationspolitik bl.a. framgår att flera av EU:s medlemsländer i dag bris-

ter på ett oacceptabelt sätt i sin hantering av asylsökande men att Sverige verkar för att ge FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) en framträdande roll. Vidare anges att enskilda medlemsländer inte ska förhindras att ha en i förhållande till den asylsökande mer generös inställning än den som EU som helhet har, att genomförandet av det europeiska asylsystemet ska vara humant, rättssäkert och effektivt samt att arbetet med att omförhandla de grundläggande rättsakterna för asyllagstiftningen ska fortsätta. Därtill ska den gemensamma asyllagstiftningen garantera att en asylsökande behandlas på ett likvärdigt sätt, oavsett vilket medlemsland som har ansvaret. Socialförsäkringsutskottet konstaterar att det finns en bred enighet i riksdagen om att Sverige ska vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Detta återspeglas också i den gällande svenska asyllagstiftningen, som i sin tur bygger på de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har tillträtt och är bundet av. Socialförsäkringsutskottet, som instämmer i vad som framhålls i motion 2012/13:U12 (S) yrkande 24, anser inte att det behövs ett tillkännagivande om den gemensamma europeiska asylpolitiken. Motionsyrkandet får enligt socialförsäkringsutskottet anses delvis tillgodosett och bör avstyrkas.

Frågor om visering har behandlats av socialförsäkringsutskottet vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2011/12:SfU10. Bland annat uttalades att det övergripande målet för den svenska viseringspolitiken är att skapa så stor frihet som möjligt för personer att röra sig över gränserna. Det är av största vikt att man underlättar kontakter mellan människor i olika länder. Det gäller såväl släktkontakter som kommersiella och kulturella förbindelser på olika plan. Önskemålet om fri rörlighet måste dock ställas mot nödvändigheten av att upprätthålla en reglerad invandring. Varje visumärende bedöms individuellt, och enligt viseringskodexen (förordning (EG) nr 810/2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar) bör man vid prövningen av ansökningar om enhetlig visering ägna särskild uppmärksamhet åt att bedöma om sökanden har för avsikt att lämna medlemsländernas territorium när den visering som sökanden ansökt om löper ut. Vidare uttalade socialförsäkringsutskottet i samma betänkande att viseringsfrågor ingår i EU:s kompetensområde och regleras på EU-nivå. Det gäller bl.a. beslut om de tredjeländer vars medborgare måste inneha visum när de passerar unionens yttre gränser samt förfaranden och villkor för medlemsländernas utfärdande av viseringar. I den s.k. viseringslistan regleras vilka tredjeländers medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav. Viseringspolitiken inom EU är i det avseendet fullt ut harmoniserad. Det innebär att det inte längre finns några tredjeländer för vilka medlemsländerna ensidigt får bestämma om medborgarna i dessa länder ska omfattas av viseringskrav eller inte. Socialförsäkringsutskottet betonade att även om Sverige är bundet av förordning (EG) nr 539/2001 är det viktigt att Sverige inom EU aktivt driver frågan om viseringsfrihet för så många länder som möjligt. Mot bakgrund av det

anförda kan socialförsäkringsutskottet inte se några skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande med anledning av motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 4, 6 och 12. Motionsyrkandena bör därför avstyrkas.

I betänkande 2006/07:SfU13 redovisade socialförsäkringsutskottet sin granskning av grönboken om det framtida europeiska gemensamma asylsystemet. I utlåtandet förklarade socialförsäkringsutskottet bl.a. att det är eftersträvansvärt med en ökad harmonisering av asylpolitiken inom EU och att det övergripande målet måste vara att öka EU:s sammantagna kapacitet att ta emot asylsökande. Vidare ville socialförsäkringsutskottet se ett rättssäkert och öppet system som värnar möjligheten att söka asyl. Socialförsäkringsutskottet ansåg att det är viktigt att man lägger tonvikten vid den faktiska tillgången till möjligheten att söka asyl och att åtgärder för att bekämpa olaglig invandring och människosmuggling genomförs på ett sådant sätt att det inte undergräver asylrätten och respekten för grundläggande rättigheter. Med anledning av ändringar i förordningen om biometrisk kännetecken i uppehållstillståndskort, som är direkt tillämplig i Sverige, gjordes kompletteringar i utlänningslagen. Bestämmelserna rör bl.a. en utlännings skyldighet att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck. Socialförsäkringsutskottet fann i sitt betänkande 2010/11:SfU8 att regeringens lagförslag var ändamålsenligt utformat och står i rimlig proportion till det syfte som ska uppnås. Lagförslaget tillstyrktes och antogs (prop. 2010/11:123, rskr. 2010/11:277). I socialförsäkringsutskottets yttrande till justitieutskottet över ett kommissionsmeddelande 2011/12:SfU4y Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handlingsalternativ angav socialförsäkringsutskottet bl.a. att EU behöver hantera väsentligt ökade reseflöden vid de yttre gränserna i framtiden. I yttrandet angavs att meddelandet beskriver möjligheter att använda ny teknik för att låta resenärer passera gränserna snabbare och smidigare, samtidigt som informationen om medborgare i länder utanför EU som passerar gränserna förbättras. Socialförsäkringsutskottet betonade att nya system måste baseras på det faktiska behovet och att utgångspunkten måste vara att åtgärder ska leva upp till kraven på proportionalitet, rättssäkerhet, integritet och dataskydd. Vidare ansåg socialförsäkringsutskottet att nya instrument inte får påverka möjligheten att söka asyl och att ett ovillkorligt krav är att mänskliga rättigheter aldrig åsidosätts, bl.a. vad gäller att tredjelandsmedborgare inte får diskrimineras. Socialförsäkringsutskottet ställde sig vidare positivt till att ett in- och utresesystem kan ge underlag för en utveckling av viseringspolitiken, t.ex. vad avser utvärdering av viseringslättnader och avtal om förenklade viseringsförfaranden. I betänkande 2011/12:SfU6 behandlades proposition 2011/12:60 Genomförande av återvändandedirektivet. Ändringar i utlänningslagen om bl.a. en tidsfrist för frivilligt återvändande, förvar och återreseförbud tillstyrktes och antogs (rskr. 2011/12:164). Med det anförda och då socialförsäkringsutskottet inte kan ställa sig bakom de yrkanden som framförs i motion 2012/13:U13 (SD) bör yrkandena 13 och 16–18 avstyrkas.

EU-nämndens yttrande

EU-nämndens arbete vad gäller rättsliga och inrikes frågor har under det gångna året till stor del fokuserat på asyl- och migrationsområdet och personers rörlighet. Det har dels gällt förhandlingarna om EU:s gemensamma asylsystem, dels migrationsfrågor i relation till EU:s yttre förbindelser. Även gränskontroller och förvaltningen av Schengensystemet har lett till diskussioner i nämnden.

I fråga om reformeringen av EU:s dataskyddsreglering fann såväl konstitutionsutskottet som justitieutskottet att kommissionens förslag inte i alla delar var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Regeringen lyfte bl.a. fram vikten av att värna skyddet för enskildas personliga integritet i avvägningen mellan det och behovet av behandling av personuppgifter. Det fanns enhälligt stöd i EU-nämnden.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att kärnan i Schengensamarbetet handlar om det praktiska genomförandet av en av EU:s fyra friheter – fri rörlighet för personer. Utskottet anser att Schengensamarbetet i princip fungerar väl och bör fortsätta. Slopandet av gränskontrollen är en viktig fråga för att underlätta medborgarnas rörlighet över gränserna. Utskottet betonar vikten av att säkra denna rörlighet, men vill samtidigt understryka behovet av insatser för att kunna motverka och kontrollera de flöden som riskerar att underminera våra samhällen, såsom organiserad brottslighet och människohandel.

Utskottet konstaterar att arbetet med att förbättra Schengensamarbetet och bekämpa organiserad brottslighet ständigt pågår. Av Stockholmsprogrammet framgår att rådet ska anta en strategi mot organiserad brottslighet och andra säkerhetshot samt identifiera prioriteringar och utveckla metoder för samarbetet mellan medlemsstaterna. För perioden 2012–2013 har ett antal samarbetsprojekt identifierats inom ramen för den s.k. policycykeln, bl.a. att försvaga kapaciteten hos organiserade kriminella grupper, bekämpa alla former av människohandel och människosmuggling samt intensifiera kampen mot it-brottslighet.

Utskottet anser liksom justitieutskottet att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att bestämma över sitt liv och sin kropp. Insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. Det är otillfredsställande att många medlemsstater ännu inte har genomfört direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer. Utskottet förutsätter att regeringen verkar för att de medlemsstater som ännu inte genomfört direktivet skyndsamt gör det.

Utskottet förutsätter, liksom socialförsäkringsutskottet, att Sverige kommer att fortsätta att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och som ger ett fullgott skydd för individer i behov av internationellt skydd. Genomförandet av det europeiska

asylsystemet ska vara human, rättssäkert och effektivt. Den gemensamma asyltagstiftningen ska garantera att en asylsökande behandlas på ett likvärdigt sätt, oavsett vilket medlemsland som har ansvaret. Utskottet konstaterar att det finns en bred enighet i riksdagen om att Sverige ska vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Detta återspeglas också i den svenska asyltagstiftningen, som i sin tur bygger på de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har tillträtt och är bundet av.

Utskottet konstaterar att viseringsfrågor ingår i EU:s kompetensområde och regleras på EU-nivå. I den s.k. viseringslistan regleras vilka tredjeländers medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav. Utskottet instämmer i socialförsäkringsutskottets ställningstagande att även om Sverige är bundet av EU:s förordningar vad gäller visering är det viktigt att Sverige inom EU driver frågan om viseringsfrihet för så många länder som möjligt.

Utskottet delar justitieutskottets ställningstaganden i yttrande 2012/13: JuU7y och socialförsäkringsutskottets ställningstaganden i yttrande SfU5y.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2012/13:U12 yrkandena 2 och 24 och 2012/13:U13 yrkandena 4, 6, 12, 13 och 16–18 bör avstyrkas.

Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård

Skrivelsen

I skrivelsen behandlas frågor om sysselsättning och socialpolitik (s. 155–168). Regeringen understryker vikten av att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Under året har Sverige aktivt deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler i arbete. Regeringen betonar att huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

Arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Samarbetet inom socialpolitikens område bedrivs inom ramen för den öppna samordningsmetoden för social trygghet och delaktighet. Samarbetet har som övergripande syfte att öka den sociala sammanhållningen inom EU med utgångspunkt i mål för fattigdomsbekämpning, för arbetet med att skapa hållbara och adekvata pensionssystem och för ökad tillgång till hälso- och sjukvård och äldreomsorg.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 4 anförs att EU behöver mer av samarbete och gemensamma prioriteringar av forskningsresurser, utbildningsinsatser och investeringsfrämjande. Det krävs också ett förtroendefullt och strategiskt samarbete mellan politiken, näringslivet, facken och akademien på europeisk nivå.

I yrkande 5 anför Socialdemokraterna att om unionen på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet måste samkönade pars rättigheter på familjerättens område kraftigt förstärkas. I yrkande 6 välkomnar motionärerna att Sverige har ställt upp bakom EU:s ungdomsgaranti. I yrkande 7 understryks att arbetslösheten inte ska bekämpas med sämre villkor. Enligt yrkande 8 är det självklart att alla arbetstagare i EU ska ha rätt till en bättre skyddsnivå, t.ex. på arbetsmiljöområdet. Enligt yrkande 9 handlar ökad jämställdhet i Europa om att använda ett helt batteri av åtgärder, alltifrån barnomsorg till skattestrukturer. Enligt yrkande 10 bör alla försök från kommissionen att lägga sig i lönebildningen i medlemsstaterna avvisas.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. yrkande 9 argumenterar Sverigedemokraterna för att sammanhållningspolitikens roll inom EU bör reformeras och i förlängningen fasas ut. I yrkande 10 menar motionärerna att fattigdom bäst bekämpas på nationell nivå och man avvisar därför kommissionens förslag om en europeisk fond för stöd till de mest behövande. I yrkande 11 motsätter man sig en fortsatt harmonisering av trygghetssystemen. Enligt yrkande 33 motsätter sig partiet alla försök att från EU-nivå styra över sysselsättningspolitiken i Sverige.

Civilutskottets yttrande

Civilutskottet framhåller att det inom Europeiska unionen förs förhandlingar om kommissionens förslag till förordningar om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Som ett led i detta hade civilutskottet den 16 april 2013 en överläggning med företrädare för regeringen. Enligt regeringens bedömning finns det ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Det är fråga om regler som kommer att vara av märkbar nytta för den enskilda medborgaren. Regeringen verkar också för att det ska finnas en möjlighet att under vissa förutsättningar undvika tillämpningen av utländsk lag till förmån för vissa bestämmelser i äktenskapsbalken till skydd för den svagare parten. I förhandlingsarbetet bevakar regeringen också nordiska intressen. Det är vidare av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Av samma skäl är det en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot. Civilutskottet gav enhälligt sitt stöd till regeringens

ståndpunkt vid överläggningen (prot. 2013-04-16 § 3). Mot denna bakgrund ser civilutskottet inte något behov av ett tillkännagivande i frågan. Civilutskottet anser därför att motion 2012/13:UU12 yrkande 5 bör avstyrkas.

Kommissionens förslag till direktiv om könskvotering i bolagsstyrelser var i december 2012 föremål för subsidiaritetsprövning av civilutskottet. I enlighet med civilutskottets förslag ansåg riksdagen att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14). I det motiverade yttrandet anförde riksdagen att det är viktigt att könsfördelningen blir avsevärt jämnare när det gäller deltagandet i ekonomiskt beslutsfattande. Riksdagen anser också att det är positivt med initiativ på ett så viktigt område. Det aktuella förslaget framstår emellertid inte som anpassat till att aktieägarna i många EU-länder har stort inflytande över bolagsstyrningen. Riksdagen ansåg inte att det finns tillräckliga skäl att införa könskvotering på EU-nivå. Varje EU-land bör själv få bestämma reglerna för hur ägarna i ett företag utser styrelseledamöter. Därför ansåg riksdagen att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen enligt vilken besluten fattas på den effektivaste nivån så nära medborgarna som möjligt. Civilutskottet har inte någon annan uppfattning än den som riksdagen gav uttryck för i det motiverade yttrandet. Mot bakgrund av detta ser civilutskottet inte någon anledning att ställa sig bakom det initiativ som efterfrågas i motion 2012/13:UU12 yrkande 9. Civilutskottet anser därför att motionsyrkandet i denna del bör avstyrkas.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet understryker att en av de viktigaste principerna i den europeiska ekonomiska gemenskapen är den om arbetskraftens fria rörlighet. För att medborgarna i de olika medlemsländerna ska kunna flytta från ett land till ett annat inom EU för att arbeta finns det ett detaljerat regelsystem för samordning av medlemsländernas regler för social trygghet. Dessa regler finns främst i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och förordning (EG) nr 987/2009 med tillämpningsbestämmelser. Socialförsäkringsutskottet kan konstatera att avsikten med förordningarna är att i största möjliga utsträckning samordna förmåner från de olika medlemsländerna så att personer som har tjänat in förmåner i ett land inte behöver förlora dessa om de flyttar till ett annat land eller gå miste om förmåner i inflyttningslandet. Medlemsländerna är dock fria att själva bestämma över sina socialförsäkringssystem, dvs. över vem som är försäkrad, vilka förmåner som ska finnas och deras värde samt villkoren för rätten till förmånerna. Avsikten med samordningen är således inte att harmonisera medlemsländernas lagstiftningar. Något europeiskt socialförsäkringssystem finns inte. I yttrande 2008/09: SfU2y om Lissabonfördraget uttalade socialförsäkringsutskottet bl.a. följande: "När det gäller samordningen av de nationella socialförsäkringssystemen för migrerande arbetstagare kommer en övergång att ske från beslut

med enhällighet till kvalificerad majoritet. Det införs samtidigt en möjlighet för ett medlemsland att vända sig till Europeiska rådet om en lagstiftningsakt skulle påverka grundläggande aspekter av dess nationella trygghetssystem.” Socialförsäkringsutskottet underströk att själva utformningen av och innehållet i medlemsländernas socialförsäkringssystem är en nationell fråga, även om de påverkas av principer i fördraget om icke-diskriminering och likabehandling av EU-medborgare liksom krav på likabehandling av kvinnor och män. Socialförsäkringsutskottet vidhåller denna uppfattning. Vad gäller pensionssystemen uttryckte socialförsäkringsutskottet i sitt utlåtande 2010/11: SfU5 över kommissionens grönbok om pensioner – utifrån formuleringen av vissa frågor i grönboken – farhågor för att kommissionen inte var främmande för en viss förstärkning av EU-nivån vad gäller pensionsfrågorna. Socialförsäkringsutskottet gjorde emellertid klart att det helt och hållet är respektive medlemslands ansvar att utforma och bestämma innehållet i det egna pensionssystemet. Socialförsäkringsutskottet ansåg sig därför inte kunna acceptera en utvidgning av eller en förstärkning av EU-nivån. Även i utlåtande 2011/12:SfU15 över vitboken om pensioner påpekade socialförsäkringsutskottet, i likhet med regeringen, att det är många faktorer vid sidan av pensionerna som påverkar pensionärernas ekonomi och där de nationella förutsättningarna varierar. Det är av det skälet nödvändigt att utformningen av varje lands pensionssystem förblir en nationell angelägenhet. Med hänsyn till det anförda saknas det enligt socialförsäkringsutskottets uppfattning skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande med anledning av motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 11. Motionsyrkandet bör därför avstyrkas.

Sammandrag av socialutskottets yttrande i protokollsutdrag

Socialutskottet hänvisar, i sitt yttrande i protokollsutdrag, till utlåtande 2012/13:SoU8.

Sammandrag av näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag

Näringsutskottet hänvisar, i sitt yttrande i protokollsutdrag, till tidigare behandlingar av EU:s sammanhållningspolitik dels i betänkande 2012/13: NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxtpolitik, dels i genomförda överläggningar om sammanhållningspolitiken med näringsminister Annie Lööf (prot. 2012/13:10 § 3 och 2012/13:13 § 5).

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

När det gäller den europeiska arbetsmarknaden och frågan om en europeisk ungdomsgaranti konstaterar arbetsmarknadsutskottet att arbetsmarknadspolitikerna är och bör vara ett nationellt ansvar. Arbetsmarknadsutskottet välkomnar dock ett samarbete mellan unionens medlemsländer inom ramen för den öppna samordningsmetoden där det ges möjlighet att utbyta

erfarenheter och lära av goda exempel. Rådets rekommendation om en europeisk ungdomsgaranti bör ses i ljuset av detta. Arbetsmarknadsutskottet vill med anledning av vad som framförs i den socialdemokratiska motionen påminna om att partiet, liksom en överväldigande majoritet i arbetsmarknadsutskottet, vid överläggningen den 17 januari 2013 ställde sig bakom såväl tanken på en ungdomsgaranti i sig som regeringens förslag till ståndpunkt. Enligt arbetsmarknadsutskottets mening utgör ungdomsgarantin ett exempel på just det slags erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna som lämpar sig väl på det arbetsmarknadspolitiska området. Arbetsmarknadsutskottet anser att samarbetet inom den öppna samordningsmetoden på det arbetsmarknadspolitiska området bör fungera just på detta sätt. Arbetsmarknadsutskottet kan konstatera att när det gäller exempelvis övergången mellan skola och arbetsliv och utformningen av lärlingsanställningar är det Sverige som har samlat intryck från andra europeiska länders system.

När det gäller den europeiska socialfonden (ESF) anser arbetsmarknadsutskottet, till skillnad från Socialdemokraterna, att sammanhållningspolitiken bör fokuseras på de mest behövande delarna av unionen. Det nyligen presenterade förslaget till reglering av det s.k. sysselsättningsinitiativet för unga är enligt arbetsmarknadsutskottets mening ett bra exempel på ett stöd som riktas mot de mest behövande delarna av EU. Stödet till de mer utvecklade delarna av unionen bör minskas betydligt och tydligt styras mot att stödja framväxten av ett innovativt och kunskapsbaserat näringsliv i linje med målen för Europa 2020-strategin. Detta innebär naturligtvis inte något annat än att regeringen i slutförhandlingen, när den totala utgiftsnivån har stabiliserats, bör agera för att maximera återflödet till Sverige inom sammanhållningspolitiken och övriga utgiftsområden.

När det gäller de farhågor som framförs i den socialdemokratiska motionen om att kommissionen har ambitionen att undanta små och medelstora företag från arbetsmiljöregler noterar arbetsmarknadsutskottet att kommissionen i sitt nyligen presenterade meddelande med en uppföljning av småföretagsakten (KOM(2013) 122) bl.a. uttalar att regler som syftar till att skydda människors hälsa och säkerhet måste tillämpas oavsett den ekonomiska aktörens storlek och att små och medelstora företag därför inte kan undantas från sådana regler. Arbetsmarknadsutskottet noterar vidare att meddelandet har hänvisats till näringsutskottet för granskningsutlåtande. Arbetsmarknadsutskottet utgår från att arbetsmiljöaspekterna vid behov kommer att uppmärksammas såväl av näringsutskottet vid granskningen som av regeringen i kommande lagstiftningsarbete på EU-nivå.

Arbetsmarknadsutskottet anser att regeringens arbete inom unionen även fortsättningsvis bör ha som huvudmål att Sverige ska uppfattas som ett föregångsland på jämställdhetsområdet inom ramen för ett öppet samarbete mellan medlemsstaterna. Målet bör inte vara att driva på för överstatlig lagstiftning som skulle komma i konflikt med gällande svensk rätt.

På arbetsrättens område kan arbetsmarknadsutskottet – med anledning av vad som sägs i den socialdemokratiska motionen om att stärka regelverket som omger kollektivavtalen – konstatera att regeringen, mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande, nyligen tillsatt en parlamentariskt sammansatt utredning som utöver att utvärdera tillämpningen av lex Laval bl.a. också ska överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv. Arbetsmarknadsutskottet vill liksom vid höstens behandling av motioner om bl.a. utstationeringar (jfr bet. 2012/13:AU5) välkomna utredningen och anser därför inte att något ytterligare initiativ från riksdagens sida behövs.

Arbetsmarknadsutskottet anser till skillnad från Sverigedemokraterna att integrationen av människor från andra länder i de europeiska samhällena kan fungera som en drivkraft för ekonomisk utveckling och social sammanhållning där migranterna kan bidra till tillväxt och kulturell mångfald. Som arbetsmarknadsutskottet tidigare framfört (jfr utl. 2011/12:AU7) anser arbetsmarknadsutskottet att det kan vara en god idé att utbyta erfarenheter eftersom såväl möjligheter som problem med integration är gemensamma för många av medlemsstaterna. Arbetsmarknadsutskottet vill samtidigt tydligt understryka att integration är och bör vara en nationell kompetens. Förutsättningarna skiljer sig åt mellan medlemsstaterna.

Arbetsmarknadsutskottet vill när det gäller förhandlingarna om ett nytt tjänstepensionsdirektiv påminna om att utskottet vid en överläggning med regeringen den 29 november 2012 ställde sig bakom regeringens ståndpunkt. Regeringen framhöll bl.a. att tjänstepensionsvillkor i Sverige huvudsakligen regleras i kollektivavtal. Det finns ett välutvecklat system för både intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrätter, och det svenska systemet utgör därför inget hinder för den fria rörligheten. Det var regeringens ståndpunkt att möjligheterna att förhandla och i kollektivavtal reglera villkoren för tjänstepension bör bibehållas. Regeringens övergripande ståndpunkt var att ett eventuellt direktiv bör utgöra ett ramverk med grundläggande principer. Direktivet bör vara förenligt med traditionerna på den svenska arbetsmarknaden och därmed ge utrymme för arbetsmarknadens parter att genom kollektivavtal hantera frågor som rör tjänstepension. Arbetsmarknadsutskottet framförde vid överläggningen också att det är viktigt att Sverige under förhandlingarna motverkar eventuella förslag om att återinföra en s.k. flytträtt i direktivet. Arbetsmarknadsutskottet ser inget skäl att frånga sin bedömning vid överläggningen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser arbetsmarknadsutskottet att motion 2012/13:U11 (S) yrkandena 6–11 och motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 11 i denna del, 12 i denna del, 33 och 34 bör avstyrkas.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar att båda inre marknadsakterna (SMA I och SMA II) har rönt stort intresse i nämnden. Delar av oppositionen har återkommande understrukit vikten av att redan överenskomna åtgärder genomförs i alla medlemsländer innan nya åtgärder beslutas. Oppositionen har också uttryckt sin oro över förslag som skulle kunna innebära en ökad marknadsstyrning av välfärdssystemen samt över eventuella förslag som skulle kunna urholka av arbetsmiljöreglerna för småföretag.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att arbetsmarknadspolitiken är och bör förbli ett nationellt ansvar. Medlemsstaternas samarbete bygger på att medlemsstaterna själva ansvarar för utformningen av sin nationella politik och att man för diskussioner på EU-nivå för att lära av varandra. Utskottet fäst stor vikt vid att EU-samarbetet på sysselsättningsområdet sker med respekt för medlemsstaternas olika utgångspunkter och nationell praxis på arbetsmarknaden. Huvudansvaret för och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet bör ligga hos medlemsstaterna. Det är av vikt att regeringen i det fortsatta EU-arbetet håller emot en utveckling i överstatlig inriktning på arbetsmarknadsområdet. Utskottet konstaterar att detta i synnerhet gäller värnandet av den svenska modellen i form av bl.a. respekt för arbetsmarknadens parter självständighet och de avtal de har träffat med varandra. Samarbetet inom den öppna samordningsmetoden bör behålla sin karaktär av ett fritt tanke- och erfarenhetsutbyte.

Utskottet konstaterar att sammanhållningspolitikens nuvarande mål är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Politiken syftar till att undanröja hinder för en väl fungerande inre marknad och ska bidra till att utveckla och förbättra konkurrenskraften i Europas regioner. Utskottet anser att strukturfondsprogrammen bidrar till att stärka den regionala konkurrenskraften och sysselsättningen. Utskottet konstaterar att det pågår förhandlingar på EU-nivå inför nästa strukturfondsperiod 2014–2020. Krav på förändringar av strukturfondspolitiken har framförts och vägts in i arbetet med att ta fram en svensk ståndpunkt som grund för förhandlingarna på EU-nivå.

I enlighet med vad som anförts tidigare i betänkandet om hbtq-personers rättigheter anser utskottet att det är viktigt att regeringen arbetar inom EU för att samkönade par rättigheter stärks vad gäller makars och parternas förmögenhetsförhållanden. Civilutskottet gör i sitt yttrande bedömningen att detta överensstämmer med regeringens ståndpunkt i frågan; regeringen bevakar exempelvis att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade par.

Utskottet vill erinra om att kommissionens förslag till direktiv om könskvotering i bolagsstyrelser har varit föremål för subsidiaritetsprövning av riksdagen. I enlighet med civilutskottets förslag (utl. 2012/13:CU14) ansåg riksdagen att direktivförslaget stred mot subsidiaritetsprincipen.

Socialutskottet har i utlåtande 2012/13:SoU8 gjort en subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om fonden för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt. Socialutskottet delade regeringens uppfattning att EU har en viktig roll i att främja samarbetet mellan medlemsländerna för att motverka fattigdom och social utestängning. Socialutskottet ifrågasätter dock om den föreslagna fondens övergripande syfte, att bidra till att uppnå Europa 2020-strategins mål om att främja social delaktighet genom framför allt fattigdomsminskning, kan uppnås på detta sätt. Socialutskottet ansåg vidare att direkta sociala stödinsatser ska vara ett ansvar för varje medlemsstat och att det är mest effektivt att stöd till personer som lever i en utsatt situation utformas och tillhandahålls av medlemsstaterna själva. Socialutskottet ansåg därmed att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utrikesutskottet delar denna bedömning.

Utskottet delar de ställningstaganden som görs i yttrandena från civilutskottet (2012/13:Cu3y), arbetsmarknadsutskottet (2012/13:AU6y) och socialförsäkringsutskottet (2012/13:CU3y) och i social- respektive näringsutskottets yttranden i protokollsutdrag.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2012/13:U12 yrkandena 4–10 och 2012/13:U13 yrkandena 9–11 och 33 kan avstyrkas.

Jordbruks- och fiskepolitik

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringens för jordbruksfrågor (s. 205–207) och för fiskeripolitiken (s. 208–212). EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett fullständigt harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsordningen) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Under året har diskussionen om utformningen av den framtida jordbrukspolitik efter 2013 fortsatt.

Även den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 12 anser Socialdemokraterna att den viktigaste principen vid utformningen av EU:s jordbrukspolitik är att jordbruksstöden omdirigeras till det som kallas kollektiva nyttigheter i form av miljö- och klimatåtgärder. Landsbygdsprogram-

mets andel av den gemensamma jordbrukspolitiken bör därför öka. Motionärerna anser också att försiktighetsprincipen bör tillämpas i EU:s nya fiskeripolitik. Likaså bör EU besluta om en maximal transporttid för slaktdjur på åtta timmar.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. yrkande 20 motsätter sig Sverigedemokraterna större delen av EU:s externa fiskeripolitik, bl.a. bör fiskeavtalen med u-länder inte förlängas. Enligt yrkande 23 bör regeringen driva frågan att alla animaliska produkter ska ursprungsmärkas inom EU, även sammansatta.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet erinrar om att det på ministerrådets möte den 18–19 mars 2013 nåddes en överenskommelse om en allmän inriktning från rådet om den gemensamma jordbrukspolitiken. Det har i förhandlingarna varit viktigt för Sverige att driva den principiella frågan om en minskning av direktstöden, pelare 1, och en betoning på pelare 2 och landsbygdsprogrammet. Då detta inte vunnit gehör har det varit viktigt att nya regler tar hänsyn till svenska förutsättningar för att bedriva lantbruk. Det gäller inte minst reglerna för gårdsstöden och hur dessa ska miljöanpassas. Enligt överenskommelsen får Sverige en möjlighet att tillämpa reglerna så att de fungerar i skogs- och mellanbygder och för de speciella förutsättningar som råder i norra delen av landet. Frågan om djurvälstånd har prioriterats av den svenska regeringen i förhandlingarna. Enligt överenskommelsen är djurvälstånd ett av de områden som står i fokus i landsbygdsprogrammet. Ett område där Sveriges regering hade velat komma längre är frågan om marknadsanpassning. Exempelvis kommer de sockerkvoter som begränsar produktionen för att hålla uppe priserna att finnas kvar längre än vad den svenska regeringen hade önskat. Överenskommelsen innebär att Sverige får möjlighet att bevara de biologiskt viktiga betesmarkerna. Efter att man nu har kommit överens om de fyra förordningar som ingår i jordbruksreformen kan ministerrådet inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Förhoppningen är att en överenskommelse kring reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken ska kunna nås i juni 2013.

Beträffande fiskefrågor noterar miljö- och jordbruksutskottet att kommissionen den 13 juli 2011 presenterade ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 12 juni 2012 ställde sig en majoritet av EU:s medlemsstater bakom en delvis allmän inriktning om förslaget till ny grundförordning. Inriktningen fokuserade huvudsakligen på ett maximalt hållbart uttag (MSY), samråd med tredjeländer, utkastförbud, fleråriga planer och regionalisering. Som framgår av skrivelsen ställde sig Sverige inte bakom den allmänna inriktningen

avseende grundförordningen. När det gäller reformen av den gemensamma fiskeripolitiken konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att arbetet med reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik ännu inte är slutfört.

Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 25–26 februari 2013 nåddes en kompromiss om reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik, bl.a. vad gäller skyldigheten att landa alla fångster. Sverige kunde inte stödja överenskommelsen. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson har uttalat att förslaget visserligen innebär förbättringar jämfört med den nuvarande fiskeripolitiken men inte tillräckligt långtgående. Ministerrådet och Europaparlamentet ska nu förhandla med ambitionen att nå en slutlig politisk överenskommelse i juni 2013. Regeringen har anfört att den kommer att fortsätta att arbeta mycket aktivt för att påverka de förhandlingar som inleds nu för att få en långsiktigt hållbar fiskepolitik.

Jordbruks- och fiskerådet antog vid sitt möte den 9 mars 2012 slutsatser om kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens (GFP) internationella dimension. I slutsatserna fastslås bl.a. att EU ska ta hänsyn till målen för utvecklingsarbetet vid genomförande av politik som kan påverka utvecklingsländerna, att det ska finnas en möjlighet att upphäva avtalen vid allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna, att transparensen ska öka i fråga om det totala fisket i partnerskapslandets vatten och att förhandsbedömningar och efterhandsutvärderingar ska göras där inte bara de miljömässiga, ekonomiska och sociala effekterna av avtalen bedöms, utan också vilka möjligheter som finns för en hållbar utveckling inom fiskesektorn och vad som krävs för att den berörda kuststaten ska kunna inrätta ett ansvarsfullt fiske. Miljö- och jordbruksutskottet har i utlåtande 2011/12:MJU7 välkomnat kommissionens meddelande och gett sitt stöd till många av de reformer som kommissionen föreslog, men har samtidigt understrukit att politiken även måste genomföras i praktiken för att ge resultat. För att EU ska vara trovärdig i internationella sammanhang ansåg miljö- och jordbruksutskottet emellertid att EU:s egen fiskeripolitik måste förbättras, både internt och externt. Detta blir särskilt tydligt i förhållande till de s.k. partnerskapsavtalen mellan EU och tredjeländer. Miljö- och jordbruksutskottet ställde sig naturligtvis positivt till att ställa upp iakttagandet av mänskliga rättigheter som ett nödvändigt villkor för att ingå eller fortsätta samarbetet med tredjeländ på fiskeriområdet. Vidare ansåg miljö- och jordbruksutskottet att fisketillträdesrättigheterna skulle bekostas av fiskefartygens ägare och inte belasta EU:s budget. Miljö- och jordbruksutskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i denna fråga.

När det gäller skydd av djur under transport konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att rådet i juni 2012 enades om en djurskyddsstrategi för perioden 2012–2015. Sverige lämnade en deklARATION om djurtransporterna i samband med att slutsatserna antogs. I deklARATIONEN uttrycktes besvikelse över att rådet inte kunde enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade särskilt på behovet av att löpande uppdatera regelverket i enlighet med aktuella forskningsrön och

behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. När det gäller slaktdjur ville regeringen begränsa transporttiden till maximalt åtta timmar. Miljö- och jordbruksutskottet vill i detta sammanhang nämna att riksdagen har lämnat ett tillkännagivande till regeringen när det gäller arbetet med att förkorta tiden för djurtransporter (bet. 2010/11:MJU20, rskr. 2010/11:231).

Miljö- och jordbruksutskottet har nyligen uttalat sig om märkning av livsmedel (bet. 2012/13:MJU9 Livsmedelspolitik) och erinrade då om att rådet i oktober 2011 beslutade om en ny EU-förordning (förordning (EU) nr 1169/2011) om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. Obligatoriska bestämmelser om ursprung har utvecklats tidigare, t.ex. när det gäller honung, frukt och grönsaker, fisk och nötkött. Till följd av den nya EU-förordningen kommer uppgift om ursprungsland eller härkomstplats även att vara obligatorisk för kött av svin, får, get och fjäderfä fr.o.m. den 13 december 2014. Miljö- och jordbruksutskottet noterar att kommissionen har fått i uppgift att inom en viss tid efter den 13 december 2014 utvärdera konsekvenserna av att uppgifterna har gjorts obligatoriska för ovan nämnda köttslag. Kommissionen ska även utreda vilka konsekvenserna blir om man gör uppgift om ursprungsland eller härkomstplats obligatorisk för följande livsmedel: kött som används som ingrediens, köttslag där det ännu inte är obligatoriskt med ursprungsangivelse, mjölk, mjölk som ingår som ingrediens i mejeriprodukter, obearbetade livsmedel, livsmedel med en enda ingrediens samt ingredienser som utgör mer än 50 procent av ett livsmedel. Miljö- och jordbruksutskottet utgick från att regeringen återkommer med förslag i frågan när kommissionens konsekvensrapport har presenterats.

När det gäller de nu aktuella motionsyrkandena om att Sverige ska driva frågan om ökade krav på ursprungsmärkning inom EU vill miljö- och jordbruksutskottet understryka att det är väsentligt att konsumenterna har möjlighet att göra medvetna val mellan olika livsmedel. Det är därför viktigt att märkningen av livsmedlen är korrekt och inte vilseleder konsumenten om varans beskaffenhet. Det kan gälla näringsinnehåll, sammansättning, produktinnehåll (t.ex. djurart), vikt och volym, ursprung, produktions sätt (t.ex. genmodifierade eller ekologiska livsmedel) eller hur livsmedlet exponeras i butiken. Det är enligt miljö- och jordbruksutskottets mening positivt att ny gemensam lagstiftning för hur livsmedel ska märkas har antagits inom EU. Miljö- och jordbruksutskottet vill också lyfta fram att det finns flera exempel på frivillig märkning som innebär att konsumenternas efterfrågan på svenska produkter ökar. Ett sådant exempel är märket ”Svenskt kött” som är en ny märkning av charkuteriprodukter som innehåller 100 procent svenskt kött. Märkningen bygger på en gemensam överenskommelse mellan ett stort antal branschaktörer.

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att åtgärder både genomförs och planeras för att livsmedelsinformationen till konsumenterna ska bli bättre. Miljö- och jordbruksutskottet finner inte något skäl att frånga sin tidigare uppfattning om märkning av livsmedel utan konstaterar samman-

fattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 12 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20 och 23.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar att inom området jordbruk, fiske och livsmedel har översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken och reformen av den gemensamma fiskeripolitiken stått i fortsatt fokus under i princip alla samråd inför möten i jordbruks- och fiskerådet under 2012. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken har också diskuterats i nämnden inför behandlingen av EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020 i rådet för allmänna frågor och Europeiska rådet.

I linje med nämndens ställningstagande under föregående år gällande EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer ställde sig oppositionen inte bakom regeringens förslag till svensk ståndpunkt rörande bemyndigande för kommissionen att inleda förhandlingar på EU:s vägnar för att förnya protokollet till partnerskapsavtalet om fiske med Madagaskar. Vidare har riksdagens ställningstaganden rörande fiskeavtal med flera andra länder utanför EU lett till att regeringen inte har stött ett antal beslut i ministerrådet om fiskepartnerskapsavtal.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sveriges övergripande handlingslinje i förhandlingarna om den gemensamma jordbrukspolitiken har varit att uppnå ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta och en förbättrad samstämmighet med politiken för global utveckling. Utskottet stöder regeringens uppfattning att jordbrukspolitiken ska vara förenlig med politiken för global utveckling och ta hänsyn till utvecklingsländernas förutsättningar att förbättra tillväxten i lanbruket och bedriva handel. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att fortsätta att driva frågan om att kraftigt sänka tullar och handelsstörande subventioner på jordbruksområdet samt avskaffa alla former av exportstöd.

Utskottet noterar att en betydande andel av den fisk som EU:s fiskefartyg tar upp fångas utanför EU:s fiskevatten och att EU i dag har fiskepartnerskapsavtal om rätt att bedriva fiske mot finansiell ersättning med ca 15 utvecklingsländer, främst i Västafrika och i Stillahavsregionen. Utskottet har i betänkande 2012/13:UU12 uttalat att det är avgörande att den externa dimensionen av EU:s fiskeripolitik inte motverkar målen för Sveriges politik för global utveckling. Varje fiskepartnerskapsavtal måste bedömas utifrån om det är förenligt med politiken för global utveckling. Utskottet välkomnade att regeringen inom EU har verkat för att fiske från EU-fartyg utanför unionen ska ske på samma villkor som i EU:s egna vatten och inte

på utvecklingsländernas bekostnad. Det innebär att fisket ska vara hållbart och att det enbart ska ske på det överskott av bestånden som inte nyttjas nationellt. Utskottet ansåg vidare att det är viktigt att klausulen om mänskliga rättigheter och demokratiska principer efterlevs och uppmuntrar regeringen att fortsätta att arbeta för att en sådan klausul ska finnas med i alla fiskepartnerskapsavtal. Utskottet delade även regeringens kritiska hållning till ett nytt fiskeavtal med Marocko, eftersom det liggande förslaget inte kunde anses uppfylla grundläggande rättvise-, hållbarhets- och demokrati-krav. Utskottet ansåg slutligen att det även är rimligt att de privata fartygsägarna inom EU bär en större andel av, och på sikt de totala, kostnaderna för tillträde till fiskeresurser i utvecklingsländerna.

Utskottet delar miljö- och jordbruksutskottets uppfattning i yttrande 2012/13:MJU4.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrker utskottet motionerna 2012/13:U12 yrkande 12 och 2012/13:U13 yrkandena 20 och 23.

Miljö-, infrastruktur- och energifrågor

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för miljö- (s. 216–227) respektive energifrågor (s. 200–204). Regeringen konstaterar att EU är den enda internationella organisation som har befogenhet att anta omfattande miljöregler som är bindande för medlemsländerna. EU ska vara en drivande kraft för att skydda miljön och säkra en hållbar utveckling inom Europa och globalt som genom en resurseffektiv ekonomi lägger grunden för grön tillväxt.

Enligt skrivelsen ska EU:s insatser på energiområdet vila på tre pelare: miljömässig hållbarhet, konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Målen för samarbetet inom den första pelaren är att minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent, att 20 procent av den energi som används inom EU ska komma från förnybara energikällor och att öka energieffektiviseringen med 20 procent. Inom dessa tre områden har EU antagit ett flertal rättsakter.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 3 delar motionärerna kommissionens uppfattning att omedelbara åtgärder måste vidtas för att nå klimatmålen till 2050. Motionärerna vill se bindande mål för energieffektivisering. Vidare bör EU ha en samordnande roll vad gäller den gränsöverskridande energiinfrastrukturen. Motionärerna motsätter sig en forcerad integrering av den europeiska elmarknaden. Enligt yrkande 13 välkomnar Socialdemokraterna förslaget till EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. Sverige bör driva EU:s aktiva klimatpolitik – inte bromsa den.

I kommittémotion 2012/13:13 av Björn Söder m.fl. yrkande 19 anser Sverigedemokraterna att de förslag som kommissionen har lagt fram för att öka järnvägens konkurrenskraft är alltför långtgående och att dessa regler bör hanteras på nationell nivå. Enligt yrkande 21 bör en redovisning av markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (Land-use, land-use Change and forestry, LULUCF) snarast implementeras som en integrerad del av Sveriges interna EU-åtaganden. I yrkande 22 argumenteras för att regeringen bör verka för en förändring av svaveldirektivet så att bl.a. Sverige får längre tid på sig för anpassning och teknikutveckling. I yrkande 28 anförs att utvecklingen på den europeiska energimarknaden kan komma att påverka Sverige negativt. Sverigedemokraterna ser därför positivt på ett energisamarbete med våra närstående grannländer när det gäller produktion och distribution av el. För att EU ska kunna ha säker tillgång till energi måste beroendet av import från oroliga stater minskas enligt yrkande 29. De mål som är uppsatta för att minska utsläppen av växthusgaser får inte äventyra de enskilda hushållens ekonomi eller de nationella ekonomierna. Enligt yrkande 30 kommer utbyggnaden av den europeiska infrastrukturen att resultera i enorma kostnader för marknaden och för medlemsländerna.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att en minskning av utsläppen av växthusgaser är en global utmaning som kräver globala lösningar. I klimatförhandlingarna i Durban 2010 togs beslut om bokföringsregler för utsläpp och upptag från LULUCF-sektorn. De gäller enbart under Kyotoperiodens andra åtagandeperiod 2013-2017. Miljö- och jordbruksutskottet noterar att det är oklart vilka bokföringsregler som kommer att gälla för det klimatavtal som ska gälla från 2020, men anser liksom regeringen att det allmänt sett är viktigt att redovisningen av kolflödena är så heltäckande som möjligt för att åstadkomma en effektiv klimatpolitik, men att det kan vara olämpligt att inkludera delar där den vetenskapliga osäkerheten kring mätningar och åtgärders effekter är stor. Miljö- och jordbruksutskottet vidhåller denna bedömning.

Miljö- och jordbruksutskottet har tidigare behandlat motioner om att höja EU:s mål för utsläppsminskningar, bl.a. i betänkande 2011/12: MJU25. Utskottet konstaterade då att Sverige arbetar för att EU ska föra en ambitiös klimatpolitik, t.ex. genom att utarbeta en plan för att minska utsläppen med 30 procent.

När det gäller systemet med utsläppsrätter hänvisar miljö- och jordbruksutskottet till sitt tidigare uttalande i betänkande 2012/13: MJU11 där man konstaterar att man vid mötet i Doha i slutet av 2012 mellan parterna till Kyotoprotokollet nådde en överenskommelse om tilldelade utsläppsenheter (Assigned Amount Unit, AAU). Riksdagen har sedan tidigare, med anled-

ning av en redogörelse från Riksrevisionen, gjort ett tillkännagivande till regeringen att överskottet av utsläppsrätter ska underställas riksdagen för beslut.

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2012/13:U12 yrkande 13 och 2012/13:U13 yrkandena 21 och 22.

Näringsutskottets yttrande i protokollsutdrag

I sitt yttrande i protokollsutdrag hänvisar näringsutskottet till tidigare behandlingar av EU:s energipolitik, dels betänkande 2012/13:NU3 Utgiftsområde 21 Energi, dels det planerade utlåntagandet 2012/13:NU24 Granskning av grönbok om klimat- och energipolitiken till 2030 och dels den genomförda överläggningen om den inre marknaden för energi med statssekreterare Daniel Johansson (prot. 2012/13:17 § 2).

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden noterar att det fanns stöd i nämnden för oppositionens ståndpunkt inför miljörådet den 9 mars 2012 när det gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier. Oppositionen ansåg då att det kompromissförslag som det danska ordförandeskapet hade presenterat inför rådsmötet skulle stödjas.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Sverige välkomnade kommissionens meddelande om en långsiktig strategi för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt EU 2050. Utskottet betonar att EU:s långsiktiga klimatpolitik måste inriktas så att den är konsekvent med målet att den globala temperaturökningen ska hållas under två grader och med EU-målet om en utsläppsminskning på 80–95 procent till 2050. Utskottet ser positivt på att regeringen har drivit på för mer ambitiösa mål inom EU. Utskottet står bakom regeringens linje att EU bör besluta om bindande utsläppsmål för 2030, 2040 och 2050 som inkluderar åtgärder utanför EU. Utskottet vill framhålla att långsiktiga utsläppsmål skulle behövas för att ge näringslivet tillräcklig förutsägbarhet och skapa incitament för långsiktigt nödvändiga klimatinvesteringar. Utskottet konstaterar att näringsutskottet för närvarande bereder ett granskningsutlåtande om en grönbok om klimat- och energipolitiken till 2030 (2012/13:NU24).

Utskottet konstaterade i samband med sin behandling av kommissionens arbetsprogram för 2013 (2012/13:UU4) att EU:s ökade energiberoende i kombination med en begränsad egen energiproduktion har utrikes- och

säkerhetspolitiska aspekter. Det finns beräkningar som pekar på att EU omkring 2030 kommer att importera ca 75 procent av sin konsumtion av olja och gas. Energi kommer att bli en allt viktigare faktor i EU:s relation till vissa länder och regioner, varav flera kan karaktäriseras som instabila. Utskottet underströk vikten av att dessa aspekter beaktas i utformningen av EU:s framtida energipolitik och välkomnar att energiförsörjning var tema för diskussionen under utrikesministrarnas lunch i samband med utrikesrådet den 22 april 2012, med deltagande av energikommissionär Oettinger. Det är viktigt att utrikesministrarna ges möjlighet att diskutera energifrågorna ur ett brett utrikespolitiskt perspektiv. Enligt utskottets uppfattning måste utrikespolitiken på området fokusera såväl på försörjningstrygghet som på konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet.

Som redovisas i budgetpropositionen för 2013 bygger den svenska energipolitiken på samma grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar således till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Arbetet med att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden, stärka överföringskapaciteten mellan länderna och främja en fortsatt integrering med övriga elmarknader inom Norden och EU är därför även fortsättningsvis angeläget. Utskottet välkomnar därför att kommissionen i december 2012 presenterade ett meddelande (KOM(2012) 663) om den inre marknaden för energi med en tillhörande handlingsplan. Regeringen har i faktapromemoria 2012/13:FPM37 välkomnat meddelandet som man menar ligger i linje med de åtgärder som vidtas i Sverige och Norden för att förbättra marknadens funktion och i slutändan öka konsumentnyttan. Näringsutskottet har vid en överläggning i frågan uttryckt stöd för regeringens ståndpunkter.

Vad beträffar det s.k. fjärde järnvägspaketet som berörs i ett motionsyrkande har trafikutskottet gjort en subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag (2012/13:TU13) i vilket det ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Det fjärde järnvägspaketet har även varit föremål för en överläggning mellan infrastrukturministern och trafikutskottet. Trafikutskottets majoritet ansåg att kommissionens förslag om marknadsöppning var alltför långtgående och överskred den nödvändiga nivå som krävs för att nå målen med förslagen.

Utskottet delar miljö- och jordbruksutskottets ställningstaganden i yttrande 2012/13:MJU4y och näringsutskottets ställningstaganden i yttrande i protokollsutdrag.

Därmed anser utskottet att motionerna 2012/13:U12 yrkandena 3 och 13 och 2012/13:U13 yrkandena 19, 21, 22, 28–30 kan avstyrkas i den mån de inte tillgodosetts.

EU:s institutioner

Skrivelsen

I skrivelsen behandlas EU:s institutioner, bl.a. med avseende på öppenhet och insyn (s. 241–248). Regeringen betonar att EU måste företrädas av moderna, effektiva, öppna och medborgarorienterade institutioner.

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:306 yrkande 54 av Urban Ahlin m.fl. menar Socialdemokraterna att framväxten av det europeiska samarbetet har varit avgörande för vår kontinents välbefinnande. Socialdemokraterna vill att EU i grunden ska vara ett samarbete mellan suveräna stater, där vi tillsammans med andra medlemsstater kan lösa de problem som kräver gemensamma lösningar. Det är viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor. Socialdemokraterna vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll, inte minst när det gäller att vara ett föredöme för det internationella samarbetet.

Sverigedemokraterna argumenterar i kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. yrkande 1 för att regeringen ska inleda förhandlingar om ett utträde ur Europeiska unionen. I yrkande 25 förordas att regeringen ska vara ytterst återhållsam med att medge möjligheten att nyttja delegerade akter och genomförandeakter. I yrkande 26 lyfts frågan om Europaparlamentets placering och motionärerna anför att parlamentet bör ges rätt att själv bestämma var det ska sammanträda. Enligt yrkande 37 är det bästa sättet att minska klyftan mellan EU och medborgarna att låta medborgarna bestämma mer själva genom sina folkvalda organ; att öka medvetenheten om hur EU:s institutioner arbetar och hur politiken bestäms vore kontraproduktivt. Sverigedemokraterna motsätter sig därför ytterligare medel till programmet Ett EU för medborgarna.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet påpekar att enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan unionens lagstiftare, dvs. Europaparlamentet och rådet, välja att ge kommissionen befogenhet att anta akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av en lagstiftningsakt. Så som regeringen anför i skrivelsen ger systemet med delegerade akter Europaparlamentet och rådet möjlighet att utöva kontroll över den befogenhet som lagstiftaren delegerar till kommissionen. Denna kontroll utövas genom att Europaparlamentet och rådet kan återkalla delegeringen eller invända mot att en akt som kommis-

sionen har antagit träder i kraft. I övriga frågor där kommissionen har genomförandebefogenheter och inget annat anges kvarstår det s.k. kommittéförfarandet ("kommittologin"). Detta innebär att kommissionen samråder med särskilda rådgivande kommittéer bestående av experter från medlemsstaterna när den genomför EU-lagstiftning. I dessa fall kontrolleras utövan- det av befogenheterna av medlemsstaterna.

Enligt konstitutionsutskottets mening kan det finnas anledning att bevaka i vilken omfattning kommissionen ges befogenheter att anta s.k. delegerade akter. De väsentliga delarna av ett område ska enligt fördraget förbehållas lagstiftningsakterna och får inte delegeras. Enligt konstitutions- utskottet bör inte kommissionen ges befogenheter i en sådan utsträckning att den på ett oförutsebart sätt kan komma att påverka en lagstiftningsakts utformning och innehåll.

När det gäller Europaparlamentets säte ser konstitutionsutskottet positivt på att frågan om Europaparlamentets säte nu behandlas i Europaparlamen- tets utskott för konstitutionella frågor, det s.k. AFCO-utskottet. Vidare förutsätter konstitutionsutskottet att regeringen stöder alla strävanden för att Europaparlamentets kostsamma flyttning mellan två orter ska upphöra.

Konstitutionsutskottet konstaterar att syftet med programmet Ett Europa för medborgarna är att öka kunskapen om Europeiska unionen och att främja medborgarengagemang. Konstitutionsutskottet ser ett värde i att med- borgarna informeras om hur de kan vara delaktiga i EU:s beslutsprocesser. Sådana kunskapsinsatser bör ha karaktären av information och inte av opi- nionsbildning. Ett genomförande av programmet förutsätter enligt konstitu- tionsutskottet en finansiering på EU-nivå.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet anser att det i tider av ekonomisk kris finns särskild anledning att påminna om de stora framsteg som har gjorts och om den modell för fredligt samarbete mellan fria stater som EU därmed har kunnat bli för världen. Genom att vara en engagerad och konstruktiv kraft i det europe- iska samarbetet kan Sverige bäst ta till vara nationella intressen och främja universella värden.

Utskottet konstaterar att frågan om ett svenskt utträde ur EU inte är aktu- ell. I samband med folkomröstningen 1994 röstade svenska folket ja till medlemskap i EU och beslutet om ett svenskt medlemskap fattades där- efter formellt av Sveriges riksdag den 15 december 1994.

Utskottet konstaterade i betänkande 2008/09:UU8 om godkännande av Lissabonfördraget att det även i Lissabonfördraget fastställs att Europapar- lamentet ska ha sitt säte i Strasbourg, med regelbundna plenarsessioner varje månad. Ytterligare plenarsessioner hålls i Bryssel, där också parla- mentets utskott sammanträder. Utskottet har tidigare tagit ställning i sakfrå- gan, senast i betänkande 2011/12:UU10, och anser fortfarande att det inte är en bra lösning att Europaparlamentet har sitt säte på en plats men under

längre tidsperioder även sammanträder på en annan. Ordningen är kostsam, opraktisk och negativ för bilden av EU. Utskottet ser gärna en utveckling där denna ordning förenklas eller avskaffas. Utskottet konstaterar emellertid att den nuvarande ordningen är fördragsfäst. För att ändra bestämmelserna om institutionernas säten krävs en ändring av protokollet (nr 6) om lokalisering av säten för Europeiska unionens institutioner, vilket förutsätter enighet i rådet. Utskottet ser liksom konstitutionsutskottet positivt på att Europaparlamentet nu behandlar frågan och förutsätter att regeringen stöder alla strävanden för att den kostsamma flytten av parlamentet mellan två orter ska upphöra.

Utskottet delar även i övrigt konstitutionsutskottets ställningstaganden i yttrande 2012/13:KU7y.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2012/13:U13 yrkandena 1, 25, 26 och 37 och 2012/13:U306 yrkande 54 kan avstyrkas.

Utbildning, kultur och idrott

Skrivelsen

I skrivelsen behandlas utbildningsfrågor (s. 228–231). Regeringen framhåller att EU-samarbetet på området inte ska omfatta harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning men att unionen har befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna. Samtidigt har Europa 2020-strategin inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna i EU. Strategins övergripande mål för utbildningen omvandlas till nationella mål som följs upp på högsta politiska nivå i Europeiska rådet. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

Skrivelsen behandlar också kulturfrågor och idrottsfrågor (s. 235–240).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 22 menar Socialdemokraterna att budgetresurserna för vuxnas lärande bör ligga i paritet med budgetavsättningen för fokusområdena ungdomar och skolor. Det bör också finnas möjlighet till mobilitet och deltagande i Europasamarbeten för äldre och kortutbildade. I yrkande 23 välkomnas initiativet till en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Motionärerna är dock oroad över vad direktivet kommer att innebära för sjuksköterskornas kunskapsnivå.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. yrkande 31 menar Sverigedemokraterna att kostnaderna för programmet Horisont 2020 är oacceptabla och att regeringen bör verka för att forskningssatsningar enbart ska göras på grundval av excellens för att få bästa möjliga resultat av insatta medel. Enligt yrkande 32 bör regeringen verka för att yrkeskvalifikationsdirektivet ses över så att ingen sänkning sker av de krav som

Sverige ställer. Enligt yrkande 35 bör kulturpolitiken snarast möjligt övergå till att vara ett område som uteslutande hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten. Förslaget till programmet Kreativa Europa strider enligt yrkande 36 mot subsidiaritetsprincipen och har en tydlig EU-identitetsskapande agenda. I yrkande 38 argumenterar Sverigedemokraterna för att regeringen kompromisslöst bör arbeta för att idrottspolitiken förblir en nationell angelägenhet.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet påpekar att det inom utbildnings- och forskningsområdet pågår flera viktiga processer inom det europeiska samarbetet varav förhandlingar om nya utbildnings- och forskningsprogram samt modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet är de mest betydelsefulla. Dessa är enligt utbildningsutskottet mycket viktiga för Europas framtida utveckling, både socialt och ekonomiskt, och bidrar till Europa 2020-strategin.

Utbildningsutskottet konstaterar att regeringen, mot bakgrund av de överläggningar i utbildningsutskottet och i EU-nämnden om Erasmus för alla som redovisas i yttrandet, har fört fram det som framhålls i motion 2012/13: U12 yrkande 22. Utbildningsutskottet finner alltså att motionsyrkandet kan anses tillgodosett.

När det gäller yrkeskvalifikationsdirektivet hänvisas till utlåtande 2011/12:UbU3 där utbildningsutskottet underströk vikten av att erkännandesystemet underlättar rörligheten inom unionen samtidigt som det inte får utformas så att berättigade kvalifikationskrav kan kringgås. Utbildningsutskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden och vill särskilt framhålla vikten av en väl fungerande ordning för erkännande av yrkeskvalifikationer i syfte att underlätta EU-medborgarnas rätt till fri rörlighet.

När det gäller kraven för att antas till sjuksköterskeutbildning framgår det enligt utbildningsutskottet av artikel 31.1 i direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer att det för att bli antagen till utbildning till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård krävs tio års allmän skolutbildning styrkt genom examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i en medlemsstat eller bevis på godkänt inträdesprov på motsvarande nivå till sjuksköterskeskola. Utbildningsutskottet noterar, genom uppgifter från Utbildningsdepartementet, att Tysklands kompromissförslag om tio års utbildning och specifika krav i direktivet om vilka kunskaper som ska ha uppnåtts inte skulle innebära en sänkning av dagens krav, även om förändringen inte skulle vara så långtgående som kommissionens ursprungsförslag där förkunskapskravet var tolv års utbildning. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet stöder Europaparlamentet, kommissionen och övriga medlemsstater kompromissförslaget. Utbildningsutskottet ser positivt på att kompromissförslaget inte skulle innebära en sänkning av dagens krav. Mot bakgrund av ovanstående anser utbildningsutskottet inte att

någon åtgärd är nödvändig med anledning av motionsyrkandena och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 23 och 2012/13:U13 (SD) yrkande 32.

Beträffande Horisont 2020 hänvisar utbildningsutskottet till sitt utlåtande 2010/11:UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation. Där framhölls att europeiska och internationella samarbeten är avgörande både för den nationella och den europeiska forskningens utveckling, och därigenom för Europas utveckling. Utbildningsutskottet anförde vidare att de utgångspunkter för framtida program som kommissionen för fram i grönboken ligger i linje med den tidigare svenska inställningen och att de förslag och de resonemang som kommissionen redogör för förefaller väl avvägda (bet. 2010/11:UbU15).

I faktapromemorian om kommissionens förslag till Horisont 2020 framgår att Europeiska forskningsrådet (EFR) ska främja spetsforskning i världsklass. För att stimulera betydande framsteg kommer EFR att stödja enskilda forskarlag inom vilket område som helst inom vetenskaplig och teknisk grundforskning. Forskare i alla åldrar från alla länder i världen kommer att kunna söka stöd för att bedriva forskning i Europa. Vidare framgår att de föreslagna åtgärderna för rörlighet omfattar flera olika områden och kommer att vara öppna för alla länder, inklusive tredjeländer. I faktapromemorian anges också att deltagande i Euratoms forsknings- och utbildningsprogram föreslås vara öppet för EU:s medlemsstater, anslutande länder, kandidatländer och potentiella kandidatländer samt vissa utvalda tredjeländer (2011/12:FPM69 s. 3). I de svenska ståndpunkterna har det inte funnits några invändningar mot detta. Vid utbildningsutskottets överläggning med regeringen den 14 februari 2012 fanns det majoritet för regeringens ståndpunkt med ett tillägg som inte rör tredjeländ eller finansieringen av Horisont 2020. Vid utbildningsutskottets överläggningar med regeringen den 22 maj, den 25 september och den 27 november 2012 om Horisont 2020 har det funnits majoritet för regeringens redovisade ståndpunkter. Utbildningsutskottet erinrar om att Sverige har verkat för att kvalitet ska vara vägledande för finansiering från Horisont 2020. Forskning är till sin natur internationell och utförs i allt större utsträckning i internationella och globala samarbeten. Det är nödvändigt att Europa deltar i och underlättar samarbeten med länder utanför EU för att forskningen ska vara konkurrenskraftig och kunna främja kunskapsutveckling och tillväxt. Utbildningsutskottet föreslår således att utrikesutskottet avstyrker motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 31.

Sammandrag av kulturutskottets yttrande i protokollsutdrag

Kulturutskottet konstaterar att kulturpolitiken inte är bindande på EU-nivå utan vilar på frivillighet. EU ska stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Detta sker i första hand genom att främja samarbete mellan med-

lemsstaterna. Kulturutskottet delar inte uppfattningen i motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 35 att kulturpolitiken bör vara ett område som uteslutande hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten. Kulturutskottet anser att ett internationellt utbyte och samarbete är centralt för utvecklingen och förnyelsen av kultur och konst, såväl i Sverige som i andra länder och anser därför att yrkandet bör avstyrkas.

Kulturutskottet delar inte heller uppfattningen i motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 36 att programmet Kreativa Europa strider mot subsidiaritetsprincipen. Kulturutskottet konstaterar att ett av de övergripande målen med programmet är att värna och främja Europas kulturella och språkliga mångfald. Därtill syftar programmet till att stärka den kulturella och kreativa sektorns konkurrenskraft och på så sätt bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. Detta kom också tydligt till uttryck i regeringens proposition Tid för kultur som beslutades av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Med hänvisning till det ovan anförda anser kulturutskottet att motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 36 bör avstyrkas.

Den fria och självständiga idrottsrörelsen är till sin natur internationell med egna naturliga plattformar för dialog och erfarenhetsutbyte. Samtidigt är idrottspolitiken enligt kulturutskottet i första hand en nationell fråga, något som också regeringen har lyft fram i bl.a. faktapromemoria 2010/11:FPM88 Meddelande om idrott. Det finns därmed ingen anledning att göra ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta för att idrottspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet. Kulturutskottet anser därför att motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 38 inte behöver föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Utrikesutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att utbildnings-, kultur- och idrottspolitiken inte är bindande på EU-nivå utan vilar på frivillighet.

Utskottet noterar att Europa 2020-strategin har inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna i EU. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

Utskottet vill betona att gemensamma insatser vad gäller idrott på EU-nivå bör syfta till att stödja och komplettera åtgärder på nationell nivå. Den fria och självständiga idrottsrörelsen är till sin natur internationell med egna naturliga plattformar för dialog och erfarenhetsutbyte. Europeiskt samarbete inom idrottspolitikens område måste ge ett mervärde. Det gäller t.ex. information om och tolkning av EU-lagstiftning som rör idrottsrörelsen samt samarbete om vissa gränsöverskridande problem som idrotten inte kan hantera på egen hand, t.ex. arbetet mot dopning.

Utskottet delar utbildningsutskottets ställningstaganden i yttrande 2012/13:KrUy och kulturutskottets yttrande i protokollsutdrag.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motion 2012/13:U12 yrkandena 22 och 23 och motion 2012/13:U13 yrkandena 31, 32, 35, 36 och 38 kan avstyrkas.

Skrivelsen och övriga yrkanden

Utöver de motionsyrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som har fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med den promemoria som utskottet fastställde i oktober 2010, Förenklad motionsbehandling under återstoden av mandatperioden. Utskottet har under beredningen av ärendet funnit att de yrkanden som återfinns i bilaga 2 inte är aktuella för något tillkännagivande från riksdagen i detta sammanhang. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2012/13:80 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utvidgningen, punkt 1 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del och 2012/13:U306 yrkande 55.

Ställningstagande

Det är talande att kommissionen i sin strategi lägger ytterligare fokus på korruption och rättsstat. Med undantag för delarna om Island påminner den nuvarande strategin mer om ett policydokument för utvecklingssamarbete i något av de minst utvecklade länderna i södra grannskapet än om ett förhandlingsarbete för tillträde till ett av världens största frihandelsområden. Genom kommissionens ökade fokus på korruption och rättsstat i förhandlingarna ges även utrymme att nyttja en oproportionerlig del av instrumentet för föranslutningsstöd för dessa områden som de minst utvecklade länderna onekligen ofta uppvisar brister inom. Påståendet att utvidgningsstrategin ger exempel på hur unionen har gynnats ekonomiskt är inte korrekt. Förvisso har ekonomiska förändringar skett i Central- och Östeuropa, men steget därifrån till att EU som helhet gynnats ekonomiskt är dock stort. Sverigedemokraterna anser att regeringen inom ramen för Europeiska rådet ska ta initiativ till att återigen ha en djupgående debatt om konditionalitet i samband med anslutningsförhandlingar. Vi menar också att nya kandidatländers ekonomiska standard inte ska tillåtas att avvika negativt i alltför hög utsträckning från det befintliga EU-snittet, mätt som BNP per capita.

Det kan konstateras att planerna på unionens utvidgning fortskrider. Årsberättelsen visar hur arbetet har fortskridit i förhandlingarna om medlemskap med såväl Turkiet som flera Balkanländer. Sverigedemokraterna har motsatt sig ett turkiskt medlemskap i unionen från början, med utgångspunkten att landets demokratiska statsskick knappast kan anses vara stabilt

och att det finns ett starkt inslag av islamistiska krafter i dess politiska liv. Det är beklagligt att regeringen inte på ett tydligare sätt markerar mot ett turkiskt medlemskap i unionen.

2. Hbtq-personers rättigheter, punkt 2 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:So595 yrkandena 28–30.

Ställningstagande

Sverige bör engagera sig ännu mer för att försäkra att EU-länder följer överenskomna principer för mötesfrihet för hbtq-personer, exempelvis när tillstånd till Prideparader inte godkänns. Sverige ska även ställa krav på att nya medlemsländer inom EU ska förhålla sig till vissa hbtq-frågor och verka för att hbtq-rättigheter är inkluderade i de villkor som handlar om mänskliga rättigheter för nya medlemsländer i EU. Sverige bör bli mer aktivt inom EU för att stärka hbtq-personers rättigheter i såväl medlemsländer som i de länder som söker medlemskap.

3. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 7 och 27 samt avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del och 2012/13:U306 yrkandena 56, 59 och 60.

Ställningstagande

Villkoren för att ingå partnerskap för rörlighet och ekonomisk integration med tillgång till den fria marknaden måste skärpas. Det räcker inte med ett samarbete efter ett genomfört avtal, utan vi vill se tydligare reformer

och uppfyllda krav innan partnerskapsavtal ingås om bl.a. fungerande gränskontroller, säkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Vi menar särskilt att om det i förlängningen av denna process ska finnas ett framtida medlemskap i unionen för länderna i öst måste kraven för att ingå partnerskap skärpas, då det med tanke på hur situationen ser ut i dessa länder i dagsläget inte är möjligt eller lämpligt med ett medlemskap i unionen inom en överskådlig framtid. Sverigedemokraterna är för samarbete mellan suveräna stater, men när EU går mot att bli en alltmer överstatlig union menar vi att det blir svårt att förenas kring en gemensam politik med stater som skiljer sig mycket från varandra.

Sverigedemokraterna är i grunden positiva till frihandel och anser att Sverige såväl inom EU som i internationella forum, såsom WTO, ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Vi instämmer även i uppfattningen att ökad handel ger ökad tillväxt som i sin tur skapar bättre ekonomiska förutsättningar för länder och deras medborgare. Liksom tidigare sluter vi även upp bakom uppfattningen att frihandel kan vara en starkt välståndsskapande kraft för såväl fattiga som mer utvecklade länder. Att värna principen om frihandel är därför både ett globalt och ett svenskt intresse. Även andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken, t.ex. ska vi kunna ställa motsvarande krav på djuretik på de animaliska produkter som vi importerar som på de inhemskt producerade produkterna. Sverigedemokraterna anser dock att subventioner, såsom exportbidrag, som är direkt skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad ska avskaffas.

4. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 – motiveringen (MP) av Bodil Ceballos (MP).

Ställningstagande

Genom Lissabonfördraget inrättades EU:s nya utrikesförvaltning, Europeiska utrikestjänsten. Vi ser nu att betydande resurser fördelas för detta ändamål, och man försöker nu samordna unionens utrikespolitik. Betydande steg tas nu för att EU:s 27 medlemsländer ska ha en enad röst utåt, och man försöker stärka EU:s inflytande på den internationella arenan. Samtidigt tar sig EU:s största länder, de s.k. ”Big Five”, friheten att föra sina egna agendor inom utrikespolitiken.

Detta är inte en utveckling som Miljöpartiet stöder. Vi värnar en självständig svensk utrikespolitik och att Sverige även fortsättningsvis ska vara en global aktör för internationell solidaritet, nedrustning, fred, mänskliga rättigheter etc.

5. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 3 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Genom Lissabonfördraget och genom den nya utrikesförvaltningen, Europeiska utrikestjänsten, har unionens utrikespolitik kommit att bli mer samordnad, vilket betyder att medlemsländerna ska ha en enad röst utåt och ”stärka EU:s inflytande på den internationella scenen”. Målsättningen är att ge medlemsländerna en så enhetlig och likriktad försvars- och utrikespolitik som möjligt.

Vänsterpartiet motsätter sig denna utveckling. Vi värnar om en självständig svensk utrikespolitik. Vi ser att vårt land har goda möjligheter att vara en viktig kraft globalt för internationell solidaritet, nedrustning, kvinnors rättigheter etc. Men vi har redan sett alltför många exempel på hur Sveriges röst inom centrala områden tystnar som ett resultat av att EU:s medlemsstater ska kompromissa fram en gemensam ståndpunkt.

6. Biståndspolitik, punkt 4 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:UU12 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

EU är världens största biståndsgivare. EU är och ska vara en pådrivande aktör för att nå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas och inte motverkar varandra, i enlighet med Policy Coherence for Development. Med Lissabonfördraget är det fördragssbundet att utvecklingsmålen ska beaktas vid beslut inom olika politikområden som skrivelsen tar upp. Dock visar utvärderingar på stora brister i det arbetet, och dessa brister måste åtgärdas.

Jordbruks-, fiske- och handelspolitiken är centrala områden som måste reformeras inom EU för att främja och inte bromsa utvecklingsländernas möjligheter.

Sverige ska vara pådrivande för att EU:s medlemsländer höjer sina biståndsnivåer. I krisens spår har biståndet från EU-länderna minskat. Sverige bör även verka för att politikområden också på det europeiska planet strävar åt samma håll för en hållbar global utveckling.

EU har sedan en tid antagit grundläggande regler för EU:s budgetstöd till samarbetsländer inom det internationella utvecklingssamarbetet. I dessa regler finns tre olika typer av ”kontrakt”. Beroende på vilket kontrakt det gäller är omfattningen på samarbetet olika stort och kraven på samarbetslandet olika höga. Ju närmare och mer omfattande samarbete, desto högre krav på samarbetslandet. De tre kontraktsnivåerna är kontrakt om utveckling och god styrning, kontrakt om sektorreformer och kontrakt om statsbyggande. Socialdemokraterna är positiva till denna modell och till att kraven ökar på samarbetsländerna i takt med att samarbetet blir mer omfattande. Det är en bra utgångspunkt även för svenskt bilateralt arbete.

Majoriteten av världens fattiga människor lever i dag i medelinkomstländer. Den gamla indelningen i utvecklingsländer respektive utvecklade länder räcker inte längre för att beskriva världen. Det internationella utvecklingsarbetet måste delas in i två huvuddelar: det som riktas till att bekämpa fattigdomen i fattiga länder och det som riktas till människor som lever i fattigdom i medelinkomstländer. Detta ställer krav på ett nytt utvecklingssamarbete där nya samarbetsformer spelar en viktig roll. Socialdemokraterna anser att även fattiga som lever i medelinkomstländer måste kunna nås av utvecklingssamarbetet.

För att värna gjorda framsteg och för att öka ansträngningarna att uppnå resterande mål krävs att världens ledare håller fast vid de åtaganden som millenniemålen innebär. Inte minst måste mål 8 om globalt partnerskap med ökat bistånd, rättvisare handel och minskade skuldbördor nås. Även om några av millenniemålen nu har nåtts innebär det bara att minst lika mycket arbete återstår för att bl.a. utrota fattigdomen. Just nu pågår arbetet med att formulera nya mål för hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling efter 2015.

De nuvarande målen måste förverkligas och ambitionerna därefter höjas väsentligt. De nya målen måste också omfatta ökad demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Sammantaget utgör EU:s biståndspolitik en stor möjlighet för Europas medlemsländer att gemensamt på ett kraftfullt och konstruktivt sätt främja en mer rättvis och demokratisk värld och därmed spegla EU:s grundläggande värderingar i en värld som riskerar att polariseras.

7. Biståndspolitik, punkt 4 – motiveringen (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Ställningstagande

EU:s medlemsländer står för nästan 60 procent av världens samlade bistånd och är många utvecklingsländers största handelspartner. EU-kommissionen är världens fjärde största biståndsgivare, och Sverige kanaliserar drygt 2 miljarder av den nationella biståndsbudgeten årligen genom EU.

Men EU:s utvecklingspolitik brister på en rad punkter och står inför en rad utmaningar. Det främsta problemet är självklart att få av EU:s medlemsstater lever upp till sina åtaganden när det gäller biståndet. Det fanns 2011 ett glapp på 15,4 miljarder euro mellan EU-ländernas löften och de faktiska biståndsbudgeterna. Klyftan mellan löfterna och de verkliga biståndsbudgeterna tenderar dessutom att öka. Enligt nätverket Concord minskade elva EU-länder sitt bistånd 2011, och sammantaget minskade biståndet från EU-länderna med 490 miljoner euro under förra året.

Samtidigt valde en lång rad EU-länder att använda sina biståndsbudgetar för att finansiera verksamhet på hemmaplan, verksamhet som knappast kan betraktas som bistånd. Sverige är tyvärr inget undantag. År 2011 togs 7,35 miljarder euro från EU-ländernas biståndsbudgeter för att finansiera flyktmottagande i EU, utländska studenter vid högskolor i EU och skuldavskrivningar.

Utöver biståndsnivåerna och urholkningarna finns stora problem. Fortfarande är s.k. bundet bistånd vanligt i ett flertal medlemsstater. All utvecklingsforskning pekar på att det är en mycket ineffektiv biståndsform, och det står i strid med tanken om ägandeskap i biståndet. Bundet bistånd tenderar att snarare gynna näringslivet i EU än jordens fattiga.

EU har antagit en policy för samstämmighet i utvecklingspolitiken, Policy Coherence for Development, vilket motsvarar politik för global utveckling i Sverige. Men fortfarande finns det grundläggande brister i samstämmigheten mellan EU:s olika verksamheter. Unionens handels-, jordbruks- och fiskeripolitik är exempel på verksamhet som försvårar, och i vissa fall helt slår i sönder, förutsättningarna för att biståndet ska kunna ge resultat.

Ytterligare en bland flera stora utmaningar i EU:s utvecklingspolitik är att ett mindre antal medlemsstater med Malta och Polen i spetsen kunnat blockera mycket av arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i unionens bistånd.

8. Södra grannskapet, punkt 5 (S, MP)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del och 2012/13:U306 yrkande 57 och avslår motion 2012/13:U13 yrkande 8.

Ställningstagande

EU:s arbete för att främja demokrati och utveckling i de regioner som gränssar till vår union är mycket viktigt.

När det kommer till det södra grannskapet ser vi att kampen för demokrati, värdighet och mänskliga rättigheter pågår alltjämt i Nordafrika och delar av Mellanöstern. Omvandlingen från diktatur till demokrati präglas dessvärre av många problem och bakslag. Varje land är unikt och måste behandlas på ett sådant sätt. Dessvärre finns det flera exempel där EU:s politik gentemot länderna i Nordafrika och Mellanöstern varit kontraproduktiv. USA och många EU-länder höll länge arabvärldens diktatorer under armarna i utbyte mot stabilitet, olje- och gasleveranser samt hjälp med att stoppa flyktingströmmar. Kortsiktiga intressen av stabilitet och ekonomisk vinning får inte överskugga det långsiktiga intresset av att stödja våra värderingar och därmed människors rättmätiga krav på demokrati och mänskliga rättigheter. EU ska i stället vara sina värderingar trogen så att man genuint kan stötta utveckling och demokrati som leder till hållbar stabilitet.

EU har antagit nya program och principer för sitt samarbete med regionen efter den arabiska vårens inledning. Nu måste unionen också leva upp till dessa nya åtaganden om ”mer-för-mer” där stödets storlek avgörs av hur genuint mottagarlandet reformeras. EU:s värderingar måste komma till uttryck i handling. De samarbetsavtal unionen har med länderna i regionen måste bygga på en tydlig koppling till demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. Dessutom bör stödet till att upprätta rättsstater, bygga demokratiska institutioner och främja fria medier vara mer kraftfullt.

Medelhavet är Europas Rio Grande. Det är det vatten som skiljer europeernas välbefinnande från nordafrikanernas fattigdom, arbetslöshet och brist på framtidshopp. I detta vatten drunknar människor, desperata av fattigdom, när de i undermåliga båtar försöker nå en bättre framtid. Många gånger har vi påtalat de utsiktslösa försöken att genom fler patrullbåtar, flygövervakning och högre staket stänga ute dessa människor i deras desperata jakt

på en framtid. Den enda långsiktiga lösningen är att EU ändrar sin politik och låter dessa länder få möjlighet till ekonomisk utveckling så att de enorma klyftorna utjämnas. Exportstöd till europeiska jordbruksprodukter hindrar afrikanska bönder från att sälja sina produkter. Importrestriktioner och tullavgifter hindrar en handel som skulle kunna vara till ömsesidig nytta för både Europa och norra Afrika.

Politiska reformer samt ekonomisk och social utveckling är centrala faktorer för att skapa framtidshopp. EU bör därför reformera jordbrukspolitiken och underlätta handel och kontakter mellan människor, exempelvis genom ökat studentutbyte.

9. Södra grannskapet, punkt 5 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkande 8 och avslår motionerna 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del och 2012/13:U306 yrkande 57.

Ställningstagande

Unionen för Medelhavsområdet kan kanske medföra en möjlighet för länderna kring Medelhavet att mötas och träffa överenskommelser om det som de anser angår dem, men mervärdet för svenskt vidkommande är högst begränsat. Det kan vidare diskuteras vad som egentligen är, eller blir, målet med denna union. Tar denna union samma utveckling som kol- och stålunionen, som senare utvecklades till EG och EU, skulle det exempelvis kunna tänkas att unionen för Medelhavsområdet kan leda till att de ingående länderna i framtiden ges tillgång till den inre marknaden och i förlängningen fri rörlighet till Europa. I ett sådant fall kommer unionen för Medelhavsområdet inte bara att leda till ett stort utökat behov av finansiering av EU utan sannolikt även till en ökad migration inom unionens utsträckningsområde. Sverigedemokraterna menar därför att Sverige bör lämna unionen för Medelhavsområdet.

10. Södra grannskapet, punkt 5 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Den s.k. arabiska våren har satt situationen i Nordafrikas och Mellanösterns diktaturer högst upp på den politiska dagordningen. Men de folkliga revolterna i regionen har också synliggjort EU:s dubbelmoral i relationerna till regionens diktaturer och auktoritära regimer. Den högstämda retoriken om demokrati i EU har inte haft någon täckning, och EU:s egna politiska och ekonomiska intressen i regionen har prioriterats före invånarnas mänskliga rättigheter.

Relationerna har formaliserats genom Medelhavsunionen som bildades 2008 på franskt initiativ med syfte att EU och länder runt Medelhavet skulle fördjupa samarbetet om ekonomi och politik. De auktoritära regimerna i Syrien, Tunisien och Marocko välkomnades till detta samarbete utan att tydliga krav på demokratiska reformer ställdes. Libyen erbjöds observatörsstatus och den dåvarande diktaturen i Egypten fick inneha ordförandeposten.

EU har med de flesta gamla auktoritära regimer tecknat omfattande associeringsavtal om politiskt och ekonomiskt samarbete, bl.a. med Tunisien, Marocko och Egypten. Under det svenska ordförandeskapet godkände EU ett avtal med diktaturen i Syrien, och 2008 inleddes förhandlingar med Libyen. Med inget land har man haft så omfattande och djupa samarbetsavtal som med Israel, trots att landet fortsätter att kränka folkrätten och ignorera FN:s resolutioner.

I arbetet med att bygga EU:s murar högre mot omvärlden har många av regionens regimer varit nära allierade. Många av regimerna har dessutom beväpnats genom svensk vapenexport och betraktas som viktiga partner i regeringens arbete med att öka den svenska exporten.

I ljuset av den arabiska våren finns det stora behov av att i grunden reformera grannskapspolitiken med Nordafrika och Mellanöstern för ett ökat fokus på folkrätt, demokrati och mänskliga rättigheter.

11. Mellanöstern, punkt 6 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Palestinier och israeler är hårt drabbade av många decenniers konflikt. I konfliktens spår ligger raserade möjligheter till utveckling och krossade fredsinitiativ. Både israeler och palestinier har rätt till frihet, utveckling och säkerhet. Alla parter måste därför avstå från våld och möjliggöra freds-förhandlingar. Israel är den starkaste parten i konflikten och har därför ett särskilt ansvar. Muren och utbyggnaden av illegala bosättningar på ockuperad mark, ockupationen av Västbanken och Östra Jerusalem samt blockaden av Gaza måste upphöra.

Krigen i Gaza och Libanon har visat att militärt våld inte kan leda till en lösning på denna svåra konflikt. Endast freds-förhandlingar, där alla relevanta parter deltar, kan leda till verklig fred och säkerhet – en uthållig fred som vilar på att alla berörda parter respekterar folkrätten, FN:s resolutioner och rätten till en fredlig samexistens.

Sveriges röst för fred, frihet och folkrätt måste vara kraftfull, i såväl EU som FN. Sverige ska därför erkänna staten Palestina. Att vänta med ett erkännande av staten Palestina ger bara dem som vill omöjliggöra en framtida palestinsk statsbildning andrum att fortsätta sin politik. Ett erkännande av staten Palestina från Sverige och ett stort antal andra länder är förmodligen det bästa sättet att visa att det internationella samfundet är fast beslutet att stödja en tvåstatslösning. Därmed skapas utsikter för reella freds-förhandlingar.

Såväl israeler som palestinier drömmer om att få leva i trygghet och kunna skapa sig en framtid i sina respektive erkända stater. Om inte den israeliska ockupationen och bosättningspolitiken upphör kommer detta att stanna vid att vara en dröm. Sverige måste markera kraftfullt att dessa bosättningar, som strider mot folkrätten, får konsekvenser. Vi är positiva till att EU har ett handelsavtal med Israel. Men det måste göras mycket tydligt att produkter från bosättningarna inte är produkter från Israel. De ska alltså inte omfattas av avtalets förmåner. Därför kräver vi socialdemokrater att Sverige inför ursprungsmärkning av varor från bosättningarna, och vi vill att Sverige agerar för att fler EU-länder gör likadant.

Vi menar också att EU bör ta fram mekanismer för att stoppa finansiella transaktioner till bosättarna för att markera mot bosättningspolitiken.

12. Mellanöstern, punkt 6 – motiveringen (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Ställningstagande

Konflikten mellan Israel och Palestina är nu inne på sitt åttonde decennium. Under dessa år har civila på båda sidorna av konflikten drabbats hårt av våldet och stridigheterna. Både Israels och Palestinas befolkning har rätt till ett liv i trygghet inom säkra och erkända gränser.

Ansvar är allas, men ockupationen av Västbanken och Östra Jerusalem samt de facto ockupationen och blockaden av Gaza måste upphöra för att en varaktig fred ska uppnås. Lösningen på konflikten bygger på att alla berörda parter respekterar folkrätten, FN:s resolutioner och rätten till en fredlig samexistens inom en tvåstatslösning där båda folken kan leva i trygghet och säkerhet. Israels ockupation av palestinska territorier ignorerar fullständigt dessa fakta.

Krigen i Gaza och Libanon har visat att militärt våld inte är en lösning. Endast diplomatiska fredsförhandlingar, där alla relevanta parter deltar, kan leda till en hållbar lösning som både ger fred och säkerhet. Israel är en ockupationsmakt och den starkare parten i konflikten och har därför ett större ansvar. Palestinska myndigheten och Hamas har ett ansvar att respektera ingångna avtal, avstå från våld, erkänna staten Israel samt respektera internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. Samma krav måste också ställas på Israel.

Ett fredligt och livskraftigt Palestina, sida vid sida med Israel, kan tyckas mer avlägset än på länge, då vi befinner oss i ett läge där Israels nya regering helt verkar ha lämnat tanken på en varaktig fred – byggd på två erkända stater – bakom sig. Det är därför viktigare än någonsin att omvärlden agerar för att nå en lösning på denna svåra konflikt.

Sverige har tidigare och kan även i framtiden, i egenskap av fredsmäklare eller värd för dialog, spela en betydande roll i arbetet med att finna en lösning på konflikten. Den svenska hållningen måste vara att tydligt stå bakom folkrätten och att bistå dem, främst palestinier, som i dag lever under ekonomiskt och humanitärt miserabla förhållanden och är ofria bakom murar och stängsel.

Sverige ska bidra till en öppen och god dialog med alla berörda parter, men vi måste också ta ställning mot folkrättsbrott och övervåld. Vi måste använda vår röst i FN för att pressa parterna att uppnå en fredlig lösning. En internationell närvaro via världssamfundet i området skulle öka säkerheten för både civila palestinier och israeler.

Alla medlemsstater i Europeiska unionen bär ett stort ansvar för att säkerställa en fredlig utveckling i Mellanöstern. För Sveriges del handlar det om att vara mer aktivt och tydligt inom EU. Vi måste höja vår röst betydligt och använda medlemskapet till att försöka göra unionen till en självständig och konstruktiv aktör för en rättvis fred i Israel och Palestina. EU måste utnyttja möjligheterna att ställa krav på Israels regering, så länge denna inte respekterar de mest grundläggande rättigheterna för palestinier. Israels fortsatta utbyggnad av bosättningar i Östra Jerusalem och på ockuperat område på västbanken är inte acceptabelt; den är ett klart brott mot folkrätten och Israels tidigare utfästelser.

Israels brott mot folkrätten ska inte premieras med fördjupade relationer och förmånliga handelsavtal. Produkter tillverkade på ockuperat område måste ha en tydligare ursprungsmärkning och kontrolleras. EU bör ta fram mekanismer för att stoppa finansiella transaktioner till bosättarna för att markera mot bosättningspolitiken.

13. Mellanöstern, punkt 6 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Israels ockupation av Palestina har skapat en av världens mest segdragna konflikter. Sedan sexdagarskriget 1967 har Israel ockuperat Gazaremsan, Västbanken och Östra Jerusalem i strid med folkrätten.

Konflikten mellan Israel och Palestina är inte en konflikt mellan jämlika parter. Israel är en av världens största krigsmakter, vars militärapparat understöds av USA, och landet har ett större ansvar enligt folkrätten i egenkap av ockupationsmakt. Samtidigt är det viktigt att understryka att folkrättens regelverk, bl.a. förbudet mot attacker mot civila, omfattar samtliga parter.

Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket inte bara fortsätter utan blir dessutom allt grövre. Blockaden av Gaza fortskrider, och man fortsätter att bygga den mur som sedan länge har fördömts av FN. Antalet illegala bosättningar på ockuperad mark fortsätter att växa trots löften om motsatsen, och fördrivningen av palestinier från östra Jerusalem ökar. Israel fortsätter att arresteras, fängsla, tortera och i vissa fall döda de som står upp mot ockupationen. Ingen fred tycks vara i sikte, och så länge Israel vägrar att respektera palestiniernas mest grundläggande mänskliga rättigheter kommer det inte vara möjligt att uppnå fred.

Genom sina konsekventa brott mot folkrätten framstår Israel som genuint ointresserat av att upphäva den ockupation av palestinsk mark som pågått i årtionden och som är hindret för en varaktig fred i Mellanöstern. Vänsterpartiet anser att Israel måste dra sig tillbaka från ockuperat område, att bosättningarna måste utrymmas och att en fri och demokratisk palestinsk stat bör upprättas inom 1967 års gränser.

Vänsterpartiets utgångspunkt är folkrätten och respekten för de mänskliga rättigheterna. Därför har vi uppmärksammat och fördömt Israels grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna både i och utanför riksdagen. Vi har samtidigt inte tvekat att ta avstånd från de brott mot folkrätten och de mänskliga rättigheterna som begåtts av palestinska grupper. Vänsterpartiet har även varit starkt kritiskt mot den borgerliga regeringens agerande; vi ser att Sverige skulle kunna spela en betydligt större roll i Mellanöstern genom att vara tydligt och konsekvent för folkrätten och för ett fritt och demokratiskt Palestina.

Vänsterpartiet anser att Sverige såväl som EU måste sätta kraft bakom sina krav på Israel. Israels agerande måste få konsekvenser. Vi anser därför att Sverige bör erkänna Palestina och verka för ett internationellt erkännande av Palestina. EU bör suspendera sitt nuvarande associationsavtal med Israel tills den dag då Israel respekterar folkrätten, och produkter från bosättningar måste tydligt ursprungsmärkas.

14. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkande 25 och avslår motion 2012/13:U13 yrkande 5.

Ställningstagande

Sverige har, som en militärt alliansfri stat, en lång tradition av en stark nationell försvarsindustri som inte bara försett och förser landet med materiel utan också med kunskap och oberoende samt tillgång till viktiga militära och industriella samarbeten. Sverige tjänar på att ha en internationellt konkurrenskraftig försvarsindustri, såväl ur ett strategiskt säkerhetspolitiskt perspektiv som ur ett industripolitiskt perspektiv.

Sverige ska ta aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att uppmuntra och stödja svensk medverkan i industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. Sverige ska också delta i genomförandet av direktiven om offentlig upphandling och om överföringar inom EU. Vi sympatiserar i grunden med en utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet. Svensk försvarsindustri kan ha mycket att vinna på ett öppet upphandlingsförfarande i samtliga medlemsländer. Vi vill emellertid varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område och framhålla att svensk försvarsindustri riskerar att drabbas hårt om tillämpningen av bestämmelserna skiljer sig åt mellan länderna. Blickar vi ut över Europa kan vi konstatera att försvarsmaterielmarknaden ännu är i grunden politisk. På många håll är handeln med försvarsmateriel till och med en erkänd del av ländernas säkerhets-, försvars-, utrikes- och näringspolitik. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri och hur man ska förhålla sig till denna utveckling kommer att få se sin industri försvinna och därmed vara hänvisade till andra stater även vad gäller den materiel som är mest känslig och hemlig. Sverige saknar fortfarande en försvarsindustriell strategi och skiljer sig i det avseendet från andra stater på motsvarande teknologiska nivå.

Sveriges hållning vad gäller försvarsmaterielsamarbetet inom EU och strategin för en gemensam försvarsmarknad måste ta hänsyn till kärnfrågan om försvarets behov av inhemsk materielförsörjning i ett skarpare läge och den svenska Försvarsindustrins överlevnad. Utan ett intimt samarbete mellan statsmakten och försvarsmakten kommer Sverige långsiktigt att förlora kompetens, arbetstillfällen och försvarsförmåga. En tydlig medvetenhet om den inhemska försvarsindustrins betydelse för Sverige bör vara vägledande i Sveriges arbete på europeisk nivå för att stärka försvarsindustrin i EU.

Försvarsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sig om vikten av att regeringen säkerställer svenska säkerhetsintressen och värnar den svenska försvarsindustrins ställning i Europa. I den sjupartiuppgörelse som ingicks i utskottet underströks regeringens ansvar för att definiera de nationella säkerhetsintressen som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling samt för att inleda ett strategiskt utvecklingsarbete tillsammans med försvarsindustrin för att säkerställa utveckling av sådan försvarsmateriel som kan kopplas till dessa säkerhetsintressen. I överenskommelsen ingick också att regeringen löpande skulle informera riksdagen om arbetet. Regeringen måste vidta mer aktiva och kraftfulla åtgärder för att leva upp till intentionerna i uppgörelsen.

15. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkande 5 och avslår motion 2012/13:U12 yrkande 25.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna kan inte ställa sig bakom den utveckling som sker i EU mot att alltmer av utrikespolitiken ska förflyttas från respektive medlemsland till EU och EU:s utrikestjänst. Regeringen och utrikesministern har vid tidigare tillfällen uttryckt att EU:s utrikespolitik är vår utrikespolitik. Sverigedemokraterna anser att regeringen i EU bör värna och stärka svenska utrikespolitiska intressen i stället för att på det här sättet helt överge svensk utrikespolitik åt EU.

Vi är inte principiellt emot internationella insatser i andra länder och vi ifrågasätter inte att flera av de insatser som EU genomför har goda syften. Sverigedemokraterna ser dock med oro på att Sverige alltmer engagerar sig i internationella militära insatser som är beslutade på EU-nivå. När ett överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians.

Sverigedemokraterna anser det vara tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket. Därför menar Sverigedemokraterna att regeringen inom EU ska verka för att säkerhets- och försvarspolitik i huvudsak ska skötas av respektive medlemsland. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis.

16. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 – motiveringen (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Ställningstagande

Miljöpartiet vill se fler svenska soldater i FN-ledda fredsbevarande operationer. Under FN ska Sverige ställa upp på internationella uppdrag för att lindra nöden i världen och bidra till stabilitet. Vi ska däremot vara mycket noggranna med vilka uppdrag vi ska delta i och se till så att våra insatser främjar fred, fattigdomsbekämpning och demokrati.

Vi har tidigare sagt nej till ramansvar för den nordiska stridsgruppen men accepterat att Sverige deltar. Vi är fortfarande principiellt emot att Sverige ska ha ramansvar gång på gång. Ramansvaret binder oftast upp alldeles för mycket resurser, som bättre skulle kunna nyttjas för andra ändamål än att stå till förfogande för EU:s stridsgrupper eftersom de inte används.

För att vi ska kunna möta och hindra framtida hot, såväl nationellt som internationellt, måste det finnas ett utökat informationsutbyte mellan militära och civila myndigheter och aktörer. Sverige ska dock vara varsamt så att samverkan inte skapar en otydlighet med överlappande kompetenser och kostnader och beakta de risker med ökad samverkan som humanitära aktörer påtalar.

Säkerhet måste ses i ett mycket bredare perspektiv. En bredare säkerhetspolitik beaktar de många olika potentiella direkta hoten med grund i begreppet ”positiv fred”, dvs. att åtgärda själva problemet som utlöser konflikten eller hotet, i stället för ”negativ fred” som inriktar sig på att sätta stopp (militärt) för konflikten. Vi vill se en säkerhetspolitik som sätter mänsklig säkerhet före territoriell säkerhet.

En mängd nya hot som varken är territoriella eller militära har tillkommit, samtidigt som de gamla ändrat karaktär och inte längre kan bemötas på samma sätt som tidigare. Så länge EU:s stridsgrupper finns kvar måste de verka i den nya tidens hotbild, och inte i den gamla som till stor del präglas av kalla krigets syn på hur man löser konflikter.

Regeringen har också betonat att EU:s stridsgrupp ska användas till humanitära insatser och att vi ska betona vikten av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter. Vi vill att EU tar initiativ till att bilda en europeisk civil fredskår.

17. Försvarsfrågor och civil krishantering, punkt 7 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Sverige har sakta men säkert övergivit en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen.

Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning, och Sverige bör inrikta sin internationella säkerhetspolitik på att förebygga kriser och hjälpa människor som drabbats av krig och katastrofer att återuppbygga sina samhällen. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt, men genom att delta i den nordiska stridsgruppen 2015 anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat. För att Sverige ska bli trovärdigt i sitt internationella engagemang krävs en oberoende utrikespolitik och militär alliansfrihet. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder ska enbart ske på FN:s uppdrag. Vänsterpartiet menar därför att Sverige bör lämna samtliga åtaganden i den nordiska stridsgruppen 2015.

Inom Europeiska unionen pågår samtidigt ett fördjupat militärt samarbete. EU satsar på att bygga upp militära strukturer och resurser. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet vänder sig mot – vi värnar Sveriges militära alliansfrihet. Vänsterpartiet har därför redan tidigare föreslagit att Sverige inte ska delta i Nordic Battlegroup (NBG) eftersom insatsstyrkan är en del av EU:s militarisering. Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt, men genom att delta i NBG anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat. Sverige bör därför lämna samtliga åtaganden i NBG.

Vad gäller EU:s arbete för att stärka och utveckla den europeiska försvarsindustrin och skapa en gemensam försvarsmaterielmarknad anser vi att detta utgör ännu ett steg mot ett gemensamt militärt samarbete inom EU, med målet att bygga upp ett gemensamt militärt försvar. Med den försvarsindustristrategi som nu utarbetas på EU-nivå kommer ännu större fokus att läggas vid lösningar som gynnar marknadskrafter och ekonomiska aktörer. Det är en utveckling vi i grunden motsätter oss, då vi värnar en oberoende och militärt alliansfri utrikes- och säkerhetspolitik. Det finns därför all anledning att se till att vi har en strategi för svensk försvarsindustri som gör att vi har en mycket större egenförsörjning. Sverige bör lämna samarbetet inom Europeiska försvarsbyrån, som är en del av EU:s militarisering och upprustning.

Ett ökat samarbete avseende upphandling av krigsmateriel torde dessutom försvåra möjligheterna att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimporten, något som vi har krävt vid ett flertal tillfällen. Vi vill att Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export

och import av vapen och krigsmateriel. Det svenska övergripande målet måste vara att den totala vapenhandeln i världen minskar, och Sverige bör därför motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera vapenhandeln begränsas. Vapenexporten ska avvecklas, inte effektiviseras.

18. Finansiella frågor, punkt 8 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkandena 15–21 och avslår motion 2012/13:U13 yrkandena 14, 15 och 24.

Ställningstagande

Vi har ca 200 000 ideella föreningar i Sverige, och dessa är i dag moms-befriade. De bygger i huvudsak sin verksamhet på att människor frivilligt och utan större ersättningar tar på sig styrelse- och ledaruppdrag. Vi vill värna om dessa föreningar och om att det ska vara relativt enkelt att ta på sig och sköta uppdragen. Vi menar att den mervärdesskattebefrielse som gäller för ideella föreningar i Sverige och vissa andra medlemsstater, som Finland, måste få bestå. Det finns inget svenskt intresse av att öka föreningslivets och den ideella sektorns beskattning. Våra föreningar, religiösa samfund och folkrörelser bedriver oerhört samhällsnyttiga verksamheter, och kommissionens krav på momsbeläggning hotar det ideella engagemanget. Precis som vi talar om behovet av regelförenklingar för företagen så behövs få och enkla regler för föreningar.

Mervärdesskattelagstiftningen styrs av EU-direktivet. Medlemsstaterna tillåts ha nedsatta momssatser på vissa varor, t.ex. på tidningar, tidskrifter och böcker. De flesta EU-stater, inklusive Sverige, utnyttjar den möjligheten för att uppmuntra läsande. Däremot måste ”tjänster” beskattas enligt den generella momssatsen, som i Sverige är 25 procent.

Allt fler följer nyheter och läser böcker digitalt. Som regelverket ser ut nu innebär övergången från papper till skärm att momsens på tidningar, tidskrifter och böcker fyrdubblas, från 6 till 25 procent i Sverige. Så förvandlas modernitet och den digitala möjligheten till ett problem – för tidnings- och förlagsbranschen, och i förlängningen för journalistiken och den fria debatten.

Flera medlemsstater arbetar aktivt för att övertyga övriga medlemsstater om vikten av teknikneutrala momsregler. En enig riksdag uttryckte i sitt yttrande om grönboken kring mervärdesskattens framtid (utl. 2010/11:

SkU25) samma uppfattning. Regeringen har att även effektuera detta beslut, inte minst eftersom Sverige också har en digital agenda med ambitionen att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

Ett förbättrat sparandedirektiv som dessutom omfattas av fler stater i Europa är viktigt för de nationella skattesystemens legitimitet och för att visa att globaliseringen inte öppnar dörrar för skatteundandragande. Uppförandekoden för företagsbeskattningen har samma funktion.

Sparandedirektivet innebär ett automatiskt utbyte av information om räntebetalningar mellan medlemsstaterna, vilket möjliggör beskattning av dessa räntebetalningar i den medlemsstat där betalningsmottagaren har sin skatterättsliga hemvist.

Vi menar att Sverige bör gå i spetsen för ett fullständigt informationsutbyte i skattefrågor och transparens i fråga om beskattningsbara tillgångar. Informationsutbytet ska ske spontant och inte enbart på anmodan. Det är viktigt att regeringen ser till att EU och Europa går före i detta. Regeringen måste inom EU och OECD noga följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verka för förbättringar av OECD:s standardavtal. Riksdagen ska fortlöpande hållas uppdaterad i sådana frågor.

Utifrån både skatteuppbördsintressen och etiska utgångspunkter är det viktigt att kriminella organisationer, terrorister och diktatorer inte ska kunna gömma pengar i europeiska skatteparadis med nära förbindelser med Europeiska unionen. Regeringarna i EU:s medlemsstater och kommissionen har ett stort ansvar för att driva frågan att banksekretessen och skatteundanhållandet i de europeiska skatteflyktsparadisen upphör.

Sverige måste slutligen inom både EU och OECD verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna till att också få del av dolda tillgångar genom spontant informationsutbyte. Det finns en europeisk och internationell debatt kring de stora globala koncernernas skattebetalningar. OECD har genom sin rapport *Addressing Base Erosion and Profit Shifting* redovisat sitt arbete med åtgärder för att komma till rätta med multinationella företags alltmer aggressiva skatteplanering. OECD:s skattekommitté och OECD:s forum för skatteadministration tänker redovisa en plan för konkreta åtgärder i juli 2013. Utöver själva åtgärderna ska även en tidsplan för att sätta i gång dem redovisas, och det ska anges vilka resurser och metoder som krävs för att implementera föreslagna åtgärder.

G20 har tidigare också tagit upp frågan. G20-staternas finansministrar har vid sitt möte i Moskva välkomnat OECD:s rapport och uttalat att säkra skattebaser utgör en viktig del i arbetet för långsiktigt hållbara finanser. De är beredda att vidta åtgärder för att komma till rätta med skatteflykt och ser fram emot OECD:s åtgärdsplan.

Sverige har i dag en alltför låg profil i dessa frågor. Sverige bör vara pådrivande och gå i täten för nya internationella regelverk som sätter stopp för skatteflykten till skatteparadisen. Förslagen från OECD är en bra

utgångspunkt. Det är viktigt för Sverige och andra välfärdsstater samt för många fattiga länder som nu berövas de skatteintäkter de rätteligen borde ha.

Sverige bör verka för att skatteredovisningen i alla länder öppnas upp genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering. Företag ska rapportera sina vinster och skatter i varje land där de är verksamma så att myndigheterna i alla länderna får vetskap om hur mycket skatt som företagen är skyldiga att betala. Det är den första förutsättningen för respektive land att bedöma om redovisningen i det egna landet är rimlig. Norge har tagit ett sådant beslut, och det är hög tid att Sverige ansluter sig. Ett begränsat sådant förslag förbereds nu inom EU för gruvindustrin, men det bör naturligtvis omfatta all internationell företagsamhet.

19. Finansiella frågor, punkt 8 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 14, 15 och 24 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkandena 15–21.

Ställningstagande

Sveriges åtaganden i den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) är en viktig fråga. Skapandet av krismekanismer för att hantera de ökade räntor som mött flera europeiska länder kan ha saknat rättsligt stöd i fördragen. Den finns anledning att ifrågasätta huruvida artikel 122 verkligen gav EU rätt att inrätta EFSM, oavsett om det var villkorat och tillfälligt.

Mekanismerna borde inte ha antagits förrän en grundlig juridisk prövning gjorts. Sverige borde ha hänskjutit frågan till EU-domstolen för en prövning av den rättsliga grunden för EFSM-förordningen. Om detta gjorts hade Sverige kunnat komma ifrån sitt borgensåtagande i EFSM. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas.

Sverige har i enlighet med den nuvarande förordningen och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från Storbritannien och Danmark inget formellt undantag från detta, varför Sverige måste förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje steg. Sverigedemokraterna är starkt negativa till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Det är otänkbart att låta någon annan än det

svenska folkets valda företrädare förfoga över stora summor av vad som i grunden är svenska skattepengar. Det rimliga för svensk del i nuläget är att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Den europeiska planeringsterminen har på kort tid utvecklats till ett av de starkaste styrmedel som EU har till sitt förfogande för att styra EU-ländernas interna politik. Sverigedemokraterna ser med oro på att den här utvecklingen får fortgå och på att fler politikområden plockas in under den europeiska planeringsterminen. Detta sker även under en demokratisk övervakning som endast är en chimär. I första hand bör det undersökas om Sverige kan gå ur samarbetet med den europeiska planeringsterminen. Fram till dess bör allt arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen ske i fördjupad dialog med riksdagen. Framför allt bör de nationella reformprogrammen behandlas av riksdagen i särskild ordning.

20. Beskattning av finanssektorn, punkt 9 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att någon form av beskattning av finanssektorn är önskvärd. Finanskrisen har resulterat i stora kostnader för medborgare och statskassor runt om i världen. Samtidigt är finansbranschen underbeskattad, varför frågan om en bättre beskattning av finanssektorn är viktig även av detta skäl.

Vi anser att en bred och helst global skatt på detta område är intressant. Den kan ge avsevärda belopp till budgetar runt om i världen, också i Sverige. Vi kan tänka oss att pröva en finansiell transaktionskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive stat.

21. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 10 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkande 2.

Ställningstagande

EU ska agera kraftfullt för att sätta stopp för alla former av människohandel. Vi vill därför se ett förstärkt samarbete mellan polis, tull och åklagare i EU.

En viktig grund för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Sambandet mellan människohandel och prostitution måste därför tydliggöras och erkännas. Vi anser att regeringen bör lyfta fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme när det gäller att minska prostitutionen och att komma åt människohandeln för sexuella ändamål. Vidare föreslår vi att kravet på dubbel straffbarhet för sexköp tas bort i svensk lagstiftning så att sexköp i ett annat land ska kunna lagföras i Sverige även om det inte är kriminaliserat i det andra landet.

Internationellt samarbete är helt avgörande för en framgångsrik narkotikapolitik. Det är därför viktigt att samordna våra insatser inom EU och även samarbetet med länder utanför EU. Det är särskilt viktigt att vi vidhåller vår restriktiva inställning till narkotika i Europasamarbetet och håller emot när starka krafter i många länder verkar för att legalisera olika former av narkotika. Vi vill också införa snabba och gemensamma profilanalyser av narkotika för att förhindra att nya syntetiska droger får fäste i Europa.

22. Asyl- och migrationspolitik, punkt 11 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkande 24 och avslår motion 2012/13:U13 yrkandena 4, 6, 12, 13 och 16–18.

Ställningstagande

Alla asylsökande ska garanteras en rättssäker och effektiv asylprövning i hela EU. För att det ska fungera krävs ett solidariskt ansvar av EU:s medlemsländer. När många europeiska länder driver en allt striktare migrationspolitik måste Sveriges röst i EU vara än tydligare i fråga om kraven på ett gemensamt ansvarstagande och upprätthållande av internationella konventioner. Människor på flykt undan krig och förtryck ska inte mötas av stängda gränser utan av ett värdigt mottagande.

23. Asyl- och migrationspolitik, punkt 11 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 4, 6, 12, 13 och 16–18 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkande 24.

Ställningstagande

Viseringsfrihet ska bara gälla för medborgare i länder som är stabila rättsstater och har låg korruption och obetydliga problem med organiserad brottslighet och terrorism. Viseringsfriheten för medborgare från länder i Balkanregionen bör därför avskaffas. När det gäller viseringsliberalisering kan det i sig vara positivt för t.ex. studenter, forskare och affärsmän att få ökade möjligheter till rörlighet. Partnerskap om ökad rörlighet och viseringsliberalisering ställer dock höga krav på partnerländerna att förhindra olaglig migration, kontrollera gränserna effektivt, garantera dokumentsäkerhet och bekämpa sådan organiserad brottslighet som människohandel och människosmuggling. Det är positivt att EU-kommissionen lyfter fram vikten av samarbete i dessa frågor. Utan garantier för att de ovanstående kraven verkligen uppfylls bör dock inte fler partnerskap för rörlighet eller viseringsliberaliseringar genomföras. Det finns en påtaglig risk för att problemen med organiserad brottslighet och olaglig migration, och det mänskliga lidande som detta innebär, kommer att öka. Det finns stora svårigheter med att ha en övergripande EU-strategi för migration som lämpar sig för alla medlemsländer. EU ska inte inverka på de enskilda staternas migrationspolitik. En sådan inverkan är en kränkning av svensk inrikespolitik. Vidare bör regeringen inte bara se de få positiva effekterna av migration utan även de negativa, för att därefter lyfta fram nettoeffekten av migration.

EU ska inte styra medlemsländernas flyktmottagande. När det gäller åtgärder mot olaglig invandring måste regeringen driva på för att EU:s handlingsplan ska innehålla en redovisning och inventering av konkreta åtgärder och effektiviseringar i arbetet mot olaglig invandring. Med reger-

ingens handfallna politik kommer Sveriges bidrag till handlingsplanen sannolikt att bli tämligen ringa. Regeringen bör erkänna och redovisa Schengensamarbetets misslyckande med att upprätthålla ett fullgott gränsskydd och kräva att Schengensamarbetet i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas. Den illegala invandringen har ökat markant, och det har varit en anstormning av antalet s.k. papperslösa personer. Detta bidrar till en svart ekonomi och en orättvis lönekonkurrens. Dessa personer lever ofta utanför samhället, inte sällan som tiggare. Via viseringsfriheten och genom Schengens öppna inre gränser har tiotusentals personer, förvisso socialt och ekonomiskt utsatta men utan egentliga asylskäl, kommit till Sverige. Detta har lett till en ökad belastning på asylprocessen. Av alla asylansökningar i Sverige är enligt uppgift 20 procent ogrundade ansökningar som tar enorma ekonomiska resurser i anspråk.

Regeringen avstår återigen från att beskriva de negativa effekter Schengensamarbetet medfört för Sverige och övriga medlemsländer. Det handlar om negativa effekter som får anses vara så graverande att varken det nuvarande Schengenavtalet eller kommissionens arbete kan anses vara något annat än ett misslyckande. Regeringen har tidigare erkänt att den organiserade brottsligheten brett ut sig i Sverige just till följd av Schengens svaga gränser. Vi har fått en anstormning av illegala invandrare, av vissa kallade papperslösa. Dessa individer bidrar i sin tur till en svart ekonomi genom svartarbete och utsätter därmed också hederliga medborgare och företag för en orättvis lönekonkurrens. Även vapen och narkotika från tredjeländer finner sin slutdestination här. Många gangsteruppgifter med skjutvapen inblandade möjliggörs av illegala vapen som smugglats in i Sverige. Mycket av narkotikan i Sverige tillverkas i områden som Afghanistan och Sydamerika och förs in samma vägar som illegala invandrare – dvs. där Europas gränsskydd för tillfället är svagast. Sammanfattningsvis har Schengens uppluckrande av Sveriges gränser medfört en inströmning av illegala invandrare, brottslighet, narkotika, vapen, ogrundade belastningar av asylprocessen, tiggeri och ökade utgifter för staten. Regeringen bör erkänna Schengensamarbetets misslyckande i att upprätthålla ett fullgott gränsskydd. Vidare anser vi att regeringen bör redovisa hur detta misslyckade gränsskydd drabbat Sverige genom bl.a. de nyss uppräknade formerna. Slutligen anser vi att Schengensamarbetet i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas eftersom gränsskyddet i dag inte fungerar.

24. Asyl- och migrationspolitik, punkt 11 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

I dag kan vi se resultatet av den harmonisering av flyktingpolitiken inom EU som startade med Amsterdambfördraget. EU har byggt murarna runt "Fästning Europa" allt högre i stället för att genom mellanstatligt samar-

bete ta ansvar för de flyktingar som söker skydd undan förföljelse. Sverige har medverkat till att sätta Genèvekonventionen ur spel, t.ex. genom transportörsansvaret och genom att acceptera att asylansökningar från EU-medborgare ska anses vara uppenbart ogrundade.

Systemet med minimiregler har inneburit en harmonisering nedåt i riktning mot den sämsta tillåtna nivån på rättssäkerheten och behandlingen. Den svenska regeringen har, i det stora hela, inte utnyttjat möjligheten för medlemsstaterna att behålla eller införa mer generösa bestämmelser.

Förberedelserna för nästa etapp – ett gemensamt asylsystem – är långt gångna och systemet förväntas vara på plats 2013. Genom Lissabonfördraget ska hela området för asyl- och invandringspolitik, yttre gränskontroller, villkor för inresa och bosättning, viseringar och uppehållstillstånd göras överstatligt. Den restriktivitet och militarisering som hittills karakteriserat asyl- och invandringpolitiken riskerar därmed att eskalera ytterligare.

De flesta direktivförslag från EU-kommissionen, som i sitt ursprungliga skick syftade till att tillförsäkra asylsökande och migranter minimirättigheter, har efter en utdragen behandling av Europeiska rådet och dess arbetsgrupper blivit tömda på nästan allt positivt innehåll. Däremot har man snabbt kunnat enas om att vidta repressiva åtgärder riktade mot flyktingar och migranter från tredjeländer. Det gäller förstärkta gränskontroller vid EU:s yttre gränser, hårda krav riktade mot de nya medlemsstaterna för att förhindra att flyktingar tar sig in i EU via dessa, steg mot en gemensam gränspolis för EU, hot mot tredjeländer för att tvinga dessa att ta emot inte bara egna medborgare utan även medborgare från andra tredjeländer och nu senast det repressiva återvändandedirektivet. Denna utveckling visar tydligt det olämpliga i att göra asylpolitiken till föremål för överstatliga beslut inom EU.

25. Sysselsättning och socialpolitik, punkt 12 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forsslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkandena 4, 6–8 och 10 samt avslår motion 2012/13:U13 yrkandena 9–11 och 33.

Ställningstagande

Ungdomsarbetslösheten utgör ett enormt hot mot Europas unga. Nyligen kom nya allvarliga siffror från Eurostat om ungdomsarbetslösheten. I EU är hela 23,6 procent av de unga under 25 år arbetslösa. Det är därför viktigt att arbetsmarknadsministrarna har kommit överens om en ungdomsgaranti och glädjande att Sverige har slutit upp bakom åtagandet.

Ungdomsgarantin är precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera. Hittills har regeringens inställning dock varit den rakt motsatta, eftersom man inte har velat ge ungdomar ordentligt stöd förrän efter 3–4 månader av arbetslöshet. Utöver höga arbetslöshetstal har det lett till att långtidsarbetslösheten har vuxit och bitit sig fast. Frågan är hur regeringen i realiteten ska klara garantin. För att verkligen kunna garantera en maxgräns på fyra månader kommer stora delar av politiken på området att behöva läggas om. Regeringen har hittills misslyckats med jobben, och nu krävs en ny politik.

Fram till 2020 förväntas antalet arbetstillfällen för högutbildade att öka med 16 miljoner i EU, medan antalet arbetstillfällen för lågutbildade förväntas att minska med ca 12 miljoner. Samtidigt står EU:s medlemsländer inför en stor demografisk utmaning med en snabbt åldrande befolkning. Vare sig det gäller yngre eller äldre, eller människor i eller utanför arbetskraften, ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. Kompetensutveckling är en nödvändighet för att förhindra personliga och geografiska arbetslöshetskatastrofer. För att den som har ett arbete ska kunna och våga byta jobb mitt i livet behövs satsningar på vuxenutbildning. Europeiska socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna. I stället behövs ett omfattande arbete för ett hållbart och uthålligt arbetsliv i hela EU.

Behovet av fler arbetade timmar aktualiserar diskussionen om höjd pensionsålder. Samtidigt faller alla tankar om höjd pensionsålder platt om det inte finns en väl utarbetad strategi för hur arbetsmiljön ska förbättras. För oss är det självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö. Därför är det skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöreglerna. Det är särskilt allvarligt eftersom kommissionen har meddelat att den inte kommer att lägga fram en ny arbetsmiljöstrategi med hänvisning till den ekonomiska krisen. Vi ser det som en degradering av arbetsmiljöfrågorna.

Europeiska unionens gemensamma mål är att 75 procent av alla kvinnor och män i åldersgruppen 20–64 år ska vara sysselsatta senast 2020. Om fler ska kunna arbeta måste kvinnorna ha samma villkor som männen på arbetsmarknaden. Ändå har regeringen försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor. Visstidsanställningar ger bl.a. sämre löneutveckling, lägre ersättning i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen och lägre pension. Sverige har fått kritik från EU-kommissionen

för att inte leva upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. Sedan regeringen nyligen upprepade sin vägran att uppfylla visstidsdirektivets krav riskerar Sverige nu att dras inför EU-domstolen.

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveckling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning, dvs. konkurrens genom låga löner. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvar för lönebildningen. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men det är bara en läpparnas bekännelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde i lex Laval. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar upp för konkurrens genom dumpning av löner och villkor. Därför måste det regelverk som tryggar kollektivavtalens ställning bli starkare.

För oss är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill. Men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, försämrade arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla, och alla arbetstagare ska behandlas lika och ha rätt till likvärdiga löner och anställningsvillkor oavsett nationalitet.

26. Sysselsättning och socialpolitik, punkt 12 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 9–11 och 33 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkandena 4, 6–8 och 10.

Ställningstagande

Den rådande krisen används som skäl för EU att ge sig in även på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi vill poängtera att varje land har olika förutsättningar och olika struktur på sin arbetslöshet, och vi motsätter oss därför å det starkaste alla försök till styrande över sysselsättningsstimulerande åtgärder från EU-nivå. De rekommendationer som utfärdats av rådet må ligga i linje med regeringens politik, men oaktat detta innebär de försök att påverka vad som bör vara en nationell angelägenhet. Vi oroas av att regeringen inte tydligt markerat emot detta. Det sysselsättningspaket som presenterades i april tydliggör än mer kommissionens syfte att sam-

ordna medlemsstaternas sysselsättningspolitik och verka för en enda, integrerad arbetsmarknad. Kommissionens fokus ligger på förverkligandet av Europa 2020-strategin, vilket åter innebär att de olika förutsättningarna för olika nationer åsidosätts.

Sverigedemokraternas hållning gällande sammanhållningspolitiken, såväl den befintliga som den framtida, är att EU inte ska medfinansiera projekt som medlemsstaterna själva borde bekosta. Till yttermera visso kommer den framtida sammanhållningspolitiken att påtvinga mottagarländerna krav om strukturreformer, vilka är nödvändiga för att uppnå Europa 2020-strategin. De krav som ställs inkräktar starkt på de enskilda ländernas självbestämmande, vilket syntes tydligt i EU:s hantering av Ungern. Sverigedemokraterna stödde den aktuella indragningen, då vi anser att sammanhållningsfonderna inte bör användas över huvud taget och pengarna i stället bör återbördas till medlemsstaterna genom minskade medlemsavgifter. Därmed inte sagt att fonderna inte bör tillämpas på ett icke-diskriminerande vis.

Förvisso finns det potential i sammanhållningspolitiken – vissa regioner har reagerat bra på kapitaltillskott – men det finns även vad man rimligen bör kalla "lost causes". Vissa regioner i Portugal uppvisar noll och ingen förbättring på nästan alla områden, trots bidrag år efter år. Näst intill samtliga kurvor pekar åt fel håll i dessa regioner, och det enda som kan ha en reell effekt är att lyfta invånarnas utbildningsgrad till Europa 2020-målet: 40 procent med tertiär utbildning. Detta ska ske i en region som har bland de svagaste utbildningsnivåerna i EU. Kostnaden för den typen av utbildningsexplosion är mer än vad EU:s budget mäktar med, och dessutom skulle det krävas ett orealistiskt system för att förhindra brain drain i regionen. Förutsatt att finansiering av det redan fastställt kan förvisso ett visst begränsat stöd gå till specifika insatser av mervärde för flera länder eller regioner, men definitivt inte på det svepande sätt, eller som i förslaget rent demokratifientliga sätt, som i dagsläget. Ett system som i praktiken fungerar som ett försörjningsstöd för EU-länder bör starkt ifrågasättas. De pengar som belastar Sveriges nettoavgift kan användas med större effekt och mer effektivt i Sveriges egna problemtungda regioner. Regeringen bör verka för att sammanhållningspolitikens roll inom EU reformeras och i förlängningen fasas ut. Samtidigt bör regeringen öppna för en reformering av fördraget som innebär att sammanhållningspolitiken stryks som eget område.

EU-kommissionen har föreslagit en förordning om en europeisk fond för stöd till de mest behövande, som ett led i att bekämpa fattigdom och social exkludering. Sverigedemokraterna har stor förståelse för den svåra situation som vissa EU-medborgare befinner sig i, inte minst barnen. Dock är det vår övertygelse att fattigdom bäst bekämpas på nationell nivå och med de trygghetssystem som vi har, inte minst socialförsäkringarna.

Sverigedemokraterna välkomnar samarbeten mellan nationer. Dock är det vår mening att varje stat utan påverkan från EU ska kunna formulera sina egna trygghetssystem, vad gäller såväl deras omfattning som tillämpningen. Vi motsätter oss därför en fortsatt harmonisering av trygghetssystemen.

27. Vissa jämlikhets- och jämställdhetsfrågor, punkt 13 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkandena 5 och 9.

Ställningstagande

Vad gäller frågan om makars och partners förmögenhetsförhållanden gav ett enhälligt civilutskott sitt stöd till den svenska ståndpunkten vid överläggningen den 16 april 2013 om de två förordningarna. Enligt vår mening är det positivt att den svenska ståndpunkten innebär att det är av stor vikt att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis kommer regeringen att bevaka att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Det är också positivt att det enligt regeringen är en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot. Vi menar att de föreslagna förordningarna utgör ett första steg mot att inom unionen erkänna samtliga registrerade partnerskap och äktenskap. Framför allt samkönade par får i dagsläget sin rätt till fri rörlighet kraftigt inskränkt eftersom deras civilstånd inte erkänns av många medlemsstater. Vi anser att om unionen på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet måste samkönade pars rätt på detta område kraftigt förstärkas. Regeringen måste vara pådrivande inom unionen i denna fråga.

Vi övergår nu till frågan om kvotering i bolagsstyrelser. Enligt vår uppfattning måste man sträva efter en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Att främja ökad jämställdhet i Europa handlar om att använda ett helt batteri av åtgärder. Jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser löser inte problemet med bristen på jämställdhet i samhället men

är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Det måste nu även regeringen börja arbeta för inom EU.

28. Jordbruks- och fiskepolitik, punkt 14 (S, MP)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Bodil Ceballos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 20 och 23 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkande 12.

Ställningstagande

Den nya utformningen av EU:s jordbrukspolitik de närmaste sju åren kommer att antas inom kort. Vi delar regeringens uppfattning i flera principfrågor och menar liksom regeringen att jordbrukssubventioner och marknadsinterventioner i EU:s jordbrukspolitik bör avskaffas. Vi anser att den viktigaste principen i det arbetet är att jordbruksstöden omdirigeras till det som kallas kollektiva nyttigheter i form av klimat- och miljöåtgärder. Landsbygdsprogrammets andel av den gemensamma jordbrukspolitiken bör därför öka. Stöd till jordbruket kan endast rättfärdigas om det genererar ett mervärde för samhället i stort och riktas till viktiga insatser som marknaden inte klarar av. EU-kommissionens förslag om att miljöåtgärder ska krävas för mottagandet av gårdsstöd har urholkats. Det finns egentligen inget som tyder på att morgondagens jordbrukspolitik kommer att bli grönnare än gårdagens. Undantagen kan komma att gälla över 80 procent av jordbrukarna. Regeringen måste agera mot de förändringar som nu har föreslagits. Viktigt är också att ersättning inte ska kunna utgå dubbelt för åtgärder i pelare 1 enligt förgröningskraven och i pelare 2. Förgröningen måste anpassas till förhållandena i norra Sverige.

Regeringen bör stå fast vid det som regeringen och miljö- och jordbruksutskottet var eniga om vid överläggningen i utskottet den 15 mars 2012 och agera mot att stora belopp överförs från pelare 2 till pelare 1. Effekten av en sådan överföring kan bli minskade miljöambitioner för jordbruket i Europa samt en snedvriden konkurrens, när länder med minskade miljökrav och högre direktstöd kan producera billigare livsmedel. Stödet är i dag skevt fördelat mellan gamla och nya medlemsländer. Därför är det bra att de nya medlemsländerna nu föreslås få en större del av kakan. Den nya prioriteringen av riskhantering inom jordbruket bör strykas i landsbygdsprogrammet. Det är en krisreserv som ska möta kraftiga prisvariationer och

innebär att länderna kan stödja sitt lands näring för inkomststabilisering. Vi är starkt kritiska till att regeringen nu har öppnat för uppluckrade tvär-villkor. Regeringen bör liksom tidigare arbeta mot sådana förslag.

Regeringen har meddelat att den kan tänka sig att acceptera ett förslag om frivilliga fonder som ska finnas i en reserv för kristider. Vi menar att detta går tvärtemot grundsynen om en fri marknad i EU. Ett statsstöd av detta slag motverkar den fria rörlighetens grundprinciper. Prissvängningar är normala i en marknadsekonomi, och det är något som alla branscher måste hantera. Vi menar att jordbrukssektorn långsiktigt måste stå på egna ben. Det kan den inte göra om den inte tar höjd för skiften i efterfrågan och tillgång. Regeringen bör även fortsättningsvis arbeta för att sockerkvoterna, vinplanteringsrättigheterna och stödet till producentorganisationerna ska avvecklas i den takt som planerats.

I den nya fiskeripolitiken i EU bör försiktighetsansatsen tillämpas och ekosystemsansatsen gälla, och målet bör vara att fiskeripolitiken ska nå ett maximalt hållbart nyttjande senast 2015. Reformen bör säkerställa att fiske- och vattenbruksverksamheten skapar långsiktigt hållbara miljömässiga förhållanden, att fiskeripolitiken följer de mål som finns i unionens miljölagstiftning samt att utkastförbudet utformas som ett generellt förbud med en lista på undantag, snarare än det partiella förbud som nu föreslås. Dessutom anser vi att en ökad regionalisering är rätt väg att gå. Vi anser liksom regeringen att det är viktigt att fiskeflottornas kapacitet överensstämmer med fiskemöjligheterna, men vi delar inte regeringens uppfattning att överlåtbara fiskenyttjanderätter (TFC, Transferable fishing concessions,) är rätt lösning. Vi ser med tillfredsställelse på att en majoritet av medlemsländerna nu ställt sig bakom ett frivilligt system. EU:s beslut om fiskeriförvaltning i Östersjön och i Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för hotade arter. Det är det enda sättet att säkra jobben i fiskerisektorn och i förädlingsindustrin samt att ge svenska konsumenter möjlighet till fiskprodukter av hög kvalitet i framtiden. Ålen är en art som är starkt hotad. Ålfisket i EU behöver stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Vi anser att regeringen måste driva detta aktivt om vi över huvud taget ska ha kvar ett ålbestånd i Europa.

Vi är kritiska till att EU ännu inte har beslutat om maxtransporttider för slaktdjur på åtta timmar. Regeringen bör i alla sammanhang uppmärksamma rådet på den resolution som Europaparlamentet nyligen antog som innebär att frågan om en begränsad transporttid bör tas upp till ny prövning. Vi menar att denna fråga bör vara prioriterad för den svenska regeringen. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU eftersom användning bidrar till problem med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre, jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödningen. Det är ett första steg för att sedan kunna slå fast minskningsmål för användningen av antibiotika inom EU.

Den senaste tidens uppmärksammade bedrägerifall stärker behovet av nya krav på ursprungsmärkning av kött. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning på övriga sammansatta köttprodukter på framtiden. Vi menar att det borde vara prioriterat för regeringen att driva denna fråga vidare.

Att minska kassationen av livsmedel är också en viktig fråga i EU. Vi vill se över bästföremärkningen och hitta ett nytt sätt att informera om hållbarheten. En möjlighet skulle vara att gå över till märkningen ”minst hållbar till”. Den svenska regeringen bör agera för att få till en översyn av detta inom EU.

29. Jordbruks- och fiskepolitik, punkt 14 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 20 och 23 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkande 12.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s internationella fiskeripolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och menar att avtalen inte ska förlängas när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där vi är stora nettobetalarare, för att upprätthålla en fiskeflotta, främst i Spanien och Portugal, som borde ha anpassats till hållbara fiskerivåer vid det här laget. Vidare måste demokratisk och folkrättslig hänsyn visas vid vissa tillfällen. Sverigedemokraterna anser därför att den svenska ståndpunkten ska vara att inte ge kommissionen mandat att förhandla om köp av externa fiskeavtal.

Ett omfattande fusk med innehållet i köttprodukter uppdagades under 2013. Först visade det sig att vissa färdiglagade maträtter innehöll hästkött. Efter det har ytterligare fusk med innehållet i olika produkter rullats upp på löpande band. Fläskkött har hittats i kebab, och vissa produkter har inte innehållit något kött alls. För att få ett slut på fuskets och öka spårbarheten samt för att underlätta för konsumenterna att göra upplysta och medvetna val är det Sverigedemokraternas uppfattning att regeringen gentemot EU ska driva frågan om att alla animaliska produkter, även sammansatta, ska ursprungsmärkas för varje led i produktionskedjan.

30. Jordbruks- och fiskepolitik, punkt 14 – motiveringen (V) av Hans Linde (V).

Ställningstagande

EU:s gemensamma jordbrukspolitik är för närvarande under översyn. I dagsläget ser det inte ut att bli den omfattande och helt nödvändiga reform som många hade hoppats på. I det läget är det viktigt att det finns länder som står fast vid kravet om att grundläggande reformer måste genomföras.

Men det går inte att komma ifrån att EU:s gemensamma jordbrukspolitik riskerar att fortsätta att vara baserad på en gammalmodig subventionspolitik som inte stimulerar ett modernt hållbart jordbruk. Fusket och misshushållningen av gemensamma medel riskerar tyvärr att fortsätta eftersom det inte lagts fram tillräckligt bra förslag på åtgärder för bättre uppföljning och sanktioner. Stora, redan välbeställda, bidragsmottagare kommer att kunna fortsätta att kamma hem stora subventioner på bekostnad av småbrukare. Den s.k. förgröningen kommer inte att råda bot på det storskaliga europeiska jordbrukets grundproblem med stor kemikalieanvändning, fossilberoende, intensiv djurhållning och stor övergödning som några konkreta exempel. Det är upprörande och oacceptabelt att interventionsuppköpen med det nu aktuella förslaget troligen kommer att omfatta fler produkter än tidigare liksom att exportstöden kommer att finnas kvar inom överskådlig framtid. Det riskerar att leda till ökad dumpning av jordbruksprodukter i utvecklingsländerna. Detta är något som går helt på tvärs med syftena i svensk utrikes- och utvecklingspolitik.

Sverige riskerar att bli överkört av de stora länderna på kontinenten. Ibland är det bästa sättet att påverka att tydligt säga nej. Det är vad Sverige borde göra i detta läge. På så sätt främjar vi bäst en verklig reform av det europeiska jordbruket.

Vänsterpartiets åsikt är att jordbrukspolitiken borde åternationaliseras. Däremot bejakar vi ett aktivt miljöarbete på EU-nivå för att bl.a. göra jordbruket grönare.

Vi är lika oroade över utvecklingen inom EU:s gemensamma fiskeripolitik. Det senaste förslaget till kompromiss var undermåligt att den svenska regeringen med all rätt fann sig tvungen att rösta nej vid ministerrådets möte i slutet av februari i år.

Vänsterpartiets hållning är att de storskaliga fiskesubventionerna måste avvecklas. Inrättandet av en ny fiskerifond är därmed ett steg i fel riktning. Det kortsiktiga systemet med fiskekvoter bör upphöra och ersättas med långsiktiga förvaltningsplaner som är baserade på ekosystemen. Då fisket i olika regioner har olika förutsättningar bör förvaltningsplaner finnas på såväl nationell som regional nivå och utformas från det totala fisket i området.

EU:s fiskeflotta bör minskas för att på så sätt bli anpassad till vad bestånden tål. För att komma till rätta med problemen med utkast bör ett krav införas på att all fångst ska landas. Även ett krav på selektiva fiskemetoder för att minska mängden bifångst bör införas.

EU:s s.k. fiskeripartnerskapsavtal med utvecklingsländer (de f.d. kolonierna) präglas av ett nykolonialt tänkande där syftet är att – delvis med europeiska gemensamma medel – tillfredsställa de europeiska fiskeflottornas behov av fiskevatten där man kan fortsätta att bedriva fiske. Fiskeriatalen är i synnerhet provocerande då de sluts med odemokratiska stater eller rena kolonialmakter, som i fallet Marocko. Vänsterpartiet vill att fiskeripartnerskapsavtalet omvandlas till utvecklingsprojekt med utvecklingsländerna i syfte att etablera ett hållbart lokalt fiske med lokal förädling. Fiskeripolitikens huvudsyfte måste vara att utveckla ett hållbart och rättvist fiske i Europa och i alla de andra områden som påverkas av EU:s fiskeripolitik.

31. Miljö- och energipolitik, punkt 15 (S, MP, V)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Cebalos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkandena 3 och 13 samt avslår motion 2012/13:U13 yrkandena 19, 21, 22 och 28–30.

Ställningstagande

I uppföljningsarbetet efter Rio + 20 bör Sverige vara en viktig röst både inom EU och internationellt för att fästa uppmärksamhet på den rådande ojämlika maktsituationen i världen som exempelvis gör att fattiga länder tvingas till privatiseringar av vatten för att få lån via Världsbanken. Konferensen i Rio lyfte fram begreppet grön ekonomi, men vi menar att det bör fyllas med innehåll.

Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves, eftersom utsläppen annars sker någon annanstans. EU bör ta på sig utsläppsminskningar med 30 procent till 2020 oavsett andra länders åtaganden och anta den färdplan mot 2050 som kommissionen har lagt fram. Detta har blockerats av några medlemsländer. Här måste Sveriges och EU:s insatser för att övertyga de tveksamma länderna öka. Regeringen bör stödja kommissionens arbete i detta. Vi vill att FN:s miljöprogram Unep stärks och

utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN som bör prioritera det arbete som görs inom ramen för FN:s klimatpanel (IPCC). Detta bör Sverige arbeta för inom EU. Vi anser att Sverige ska vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder. En av de internationella klimatförhandlingarnas få framgångar är upprättandet av den gröna klimatfonden (Green Climate Fund), vars syfte är att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi menar att Sverige ska vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av fonden. Intäkterna från EU:s utsläppshandel bör bidra till finansieringen. Det är också viktigt att EU snabbt klarlägger för omvärlden hur stor EU:s insats i fonden ska bli.

Kemikaliespridningen är ett av de stora miljöhoten i världen just nu. Vi menar att FN behöver tillsätta en forskningspanel så som redan har gjorts för klimatfrågan och som planeras för frågan om biologisk mångfald. Regeringen bör verka för att EU driver denna fråga. Sverige ska driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalieförordning Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper ska föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör skärpas och lågvolyämnen inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas mer ingående för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Definitioner av ämnen som hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande bör leda till att ämnena förs upp på kandidatlistan. De hormonstörande ämnena bör klassas med större försiktighet än tidigare. För många av de hormonstörande ämnena räcker det inte med tuffa gränsvärden eftersom de får allvarliga effekter eller kombinationseffekter även i låga halter. I dessa fall är ett totalt förbud enda alternativet; vi menar t.ex. att ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen finns i textilier. Användningen av bekämpningsmedlet parakvat bör stoppas internationellt. Sverige bör inom EU verka för detta. Vi vill påminna regeringen om riksdagens tillkännagivande i frågan (bet. 2010/11: MJU15). Regeringen bör ta initiativ i EU för att skärpa den gemensamma lagstiftningen för att fasa ut tungmetaller.

Utsläppen från sjöfarten är den enskilt största källan till förorening i Sverige. Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläppen av svavel, kvävedioxider och partiklar från sjöfarten. EU har nyligen beslutat att införliva IMO:s konvention om förebyggande av föroreningar från fartyg (Marpol) i det s.k. svaveldirektivet. Genom Marpolkonventionens införande beräknas nedfallet av svaveldioxid från sjöfarten minska med 85 procent i Sverige. Vi tror att det går att hitta en långsiktig lösning på frågan där både basindustrins konkurrensvillkor och miljökraven går att förena. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samt-

liga fartyg. Vi är därför kritiska till den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav, vilket drabbar den gemensamma marknaden.

FN:s luftvårdskonvention, det s.k. Göteborgsprotokollet, innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen i Sverige med 22 procent till 2020 jämfört med 2005. Inom EU kommer ett nytt takt direktiv med utsläppskrav på både svaveldioxid och kvävedioxid att vara klart inom kort. Sverige bör här vara drivande för tuffa mål. Naturvårdsverket menar att för att få till stånd ytterligare utsläppsbegränsningar i EU krävs ett strategiskt aktivt arbete. Vi anser att regeringen ska ta fram en plan för en sådan aktiv strategi. Naturvårdsverket arbetar med ett underlag till en sådan strategi.

Sverige bör inom EU arbeta för en internationell konvention eller motsvarande om hållbar havsförvaltning för att få ett slut på dagens ohållbara plundring av havets resurser. Det marina skräpet är ett stort miljöproblem. Regeringen bör arbeta fram ett program för rena kuster inom ramen för EU. Fiskare bör kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn så som skett inom projektet Save the North Sea. Ett sådant system kan uppmuntra fiskebåtar att forsla skräpet till hamnen i stället för att låta det gå tillbaka i havet. Vi måste börja se problemet med marint skräp som en gemensam EU-angelägenhet eftersom skräpet genereras i ett land men drabbar ett annat eller kommer från internationell sjöfart.

I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot ett forskarsamarbete inom det området (IPBES, Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande i dessa frågor i EU. Frågorna om biologisk mångfald är gränsöverskridande. Ett av EU:s starkaste redskap för att klara den biologiska mångfalden är art- och habitatdirektivet. Men vi vill att den lista över hotade arter som skyddas i direktivet omarbetas oftare. Regeringen bör i EU arbeta för att nya arter som hotas kan föras upp på listan och arter som uppnått en gynnsam bevarandestatus kan avföras från listan. Det behövs en mekanism i direktivet för detta.

32. Miljö- och energipolitik, punkt 15 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 19, 21, 22 och 28–30 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkandena 3 och 13.

Ställningstagande

Vid klimatmötet i Durban 2011 enades man om ett paketbeslut för en andra åtagandeperiod enligt Kyotoprotokollet där en del av beslutet avsåg de internationella bokföringsreglerna för Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF). Inom denna sektor gjorde man det obligatoriskt att upprätta ett bokföringssystem för redovisning av nybeskogning, återbeskogning, avskogning och skogsförvaltning. Enligt beslutet i Durban ska LULUCF också inkluderas i länders utsläppsåtaganden som en integrerad del. Som med så mycket annat lägger sig EU i genomförandet av de åtaganden vi gjort enligt detta internationella avtal, och på vägen hinner man förvränga intentionerna med avtalet som för länderna innebär starka incitament att hantera skogen på ett hållbart sätt. EU-kommissionen har i stället beslutat att LULUCF-sektorn inte ska inkluderas i EU-ländernas EU-interna utsläppsåtaganden, och på så sätt får vi det sämsta av två världar, nämligen ett kostsamt och resurskrävande bokföringssystem utan några som helst incitament till ett bättre skogsbruk. Sverigedemokraternas uppfattning är att LULUCF snarast möjligt ska införas som en integrerad del av Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod.

Företrädare för det svenska näringslivet är med rätta bekymrade över det svaveldirektiv som är tänkt att träda i kraft 2015 och som innebär att sjötransporterna till och från Sverige ska ske med ett fartysbränsle med högst 0,1 procent svavelinnehåll. Dessa villkor kommer dock enbart att gälla i norra Europa, och i södra Europa anger direktivet ett gränsvärde för svavelinnehållet på 0,5 procent och då först fr.o.m. 2020. Detta kommer att bli mycket kostsamt, inte minst för den svenska basindustrin, och man räknar med ökade transportkostnader på 13–28 miljarder kronor årligen. Detta kommer tveklöst att påverka investeringsklimatet negativt och få stora och långsiktigt negativa konsekvenser för centrala delar av det svenska näringslivet. Man kan också utgå från att det kommer att medföra stora strukturella förändringar i fråga om hur olika råvaror transporteras och att många transporter kommer att övergå till transport med lastbil, vilket mångdubblar oljeförbrukningen per transporterat ton jämfört med fartygstransporter. I ekvationen om en ökad transport på våra vägar måste man också väga in dödligheten i trafiken. Till saken hör också att sura regn på grund av utsläpp av svaveldioxid i dag inte är ett i närheten lika påtagligt problem som det var för några årtionden sedan, och direktivet ger därmed bara en marginell betydelse till väldigt stora kostnader. Utöver den konkurrensnackdel som svaveldirektivet innebär för den svenska basindustrin finns flera frågetecken om genomförandet. Inte minst är det svårt att säga om det kommer att finnas tillräckligt med lågsvavligt bränsle på marknaden och om tekniken för rening genom s.k. skrubbar är klar för användning. Regeringen måste verka för en ändring av direktivet med längre tidsplaner för norra Europa så att man får tid till anpassning och

teknikutveckling. Hela förslaget måste omarbetas från grunden så att en rimlig hänsyn tas till svenska företags unika förutsättningar och landets välstånd.

För att järnvägstrafik ska vara ett attraktivt transportalternativ och därigenom öka sin andel av transportmarknaden krävs att förutsättningarna för att välja järnvägen blir bättre. Kommissionen har lagt förslag som syftar till att öka järnvägens konkurrenskraft och attraktivitet på EU-nivå samt till att underlätta en utveckling av järnvägssektorn. De förslag kommissionen har lagt, såsom bl.a. utökade befogenheter för Europeiska järnvägsbyån (ERA) när det gäller godkännande av järnvägsfordon och utfärdande och återkallande av järnvägssäkerhetsintyg, öppnandet av nationell persontrafik och konkurrensutsättning av avtal om allmän trafik, är alltför långtgående, och dessa regleringar hanteras bättre på nationell nivå.

Sverige har en väl fungerande elmarknad som dessutom är relativt miljövänlig och koldioxidutsläppssnål. Att delar av Europa nu överger en stabil elmarknad till förmån för vind, kol, utomeuropeisk gas och el ser vi som ett stort bekymmer. Vi ser att den europeiska utvecklingen på energimarknaden kan komma att påverka oss negativt. Sverigedemokraterna ser därför positivt på ett energisamarbete med våra närliggande grannländer när det gäller produktion och distribution av el. För att förhindra diskriminerande och konkurrensbegränsande beteenden gentemot aktörer på elmarknaden och naturgasmarknaden bör övervakning ske genom nationella tillståndsmyndigheter eller genom bilaterala avtal mellan nationella tillståndsmyndigheter.

Utmaningarna ligger i att säkerställa nationell och europeisk energitillgång samt långsiktig miljöutveckling och försörjningstrygghet gemensamt med trygg finansiering och global konkurrens. Alltför stora och dyra investeringar i europeisk infrastruktur och grön teknik för att säkerställa klimatmål genom enbart förnybar energi och avvecklad kärnkraft, ser vi som en ekonomisk orimlighet. Att lägga för stora kostnader på europeiska företag kommer att hämma den ekonomiska tillväxten och kommer därmed att ge minskade resurser till forskning och utveckling. Det bör ligga en balans i ekonomin och miljöåtgärder för att skapa det långsiktigt hållbara samhället och en långsiktig global konkurrens.

För att EU ska kunna ha säker tillgång till energi måste beroendet av import från oroliga stater minskas och på sikt fasas ut. Det är av särskild vikt att beroendet av importerad gas inte ökar och att den nationella energiförsörjningen inte blir beroende av andra nationers energiförsörjning. Ett viktigt steg är att varje medlemsstat bör sträva mot att vara självförsörjande när det gäller elproduktion.

De mål som är uppsatta för att minska utsläppen av växthusgaser får inte äventyra de enskilda hushållens ekonomi eller de nationella ekonomierna. Forskning och utveckling bör i högre grad lyftas fram som en framkomlig väg till en minskning av utsläppen. Det är av största vikt att konkurrenskraften för den inhemska industrin inte försämras med risk för

utflyttning av verksamhet eller produktion till länder med mindre ambitiös klimatpolitik. I stället måste åtaganden internt inom EU kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global basis, samtidigt som EU understöder konkurrenskraften inom sin traditionella industri. Framför allt bör medlemsstaterna få välja vilken sektor som det ska fokuseras på inom ramen för färdplanen. Vi ser dock att koldioxidbeskattningen på nettoutsläpp är ett ekonomiskt styrmedel för att klara miljömålen. EU bör även utforska möjligheten att beakta koldioxidutsläpp vid fastställandet av tariffer för import av varor. Många av de frågor som rör exempelvis koldioxidutsläpp och andra globala miljöfrågor måste och kan enbart lösas genom avtal och i samverkan med länder utanför EU.

Utbyggnaden av den europeiska infrastrukturen kommer att resultera i enorma kostnader för marknaden och för medlemsländerna, särskilt Sverige. Att säkerställa den nationella energiförsörjningen i första hand och därefter genom bilaterala nationella avtal garantera tillförlitligheten för att inte bli ekonomiskt eller politiskt beroende av utomeuropeisk olja eller gas ser vi som oerhört viktigt. För att Europa ska klara klimatmålen till 2020 måste användningen av gas, olja och kolkraft minska, något som resulterar i ett underskott på miljövänligt producerad el. Att då investera i dyr decentraliserad infrastruktur för att tillgodose vindkraftssatsningar och samtidigt avveckla koldioxidsnål kärnkraft ser vi som olyckligt.

33. EU:s institutioner, punkt 16 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 1, 25, 26 och 37 samt avslår motion 2012/13:U306 yrkande 54.

Ställningstagande

Mot bakgrund av utvecklingen inom EU sedan Sverige blev medlem 1995 kan det lätt konstateras att mycket av vad som i praktiken lovades inte har uppfyllts. EU framstår, med all rätt, som en gigantisk byråkrati som lever sitt eget liv långt från huvuddelen av medborgarna i medlemsländerna. Detta har inneburit att EU av många medborgare inte uppfattas som ”deras” organisation. Sverige bör därför inleda förhandlingar om ett utträde ur Europeiska unionen.

Sverigedemokraterna ser med oro på den ökande användningen av delegerade befogenheter inom EU. Kommissionen ges i mångt och mycket betydande makt att bestämma det materiella innehållet i lagstiftningsakter. Det kan starkt ifrågasättas om inte Lissabonfördraget missbrukas av kom-

missionen för att genom otydligt skrivna lagar påskynda den europeiska integrationen. Viktiga frågor riskerar att inte debatteras och motstående åsikter sammanjämkas inom rådet om de förpassas till kommissionen för normgivning. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör verka för att så mycket som möjligt av beslutsfattandet inom EU, inklusive de kontroversiella och svåra frågorna, avgörs i rådet och att Europaparlamentet därefter får ta fram sin ståndpunkt under ordnade former.

Det finns anledning för regeringen att löpande hålla frågan om Europaparlamentets flyttcirkus vid liv. Det finns uppenbarligen såväl ekonomiska som rent praktiska skäl till varför Europaparlamentet ska ha en plats för sina sammanträden. Regeringen bör genom alla tillgängliga medel verka för att få Frankrike att överge sitt veto i frågan och för att Europaparlamentet ges rätt, genom ändring av protokollet, att själv bestämma var det ska sammanträda.

Det finns starka skäl att ifrågasätta finansieringen av programmet Ett Europa för medborgarna. Det bästa sättet att minska klyftan mellan EU och medborgarna vore att låta medborgarna få bestämma mer själva genom sina folkvalda organ. Det är inte särskilt troligt att ett program som syftar till att öka medvetenheten om hur EU och dess institutioner fungerar och hur politiken bestäms minskar klyftan mellan medborgarna och EU. Tvärtom torde den ökade medvetenheten leda till ett motsatt resultat. Någon ytterligare finansiering med samma målsättning som det tidigare programmet bör inte ges.

34. Utbildning, kultur och idrott, punkt 17 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U12 yrkandena 22 och 23 samt avslår motion 2012/13:U13 yrkandena 31, 32, 35, 36 och 38.

Ställningstagande

Vuxnas lärande måste stärkas i ett europeiskt perspektiv. Både den formella och informella delen av vuxnas lärande måste utvecklas inom EU för att Europa 2020-strategin ska kunna förverkligas. Kritiken från frivilligorganisationer i Europa och företrädare för folkbildningen i Sverige har pekat på att det är en stor slagsida mot högre utbildning och yrkesutbildning i programmet Erasmus för alla. Vuxnas lärande, både de formella och informella delarna, får en mer undanskymd roll. Vuxnas lärande, inklusive

folkbildning, bör behållas som ett eget sammanhållet fokusområde. Budget-resurserna för vuxnas lärande bör ligga i paritet med budgetavsättningen för fokusområdena ungdomar och skolor. Det bör också finnas möjlighet till rörlighet och deltagande i Europasamarbeten för äldre och kortutbildade.

Vi välkomnar initiativet till en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är viktigt för att tillgodose tillgången på kompetens. Vi är dock mycket oroade över vad yrkeskvalifikationsdirektivet kommer att innebära för sjuksköterskornas kunskapsnivå. Alla sjuksköterskeutbildningar i Europa bör vara högskoleutbildningar med antagningskrav på tolv års skolutbildning. Om lägre kunskapskrav ställs på sjuksköterskor riskerar det patientsäkerheten och urholkar legitimationen.

35. Utbildning, kultur och idrott, punkt 17 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U13 yrkandena 31, 32, 35, 36 och 38 samt avslår motion 2012/13:U12 yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Vissa delar av Horisont 2020 ska vara öppet för tredjeländer, som alltså ska få ta del av EU-avgiften. Detta är inte acceptabelt och jag anser att de anslagna forskningsmedlen ska stanna inom EU och inte överföras till tredjeländ. Generellt ska EU:s forskningsmedel stanna inom EU, med undantag för viss finansiering av gästforskare. Kostnaderna för hela programmet uppgår till 80 miljarder euro. Horisont 2020 innehåller många bra reformer och förslag. En del av dessa genomförs dock bäst på nationell nivå. De kostnader som är beräknade för detta stora program är direkt oacceptabla. Satsningar ska enbart göras på excellens, dvs. på de främsta forskningscentra, för att få bästa möjliga resultat för avsatta medel.

Sverige bör få avgöra vilka kvalifikationer som ska gälla i vårt land. En EU-harmonisering inom detta område riskerar att leda till sänkta kvalitetskrav och lönedumpning. Detta är inte framtiden för Sverige. Vi ska snarare bevaka vår rätt till hög kvalitet och kompetens. Ett exempel på sänkt yrkeskompetens är att kraven på allmänpraktik för läkare i Sverige ska sänkas som en anpassning till övriga EES-länder. En sådan åtgärd skapar osäkerhet kring läkares kompetens vilket i sin tur skapar en otrygghet hos patienterna. Därutöver är kunskaper i mottagarlandets språk mycket vik-

tigt, framför allt inom vården. Det finns varken något behov av harmonisering av yrkeskvalifikationskraven inom EU eller krav på rapportering av yrkesregleringar till EU. I stället bör en av- eller samreglering av yrken ske genom att lärosätena tillhandahåller mer internationell utbildning på grundval av efterfrågan. Sverige måste få bestämma behovet av yrkesreglering i Sverige och, utifrån ett verkligt behov, vilka som ska få komma och utöva sitt yrke i Sverige.

Kulturpolitiken bör snarast möjligt återgå till att vara ett område som uteslutande hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten. Tills detta har blivit verklighet är det av största vikt att regeringen verkar för att den europeiska kulturpolitiken bedrivs med största möjliga respekt för skattebetalarnas pengar, subsidiaritetsprincipen och nationernas kulturella särarter. Tyvärr är detta inte fallet i dag. I stället använder EU en överstatlig kulturpolitik som ett verktyg för att ovanifrån försöka skapa en artificiell, europeisk identitet som inte efterfrågas av medborgarna. Den bristande respekten för skattepengar och byggandet av en artificiell gemensam identitet kring fenomenet EU syns tydligt i att man öppnat europeiska kulturhuvudstäder för kandidatländer och potentiella kandidatländer, samtidigt som EU försöker stärka styrningen av valet av städer.

När det gäller kulturpolitisk styrning kan behovet av politisk styrning och samordning, som rådet föreslår, ifrågasättas. Vi menar att det är bättre att låta kulturen verka inom varje land och utifrån egna nationella modeller; om kulturen påtvingas en "EU-modell" som kopplas till EU:s övriga planeringsverktyg riskerar den att i förlängningen förlora sitt egenvärde och bli mindre fri. Vidare kan det ifrågasättas om den kreativa och kulturella sektorn tjänar på att mätas i termer av tillväxt. Mycket av BNP-värdet i denna sektor kan antas vara bieffekter av fritt skapande och fria uttryck. Sverigedemokraterna anser att kulturpolitiken bör återgå till att regleras och uppmuntras nationellt. Utbyten ska ske genom frivilligt deltagande mellan aktörer och inte som ett led i skapandet av en EU-identitet. Regeringen bör verka för att den kulturella sektorn undantas från hantering på EU-nivå.

Förslaget till programmet Kreativa Europa saknar visserligen inte goda och välmenande aspekter, men det strider mot subsidiaritetsprincipen och har en tydlig identitetsskapande agenda. Regelverket kring stöd för en digitalisering av biografier innehåller avsnitt som syftar till att gynna europeisk film på bl.a. den nationella filmens bekostnad. Enskilda länders kulturyttringar som härstammar från språk, historia och geografiska förhållanden riskerar att förminskas och urvattnas och de skillnader som ofta är en del av de nationella identiteterna göms undan. Sverigedemokraterna hävdar att svenska skattepengar främst ska användas för att stärka den lokala, regionala och nationella identiteten. Det nya Europa och den EU-identitet som ännu inte har tagit form eller fått fäste är ett jämförelsevis nytt påfund och en riskabel väg att gå då man skapar en bild som kan ge upphov till rotlöshet och alienering. Vidare finns tendenser inom EU att vilja bestämma

innehållet i, kvaliteten på och tillgången till material på internet. Sverigedemokraterna anser att det finns en risk för att dylika kompromisser på EU-nivå förändrar det svenska förhållningssättet till information och att det finns en risk för politisk färgning av innehållet. Regeringen bör i sitt fortsatta arbete sträva efter att motverka dylika tendenser.

Det faktum att starka krafter inom unionen verkar för att delar av idrottspolitiken ska lyftas upp på överstatlig nivå är mycket oroväckande. Debatten kring förslaget till nytt mervärdesskattedirektiv blyxtbelyser såväl det generella problemet med tvingande överstatlighet som det faktum att idrottslivet i de europeiska länderna är organiserat på helt olika sätt och att det därför inte är möjligt att med bibehållen kvalitet pressa in alla länder i samma form. Regeringen bör kompromisslöst arbeta för att idrottspolitiken förblir en nationell angelägenhet.

Särskilda yttranden

1. Finansiella frågor, punkt 8 (V)

Hans Linde (V) anför:

I skrivelsen redogörs bl.a. för det pågående arbetet med att komma till rätta med den finansiella och ekonomiska krisen i EU. Den ekonomiska och finansiella krisen i EU har i dag dels ändrat karaktär, dels skjutits på framtiden. Det ska inte förväxlas med att krisen eller dess orsaker är borta. Det är inte bristande budgetdisciplin som är orsaken till den ekonomiska krisen, utan i hög grad en konsekvens av den.

Vi tar avstånd från en utveckling som begränsar den nationella beslutan-derätten över finanspolitiken i EU. Den överordnade strategin tycks vara att isolera viktiga finans- och penningpolitiska intressen från demokratins krav på öppenhet och ansvarsutkrävande. Priset för denna s.k. krishantering är i stället att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

Eurokrisen är en strukturell kris som har sin grund i att valutaunionen låser fast länderna i en gemensam penning- och valutapolitik. Detta har resulterat i privata sparandeobalanser och stora skillnader i konkurrenskraft inom valutaunionen. Därtill har frånvaron av nationella centralbanker som kan garantera ländernas statsskulder kraftigt förvärrat krisen. En balanse-rad politik för att komma till rätta med obalanserna i valutaunionen borde innebära att man också lägger kraft på att minska överskotten i de nordeuro-peiska länderna.

Den förda politiken har snarare förlängt och fördjupat den ekonomiska krisen. Politiken har resulterat i minskad tillväxt och ökad arbetslöshet, vil-ket leder till statsfinansiella problem och nya krav på besparingar. Som ett litet exportberoende land påverkas Sverige i högsta grad av den ekono-miska utvecklingen i euroområdet.

Krisen visar en brist på demokratisk legitimitet när det gäller EU- och EMU-länderna. Krisen hanteras över huvudet på dem vars liv påtagligt påverkas av de beslut som fattas. I de flesta av de berörda länderna fick medborgarna inte fatta beslut om huruvida de skulle vara med i EMU, men de får nu betala priset. En ökad överstatlighet är därför inte en lösning.

2. Socialt protokoll (S, V)

Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S) och Hans Linde (V) anför:

För oss är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill. Men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter

att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla och alla arbetstagare ska behandlas lika och ha rätt till likvärdiga löner och anställningsvillkor oavsett nationalitet. Ett socialt protokoll skulle kunna lösa några av de problem som uppstod genom Lavaldomen. Ett socialt protokoll skulle också bidra till att rätta till den nuvarande oroande obalansen mellan fri rörlighet för tjänster och fackliga rättigheter. Den svenska regeringen måste därför kräva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. Nyligen beslutade Sveriges riksdag på arbetsmarknadsutskottet uppmaning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att få till stånd ett socialt protokoll. Förhoppningsvis kan riksdagens ställningstagande vara ytterligare ett led i arbetet med att få ett socialt protokoll på plats.

Eftersom riksdagen redan riktat ett tillkännagivande i frågan om socialt protokoll har utskottet beslutat att behandla motionsyrkandet (2012/13:U12 yrkande 11) förenklat utan möjlighet till reservation. Det är ändå viktigt att här i berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen 2012 markera frågans vikt. Därav detta särskilda yttrande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regerings skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012.

Följdmotionerna

2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU som utrikespolitisk aktör.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättsliga och inrikes frågor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en europeisk energimarknad.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en europeisk näringspolitik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om äktenskap och registrerat partnerskap.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ny politik för fler jobb.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att konkurrera med kompetens – inte med låga löner.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till en god arbetsmiljö.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starka kollektivavtal.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU behöver ett socialt protokoll.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jordbruk, livsmedel och fiske.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljön.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ideella föreningar också i fortsättningen ska vara momsbefriade.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nedsatt moms för e-böcker och nedladdningsbara ljudböcker.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att kommissionens förslag till ett nytt sparandedirektiv drivs igenom.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Liechtenstein och Schweiz måste ställas under gemensamt, europeiskt tryck i fråga om både antibedrägeriavtal och informationsutbyte i skattefrågor.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och OECD noga bör följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken och verka för förbättringar av OECD:s standardavtal.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och OECD ska verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom informationsutbyte.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skatteredovisningen i alla länder öppnas upp genom ett världsomspännande krav på land-för-land-rapportering.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Erasmus för alla.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om yrkeskvalifikationsdirektivet.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett gemensamt europeiskt asylsystem.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den europeiska försvarsindustrin.

2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inför valet 2014 ska anordna en folkomröstning om att omförhandla Sveriges medlemskap i EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.2 om kommissionens utvidgningsstrategi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.2 om att avsluta förhandlingarna med Turkiet om medlemskap i EU.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.2 om viseringskrav för resande från Balkan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.2 om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.4 om skärpta villkor för visumliberaliseringar och ingående av partnerskap för rörlighet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.4 om skärpta villkor för associeringsavtal och avtal som innebär ekonomisk integration med tillgång till den fria marknaden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.4 om ett svenskt utträde ur unionen för Medelhavsområdet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.5 om sammanhållningspolitiken.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om den europeiska fonden till stöd för de mest behövande.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om EU:s inverkan på de enskilda staternas pensions- och trygghetssystem.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.7 om EU:s inverkan på de enskilda staternas integrations- och migrationspolitik.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.8 om EU:s inverkan på de enskilda staternas invandrings- och flyktingpolitik.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om att regeringen ska verka för att EFSM (Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen) avskaffas.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta i likhet med Storbritannien och Danmark.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.9 om att regeringen bör erkänna Schengensamarbetets misslyckande i att upprätthålla ett fullgott gränsskydd.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.9 om att regeringen bör redovisa hur detta misslyckade gränsskydd har drabbat Sverige, bl.a. på det sätt som beskrivs i motionen.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.9 om att Schengensamarbetet i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas eftersom gränsskyddet i dag inte fungerar.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.10 om Fjärde järnvägspaketet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.11 om EU:s fiskeripolitik.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.11 om internationella bokföringsregler för skogsbruk.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.11 om svaveldirektivet.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.11 om ursprungsmärkning av kött.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.1 om den europeiska planeringsterminen.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.1 om kommittéförfaranden och delegerade akter.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.1 om Europaparlamentets placering.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.12 om den gemensamma handelspolitiken.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.13 om elmarknaden.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.13 om Färdplan 2050.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.13 om infrastrukturförordningen.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.14 om Horisont 2020.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.14 om yrkeskvalifikationsdirektivet.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.15 om sysselsättningspolitiken.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.15 om ett socialt protokoll.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.16 om att kulturpolitik bör återgå till att vara en nationell angelägenhet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.16 om Kreativa Europa.

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.16 om Ett EU för medborgarna.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.16 om att idrottspolitik inte ska hantteras på EU-nivå.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:U211 av Carina Hägg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s temaår mot våld.

2012/13:U270 av Annelie Enochson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt aktiv svensk Belaruspolitik med inriktning på stöd för demokrati och mänskliga rättigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de diplomatiska relationerna med Belarus.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om revideringen av EU-sanktioner mot Belarus.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de fängslade oppositionspolitikerna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de försvunna politikerna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristen på förenings- och mötesfrihet i Belarus.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt svenskt agerande för ett avskaffande av paragraf 193 i Belarus.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett fortsatt aktivt svenskt agerande inom ramen för Östliga partnerskapet för att upprätthålla kravet på en demokratisering av Belarus.

2012/13:U293 av Irene Oskarsson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att dämpa de negativa effekterna av den europeiska ekonomiska krisen.

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.1 Grunden för EU-samarbetet.

55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.2 EU:s grannskap.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.3 Öster om EU.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.4 Söder om EU.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.6 Ett föredöme för det internationella samarbetet.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.7 En bättre värld.

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör engagera sig mer för att försäkra att EU-länder följer överenskomna principer för mötesfrihet för hbtq-personer.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att hbtq-rättigheter ska vara inkluderade i de villkor som handlar om mänskliga rättigheter för nya medlemsländer i EU.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska vara mer aktivt inom EU för att stärka hbtq-personers rättigheter såväl i medlemsländer som i de länder som söker medlemskap.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18

Motion	Motionärer	Yrkanden
18. Övriga yrkanden		
2012/13:U12	Urban Ahlin m.fl. (S)	11
2012/13:U13	Björn Söder m.fl. (SD)	34
2012/13:U211	Carina Hägg (S)	
2012/13:U270	Annelie Enochson (KD)	1–8
2012/13:U293	Irene Oskarsson (KD)	1

BILAGA 3

Konstitutionsutskottets yttrande
2012/13:KU7y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2013 att ge konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2012/13:80 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012 och motioner i de delar som berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet har beslutat att endast yttra sig över de delar av skrivelsen som har gett upphov till motionsyrkanden som berör konstitutionsutskottets beredningsområde. Motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 25, 26 och 37 berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Ärendet

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till de delar av skrivelsen som har gett upphov till motionsyrkanden som berör utskottets beredningsområde.

Kommittéförfaranden och delegerade akter

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för systemet med delegerade akter som infördes genom Lissabonfördraget. Systemet har, anför regeringen, tillämpats i stor utsträckning i förhandlingar om direktiv och förordningar. Skiljelinjen mellan när kommittéförfarandeförordningen och när systemet med delegerade akter ska tillämpas är fortfarande oklar, enligt regeringen.

Systemet med delegerade akter ger Europaparlamentet och rådet möjlighet att oberoende av varandra invända mot att en akt antagen av kommissionen träder i kraft (inom en specifik tidsfrist). I ett antal förhandlingar har inte någon lösning nåtts beträffande tillämpning av det ena eller det andra systemet. I dessa fall har speciallösningar konstruerats. Regeringen har förespråkat att de instrument som fördragen erbjuder tillämpas.

Frågan om möjligheten för kommissionen att meddela delegerade akter har aktualiserats i samband med förslaget till reform av EU:s dataskyddsreglering som regeringen också redogör för i skrivelsen. Kommissionens förslag, KOM(2012) 11, innebär att en allmän dataskyddsförordning ska ersätta det s.k. dataskyddsdirektivet (direktiv 95/46/EG) som har genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen (1998:204). I reformpaketet ingår också ett förslag till dataskyddsdirektiv för det brottsbekämpande området som ska ersätta dataskyddsrambeslutet från 2008 (rambeslut 2008/977/RIF).

Regeringen anser att det är att föredra om förslaget till förordning ges formen av ett direktiv och inte en förordning. Regeringen framhåller i skrivelsen att möjligheten för kommissionen att meddela s.k. delegerade akter måste begränsas i såväl förordningen som direktivet.

Enligt skrivelsen har regeringen lämnat information till och haft överläggningar med konstitutionsutskottet om förslaget i februari, mars och november 2012.

Motionen

I motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 25 begärs ett tillkännagivande till regeringen om kommittéförfaranden och delegerade akter. Motionärerna ser med oro på den ökande användningen av delegerade akter inom EU. Kommissionen ges enligt motionärerna i mångt och mycket betydande makt att bestämma det materiella innehållet i lagstiftningsakter. Enligt motionärerna riskerar viktiga frågor att inte debatteras och motstående åsikter sammanjämkas inom rådet om de förpassas till kommissionen för normgivning. Kopplat till detta är förfarandet med kommittologin varvid tjänstemän, Europaparlamentet och kommissionen skyndar igenom lagstiftningen utan större demokratiskt inflytande. Motionärerna anser att regeringen bör verka för att så mycket som möjligt av beslutsfattandet inom EU avgörs i rådet och att Europaparlamentet därefter får ta fram en ståndpunkt under ordnade former.

Tidigare behandling

Kommissionens förslag till allmän uppgiftsskyddsförordning, KOM(2012) 11, hänvisades i februari 2012 till konstitutionsutskottet för subsidiaritetsprövning enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen.

Utskottet fann att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2011/12:KU25). I sitt ställningstagande anförde utskottet att den omfattning i vilken kommissionen föreslås få befogenhet att anta delegerade akter framstår som olämplig, bl.a. då förslaget innebär att kommissionen ges en lagstiftande roll där kommissionen på ett oförutsebart sätt kan komma att påverka förordningens framtida utformning och innehåll på sätt som i många avseenden normalt bör ligga på lagstiftare eller domstol. Utskottet ifrågasatte också om en så pass omfattande, detaljerad och komplicerad reglering som den föreslagna förordningen, med inslag av delegerade akter som antas av kommissionen och av nationella föreskrifter, gagnar reglernas nationella genomslag.

Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2011/12:178).

Regeringens överläggning med konstitutionsutskottet

Den 20 november 2012 överlade regeringen med konstitutionsutskottet om kommissionens förslag till allmän uppgiftsskyddsförordning, KOM(2012) 11. Vid överläggningen framgick att regeringen anser att det är att föredra om EU:s dataskyddsreglering ges formen av ett direktiv och inte en förordning. Endast ett fåtal medlemsstater förespråkar dock ett direktiv framför en förordning. Regeringen ansåg därför att det finns skäl att undersöka andra sätt att skapa tillräckligt utrymme för nationell lagstiftning, i syfte att behålla dagens integritetsskydd. Regeringen konstaterade vidare att den

föreslagna förordningen ger kommissionen möjlighet att i stor utsträckning meddela delegerade akter och genomförandeakter och ansåg att den delegation som ges till kommissionen är för omfattande och borde begränsas.

Utskottet konstaterade att det fanns ett starkt stöd för uppfattningen att kommissionens förslag till förordning vore ett steg bakåt. Utskottet ansåg att regeringen i det fortsatta förhandlingsarbetet bör göra allt som står i dess makt för en reglering i ett direktiv snarare än en förordning. Utskottet uttalade vidare att delegerade akter kan accepteras endast om det är absolut nödvändigt (se 1 §, prot. 2012/13:11).

Utskottets ställningstagande

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan unionens lagstiftare, dvs. Europaparlamentet och rådet, välja att ge kommissionen befogenhet att anta akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av en lagstiftningsakt. Så som regeringen anför i skrivelsen ger systemet med delegerade akter Europaparlamentet liksom rådet möjlighet att utöva kontroll över den befogenhet som lagstiftaren delegerar till kommissionen. Denna kontroll utövas genom att Europaparlamentet liksom rådet kan återkalla delegeringen eller invända mot att en akt antagen av kommissionen träder i kraft. I övriga frågor där kommissionen har genomförandebefogenheter och inget annat anges kvarstår det s.k. kommittéförfarandet ("kommittologin"). Detta innebär att kommissionen samråder med särskilda rådgivande kommittéer bestående av experter från medlemsstaterna när den genomför EU-lagstiftning. I dessa fall kontrolleras utövandet av befogenheterna av medlemsstaterna.

Enligt utskottets mening kan det finnas anledning att bevaka i vilken omfattning kommissionen ges befogenheter att anta s.k. delegerade akter. De väsentliga delarna av ett område ska enligt fördraget förbehållas lagstiftningsakterna och får inte delegeras. Enligt utskottets mening bör inte kommissionen ges befogenheter i en sådan utsträckning att den på ett oförutsebart sätt kan komma att påverka en lagstiftningsakts utformning och innehåll.

Europaparlamentets säte

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för att diskussionerna om Europaparlamentets säte har fortsatt under året. Av skrivelsen framgår att en överväldigande majoritet i Europaparlamentet har röstat för att bara ha ett säte, i Bryssel. Den 13 december 2012 dömde EU-domstolen till förmån för Frankrike som protesterat mot att Europaparlamentet förlagt två Strasbourgssessioner i samma vecka under 2012 och 2013.

Motionen

I motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 26 begärs ett tillkännagivande till regeringen om Europaparlamentets placering. Motionärerna anser att regeringen bör verka för att få Frankrike att överge sitt veto i frågan och att Europaparlamentet ges rätt att bestämma var det ska sammanträda genom en ändring av protokollet.

Gällande ordning

Enligt protokollet (nr 6) om lokalisering av säten för Europeiska unionens institutioner och vissa av dess organ, byråer och enheter¹ ska Europaparlamentet ha sitt säte i Strasbourg, där de tolv månatliga plenarsammanträdena inklusive budgetsammanträdet ska hållas. Extra plenarsammanträden ska dock hållas i Bryssel. Av protokollet framgår vidare att Europaparlamentets utskott ska sammanträda i Bryssel. Europaparlamentets generalsekretariat och dess enheter ska vara kvar i Luxemburg.

Rådet ska ha sitt säte i Bryssel utom i april, juni och oktober då rådet ska sammanträda i Luxemburg. Kommissionen ska ha sitt säte i Bryssel.

Enligt artikel 341 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska säten för unionens institutioner fastställas av medlemsstaternas regeringar i samförstånd. För att ändra bestämmelserna om institutionernas säten krävs en ändring av protokollet, vilket förutsätter enighet i rådet.

Pågående arbete vid Europaparlamentets utskott för konstitutionella frågor

När det gäller Europaparlamentets säte har Europaparlamentets utskott för konstitutionella frågor (AFCO-utskottet) inlett ett arbete med ett initiativbetänkande om lokaliseringen av säten för Europeiska unionens institutioner. Två föredraganden har utsetts av utskottet. En första diskussion hölls den 19 mars 2013. Föredragandena framhöll att trots rubriken på betänkandet kommer Europaparlamentets säte att vara i fokus.

Enligt uppgifter på AFCO-utskottets webbplats är en utfrågning planerad att äga rum den 27 maj 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att frågan om Europaparlamentets säte nu behandlas i AFCO-utskottet. Vidare förutsätter utskottet att regeringen stöder alla strävanden att Europaparlamentets kostsamma flyttning mellan två orter ska upphöra.

¹ EUT C 83, 30.3.2010, s. 265.

Programmet Ett Europa för medborgarna

Skrivelsen

Programmet Ett Europa för medborgarna löper under perioden 2007–2013 och syftar till att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU:s institutioner samt att stärka sammanhållningen mellan européer. I december 2011 presenterade kommissionen ett förslag till rådets förordning om inrättande av programmet Ett Europa för medborgarna för perioden 2014–2020, KOM (2011) 884.

Programmet bygger på det nuvarande programmet för 2007–2013. På rådsrådet i maj 2012 antogs en partiell allmän inriktning av förslaget till beslut om att inrätta en ny programperiod. Det nya programmets övergripande syfte är att öka kunskapen om Europeiska unionen och främja medborgarengagemang. Förslaget syftar till att uppmuntra medborgarnas demokratiska delaktighet och att öka kunskapen om unionen. Procedurerna för medfinansiering av projekt ska förbättras och förenklas i förhållande till det nuvarande programmet för 2007–2013.

Kommissionen har föreslagit att en nationell kontaktpunkt ska sättas upp i varje land för att öka kunskapen om programmet och främja deltagande. Regeringen gav Ungdomsstyrelsen i uppdrag att vara kontaktpunkt i Sverige under året.

Motionen

I motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 37 begärs ett tillkännagivande till regeringen om programmet Ett Europa för medborgarna. Motionärerna anser att det finns starka skäl att ifrågasätta finansieringen för programmet. Det bästa sättet att minska klyftan mellan EU och medborgarna vore, anser motionärerna, att låta medborgarna bestämma mer genom sina folkvalda organ. Motionärerna förordar att någon ytterligare finansiering med samma målsättning som det tidigare programmet inte ska ges.

Tidigare behandling

Kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet ett Europa för medborgarna, KOM(2011) 884, hänvisades i januari 2012 till konstitutionsutskottet för subsidiaritetsprövning enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen.

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritetsprincipen ska utkast till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritetsprincipen. Kommissionen anförde bl.a. följande som subsidiaritetsmotivering.

Enligt artikel 11 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) ska unionens institutioner ge ”medborgarna och de representativa sammanlutningarna möjlighet att ge uttryck för och offentligt diskutera sina åsikter på alla unionens åtgärdsområden”. I samma artikel talas det om

institutionernas skyldighet att ”föra en öppen, tydlig och regelbunden dialog med det civila samhället”, om kommissionens skyldighet att ha ett omfattande samråd med intressenter, samt om det nya medborgarinitiativet.

Kommissionen ansåg att förordningens mål inte kan uppnås i tillräckligt hög grad av medlemsstaterna, utan med tanke på de gränsöverskridande, multilaterala inslagen i programmets insatser och åtgärder kan uppnås bättre på EU-nivå.

Konstitutionsutskottet fann att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen (se 6 §, prot. 2011/12:21).

Utskottets ställningstagande

Syftet med programmet är att öka kunskapen om Europeiska unionen och att främja medborgarengagemang. Utskottet ser ett värde i att medborgarna informeras om hur de kan vara delaktiga i EU:s beslutsprocesser. Sådana kunskapsinsatser bör ha karaktären av information och inte av opinionsbildning. Ett genomförande av programmet förutsätter enligt utskottet en finansiering på EU-nivå.

Stockholm den 2 maj 2013

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Björn von Sydow (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Hans Ekström (S), Kajsa Lunderquist (M), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V) och Göran Lindell (C).

Avvikande mening

Programmet Ett Europa för medborgarna (SD)

Jonas Åkerlund (SD) anför:

Enligt min mening finns det starka skäl att ifrågasätta finansieringen av programmet Ett Europa för medborgarna. Det bästa sättet att minska klyftan mellan EU och medborgarna vore att låta medborgarna få bestämma mer själva genom sina folkvalda organ. Det är inte särskilt troligt att ett program som syftar till att öka medvetenheten om hur EU och dess institutioner fungerar och hur politiken bestäms minskar klyftan mellan medborgarna och EU. Tvärtom torde den ökade medvetenheten leda till ett motsatt resultat. Någon ytterligare finansiering med samma målsättning som det tidigare programmet ska, enligt min mening, inte ges.

BILAGA 4

Finansutskottets yttrande 2012/13:FiU9y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2012 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och motioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde samt över motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 14 och motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14, 15 och 24.

Utskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av de motionsyrkanden som väckts inom utskottets beredningsområde. Yrkandena bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns 4 avvikande meningar och 1 särskilt yttrande.

Utskottets överväganden

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

1 Ett år av samarbete präglat av ekonomisk kris (s. 13–18)

4 Europa 2020 och den europeiska terminen (s. 26–30)

6 EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 (s. 32–34)

13 Ekonomi och finans (s. 96–105)

14 Finansmarknaden (s. 105–113)

15.1.1 Skatt på finansiella transaktioner (s. 113–114)

16 EU:s budget (s. 119–121)

17 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 121–123)

18 Statistik (s. 123–125)

31 Offentlig upphandling (s. 176–179)

Ett år av samarbete präglat av ekonomisk kris

Regeringen inleder skrivelsen med att konstatera att den ekonomiska krisen fortsatt präglade Europasamarbetet under 2012. Ansträngningarna fortsatte under året för att skapa förutsättningar för att komma till rätta med de svagheter som blottlagts.

Finansiella stabilitetsmekanismer

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att under året har arbetet med de finansiella stabilitetsmekanismererna haft en central roll i euroområdet krishantering. Det gäller dels den tillfälliga europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (European Financial Stability Facility, EFSF), dels den permanenta europeiska stabilitetsmekanismen (European Stability Mechanism, ESM). Ingen ny utlåning skedde under året via den europeiska finansiella stabilitetsmekanismen (European Financial Stability Mechanism, EFSM).

Det reviderade ESM-fördraget undertecknades av euroländerna i februari 2012. Efter beslut under 2011 om ändringar av ESM:s stödformer hade det blivit tydligt att det fördrag som slöts i juni 2011 behövde revideras.

Det nya fördraget innebär bl.a. att ESM, liksom EFSF, kan ge stöd på fem olika sätt (lån, förebyggande stöd, stöd för rekapitalisering av finansiella institutioner, köp av statsobligationer på primärrespektive sekundärmarknader). Man beslutade att EFSF och ESM ska bedrivas parallellt fram till den 30 juni 2013.

EFSF ska i första hand användas för att föra vidare redan påbörjade stödprogram, medan ESM ska vara huvudinstrumentet för eventuella nya program. Ett detaljerat regelverk för ESM:s olika stödformer och verksamhet i övrigt antogs.

I juni 2012 fattade euroländerna beslut om ett tillägg som innebär att ESM ska kunna direktrekapitalisera finansiella institutioner utan att ge stödet via en stat. Därigenom undviks att den berörda statens offentliga skuld ökar genom stödet. Detta direktstöd blir dock tillgängligt först då en gemensam tillsynsmekanism är etablerad.

Under året har processen med att ändra artikel 136 i EUF-fördraget förts vidare. Ändringen beslutades av Europeiska rådet 2011 och innebär att euroländerna får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är nödvändigt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Vid utgången av 2012 hade samtliga medlemsstater utom Tjeckien godkänt fördragsändringen, och den kunde därmed inte träda i kraft den 1 januari 2013 som planerat.

Motionen

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 14 föreslår motionärerna att riksdagen för regeringen framför som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om att regeringen ska verka för att EFSM avskaffas.

I motionen anger motionärerna bl.a. följande. En viktig fråga är Sveriges åtaganden i EFSM, där vissa förespråkar ESM enkom för att undslippa EFSM. Motionärerna hävdar att skapandet av krismekanismer för att hantera de ökade räntor som mötte flera europeiska länder kan ha saknat rättsligt stöd i fördragen. Enligt vetenskapliga studier som publicerats efter euromötet och ministerrådets möten i maj 2011 finns det anledning att ifrågasätta huruvida artikel 122 verkligen gav EU rätt att inrätta EFSM, oavsett om det var villkorat och tillfälligt.

Huvudsakliga invändningar mot artikel 122 som rättslig grund för de nuvarande mekanismerna är att krisen inte var utanför Greklands och Irlands kontroll, utan snarare självförvållad, och att det inte heller var någon osedvanlig händelse som låg till grund för åtminstone Greklands kris. Svenska institutet för europapolitiska studier fann i juni 2011 att det var juridiskt kontroversiellt att använda artikel 122 för mekanismerna.

Motionärerna framhåller att mekanismerna inte borde ha antagits förrän en grundlig juridisk prövning gjorts. Så skedde inte. Motionärerna anser att Sverige borde ha hänskjutit frågan till EU-domstolen för en prövning

av den rättsliga grunden för EFSM-förordningen. Om detta gjorts hade Sverige kunnat komma ifrån sitt borgensåtagande i EFSM. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas.

Tidigare behandling

I utskottets betänkande 2011/12:FiU40 behandlades regeringens proposition 2011/12:66 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer. Utskottet konstaterade att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). ESM ska kunna ge externt finansiellt stöd till euroområdets medlemsstater. Utskottet framhöll att EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses, och att ESM kommer att kunna erbjuda ett tillräckligt krisstöd. Utskottet fann därför inte skäl att genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM.

I betänkandet behandlade utskottet ett likartat motionsyrkande som yrkande 14 i motion 2012/13:U13.

Konstitutionsutskottet och utrikesutskottet yttrade sig i ärendet.

Riksdagen godkände för Sveriges del fördragsändringen den 30 maj 2012 (rskr. 2011/12:236).

Finanspakten och EMU

Skrivelsen

I samband med Europeiska rådets möte i december 2011 enades euroländerna om att utarbeta en internationell överenskommelse om en betydligt starkare samordning av den ekonomiska politiken på områden av gemensamt intresse.

Ett informellt möte mellan stats- och regeringscheferna hölls den 30 januari 2012. Stats- och regeringscheferna nådde en överenskommelse om fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den Ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet. Samtliga länder utom Storbritannien och Tjeckien ställde sig bakom överenskommelsen.

Sverige kunde ställa sig bakom överenskommelsen sedan det bl.a. säkerställdes att finanspakten inte innebär några rättsliga förpliktelser för Sverige förrän vid ett eventuellt införande av euron som valuta, eller om vi ensidigt åtar oss att följa reglerna i förslaget. De medlemsstater utanför euroområdet som ratificerar pakten ska få delta i eurotoppmötena när frågor om de fördragsslutande parternas konkurrenskraft och EMU:s grundlägg-

gande struktur diskuteras. Vidare ska de, när det är lämpligt och minst en gång om året, få delta i diskussioner vid eurotoppmöten om särskilda frågor som rör genomförandet av pakten.

Regeringen framhåller att då Sverige och svensk ekonomi är så integrerad med euroområdet påverkas också Sverige av krisen. Det ligger därför i Sveriges intresse att den gemensamma valutan fungerar eftersom det är en förutsättning för ekonomiskt välbefinnande i hela unionen. Därför har Sverige också aktivt deltagit i diskussionerna.

Motionen

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkade 15 föreslår motionärerna att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.6 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta i likhet med Storbritannien och Danmark.

I motionen anger motionärerna bl.a. följande. Sverige har i enlighet med nuvarande förordning och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från Storbritannien och Danmark inget formellt undantag från detta. Regeringens ovilja att förhandla fram ett formellt undantag gör att Sverige måste förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje steg och att Sverige därmed också måste ha synpunkter på det som i dag är att betrakta som EMU-områdets angelägenheter.

Motionärerna ställer sig starkt negativa till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. ESM:s kapital är inledningsvis tänkt att uppgå till 700 miljarder euro, vilket motsvarar den svenska statens utgifter för sju år. ESM föreslås styras av respektive lands finansminister, och även om beslut huvudsakligen ska tas enhälligt så öppnar förslaget upp för beslut genom kvalificerad majoritet under vissa förhållanden.

För motionärerna är det otänkbart att låta någon annan än det svenska folkets valda företrädare förfoga över så pass stora summor av vad som i grunden är svenska skattepengar. Det står euroländerna fritt att upprätta bilaterala låneavtal sinsemellan även om det förmodligen skulle vara att föredra att de åter fick kontroll över och självständighet att bedriva sin penningpolitik. Det rimliga för svensk del i nuläget är, enligt motionärerna, att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Tidigare behandling

Regeringens proposition 2012/13:39 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) inkom den 22 november 2012 och behandlades av utskottet under

vintern. I sitt betänkande 2012/13:FiU28, som justerades den 7 mars 2013, noterade utskottet att syftet med fördraget är att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet. Fördragets regler blir endast bindande för Sverige om Sverige i framtiden inför euron som valuta eller förklarar sig bundet av reglerna. Utskottet ansåg att det i båda fallen skulle krävas ytterligare ställningstaganden och ett godkännande av riksdagen. Riksdagen skulle även behöva godkänna en framtida ändring av EU:s fördrag för att föra in fördragets regler i EU:s rättsliga ramar. Utskottet ställde sig därför bakom regeringens förslag att riksdagen ska godkänna fördraget utan att det blir bindande för Sverige.

I betänkandet behandlade utskottet fyra motioner med anledning av propositionen och en motion från allmänna motionstiden 2012. I betänkandet fanns fyra reservationer.

Riksdagen godkände fördraget den 7 mars 2013 (rskr. 2012/13:167).

Finansutskottet har flera gånger tidigare behandlat förslag om ett svenskt formellt undantag från valutaunionen. Bland annat behandlade utskottet liknande förslag i betänkande 2011/12:FiU40 om riksdagens godkännande av en ändring av artikel 136 i fördraget om EU:s funktionssätt.

Sveriges hållning till valutaunionen grundas på riksdagens beslut enligt betänkande 1997/98:FiU9 Sverige och den ekonomiska och monetära unionen (prop. 1997/98:25).

Bank- och finansmarknaden

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att arbetet med att förstärka det globala finansiella systemets effektivitet och hållbarhet i EU fortsatte under 2012. Under året nåddes framgångar inom EU:s gemensamma arbete med finansmarknadsfrågor, t.ex. om regler för kreditvärderingsinstitut, europeiska riskkapitalfonder, marknadsmissbruk, kapitaltäckning och gemensam europeisk banktillsyn. Under året lades det dessutom fram flera nya förslag på finansmarknadsområdet, bl.a. det finansiella konsumentskyddspaketet.

I september 2012 presenterade kommissionen ett förslag till en ny mekanism för banktillsyn i EU. Förslaget består av en ny förordning som ger Europeiska centralbanken tillsynsbefogenheter över kreditinstitut i euroområdet samt i de medlemsstater som inte har euron som valuta men som har valt att inleda ett nära samarbete med tillsynsmekanismen. Dessutom omfattar förslaget ändringar i den befintliga förordningen om Europeiska bankmyndigheten.

I september lämnade kommissionen även en redogörelse för en bankunion med fyra komponenter: samlad tillsyn, gemensamt insättningsgarantisystem, gemensam avvecklingsfond för banker i kris och gemensam regelbok. Enligt kommissionen är syftet med att skapa en europeisk bankunion att återställa förtroende i den europeiska banksektorn och för euron.

Kommissionen avser att presentera förslag till ytterligare komponenter i bankunionen under 2013, främst i fråga om en gemensam avvecklingsmekanism.

Under hösten pågick intensiva förhandlingar av förslaget om den gemensamma tillsynsmekanismen i en särskilt skapad tillfällig arbetsgrupp, i Coreper, i Ekofinrådet och i Europeiska rådet.

Regeringen framhåller att Sverige under förhandlingarna har haft starka invändningar mot utformningen av de framlagda förslagen. Sverige har efterfrågat möjligheter för medlemsstaterna att ställa upp högre kapitalkrav än vad som följer av tillsynsmekanismen, bättre demokratisk förankring, och likvärdigt inflytandet för de medlemsstater som inte deltar.

I december nåddes en uppgörelse i Ekofinrådet. I överenskommelsen fick Sverige gehör för sina krav och inför konsultationer med Europaparlamentet finns inga kvarstående frågor för svensk del. Enligt regeringen var man tydlig med att ett svenskt deltagande i banktillsynen och den vidare bankunionen endast kan övervägas när samtliga delar av bankunionen finns på plats och när de tre villkor som Sverige ställt upp är uppfyllda: 1) svenska skattebetalare och banker ska inte stå för förluster i utländska banker, 2) det är möjligt att sätta högre kapitaltäckningskrav nationellt, 3) medlemsstater utanför euroområdet har likvärdigt inflytande som de medlemsstater som har euron som valuta.

Tidigare behandling

Europeiskt tillsynsarbete på finansmarknadsområdet

I sitt betänkande 2011/12:FiU38 behandlade utskottet regeringens proposition 2011/12:70 Europeiskt tillsynsarbete på finansmarknadsområdet. Utskottet konstaterade att bakgrunden till propositionen är att det har skapats en ny struktur inom EU för tillsynen av den finansiella sektorn. I den nya strukturen ingår tre europeiska tillsynsmyndigheter: Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten. Strukturen omfattar också en europeisk systemrisknämnd. Myndigheterna och nämnden inrättades genom särskilda EU-förordningar.

Utskottet konstaterade vidare att förslagen i propositionen syftar till att genomföra det s.k. omnibusdirektivet i svensk rätt. Ändringarna innebär preciseringar av de befogenheter som de europeiska tillsynsmyndigheterna har enligt de särskilda EU-förordningarna. Vidare syftar ändringarna till att skapa ett smidigt och effektivt samarbete inom det europeiska systemet för finansiell tillsyn.

Utskottet bedömde att omnibusdirektivet genomförs på ett lämpligt sätt genom regeringens förslag. Utskottet tillstyrkte därför propositionen med vissa formella ändringar. Inga motioner väcktes med anledning av propositionen.

Utlåning till Irland

I sitt betänkande 2011/12:FiU41 behandlade utskottet regeringens proposition 2011/12:119 Utlåning till Irland. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag i propositionen om att regeringen under 2012 får ge Irland ett bilateralt lån på högst 600 miljoner euro, vilket enligt dåvarande dagskurs motsvarade nästan 5,3 miljarder kronor. Lånet ingick i det internationella stödpaket för Irland som förhandlades fram i slutet av 2010. Långivare, förutom Sverige, var Internationella valutafonden, EU:s stödmekanismer, Storbritannien och Danmark.

Två motioner om att Sverige inte borde ge Irland det aktuella lånet avstyrktes. I betänkandet fanns två reservationer.

Blankning

I sitt betänkande 2012/13:FiU13 behandlade utskottet regeringens proposition 2011/12:175 Blankning. Utskottet konstaterade att syftet med förslaget är att anpassa svensk lagstiftning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 236/2012 om blankning och vissa aspekter av kreditwappar (blankningsförordningen). Syftet med blankningsförordningen är att öka transparensen för korta positioner i finansiella instrument. Dessutom ska den begränsa potentiella avvecklingsproblem och andra risker som är förknippade med s.k. naken blankning. Genom att de behöriga myndigheterna får befogenheter att, vid ogynnsamma händelser eller en utveckling som utgör ett allvarligt hot mot den finansiella stabiliteten eller marknadsförtroendet, förbjuda eller begränsa blankning eller korta nettopositioner i aktier eller statspapper ska förordningen kunna bidra till att minska stabilitetsrisker och upprätthålla tilliten till marknaden.

Enligt utskottet innebar förslagen i propositionen att svensk lagstiftning anpassas till blankningsförordningen på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet tillstyrkte därför propositionen.

En motion väcktes med anledning av propositionen.

Skuggbanksektorn

I sitt granskningsutlåtande 2011/12:FiU48 behandlade utskottet kommissionens grönbok om skuggbanksektorn (KOM(2012) 102). Utskottet konstaterade att omfattningen av skuggbanksektorn i Sverige är begränsad, men att arbetet inom EU och globalt med att kartlägga och reglera skuggbankverksamhet är av stor betydelse för Sverige, inte minst mot bakgrund av den svenska reguljära banksektorns storlek.

Utskottet välkomnade presentationen av hur kommissionen ser på skuggbanksektorn och av den nuvarande och planerade EU-lagstiftningen. Utskottet var positivt till och ansåg att det är nödvändigt att det görs en kartläggning av de möjligheter och risker som skuggbanksektorn ger upphov till. Det är, enligt utskottet, väsentligt att noga överväga vilka ytterli-

gare regleringsåtgärder som kan behövas och hur dessa bör utformas, och det är viktigt att få en bättre förståelse för vad skuggbanksektorn innebär och få fram en bättre statistik över verksamheten inom den.

När det gällde den fortsatta regleringen av skuggbanksektorn ansåg utskottet att övervakningen av skuggbanksektorn behövde stärkas. En reglering och andra åtgärder borde dock varken vara enbart nationella eller enbart begränsade till EU, utan man borde sträva efter att verka för ett så brett internationellt samarbete som möjligt. En fråga som utskottet ansåg viktig var att man särskilt behöver beakta de risker för konsumenter som kan uppkomma utanför den reguljära banksektorn. Vidare ansåg utskottet att möjligheten till nationella regleringar borde övervägas.

I utlåtandet fanns en motivreservation.

Subsidiaritetsprövningar

Kreditvärderingsinstitut

I januari subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut (KOM (2011) 747). I sitt utlåtande 2011/12:FiU34 välkomnade utskottet kommissionens arbete med att ytterligare förstärka regelverket kring kreditvärderingsinstitut och användningen av kreditbetyg. Utskottet framhöll bl.a. att kreditvärderingsinstitut och kreditbetyg spelar viktiga roller och bidrar till en bättre fungerande finansmarknad. Enligt utskottets mening är det viktigt att EU uppfyller sina åtaganden gentemot G20 när det gäller åtgärder för att minska övertron på kreditbetyg, och utskottet var positivt till åtgärder som främjar en högre kvalitet på kreditbetyg och som ökar transparensen på området.

Utskottet ansåg dock att den del av förslaget som rörde ett harmoniserat civilrättsligt ansvar för kreditvärderingsinstitut stred mot subsidiaritetsprincipen. Den nu gällande förordningen gör det möjligt för medlemsstaterna att reglera det civilrättsliga ansvaret på ett sätt som är förenligt med respektive rättsordning för övrigt. Denna handlingsfrihet är nödvändig med hänsyn till att de skadeståndsrättsliga regelverken ser så olika ut i medlemsstaterna. Utskottet noterade såväl principiella som praktiska problem med att införa en rätt till ersättning för tredjemansskador.

Gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerings av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet

I januari subsidiaritetsprövade utskottet även kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerings av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (KOM (2011) 821). I sitt utlåtande 2011/12:FiU33 framhöll utskottet att den ekonomiska och finansiella krisen hade visat på vikten av ett stabilt finanspolitiskt regelverk på

EU-nivå. Genom lagstiftningspaketet om stärkt ekonomisk styrning (det s.k. sexpaketet) har stabilitets- och tillväxtpakten stärkts. Utskottet noterade att med den europeiska terminen finns det nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken.

Utskottet konstaterade att det i kommissionens förslag till förordning finns regler om att utkast till budgetplaner ska lämnas in till kommissionen i övervakningssyfte innan de blir bindande och att kommissionen kan begära att medlemsstaterna lämnar in ett reviderat utkast till budgetplan. Utskottet stod fast vid den uppfattning man hade redovisat i utlåtandet om kommissionens meddelande KOM(2010) 250 Förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, dvs. utl. 2009/10:FiU40 att det är riksdagen som beslutar om statens budget, både utgifter och inkomster, och att förslaget till budget således först ska presenteras för riksdagen.

Enligt utskottets mening är det en nationell angelägenhet att besluta om utgifter och inkomster i de nationella budgetarna inom ramen för de förpliktelser som följer av fördragen och de behov som eurosamarbetet kräver. Utskottet ansåg att kommissionens förslag inte innehöll tillräckliga garantier för att värna den nationella kompetensen för finanspolitiken. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det presenterade förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen.

I utlåtandet fanns en reservation.

Krishanteringsramverk

I september subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till krisanteringsramverk (KOM (2012) 280). I sitt utlåtande 2011/12:FiU12 konstaterade utskottet att syftet med kommissionens förslag är att förse unionens myndigheter med gemensamma och effektiva verktyg och befogenheter för att föregripa bankkriser, begränsa ett överdrivet risktagande (moral hazard), trygga den finansiella stabiliteten och minimera skattebetalarnas förluster vid en finansiell kris. Kostnaderna för rekonstruktion och avveckling ska bäras av aktieägarna, vissa borgenärer och av bankindustrin själv, enligt förslaget.

Utskottet välkomnade kommissionens förslag. Enligt utskottet är det viktigt att myndigheterna i EU:s medlemsstater har de befogenheter och verktyg som krävs för att kunna förebygga kriser och snabbt återställa förtroendet på de finansiella marknaderna vid en bankkollaps eller en större finanskris. Utskottets invändning gällde förslaget om en obligatorisk och tvingande lånemekanism mellan de nationella finansieringsarrangemangen. Enligt förslaget ska medlemsstaterna se till att de nationella finansieringsarrangemangen (stabilitetsfonden i Sverige) ska ha en skyldighet att låna ut upp till 50 procent av sina tillgångar till andra staters finansieringsarrangemang. En obligatorisk lånemekanism kan enligt utskottets mening leda till moral hazard genom att vissa medlemsstater kan lockas till att underfinansiera sina nationella arrangemang. Lånemekanismen kan dessutom leda till en ofrivillig och oplanerad försvagning av medlemsstaternas statsfinanser,

vilket motverkar ett av syftena med direktivet – att skydda skattebetalarnas intressen vid en finansiell kris. Detta stämmer i sin tur inte överens med principerna om nationell beskattningsrätt och nationella parlaments möjligheter att själva bestämma över användningen av budgetmedel.

Utskottets uppfattning var att målen med kommissionens förslag, som ytterst handlar om att skapa finansiell stabilitet, minska risken för moral hazard och skydda skattebetalarnas intressen, bäst eller kanske endast kan nås genom att de enskilda medlemsstaterna får det fulla ansvaret för finansieringen av avvecklingen av kreditinstitut. Direktivet bör av denna anledning inte innehålla några tvingande mellanstatliga finansieringsförpliktelser, ansåg utskottet.

Utskottets bedömning i denna fråga ligger i linje med de bedömningar som utskottet gjorde sommaren 2010 när det prövade kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (KOM(2010) 368) och direktivförslaget om system för ersättning till investerare (KOM(2010) 371). Kommissionen föreslog då liknande obligatoriska lånemekanismer mellan de nationella garanti- och ersättningssystemen. Utskottets slutsats var då, precis som i utlåtande 2011/12:FiU12, att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2009/10:FiU42 och 2009/10:FiU43).

Tilldelning av särskilda uppgifter till ECB i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut

I november subsidiaritetsprövade utskottet ett EU-förslag om tilldelning av särskilda uppgifter till ECB i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (KOM (2012) 511). I sitt utlåtande 2012/13:FiU18 konstaterade utskottet att kommissionen föreslår att det skapas en europeisk tillsynsmekanism i vilken ECB får ansvaret för tillsynen över Europas kreditinstitut. Förslaget är en del av kommissionens färdplan mot en Europeisk bankunion (KOM (2012) 510) med bl.a. en samlad tillsyn över de finansiella marknaderna, ett gemensamt insättningsgarantisystem och en gemensam avvecklingsfond.

Enligt utskottet hänger regelverk, beslutsregler och finansiering av samt ansvar för att bedriva tillsyn, krishantering och avveckling ihop. Åtgärderna förutsätter varandra. Därför borde, enligt utskottet, förslagen om europeisk tillsyn, krishantering och finansiering av avveckling i slutändan finnas i ett paket även om besluten tas successivt. Kommissionen har dock valt att först gå fram med förslaget om en tillsynsmekanism, konstaterade utskottet.

Kommissionens tidsplan för förhandling och genomförande av tillsynsmekanismen är enligt utskottet orealistisk. Förslaget är mycket komplext och kräver därför omfattande analyser och fortsatta förhandlingar. Tillräcklig analys saknas i kommissionens förslag till förordning, enligt utskottets mening. Vidare är det mycket viktigt att den inre marknaden och unionens sammanhållning tryggas när det gäller frågor om styrning och röstningsförfaranden inom Europeiska bankmyndigheten (EBA). Utskottet framhåller

att likabehandling i EBA av medlemsstater i och utanför bankunionen måste säkerställas, särskilt i fråga om balansen mellan rättigheter och skyldigheter för de medlemsstater som väljer att ingå ett nära samarbete med euroländerna. Det är också, enligt utskottet, av väsentlig betydelse att bankunionen innehåller tillräckliga mekanismer för insyn och demokratiskt ansvarutkrävande. Prövningen av kommissionens förslag till förordning visar enligt utskottet att förslaget om ECB-förordning strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, särskilt när det gäller kommissionens förslag om kapitaltäckning.

Det är enligt utskottet mycket viktigt att medlemsstaternas möjligheter att, inte minst i fråga om kapital, ställa högre krav på kreditinstituten än de minimiregler som anges på europeisk nivå inte påverkas negativt av förslaget. Utskottet anser att medlemsstaterna ska kunna behålla möjligheten att besluta om högre krav om de anser att det är motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Den finansiella sektorns storlek i förhållande till ekonomin, liksom sektorns internationella exponering, varierar mellan medlemsstaterna. För medlemsstater med en stor finansiell sektor och betydande internationell exponering innebär ett fallissemang eller en finansiell kris större påfrestningar och risker för de offentliga finanserna än för medlemsstater med en mindre nationell finansiell sektor.

Enligt utskottet kan målet med kommissionens förslag nås betydligt bättre om de grundläggande kapitalkraven utgör minimikrav och under förutsättning att medlemsstaterna behåller möjligheten att höja nivån på kapitalkraven om de anser att det är motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå.

Utskottet anser också att förslaget till förordning strider mot proportionalitetsprincipen. Medlemsstater som står utanför eurosamarbetet men ändå väljer att delta i tillsynsmekanismen blir skyldiga att följa ECB:s instruktioner samtidigt som de inte får rösträtt i det organ – ECB-rådet – som har det yttersta ansvaret inom tillsynsmekanismen. Enligt utskottet innebär detta en oproportionerlig begränsning av dessa länders inflytande. Kommissionen bör enligt utskottet återkomma med ett förslag där det tydligt framgår att medlemsstaterna har möjlighet att ställa högre kapitalkrav hos kreditinstituten. Vidare bör det nya förslaget ändras vad gäller beredning, insyn och rösträtt inom tillsynsmekanismen. Om medlemsländer utanför euroområdet ska delta är det enligt utskottet av fundamental betydelse att man löser frågan om dessa länders inflytande i tillsynsmekanismen.

EU:s fleråriga budgetram 2014–2020

Skrivelsen

EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 ska rymma gemensamt fastställda prioriteringar för EU-samarbetet. Regeringen framhåller att Sverige i förhandlingarna har argumenterat för en modernisering av budgetramen.

Budgetramen för perioden 2014–2020 har förhandlats under hela 2012. Den 29 juni 2011 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning för budgetramen 2014–2020 samt förslag till beslut och förordningar om systemet för egna medel – budgetens inkomstsida. Parallellt presenterade kommissionen under hösten 2011 lagstiftningsförslag på enskilda politikområden.

Substantiella förhandlingar om budgetramen 2014–2020 påbörjades under det danska ordförandeskapet våren 2012. Kommissionens förslag till budgetramen behandlades och diskuterades vidare löpande i rådet under våren i den särskilda rådsarbetsgruppen för budgetramen, Coreper och allmänna rådet (januari, mars, april, maj och juni). Målsättningen var att utarbeta en s.k. förhandlingsbox inför mötet i Europeiska rådet i juni, innehållande alla de delar som har budgetära konsekvenser eller är av politisk betydelse för att kunna nå en överenskommelse i rådet. Förhandlingsboxen omfattade samtliga utgiftsområden, horisontella aspekter på budgetramen samt inkomstsidan (egna medel).

Regeringen framhåller att Sverige, tillsammans med en krets likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater, drev en linje för minskad utgiftsnivå samt en stabilisering av medlemsstaternas avgifter till EU-budgeten. På inkomstsidan agerade Sverige för ett oförändrat inkomstsystem, och då inte minst ett oförändrat värde på de svenska rabatterna. I början av juli 2012 presenterade kommissionen ett uppdaterat och reviderat förslag till flerårig budgetram.

Utgångspunkten för förhandlingen under det cypriotiska ordförandeskapet hösten 2012 var att nå en uppgörelse vid det extrainsatta mötet i Europeiska rådet den 22–23 november 2012. Mötet inleddes med ett flertal bilaterala överläggningar med medlemsstaterna samt ett nytt kompromissförslag från Europeiska rådets ordförande. Efter överläggningar i plenum konstaterades dock att det krävdes mer arbete för att överbrygga skillnaderna mellan de medlemsstater som förordade ytterligare besparingar, däribland Sverige, och de mer budgetexpansiva medlemsstaterna samt för att nå en uppgörelse om inkomstsidan och då inte minst rabattfrågan. Europeiska rådet enades om att ajournera mötet och återkomma till frågan i början av 2013.

Skatt på finansiella transaktioner

Skrivelsen

Under 2012 har det förslag om beskattning på finansiella transaktioner som kommissionen presenterade i september 2011 diskuterats. Vid Ekofinrådets möten i juni och juli konstaterades att medlemsstaterna hade mycket skilda åsikter om förslaget och att man inte skulle kunna enas under överskådlig framtid. Efter det gjorde elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) framställningar till kommissionen om att få inleda ett fördjupat samarbete. I oktober presenterade kommissionen ett förslag om bemyndigande att inleda ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner.

Enligt regeringen ska Sverige inte delta i ett fördjupat samarbete i EU om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen är skeptisk till ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner och oroad över de konsekvenser ett sådant arbete kan få för de medlemsstater som inte deltar i samarbetet och för EU i sin helhet. Sverige har respekt för att en sådan skatt har hög politisk prioritet för flera medlemsstater och vill därför inte stå i vägen för att dessa ska kunna gå vidare med ett fördjupat samarbete. Sverige kan ställa sig bakom att rådet beslutar om ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner om hänsyn tas till icke deltagande medlemsstaters intressen vid utformningen av skatten. Sverige motsätter sig skatt på finansiella transaktioner som egna medel.

Motionen

I motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl.(S) yrkande 14 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner.

Motionärerna anser att man bör pröva någon form av beskattning av finanssektorn som dels bidrar till välfärdens finansiering, dels förbättrar finansmarknadernas funktions sätt. Som tänkbara alternativ anges en finansiell aktivitetsskatt eller en finansiell transaktionsskatt.

Motionärerna kan tänka sig att pröva en finansiell transaktionsskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive medlemsstat. Det nu aktuella initiativet från EU-kommissionen om ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater om en finansiell transaktionsskatt lever dock inte upp till de målsättningar som motionärerna ställer och Sverige ska därför inte delta i det fördjupade samarbetet.

Motionärerna konstaterar att regeringen tyvärr har godkänt en fördjupad samverkan innan alla fakta kring utformningen av skatten på finansiella transaktioner fanns på plats och alla implikationer för svensk del var

kända och analyserade. Motionärerna menar att regeringen och de borgerliga partierna har varit alltför tillmötesgående i detta och har ansvaret för eventuella framtida problem för Sverige som beslutet ger upphov till.

I det aktuella förslaget hänvisas till kommissionens förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel om att en del av de inkomster som genereras av skatten ska utgöra egna medel för EU-budgeten. De medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet uppmanas att undersöka om skatt på finansiella transaktioner skulle kunna ligga till grund för nya egna medel i EU-budgeten. Regeringen motsätter sig skatt på finansiella transaktioner som egna medel.

Motionärerna kan på inga villkor acceptera att skatt på finansiella transaktioner helt eller delvis blir egna medel för EU. Vidare måste regeringen se till att få garantier för att Sverige inte missgynnas vare sig som en direkt följd av skatten eller genom att EU medel framöver tilldelas generösare till de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet.

Tidigare behandling

Under året har flera informationstillfällen hållits med bl.a. finansminister Anders Borg och EU-minister Birgitta Ohlsson med anledning av kommissionens förslag om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen välkomnar en modernisering inom ramen för en reellt oförändrad utgiftsvolym i EU:s långtidsbudget. Enligt regeringen ska Sverige eftersträva en oförändrad avgift/finansieringsbörda under nästa budgetram jämfört med innevarande period, och man motsätter sig minskningen av värdet på Sveriges rabatter. Regeringen motsätter sig även nya egna medel och en överföring av kompetens på skatteområdet till EU-nivå. Regeringen är därför emot de nya intäktskällorna i form av modifierat momsbaserat eget medel och finansiell transaktionsskatt. Utskottet delar regeringens åsikt i denna fråga.

På EU-toppmötet den 7–8 februari 2013 kunde Europeiska rådet enas om långtidsbudgeten för 2014–2020. För att långtidsbudgeten ska börja gälla måste dock Europaparlamentet godkänna den.

Ekofinrådet bemyndigade den 22 januari 2013 elva medlemsstater (Belgien, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien, Österrike, Portugal, Slovenien och Slovakien) att inleda ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner. Sverige röstade ja, men gjorde tillsammans med Bulgarien, Danmark, Ungern, Polen och Rumänien ett gemensamt protokolluttalande i vilket man förutsatte att man kommer att beakta icke deltagande medlemsstaters intressen i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete har godkänts. Utskottet noterar att då det nu är fråga om att införa ett fördjupat samarbete så har det ursprungliga förslaget om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner inte längre något syfte, och kommissionen avser därför att dra tillbaka det.

I april 2013 subsidiaritetsprövade *skatteutskottet* kommissionens förslag om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). I sitt utlåtande 2012/13:SkU33 ansåg skatteutskottet att kommissionens förslag går längre än vad som är förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Skatteutskottet ansåg att förslagens anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet är problematiskt. Det är enligt utskottet oklart hur en sådan beskattning ska kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt, och det är därför svårt att bedöma vilka effekter förslaget kommer att få på de länder som inte deltar i samarbetet. Bristen på klarhet när det gäller dessa beskattningsanspråk gör att förslaget i nuläget bedömdes gå längre än vad som är nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden.

I en reservation föreslogs att riksdagen beslutar att inte lämna ett motiverat yttrande.

Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Skrivelsen

I november 2011 påbörjades den andra europeiska terminen. Den europeiska terminen ska stärka den ekonomiska samordningen i syfte att driva på ett effektivt genomförande av Europa 2020-strategin i samklang med arbetet inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. Terminen inleddes med att kommissionen den 23 november 2011 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året.

Vid Europeiska rådets möte i mars 2012 godkändes dessa prioriteringar av stats- och regeringscheferna som vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). I april analyserade kommissionen samtliga medlemsstaters nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram gemensamt med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar.

Resultatet av analysen presenterades den 30 maj 2012 i form av ett meddelande och förslag till landspecifika rekommendationer till samtliga 27 medlemsstater samt till eurogruppen som helhet.

Vid Europeiska rådets möte den 28–29 juni 2012 avslutade stats- och regeringschefer den europeiska terminen genom att på ett övergripande plan diskutera och anta slutsatser om medlemsstaternas åtaganden inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitet

och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Stats- och regeringscheferna ställde sig även bakom rådets förslag till rekommendationer som därefter antogs formellt av rådet i juli 2012 i syfte att vägas in i de nationella budgetprocesserna under hösten.

Beträffande Sverige antog rådet fyra rekommendationer på grundval av kommissionens analys av såväl genomförandet av Europa 2020-strategin som stabilitets- och tillväxtpakten. Regeringen redogjorde i budgetpropositionen för 2013 för de åtgärder som vidtas för att svara upp mot rekommendationerna.

Regeringen framhåller att behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå lyfts fram genom Europa 2020-strategin.

Motionen

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 24 föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 2.1 om den europeiska planeringsterminen.

Enligt motionärerna har den europeiska planeringsterminen på kort tid utvecklats till ett av de starkaste styrmedel EU har till sitt förfogande för att styra EU-ländernas interna politik. De ser med oro på att den här utvecklingen får fortgå och på att fler politikområden plockas in under den europeiska planeringsterminen. Detta sker även under en demokratisk övervakning som endast är en chimär.

Enligt motionärerna bör det i första hand undersökas om Sverige kan gå ur samarbetet med den europeiska planeringsterminen. Fram till dess bör allt arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen ske med fördjupad dialog med riksdagen. Framför allt bör de nationella reformprogrammen behandlas av riksdagen i särskild ordning. Det är inte främmande, med tanke på att det ändå är åtaganden som Sverige gör gentemot EU som helhet och mot de andra EU-länderna, att varje nationellt reformprogram som överlämnas till kommissionen behandlas i riksdagen i samma form som mellanstatliga avtal som ska ratificeras, dvs. som ett separat förslag från regeringen som ska godkännas av riksdagen.

Tidigare behandling

I sitt utlåtande 2012/13:FiU29 behandlade utskottet kommissionens meddelande En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union (KOM 2012) 777) som inkom den 28 november 2012. Kommissionen aviserar i meddelandet att den bl.a. kommer att lägga fram ett förslag om ytterligare samordning inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

I utlåtandet framhöll utskottet att det är viktigt för Sverige att Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. Utskottet konstaterade vidare att

åtgärderna i kommissionens plan endast beskrivs på ett övergripande sätt och att det saknas debatt och analyser av åtgärdernas effekter på den europeiska ekonomin. Utskottet ansåg därför att det var svårt att bedöma och värdera kommissionens olika förslag.

Utskottet konstaterade dock att kommissionens plan innebär en betydande centralisering av den ekonomiska politiken i EU. Det är en mycket oroande utveckling, menade utskottet, och underströk betydelsen av en bred debatt och de nationella parlamentens centrala roll i den fortsatta behandlingen. EU och euroländerna bör koncentrera sig på att genomföra och tillämpa det redan beslutade ramverket för ekonomisk-politisk samordning samt avsluta de förhandlingar som fortfarande pågår.

När det gäller EU 2020-strategin behandlade utskottet kommissionens meddelande och samråd om strategin i sitt utlåtande 2009/10:FiU29. Utskottet konstaterade att EU och dess medlemsstater står inför flera stora utmaningar. Vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen, måste EU också möta ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningar av mer strukturell art. Utskottet menade att EU 2020-strategin måste bli en central del av EU:s politik för att ta sig ur krisen och styra mot en långsiktigt hållbar utveckling i en värld av nya marknader och nya konkurrenter. Utskottet framhöll att det stöder de prioriteringar som regeringen anser angelägna. När det gäller de tre områden som kommissionen pekar ut underströk utskottet betydelsen av forskning för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen, vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken samt kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen utgör ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa upp utvecklingen inom EU och hur regeringen agerat i det europeiska samarbetet.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har de nationella parlamenten i uppgift att subsidiaritetspröva lagstiftningsakter. Detta innebär att finansutskottet redan tidigt i processen har kommit in i EU-förslagen på det ekonomiska och finansiella området. Under innevarande mandatperiod har finansutskottet hittills gjort 43 subsidiaritetsprövningar, varav 15 under riksmötet 2010/11, 26 under 2011/12 samt 2 under hösten 2012. I 11 av fallen ledde prövningarna till att utskottet beslutade att föreslå riksdagen att avlämna motiverade yttranden till EU-kommissionen om att förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen. Kommissionen har hittills svarat på 8 av de 11 motiverade yttrandena.

Den ekonomiska krisen har i hög grad präglat europasamarbetet under 2012. Ansträngningarna har under året fokuserat på att skapa förutsättningar för att komma till rätta med de svagheter som har blottlagts i det ekonomiska och finansiella regelverket.

Enligt utskottet är det viktigt för Sverige att den Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden (EU-27 plus EES-länderna) utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Sverige har därför ett stort intresse av att euroländerna löser sina problem, bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik och därmed bidrar till att stabilisera den ekonomiska och sociala utvecklingen i Europa. Sverige bidrar konstruktivt genom att engagerat delta i förhandlingarna inom EU-27 med detta syfte.

Det finns en bred samsyn i riksdagen om reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivå. När det gäller de konkreta förslagen inom utskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen.

När det gäller yrkande 14 i motion 2012/13:U13 om att regeringen ska verka för att den europeiska finansiella stabilitetsmekanismen (EFSM) avskaffas framhåller utskottet att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) ska ersätta EFSM och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). Utskottet framhåller vidare att EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses. Utskottet finner därför inte skäl att uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM. Utskottet noterar även att riksdagen den 30 maj 2012 godkände ändringen av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer. Mot bakgrund av detta finner utskottet att yrkandet bör avstyrkas av utrikesutskottet.

Utskottet står vidare fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Utskottet ser därför ingen anledning att nu omvärdera sin tidigare bedömning. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 15 i motion 2012/13:U13 om att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Utskottet har tidigare framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara trovärdigheten för finanspolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Sverige har intresse av att sådana ram- och regelverk både finns och framgent tillämpas effektivt.

Med den europeiska terminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken på plats. Utskottet står fast vid att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 24 i motion 2012/13:U13 om den europeiska planeringsterminen.

Utskottet oroas dock av en framtida utveckling där avståndet ökar mellan euroländerna som tar stora steg mot ett fördjupat och centraliserat samarbete och övriga medlemsstater som står vid sidan om. Det skulle vara olyckligt för EU om man hamnar i ett läge där euroländerna har en egen budget och ytterligare samordnar politikområden utanför dagens EU-27-samarbete. En sådan utveckling skulle också försvåra för de medlemsstater som nu står utanför eurosamarbetet att ansluta sig i framtiden.

Utskottet erinrar om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att skatter primärt är en fråga som ska beslutas nationellt.

Vad gäller förslaget om att införa en skatt på finansiella transaktioner noterar utskottet att det i dagsläget är fråga om att införa ett fördjupat samarbete, varför kommissionens ursprungliga förslag om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner inte längre har något syfte. Kommissionen avser därför dra tillbaka förslaget.

Utskottet har tidigare, liksom skatteutskottet i sitt yttrande till finansutskottet i frågan, motsatt sig kommissionens förslag om att införa en skatt på finansiella transaktioner som en del av EU-budgetens egna medel. Utskottet är överens med regeringen om att egna medel till EU inte ska komma från skatter som EU-kommissionen lägger fast.

Enligt utskottet finns det andra lämpliga åtgärder än en finansiell transaktionsskatt för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Sverige driver exempelvis på för att stabilitetsavgifter och tillhörande stabilitetsfonder ska inrättas både internationellt och inom EU, och Sverige har varit vägledande när det gäller att införa stabilitetsavgifter för banker och kreditinstitut.

Liksom regeringen anser utskottet att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler, än att införa en skatt på finansiella transaktioner. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 14 i motion 2012/13:U12 om en skatt på finansiella transaktioner.

Stockholm den 2 maj 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Sven-Erik Bucht (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD) och Ulla Andersson (V).

Avvikande meningar

1. Finansiella stabilitetsmekanismer (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sveriges åtaganden i EFSM är en viktig fråga. Skapandet av krismekanismer för att hantera de ökade räntor som mött flera europeiska länder kan ha saknat rättsligt stöd i fördragen. Den finns anledning att ifrågasätta huruvida artikel 122 verkligen gav EU rätt att inrätta EFSM, oavsett om det var villkorat och tillfälligt.

Mekanismerna borde inte ha antagits förrän en grundlig juridisk prövning gjorts. Sverige borde ha hänskjutit frågan till EU-domstolen för en prövning av den rättsliga grunden för EFSM-förordningen. Om detta gjorts hade Sverige kunnat komma ifrån sitt borgensåtagande i EFSM. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 14.

2. Finanspakten och EMU (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sverige har i enlighet med den nuvarande förordningen och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Sverige har till skillnad från Storbritannien och Danmark inget formellt undantag från detta, varför Sverige måste förhålla sig till ett eventuellt framtida medlemskap i EMU:s tredje steg.

Jag är starkt negativ till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. För mig är det otänkbart att låta någon annan än det svenska folkets valda företrädare förfoga över stora summor av vad som i grunden är svenska skattepengar. Det rimliga för svensk del i nuläget är att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 15.

3. Skatt på finansiella transaktioner (S, MP, V)

Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Sven-Erik Bucht (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V) anför:

Vi anser att någon form av beskattning av finanssektorn är önskvärd. Finanskrisen har resulterat i stora kostnader för medborgare och statskassor runt om i världen. Samtidigt är finansbranschen underbeskattad, varför frågan om en bättre beskattning av finanssektorn är viktig även av detta skäl.

Vi anser att en bred och helst global skatt på detta område är intressant. Den kan ge avsevärda belopp till budgetar runt om i världen, också i Sverige. Vi kan tänka oss att pröva en finansiell transaktionskatt om den grundas på internationella överenskommelser där de huvudsakliga finansmarknaderna ingår. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive stat.

Vi anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U12 (S) yrkande 14.

4. Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk styrning (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Den europeiska planeringsterminen har på kort tid utvecklats till ett av de starkaste styrmedel EU har till sitt förfogande för att styra EU-ländernas interna politik. Jag ser med oro på att den här utvecklingen får fortgå och på att fler politikområden plockas in under den europeiska planeringsterminen. Detta sker även under en demokratisk övervakning som endast är en chimär.

Enligt mig bör det i första hand undersökas om Sverige kan gå ur samarbetet med den europeiska planeringsterminen. Fram till dess bör allt arbete inom ramen för den europeiska planeringsterminen ske med fördjupad dialog med riksdagen. Framför allt bör de nationella reformprogrammen behandlas av riksdagen i särskild ordning.

Jag anser därmed att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 24.

Särskilt yttrande

Utvecklingen inom den Europeiska unionen

Ulla Andersson (V) anför:

I skrivelsen redogörs bl.a. för det pågående arbetet med att komma till rätta med den finansiella och ekonomiska krisen i EU. Men anledning av detta vill jag framföra följande.

Den ekonomiska och finansiella krisen i EU har i dag dels ändrat karaktär, dels skjutits på framtiden. Det ska inte förväxlas med att krisen eller dess orsaker är borta. Enligt min mening är inte bristande budgetdisciplin orsaken till den ekonomiska krisen, utan i hög grad en konsekvens av densamma.

Jag tar avstånd från en utveckling som beskär den nationella beslutanderätten över finanspolitiken i EU. Den överordnade strategin tycks vara att isolera viktiga finans- och penningpolitiska intressen från demokratins krav på öppenhet och ansvarsutkrävande. Priset för denna s.k. krishantering är i stället att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

Eurokrisen är en strukturell kris som har sin grund i att valutaunionen låser fast länderna i en gemensam penning- och valutapolitik. Detta har resulterat i privata sparandeobalanser och stora skillnader i konkurrenskraft inom valutaunionen. Därtill har frånvaron av nationella centralbanker som kan garantera ländernas statsskulder kraftigt förvärrat krisen. En balanserad politik för att komma till rätta med obalanserna i valutaunionen borde innebära att man också lägger kraft på att minska överskotten i de nordeuropeiska länderna.

Den förda politiken har snarast förlängt och fördjupat den ekonomiska krisen. Politiken har resulterat i minskad tillväxt och ökad arbetslöshet, vilket leder till statsfinansiella problem och nya krav på besparingar. Som ett litet exportberoende land påverkas Sverige i högsta grad av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet.

Krisen visar en brist på demokratisk legitimitet när det gäller EU- och EMU-länderna. Krisen hanteras över huvudet på dem vars liv påtagligt påverkas av de beslut som fattas. I de flesta av de berörda länderna fick medborgarna inte fatta beslut om huruvida de skulle vara med i EMU, men de får nu betala priset. Därför är inte en ökad överstatlighet lösningen.

BILAGA 5

Justitiekommitténs yttrande 2012/13:JuU7y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012

Till utrikeskommittén

Utrikeskommittén har beslutat att ge justitiekommittén tillfälle att yttra sig över skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och de följdmotioner som har väckts med anledning av skrivelsen i de delar dessa berör justitiekommitténs beredningsområde.

Justitiekommittén har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör justitiekommitténs beredningsområde och över motion 2012/13:U12 (S) yrkande 2 som bl.a. handlar om människohandel, narkotika, informationsutbyte vid brottsbekämpning, gränsövervakning och skydd av brottsmisstänkta grundläggande rättigheter.

Utskottet uttrycker sin otillfredsställelse över att alla medlemsstater ännu inte har genomfört direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel i sin lagstiftning. Beträffande motionsförslaget om att undanta brottet köp av sexuell tjänst från kravet på dubbel straffbarhet kan utskottet konstatera att det är en fråga som avgörs på nationell nivå. Utskottet framhåller vidare att det är viktigt att det råder balans mellan behovet av att förebygga och bekämpa brott och skyddet av grundläggande rättigheter, rättssäkerhet och den personliga integriteten. Utskottet anser också att det är viktigt att upprätthålla principen om att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning.

Utskottet, som avstyrker motionsyrkandet, har i övrigt ingenting att anföra i fråga om regeringens skrivelse. I yttrandet finns en avvikande mening (S).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen ger regeringen en övergripande beskrivning av EU:s utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt EU:s institutioner under 2012. Redogörelsen följer i stort de olika rådskonstellationerna.

De frågor som berör justitieutskottet finns främst i del 5 om rådskonstellationen rättsliga och inrikes frågor (RIF) under avsnitt 20 som handlar om polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete. I detta avsnitt redogör regeringen bl.a. för EU:s arbete mot organiserad brottslighet, terrorism, it-brott, människohandel, narkotika samt de åtgärder som vidtagits för att effektivisera gränskontrollen och förvaltningen av Schengensamarbetet. EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivs på ett effektivt sätt. Regeringen framhåller att Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

Inom området organiserad brottslighet arbetar EU utifrån en särskild policycykel för arbetet mot allvarlig organiserad brottslighet, vilken utgår från EU:s inre säkerhetsstrategi. Inom ramen för policycykeln antas prioriteringar som sedan bryts ned till ett antal operativa projekt med tematiskt eller geografiskt tema. Under 2012 har Den ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (COSI) aktivt följt upp genomförandet av dessa projekt. Bland de områden som är aktuella under perioden 2012-2013 finns åtgärder för att försvaga kriminella grupper, i och utanför EU, som ägnar sig åt människohandel, narkotikasmuggling eller smuggling av och handel med andra olagliga varor. Andra åtgärdsområden är bekämpande av kringresande organiserade kriminella grupper, att minska produktionen och distributionen av syntetiska droger och att intensifiera kampen mot it-brottslighet och kampen mot organiserade kriminella grupper som missbrukar internet. COSI har inlett arbetet med att uppdatera befintliga projektplaner inför 2013 och förbereda en ny policycykel för kommande period. Europol förväntas komma med sin nya flerårsbedömning av hotet från den grova organiserade brottsligheten under våren 2013.

Kommissionen presenterade i juni 2012 en heltäckande strategi mot människohandel. Strategin fokuserar bl.a. på ett förstärkt förebyggande arbete mot människohandel, mer samordning och samarbete mellan nyckelaktörer och en sammanhållen politik samt ökad kunskap och effektivare åtgärder mot nya trender inom alla former av människohandel. RIF-rådet antog i oktober 2012 slutsatser om strategin.

Kommissionen föreslog i mars 2012 att ett europeiskt it-brottscenter inrättas vid Europol. Centret ska fungera som ett stöd till medlemsstaterna i deras brottsutredningar och bidra till kapacitetsuppbyggnad bl.a. genom

expertkunskap och utbildning. Avsikten är att centrets verksamhet ska starta 2013 och centret ska ha uppnått sin fulla kapacitet några år senare. Sverige välkomnade inrättandet av ett it-brottscentrum vid Europol och anser att ett sådant center är motiverat med tanke på att it-brott ofta är gränsöverskridande och innebär särskilda utmaningar för polisen.

Under rubriken Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott redogör regeringen bl.a. för genomförandet av det s.k. Prüm-rådsbeslutet. Av redogörelsen framgår att Sverige under 2012 fick rätt att inleda det automatiserade utbytet av fordonsuppgifter med övriga medlemsstater. Under 2013 väntas rådet besluta om att låta Sverige ta emot och översända dna- och fingeravtrycksuppgifter. Vidare redogör regeringen för de pågående förhandlingarna med USA om ett dataskyddsavtal, genomförandet av EU:s rambeslut om medlemsländernas utbyte av uppgifter ur kriminalregister och det fortsatta arbetet med ett effektiviserat informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter.

Kommissionen föreslog i januari 2012 en genomgripande reform av EU:s dataskyddsregler. Kommissionen föreslog dels en allmän dataskydds-förordning som ska ersätta det s.k. dataskyddsdirektivet, dels ett nytt direktiv med särregler för det brottsbekämpande området som ska ersätta det s.k. dataskyddsrambeslutet. Riksdagen har subsidiaritetsprövat förslagen och såväl riksdagen som regeringen anser att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen i de delar som reglerar nationell behandling av personuppgifter som medlemsländernas behöriga myndigheter utför i brottsbekämpande syfte.

Av skrivelsen framgår vidare att arbetet med att ta fram en ny EU-strategi mot narkotika har fortsatt. Kommissionen presenterade ett förslag till strategi i juni 2012 och rådet antog sluttextern i december 2012. Strategin ska gälla för perioden 2013–2020. I början av 2013 ska ordförandeskapet presentera ett förslag till handlingsplan för de första fyra åren med konkreta förslag till operativa åtgärder och lagstiftningsåtgärder.

I skrivelsen redogör regeringen för EU:s arbete med att förebygga och bekämpa terrorism. Ett viktigt instrument vid terrorismbekämpning är behandling av flygpassageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter. EU förhandlar om ett nytt PNR-avtal med Kanada, och förhandlingar pågår om ett direktiv om användningen av PNR-uppgifter för brottsbekämpande ändamål inom unionen. Regeringen anger att Sverige i dessa sammanhang bevakar frågan om balansen mellan å ena sidan behovet av att bekämpa brott och å andra sidan skyddet av den enskildes integritet och dataskydd. Vidare pågår ett arbete med att utveckla förmågan att förebygga, upptäcka och hantera terroristattacker med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen. Kommissionen fortsatte också förberedelserna med att ta fram ett förslag till en ram för administrativa åtgärder för att förebygga och bekämpa terrorism. Sverige har bidragit till kommissionens arbete med att ta fram en förstudie. RIF-rådet antog vid tre tillfällen under året

slutsatser som bl.a. handlade om att förbättra ansträngningarna att förebygga terrorism, motverka dess grogrunder och bistå de som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

Beträffande processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer antogs under året direktivet om rätten till information i straffrättsliga förfaranden. Direktivet föreskriver att den som är misstänkt eller tilltalad för brott ska ha rätt till information om sina rättigheter och om brottsanklagelsen. Vidare enades rådet i juni 2012 om en allmän inriktning om kommissionens förslag till direktiv om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och rätt att kommunicera vid frihetsberövande. Under hösten har det förts förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet.

När det kommer till Schengensamarbetet och övervakningen av de yttre gränserna redogör regeringen i skrivelsen för de pågående förhandlingarna om förslaget om ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur), utvecklingen och förberedelserna av den andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II) och etableringen av Europeiska byrån för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa. Vidare redogör regeringen för uppdateringen av gränskodexen och diskussioner i rådet om ett nytt strategidokument för tullsamarbetet. Regeringen redogör också för förhandlingarna om det s.k. lagstiftningspaketet om förvaltning av Schengensamarbetet. Av redogörelsen framgår att rådet nådde en politisk överenskommelse i juni 2012. Därefter har informella diskussioner förts mellan Europaparlamentet, kommissionen och ordförandeskapet, men förslagen har inte kunnat antas under året.

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 2 anförs bl.a. följande. Sverige bör inom EU verka för att stoppa alla former av människohandel. För att uppnå detta bör samarbetet mellan ländernas polis-, tull- och åklagarmyndigheter förstärkas. Vidare bör sambandet mellan prostitution och människohandel tydliggöras. Kravet på dubbel straffbarhet bör tas bort ur den svenska lagstiftningen och regeringen bör inom EU verka för att köp av sexuella tjänster kriminaliseras i fler medlemsstater. Vidare bör Sverige även i fortsättningen vidhålla en restriktiv inställning till narkotika. Snabba och gemensamma profilanalyser av narkotika bör införas för att förhindra att nya syntetiska droger får fäste i Europa. De brottsbekämpande myndigheterna bör få resurser och verktyg för att förbättra sin förmåga att förebygga extremism och terrorism.

Motionärerna anser vidare att upprätthållandet av den fria rörligheten för personer är en av de starkaste legitimitetsgrunderna för EU. Ett starkt gränsskydd är en förutsättning för detta, men det får inte innebära att Frontex eller andra EU-organ får avgöra hur medlemsstaterna fördelar sina

övervakningsresurser. Det vore inte acceptabelt ur subsidiaritetssynpunkt. Motionärerna anser att det är viktigt att vidmakthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning.

Avslutningsvis anser motionärerna att skyddet av brottsmisstänkta grundläggande rättigheter behöver stärkas. De menar att det är viktigt att Sverige står upp för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet och driver denna fråga i EU.

Utskottets ställningstagande

Vid beredningen av de föregående årens skrivelser om verksamheten i EU (2010/11:JuU6y och 2011/12:JuU7y) har utskottet uttalat att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Utskottet vidhåller denna uppfattning och anser att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan.

Utskottet välkomnar en heltäckande strategi mot människohandel och ser positivt på det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen såväl nationellt som internationellt. I yttrande 2010/11:JuU6y uttryckte utskottet tillfredsställelse över att direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer har antagits. Direktivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaternas lagstiftning senast den 6 april 2013, men vid tidsfristens utgång är det fortfarande många medlemsstater som ännu inte har genomfört det. Utskottet anser detta vara otillfredsställande och förutsätter att de medlemsstater som ännu inte genomfört direktivet skyndsamt gör det.

Beträffande motionsförslaget om att undanta brottet köp av sexuell tjänst från kravet på dubbel straffbarhet kan utskottet konstatera att det är en fråga som avgörs på nationell nivå. Frågan har prövats vid flera tillfällen, senast i betänkande 2012/13:JuU20.

När det gäller de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte på unionsnivå delar utskottet motionärernas uppfattning att det är viktigt att det finns ett fungerande och rättssäkert internationellt regelverk som värnar den enskildes integritet. Det är också viktigt att reglerna är förenliga med principerna om proportionalitet och subsidiaritet.

Utskottet noterar att flera av de prioriteringar som görs inom ramen för policycykeln mot allvarlig organiserad brottslighet syftar till att stoppa smuggling av narkotika och andra olagliga varor, att försvaga de organiserade kriminella grupper, i och utanför unionen, som ägnar sig åt smuggling och att minska produktionen och distributionen av syntetiska droger i

EU. Utskottet noterar och välkomnar även antagandet av en ny EU-strategi mot narkotika som kommer att ligga till grund för det narkotikapolitiska arbetet de närmaste åtta åren.

I fråga om terrorismbekämpning anför utskottet följande. Utskottet anser att det är angeläget att verka för en väl avvägd balans mellan behovet av åtgärder för att kunna bekämpa terrorism på ett effektivt sätt och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt den personliga integriteten. Utskottet noterar att regeringen bevakar dessa aspekter i EU-arbetet. Utskottet anser vidare att det är viktigt att rekryteringen till extremistiska organisationer motverkas och att de som vill hoppa av sådana verksamheter ges stöd. Utskottet ser därför positivt på det arbete som pågår på EU-nivå vad gäller att förebygga terrorism, motverka dess grunder och att hjälpa de som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

Det är viktigt att värna den fria rörligheten för personer och möjligheten att förflytta sig inom unionen utan inre gränskontroller. Ett starkt och väl fungerande yttre gränsskydd är en förutsättning för detta, men precis som motionärerna skriver är det viktigt att vidmakthålla principen att varje medlemsstat ska ha ansvar för sin egen gränsbevakning. Detta är något som utskottet framförde i sitt utlåtande (2011/12:JuU29 s. 7) om förslaget om att inrätta ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur):

Utskottet anser att kommissionens förslag om att inrätta Eurosaur är så oklart och ofullständigt att det inte med tillräcklig tydlighet framgår att målen för åtgärderna inte kan nås på nationell nivå. Det framgår inte heller att målen för åtgärderna bättre kan uppnås genom att åtgärderna vidtas på unionsnivå. Det faktum att regeringen inte klart har uttalat sin åsikt i subsidiaritetsfrågan bidrar ytterligare till oklarheten. Utskottet menar att regeringen borde ha utrett dessa oklarheter så att riksdagen kunde ha haft ett fullgott beslutsunderlag.

Kommissionens förslag innebär bl.a. att medlemsstaterna ska fördela sina gränsövervakningsresurser i enlighet med effektnivåer som fastställs av Frontex (artikel 14). Enligt förslaget blir det således Frontex som ytterst ska avgöra hur medlemsstaterna ska fördela sina övervakningsresurser. Detta är enligt utskottet en alltför långtgående utökning av Frontex befogenheter, och det är inte acceptabelt ur subsidiaritetssynpunkt.

Utskottet anser även att förslaget i de delar det avser de åtgärder som medlemsstaterna ska vidta vid olika effektnivåer (artikel 15) är alltför detaljerat. Målen med dessa åtgärder kan uppnås lika bra om medlemsstaterna ges större utrymme att inom en något vidare ram själva bestämma de närmare åtgärder som ska vidtas.

Utskottet anser sammanfattningsvis att kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosaur), KOM(2011) 873, i dess helhet strider mot subsidiaritetprincipen.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att regeringen sedan länge driver frågan om stärkandet av misstänkta och tilltalades processuella rättigheter. Bland annat var det en högprioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009.

Utskottet, som avstyrker motionsyrkandet, har i övrigt ingenting att anföra i fråga om regeringens skrivelse.

Stockholm den 2 maj 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Maria Ferm (MP), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Mattias Jonsson (S), Marianne Berg (V) och Jan Ertsborn (FP).

Avvikande mening

Människohandel, prostitution och narkotika (S, MP, V)

Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Maria Ferm (MP), Mattias Jonsson (S) och Marianne Berg (V) anför:

Vi vill att EU ska agera kraftfullt för att sätta stopp för alla former av människohandel. Vi vill därför se ett förstärkt samarbete mellan polis, tull och åklagare i EU.

En viktig grund för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Sambandet mellan människohandel och prostitution måste därför tydliggöras och erkännas. Vi anser att regeringen bör lyfta fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme när det gäller att minska prostitution och att komma åt människohandel för sexuella ändamål. Vidare föreslår vi att kravet på dubbel straffbarhet för sexköp tas bort i svensk lagstiftning så att sexköp i ett annat land ska kunna lagföras i Sverige även om det inte är kriminaliserat i det andra landet.

Internationellt samarbete är helt avgörande för en framgångsrik narkotikapolitik. Det är därför viktigt att samordna våra insatser inom EU och även samarbetet med länder utanför EU. Det är särskilt viktigt att vi vidhåller vår restriktiva inställning till narkotika i Europasamarbetet och håller emot när starka krafter i många länder verkar för att legalisera olika former av narkotika. Vi vill också införa snabba och gemensamma profilanalyser av narkotika för att förhindra att nya syntetiska droger får fäste i Europa.

Det ovan anförda innebär att vi anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U12 (S) yrkande 2.

BILAGA 6

Civilutskottets yttrande
2012/13:CU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2013 att ge bl.a. civilutskottet tillfälle att yttra sig över Årsboken om EU, regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och motioner som väckts med anledning av skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Civilutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör civilutskottets beredningsområde samt över motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 5 och 9 (i denna del).

Civilutskottet anser inte att det finns någon anledning att ställa sig bakom de initiativ som efterfrågas i motionen. Yrkandena bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns en avvikande mening.

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Civilutskottets beredningsområde berörs bl.a. av avsnitten Civilrättsligt samarbete (s. 125–128) och Jämställdhet och arbetet mot diskriminering (s. 163).

Makars och partners förmögenhetsförhållanden

Skrivelsen

I avsnittet Civilrättsligt samarbete (s. 125 f.) redogör regeringen bl.a. för att kommissionen i mars 2011 presenterade två förslag till förordningar på familjerättens område (se 2010/11:FPM101 och 2010/11:FPM102). Det är fråga om ett förslag till förordning om makars förmögenhetsförhållanden och ett förslag till förordning om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap, KOM(2011) 126 och KOM(2011) 127. Förslagen innehåller regler om behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i frågor om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. I praktiken rör det främst frågor om bodelning och andra slags ekonomiska uppgörelser mellan makar eller partner i samband med laglig separation eller dödsfall. Regleringen omfattar även den löpande förvaltningen av makars respektive registrerade partners egendom, såsom bodelning under bestående äktenskap eller partnerskap. Förslagen syftar till att skapa rättslig klarhet för internationella par och förenkla hanteringen av främst bodelningsärenden oavsett var i Europa egendomen finns.

Regeringens bedömning är att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Sådana regler kan för den enskilda medborgaren vara av märkbar nytta. Regeringen har därför välkomnat att förslagen lagts fram. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp har pågått i två år och kan förväntas pågå ytterligare något år. Vid rådsmötet den 6–7 december nåddes en politisk överenskommelse om riktlinjer för det fortsatta arbetet med delar av förslagen. Regeringen har samrått med EU-nämnden och civilutskottet har informerats om förhandlingarna.

Motionen

I motion 2012/13:UU12 av Urban Ahlin m.fl. (S) finns en begäran i yrkande 5 om ett tillkännagivande om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Motionärerna är positiva till förordningsförslagen och de delar regeringens bedömning att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Enligt motionärerna måste dock unionen om den på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet gå ett steg längre och kraftigt förstärka samkönade pars rättigheter på detta område.

Utskottets ställningstagande

Inom Europeiska unionen förs förhandlingar om kommissionens förslag till förordningar om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Som ett led i detta hade utskottet den 16 april 2013 en överläggning med företrädare för regeringen. Regeringen presenterade då den svenska ståndpunkten vid förhandlingarna. Enligt regeringens bedömning finns det ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Det är fråga om regler som kommer att vara av märkbar nytta för den enskilda medborgaren. Regeringen har därför välkomnat att förslagen till EU-instrument lagts fram. I förhandlingsarbetet verkar regeringen för lösningar som motsvarar de behov som finns och som leder till att syftet med förslaget uppnås, dvs. att skapa en klar och tydlig EU-rättslig ram som gör det möjligt att fastställa behörig domstol och tillämplig lag i mål om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden och att underlätta rörligheten för domar och handlingar mellan medlemsstaterna. Regeringen verkar också för att det ska finnas en möjlighet att under vissa förutsättningar undvika tillämpningen av utländsk lag till förmån för vissa bestämmelser i äktenskapsbalken till skydd för den svagare parten. I förhandlingsarbetet bevakar regeringen också nordiska intressen. Det är vidare av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Av samma skäl är det en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot.

Utskottet gav enhälligt sitt stöd till regeringens ståndpunkt vid överläggningen (prot. 2013-04-16 § 3). Utskottet anser att det är viktigt att regeringen inom EU arbetar för att samkönade pars rättigheter på det aktuella området stärks. Som framgår av regeringens ståndpunkt är det av stor vikt för regeringen att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis bevakar regeringen att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade

äkta par. Av samma skäl är det en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot. Mot denna bakgrund ser utskottet inte något behov av ett tillkännagivande i frågan. Utskottet anser därför att motionsyrkandet bör avstyrkas.

Kvotering i bolagsstyrelser

Skrivelsen

I avsnittet Jämställdhet och arbetet mot diskriminering (s. 163) redogör regeringen för att kommissionen den 14 november 2012 beslutade om ett förslag till direktiv om förbättrad könsbalans i börsbolagens styrelser (KOM (2012) 614). Förslaget innebär att styrelserna för börsbolag med mer än 250 anställda och en årlig omsättning på minst 50 miljoner euro senast 2020 ska bestå av 40 procent av vardera könet. Offentligt ägda företag ska uppnå målet senast 2018. Förslaget har bl.a. föregåtts av en öppen konsultation om möjliga åtgärder på EU-nivå. Som ett inspel i den processen diskuterade jämställdhetsministrarna i ministerrådet frågan den 17 februari 2012. Jämställdhetsministrarnas inlägg i debatten behandlades i EU-nämnden i februari, efter samråd med civilutskottet. Ämnet var också uppe för debatt på Epscorådet i december och behandlades dessförinnan i EU-nämnden i november.

Motionen

I motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) finns en begäran om ett tillkännagivande om jämställdheten i Europa. För att främja en ökad jämställdhet i Europa krävs ett antal åtgärder. Motionärerna framhåller att en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser inte löser problemet med bristen på jämställdhet i samhället, men att det ändå är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Enligt motionärerna måste även regeringen börja arbeta för detta inom EU (yrkande 9 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Kommissionens förslag till direktiv om könskvotering i bolagsstyrelser var i december 2012 föremål för subsidiaritetsprövning av utskottet. I enlighet med utskottets förslag ansåg riksdagen att direktivförslaget strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2012/13:CU14). I det motiverade yttrandet anförde riksdagen att det är viktigt att könsfördelningen blir avsevärt jämnare när det gäller deltagandet i ekonomiskt beslutsfattande. Riksdagen anser också att det är positivt med initiativ på ett så viktigt område. Det aktuella förslaget framstår emellertid inte som anpassat till att aktieägarna i många EU-länder har stort inflytande över bolagsstyrningen. I Sverige utses styrelsen av ägarna på bolagsstämman. Styrelseuppdraget bygger på ett förtroende

och är inte en anställning i arbetsrättslig mening. Ägarna har den yttersta makten i bolagen och kan när som helst avsätta styrelsen. Kommissionens förslag innebär i praktiken att styrelseledamöter utses utifrån ett arbetsrättsligt synsätt som inte går att kombinera med den svenska ordningen. De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt riksdagen förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Det bedöms att det finns förutsättningar för att arbeta vidare nationellt med olika åtgärder för att stärka jämställdheten inom näringslivet. Riksdagen ansåg inte att det finns tillräckliga skäl att införa könskvotering på EU-nivå. Varje EU-land bör själv få bestämma reglerna för hur ägarna i ett företag utser styrelseledamöter. Därför ansåg riksdagen att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen enligt vilken besluten fattas på den effektivaste nivån så nära medborgarna som möjligt.

Utskottet har inte någon annan uppfattning än den som riksdagen gav uttryck för i det motiverade yttrandet. Mot bakgrund av detta ser utskottet inte någon anledning att ställa sig bakom det initiativ som efterfrågas i motionen. Utskottet anser därför att motionsyrkandet i den nu aktuella delen bör avstyrkas.

Stockholm den 2 maj 2013

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Carina Ohlsson (S), Marta Obminska (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Roland Utbult (KD), Markus Wiechel (SD) och Marianne Berg (V).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2012 (S, MP, V)

Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V) anför:

Vi börjar med frågan om makars och partners förmögenhetsförhållanden. Ett enhälligt utskott gav sitt stöd till den svenska ståndpunkten vid överläggningen den 16 april 2013 om de två förordningarna. Enligt vår mening är det positivt att den svenska ståndpunkten innebär att det är av stor vikt att förslagen inte leder till diskriminering på grund av kön eller sexuell läggning. Exempelvis kommer regeringen att bevaka att förslaget till förordning om makars förmögenhetsförhållanden även omfattar samkönade äkta par. Det är också positivt att det enligt regeringen är en utgångspunkt i förhandlingsarbetet att lösningarna ska vara lika i de båda förslagen, om inte sakliga skäl talar emot. Vi menar att de föreslagna förordningarna utgör ett första steg mot att inom unionen erkänna samtliga registrerade partnerskap och äktenskap. Framför allt samkönade par får sin rätt till fri rörlighet kraftigt inskränkt eftersom deras civilstånd inte erkänns av många medlemsstater. Vi anser att om unionen på allvar ska leva upp till sina mål om fri rörlighet måste samkönade pars rätt på detta område kraftigt förstärkas. Regeringen måste vara pådrivande inom unionen i denna fråga.

Vi övergår nu till frågan om kvotering i bolagsstyrelser. Enligt vår uppfattning måste man sträva efter en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Att främja ökad jämställdhet i Europa handlar om att använda ett helt batteri av åtgärder. Jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser löser inte problemet med bristen på jämställdhet i samhället, men är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Det måste nu även regeringen börja arbeta för inom EU.

Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13: U12 yrkandena 5 och 9 (i denna del).

BILAGA 7

Försvarsutskottets yttrande 2012/13:FöU1y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2013 att ge bl.a. försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över Årsboken om EU, regeringens skrivelse 2012/13: 80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i delar som rör försvarsutskottets beredningsområde samt över motionerna 2012/13: U12 (S) yrkande 25 och 2012/13:U13 (SD) yrkande 5.

Försvarsutskottet föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionsyrkandena. I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, SD, V).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Frågor som faller under försvarsutskottets beredningsområde behandlas i skrivelsens avsnitt 9.1 om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

I avsnittet anförs att EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet i konfliktområden. Under 2012 har EU:s engagemang för fred och säkerhet i Afrika utvecklats med nya insatser runt Afrikas horn, i Sahel och Sydsudan. Sammanlagt bedrevs under året 16 insatser i Europa, Afrika och Asien. Sverige deltog i samtliga insatser.

I avsnittet framhålls vidare att EU:s förmåga att bidra till internationell fred och säkerhet är beroende av effektiva strukturer och kapaciteter för att besluta, planera, bemanna och genomföra militära och civila insatser. Regeringen redogör i skrivelsen för hur arbetet med att säkerställa EU:s tillgång till militära kapaciteter för internationell krishantering har fortsatt under 2012, bl.a. genom arbetet inom Europeiska försvarsbyrån (Eda) som Sverige aktivt stödjer. Eda har fortsatt att stödja medlemsstaterna med fokus på att utveckla samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor som ett instrument för att kunna bibehålla den militära förmågebeståndet. En frivillig uppförandekod om att inlemma samarbete i de nationella planeringsprocesserna har antagits för det fortsatta arbetet. I december 2012 gav EU:s stats- och regeringschefer kommissionen och den höga representanten i uppdrag att rapportera om initiativ och utveckla förslag om hur den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik kan stärkas och tillgängligheten till civila och militära förmågor säkerställas. I det senare ingår även att se hur försvarsindustrin och försvarsmaterielmarknaden kan utvecklas. Underlaget, som ska tas fram i samråd med medlemsstaterna, ska ligga till grund för en diskussion vid Europeiska rådets möte i december 2013.

Motionerna

I motion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 25 om den europeiska försvarsindustrin framhålls att Sverige ska vara en aktiv part i mellanstatligt samarbete kring försvarsfrågor och frågor som gäller civil krishantering. Motionärerna menar att det är positivt om Europas länder utnyttjar sina resurser på ett mer effektivt sätt, genom sammanslagning och/eller gemensamt utnyttjande av resurser. Dock är det viktigt att hävda Sveriges och andra staters självständighet och att samarbetet bygger på frivil-

lighet och förtroende. Sverige ska ta aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att uppmuntra och stödja svensk medverkan i industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. Den svenska försvarsindustrin har ett mångårigt och unikt kunnande som gör Sverige till en självklar deltagare i utveckling av Europas framtida försvarsindustri och kan bidra till att utveckla en mer integrerad, hållbar och konkurrenskraftig industri. Motionärerna anser att Sverige ska delta i genomförandet av direktiven om offentlig upphandling och om överföringar inom EU men förbehålla sig rätten att göra undantag för delar som är av väsentlig säkerhetsmässig betydelse för landets försvar. Samarbetet ska ske på mellanstatlig nivå och bygga på frivillighet och förtroende.

I motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5 framförs att motionärerna inte kan ställa sig bakom den utveckling inom EU som innebär att alltmer av utrikespolitiken förflyttas från respektive medlemsland till EU och EU:s utrikesstjänst. Sverigedemokraterna är inte principiellt emot deltagande i internationella insatser och ifrågasätter inte att flera av de insatser som EU utför har goda syften, men ser med oro på att Sverige alltmer engagerar sig i internationella militära insatser som är beslutade på EU-nivå. När ett överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians, menar motionärerna. Det är tveksamt om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos det svenska folket, anför man. Regeringen bör därför inom EU verka för att säkerhets- och försvarspolitikerna i huvudsak ska ligga på respektive medlemsland och för att samarbete ska ske på mellanstatlig basis, om det är nödvändigt i stora frågor.

Svenskt deltagande i internationella insatser

Gällande ordning

Den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP), som är ett mellanstatligt samarbete. Beslut som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Vidare är regeringen enligt svensk grundlag skyldig att samråda med riksdagen i EU-frågor, och svensk medverkan till ett beslut i EU:s ministerråd om en insats föregås alltid av samråd mellan regeringen och riksdagen i EU-nämnden. Om det rör sig om ett bidrag med svenska väpnade styrkor krävs riksdagsbeslut, eftersom regeringsformen anger att regeringen inte får sända svensk väpnad styrka utomlands utan riksdagens medgivande (15 kap. 16 §). Inför varje militär insats som Sverige deltar i lämnar regeringen en proposition till riksdagen med uppgift om hur många personer som kan skickas från Sverige för att delta i insatsen, under hur lång tid det svenska bidraget kan ges och hur insatsen ska finansieras. Vidare lämnas information om bakgrunden till regeringens

vilja att Sverige ska delta i insatsen, vilka förberedelser för insatsen som har gjorts och vilken folkrättslig grund insatsen vilar på. Enligt den etablerade ordningen är det en förutsättning att det finns ett mandat från FN:s säkerhetsråd för Sveriges deltagande.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat den övergripande frågan om svenskt deltagande i internationella insatser, senast i samband med behandlingen av regeringens förslag om den nordiska stridsgruppen 2015 (bet. 2011/12: FöU8). Utskottet framhöll då att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska tillförsäkra unionen en operativ civil och militär kapacitet för att utanför unionen bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med FN-stadgan. Resurserna ska tillhandahållas av medlemsstaterna. Utskottet anförde vidare att Sveriges framtida säkerhet numera bygger på gemenskap och samverkan med andra länder och att Sverige ska tillhöra det europeiska samarbetets kärna och driva på utvecklingen i GUSP.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill erinra om de gällande rättsliga förutsättningar och politiska beslutsprocesser som redovisats ovan. Utskottet delar mot den bakgrunden inte motionärernas bedömning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet präglas av överstatlighet eller att riksdagens inflytande över beslut om svenskt deltagande i internationella militära insatser är begränsat. Utskottet har tidigare framhållit att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik ska tillförsäkra unionen civil och militär kapacitet för att utanför unionen bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med FN-stadgan och att resurserna ska tillhandahållas av medlemsstaterna. Utskottet vidhåller denna uppfattning och anser att svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser också handlar om att främja vår nationella säkerhet och svenska intressen. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2012/13:U13 yrkande 5 bör avslås.

Europeisk försvarsindustri

Bakgrund

På EU-nivå har kommissionen under senare år arbetat för att skapa en inre marknad också för försvarsmateriel. Kommissionens meddelande om en strategi för en starkare och konkurrenskraftigare europeisk försvarsindustri (KOM(2007) 764 slutlig) utgör tillsammans med två direktiv från 2009 om överföring av försvarsrelaterade produkter inom EU respektive upphand-

lingar på försvars- och säkerhetsområdet ett ”försvarspaket”, som syftar till att skapa rättvisa villkor för den europeiska industrin och en effektiv europeisk försvarsmarknad.

Sverige har ställt sig bakom kommissionens strategi, och i den gällande svenska materielförsörjningsstrategin, som infördes i samband med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009 (bet. 2008/09:FöU10) som en utveckling av tidigare principer enligt regeringens skrivelse 2005/06:131, framhålls att det internationella samarbetet inom materielområdet bör öka när det gäller både anskaffning av befintlig materiel och nyutveckling av materiel. Under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 drev Sverige frågan om att stärka en öppen europeisk försvarsmaterielmarknad och likvärdiga konkurrensvillkor för den europeiska försvarsindustrin. Sverige har också varit en av de pådrivande staterna vad gäller ett ökat mellanstatligt försvarsmaterielsamarbete i Europa, bl.a. som en av initiativtagarna till det s.k. Gentinitiativet 2010, som syftar till ökad sammanslagning och samutnyttjande av resurser.

Överföringsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom ändringar i lagen (1992:1300) om krigsmateriel och i förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Ändringarna trädde i kraft den 30 juni 2012. Försvarsupphandlingsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, förkortad LUFSS, som trädde i kraft den 1 november 2011. I enlighet med bestämmelserna om direktivets tillämpningsområde gäller lagen inte för kontrakt som kan undantagas med hänvisning till väsentliga säkerhetsintressen enligt artikel 346 i EUF-fördraget. Direktivet, som innebär att försvarsinköp och känsliga inköp omfattas av de särskilda reglerna för den inre marknaden, är dock avsett att minska möjligheten att tillämpa undantagsklausulen.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat frågor om internationellt försvarsmaterielsamarbete och tillvaratagandet av nationella säkerhetsintressen. Vid utskottets behandling av kommissionens meddelande En strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri i EU (utlåtande 2008/09:FöU3) framhölls att en oberoende och konkurrenskraftig industri förutsätter en väl fungerande marknad även på det försvarsindustriella området, och utskottet välkomnade särskilt förslaget om en striktare tillämpning av den undantagsklausul som tillåter åsidosättande av inre marknadsbestämmelserna med hänvisning till nationella säkerhetskäl. Utskottet anförde att en väl fungerande försvarsindustrimarknad utgör en viktig komponent i uppfyllandet av de gemensamma åtagandena inom den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken, men erinrade samtidigt om vikten av att värna den svenska försvarsindustrins ställning i Europa.

I utskottets yttrande (2010/11:FöU2y) över regeringens förslag till genomförande av försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet anfördes att en konkurrenskraftig industri behöver en väl fungerande marknad även på det försvarsindustriella området. Utskottet gjorde bedömningen att direktivet och lagförslagen främjar utvecklingen mot en mer öppen och fri försvarsmaterielmarknad inom EU, och välkomnade därmed initiativet. Sverige har, framhöll utskottet, i förhållande till landets storlek och försvar fortfarande en omfattande och kvalitativt framstående försvarsindustri. Huvuddelen av försvarsindustrins omsättning är exportrelaterad. Svenska staten och försvaret är numera inte den helt dominerande kunden. En öppnare och mer transparent marknad med lika, rättvisa och sunda konkurrensvillkor är därmed en fördel för – och inte ett hot mot – den svenska försvarsindustrin. Samtidigt betonade utskottet att medlemsländernas försvar fortfarande är en rent nationell angelägenhet, trots ett fördjupat försvarssamarbete inom EU. När det gäller frågan om att tillvarata väsentliga nationella säkerhetsintressen förutsatte utskottet att regeringen noga följer rättsutvecklingen av direktivet, även i andra länder inom EU, och informerar om denna. Detta för att göra det möjligt för upphandlande myndigheter att göra korrekta bedömningar om när det föreligger väsentliga svenska säkerhetsintressen som gör det möjligt att tillämpa undantagsregeln. Utskottet förutsatte vidare att regeringen i varje konkret situation noga analyserar huruvida svenska säkerhetsintressen motiverar att undantaget används. Utskottet ville på detta sätt understryka vikten av att regeringen säkerställer det svenska säkerhetsintresset. Utskottet ansåg vidare att det är angeläget med en uppföljning och utvärdering av hur den nya lagen tillämpas av de upphandlande myndigheterna i Sverige och med en undersökning av hur upphandlingsdirektivet efterlevs av andra länder inom EU.

I samband med behandlingen av regeringens skrivelse angående Riksdagens granskning av försvarets internationella materielsamarbeten (bet. 2011/12:FöU3) samt motioner om försvarsindustristrategier, träffades en uppgörelse under bred samsyn i utskottet. Utskottet anförde att en effektiv materielförsörjning är en viktig faktor för säkerställandet av den nationella säkerheten och ställde sig bakom den aktuella materielförsörjningsstrategin. Utskottet konstaterade att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska styra anskaffningen av materiel. För att snabbt kunna möta uppkomna behov är det av vikt att såväl ledtider som ekonomiska bindningar i materielförsörjningen reduceras för att tillgodose insatsorganisationens behov. Samtidigt förutsatte utskottet att regeringen definierar de nationella säkerhetsintressen som enligt EU:s regelverk kan motivera avsteg från konkurrensupphandling och inleder ett långsiktigt utvecklingsarbete, i enlighet med vad utskottet tidigare uttalat. Utskottet underströk regeringens ansvar för arbetet och att regeringen löpande ska informera och redovisa detta för riksdagen. Därmed ansågs intentionerna i motionsyrkandena om säkerställande av svenska säkerhetsintressen och en försvarsindustristrategi vara delvis tillgodosedda.

Kommissionens uppföljning

Kommissionen har publicerat uppföljningar av direktiven på försvarsmaterielområdet, där rättsläget i medlemsstaterna kommenteras. Vad gäller försvarsupphandlingsdirektivet konstaterar kommissionen i sin rapport (KOM(2012) 565 slutlig) att de flesta av de 23 medlemsstater som hade införlivat direktivet i juli 2012 hade gjort det korrekt, inklusive utformningen av undantagsklausulen. Kommissionen kommer även i fortsättningen att övervaka införlivandet av direktivet för att se till att EU-lagstiftningen följs fullt ut, och därefter prioritera övervakningen av tillämpningen av direktivet. Senast i augusti 2016 ska kommissionen rapportera om genomförandet till Europaparlamentet och rådet. Kommissionen ska särskilt utvärdera direktivets inverkan på försvarsmarknadens öppenhet och styrkan i den europeiska försvarsindustriella basen, med beaktande av situationen för små och medelstora företag.

Regeringens arbete

I februari 2013 gav regeringen Försvarets materielverk (FMV) i uppdrag att redovisa hur försvarsupphandlingsdirektivet har genomförts och tillämpas i ett tiotal länder (Fö2013/282/SSP). I redovisningen ska särskilt beaktas bl.a. om det i de aktuella länderna har utarbetats en nationell strategi för att identifiera och belägga väsentliga säkerhetsintressen och i vilken typ av dokument den strategin i så fall kommer till uttryck. Uppdraget är ett led i det långsiktiga utredningsarbete kring nationella säkerhetsintressen som riksdagen beslutat. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2013.

Vid utskottets sammanträde den 16 april 2013 informerade försvarsminister Karin Enström om frågor som skulle tas upp vid försvarsministrarnas möte inom ramen för ministerrådet för utrikes frågor den 23 april 2013, bl.a. försvarsindustri- och försvarsmarknadsfrågor som ett led i arbetet inför Europeiska rådets möte i december 2013. Försvarsministern framhöll att regeringen för en aktiv dialog med kommissionen om inriktningen i dessa frågor. Regeringens hållning är att så långt möjligt främja en fri och öppen europeisk försvarsindustrimarknad med konkurrens på lika villkor, bl.a. genom att säkerställa en harmoniserad tillämpning av försvarsupphandlingsdirektivet. I ett öppet brev till kommissionen av den 19 mars 2013 har försvarsministern framfört att Sverige välkomnar kommissionens initiativ på området för ökad öppenhet och transparens och betonat att Sverige inte stöder initiativ som strider mot marknadsmässiga principer. Det framförs att Sverige anser att det även i framtiden måste finnas utrymme för nationella hänsyn, men att kommissionen skulle kunna verka för en mer restriktiv tillämpning av undantagsklausulen (artikel 346). Att direktiven på försvarsmaterielområdet genomförs och att tillämpningen följs upp och utvärderas innan ytterligare lagstiftningsåtgärder vidtas är av största vikt, betonas det. Motsvarande synpunkter har även framförts i ett

brev av den 22 mars 2013 från exekutivkommittén för sexnationerssamarbetet (LoI), där Sverige för närvarande är ordförande, till företrädare i kommissionens arbetsgrupp för försvarsindustri- och marknadsfrågor.

Försvarsministern informerade vidare utskottet om att Europeiska försvarsbyråns (Eda) styrelse, som sammanträder i anslutning till rådet, kommer att uppmana Eda att ta initiativ för att stärka den europeiska försvarsindustrin och fördjupa det pågående samarbetet genom s.k. pooling och sharing på försvarsmaterielområdet.

Utskottets ställningstagande

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater inom det försvars- och säkerhetspolitiska området har fördjupats de senaste åren. Samarbetet är mellanstatligt och innebär inte att medlemsstaterna har gjort avkall på sin nationella suveränitet. Samtidigt finns det en europeisk samsyn i fråga om att säkerhetspolitiska och försvarsindustriella utmaningar för Europa endast kan lösas i samverkan.

I riksdagens inriktningsbeslut för Försvarsmakten konstateras att ett användbart, tillgängligt och flexibelt försvar förutsätter en effektiv materielförsörjning. Detta förutsätter i sin tur både internationellt materielsamarbete, som möjliggör interoperabilitet och upprätthållandet av förmågor som annars skulle ha varit för kostsamma, och en välfungerande försvarsindustrimarknad där rätt materiel kan anskaffas på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet noterar att man i den sjupartiuppgörelse som ingåtts i utskottet om försvarets materielförsörjning ställt sig bakom dessa principer och konstaterat att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska styra anskaffningen av materiel.

Utskottet anser, liksom tidigare, att en mer öppen och transparent europeisk försvarsindustrimarknad ligger i Sveriges intresse. Den i Sverige verksamma försvarsindustrin är en av de mest utvecklade i Europa och starkt exportberoende och gynnas därmed av en större avsättningsmarknad där produktens kvalitet och pris är avgörande. Sverige har därför ställt sig positivt till genomförandet av det europeiska försvarsupphandlingsdirektivet, som syftar till att skapa en mer öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad inom EU. De möjligheter direktivet erbjuder när det gäller att tillvarata viktiga aspekter såsom försörjningstrygghet och informationssäkerhet har också ansetts minska behovet av att göra undantag från EU:s regelverk av skäl som kan hänföras till nationell säkerhet. Samtidigt har utskottet betonat vikten av att hänsyn till väsentliga nationella säkerhetsintressen även fortsättningsvis ska kunna medföra undantag från konkurrensutsatt upphandling på försvarsmaterielområdet, helt i enlighet med de undantag som medges enligt EU-direktivet.

Utskottet ser positivt på att kommissionen övervakar och följer upp införlivandet och tillämpningen av försvarsupphandlingsdirektivet för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av bestämmelserna i medlemsstaterna.

Utskottet välkomnar vidare att regeringen har tagit initiativ till en uppföljning på området som också ska beakta hur andra medlemsstater arbetar med nationella strategier för att identifiera och värna väsentliga säkerhetsintressen. Utskottet förutsätter att regeringen, i enlighet med vad riksdagen tidigare uttalat i frågan, definierar de väsentliga säkerhetsintressen som enligt EU:s regelverk kan motivera avsteg från konkurrensupphandling och inleder ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Med hänvisning till vad som anförts ovan gör utskottet bedömningen att motionärernas ståndpunkter i frågan i huvudsak ligger i linje med regeringens och att det som eftersträvas i motion 2012/13:U12 yrkande 25 till viss del kommer att tillgodoses. Utskottet föreslår därför att motionen avstyrks.

Stockholm den 2 maj 2013

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Cecilia Widegren (M), Hans Wallmark (M), Åsa Lindestam (S), Annicka Engblom (M), Peter Jeppsson (S), Anders Hansson (M), Kent Härstedt (S), Allan Widman (FP), Clas-Göran Carlsson (S), Staffan Danielsson (C), Anna-Lena Sörenson (S), Johan Forssell (M), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD) och Torbjörn Björlund (V).

Avvikande meningar

1. Europeisk försvarsindustri (S)

Peter Hultqvist (S), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Kent Härtstedt (S), Clas-Göran Carlsson (S) och Anna-Lena Sörenson (S) anför:

Sverige har, som militärt alliansfri stat, en lång tradition av en stark nationell försvarsindustri som inte bara försett och förser landet med materiel utan också med kunskap och oberoende samt tillgång till viktiga militära och industriella samarbeten. Sverige tjänar på att ha en internationellt konkurrenskraftig försvarsindustri, såväl ur ett strategiskt säkerhetspolitiskt perspektiv som ur ett industripolitiskt perspektiv.

Socialdemokraterna anser att Sverige ska ta aktiv del i att stärka Europas försvarsindustri genom att uppmuntra och stödja svensk medverkan i industriellt samarbete som också gynnar svenskt försvar och svensk säkerhet. Vi anser också att Sverige ska delta i genomförandet av direktiven om offentlig upphandling och om överföringar inom EU. Vi sympatiserar i grunden med en utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet. Svensk försvarsindustri kan ha mycket att vinna på ett öppet upphandlingsförfarande i samtliga medlemsländer. Vi vill emellertid varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område och framhålla att svensk försvarsindustri riskerar att drabbas hårt om tillämpningen av bestämmelserna skiljer sig åt mellan länderna. Blickar vi ut över Europa kan vi konstatera att försvarsmaterielmarknaden ännu är i grunden politisk. På många håll är handeln med försvarsmateriel till och med en erkänd del av ländernas säkerhets-, försvars-, utrikes- och näringspolitik. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri och hur man ska förhålla sig till denna utveckling kommer att få se sin industri försvinna och därmed vara hänvisade till andra stater även vad gäller den materiel som är mest känslig och hemlig. Sverige saknar fortfarande en försvarsindustriell strategi och skiljer sig i det avseendet från andra stater på motsvarande teknologiska nivå.

Sveriges hållning vad gäller försvarsmaterielsamarbetet inom EU och strategin för en gemensam försvarsmarknad måste ta hänsyn till kärnfrågan om försvarets behov av inhemsk materielförsörjning i ett skarpare läge och den svenska försvarsindustrins överlevnad. Utan ett intimt samarbete mellan statsmakten och försvarsmakten kommer Sverige långsiktigt att förlora kompetens, arbetstillfällen och försvarsförmåga. En tydlig medvetenhet om den inhemska försvarsindustrins betydelse för Sverige bör vara vägledande i Sveriges arbete på europeisk nivå för att stärka försvarsindustrin i EU.

Försvarsutskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sig om vikten av att regeringen säkerställer svenska säkerhetsintressen och värnar den svenska försvarsindustrins ställning i Europa. I den sjupartiuuppgörelse som ingicks i utskottet underströks regeringens ansvar för att definiera de nationella

säkerhetsintressen som kan motivera avsteg från konkurrensupphandling samt för att inleda ett strategiskt utvecklingsarbete tillsammans med försvarsindustrin för att säkerställa utveckling av sådan försvarsmateriel som kan kopplas till dessa säkerhetsintressen. I överenskommelsen ingick också att regeringen löpande skulle informera riksdagen om arbetet. Socialdemokraterna menar att regeringen måste vidta mer aktiva och kraftfulla åtgärder för att leva upp till intentionerna i uppgörelsen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan delar vi inte utskottsmajoritetens bedömning att regeringens arbete och utskottets ställningstagande motsvarar intentionerna i vårt yrkande och att detta därför kan avstyrkas. Vi anser att motion 2012/13:U12 (S) yrkande 25 bör bifallas.

2. Svenskt deltagande i internationella insatser (SD)

Mikael Jansson (SD) anför:

Sverigedemokraterna kan inte ställa sig bakom den utveckling som sker i EU, dvs. att alltmer av utrikes- och säkerhetspolitiken förflyttas från respektive medlemsland till EU och dess utrikes tjänst. Vi är inte principiellt emot svenskt deltagande i internationella insatser och ifrågasätter inte att flera av de insatser som EU utför har goda syften. Dock oroas vi av att Sverige alltmer engagerar sig i internationella militära insatser som beslutats på överstatlig nivå och med begränsat inflytande för riksdagen, eftersom detta i praktiken innebär att Sverige är med i en militär allians. Det är tveksamt, menar vi, om denna förändring i svensk utrikespolitik är förankrad hos svenska folket. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen inom EU ska verka för att säkerhets- och försvarspolitik i huvudsak ska ligga på respektive medlemsland och att samarbete, då det är nödvändigt, ska ske på mellanstatlig basis.

Jag tillstyrker därmed motion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5.

3. Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (V)

Torbjörn Björlund (V) anför:

Sverige har sakta men säkert övergivit en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen.

Vänsterpartiet anser att internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning och att Sverige bör inrikta sin internationella säkerhetspolitik på att förebygga kriser och hjälpa människor som drabbats av krig och katastrofer att återuppbygga sina samhällen. Vi har redan tidigare reserverat oss mot att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper under det första halvåret 2015. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt, men genom att delta i den nordiska stridsgruppen 2015 anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat. För att

Sverige ska bli trovärdigt i sitt internationella engagemang krävs en oberoende utrikespolitik och militär alliansfrihet. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder ska enbart ske på FN:s uppdrag. Vänsterpartiet menar därför att Sverige bör lämna samtliga åtaganden i den nordiska stridsgruppen 2015.

Vad gäller EU:s arbete för att stärka och utveckla den europeiska försvarsindustrin och skapa en gemensam försvarsmaterielmarknad anser Vänsterpartiet att detta utgör ännu ett steg mot ett gemensamt militärt samarbete inom EU, med målet att bygga upp ett gemensamt militärt försvar. Med den försvarsindustristrategi som nu utarbetas på EU-nivå kommer ännu större fokus att läggas vid lösningar som gynnar marknadskrafter och ekonomiska aktörer. Det är en utveckling vi i grunden motsätter oss, då vi värnar en oberoende och militärt alliansfri utrikes- och säkerhetspolitik. Det finns därför all anledning att se till att vi har en strategi för svensk försvarsindustri som gör att vi har en mycket större egenförsörjning. Vänsterpartiet anser att Sverige bör lämna samarbetet inom Europeiska försvarsbyrån (Eda), som är en del av EU:s militarisering och upprustning.

Ett ökat samarbete avseende upphandling av krigsmateriel torde dessutom försvåra möjligheterna att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimporten, något som Vänsterpartiet har krävt vid ett flertal tillfällen. Vi vill att Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Det svenska övergripande målet måste vara att den totala vapenhandeln i världen minskar, och Sverige bör därför motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera vapenhandeln begränsas. Vapenexporten ska avvecklas, inte effektiviseras.

BILAGA 8

Socialförsäkringsutskottets yttrande
2012/13:SfU5y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att bereda ett antal utskott tillfälle att yttra sig över skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 samt motioner i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Socialförsäkringsutskottet behandlar de delar som rör utskottets beredningsområden, dvs. socialförsäkring och migration.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, SD) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Det gemensamma europeiska asylsystemet (CEAS)

Skrivelsen

I skrivelsen anges att inrättandet av ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för dem som beviljas skydd är en viktig del av arbetet mot ett gemensamt asylsystem inom EU. Vidare anges att Sverige verkar för att genom ett fördjupat europeiskt samarbete säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som, inom ramen för den reglerade invandringen, underlättar rörlighet över gränser. Viktiga framsteg har gjorts i lagstiftningsarbetet för att nå målsättningen om ett gemensamt europeiskt asylsystem 2012. Syftet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU och att säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsländer.

I skrivelsen anges vidare att rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF) i mars 2012 antog slutsatser för verklig solidaritet med medlemsländer som är utsatta för särskilda påfrestningar på grund av blandade migrationsströmmar. Regeringen har uttryckt stöd för det fortsatta arbetet att med en bred ansats lösa frågan om solidaritet. Regeringen har också framfört att det fortsatta arbetet med de kvarvarande lagstiftningsförslagen inom det gemensamma europeiska asylsystemet är viktigt för en ökad solidaritet inom EU.

Rådet och Europaparlamentet kom i mars 2012 överens om ett gemensamt vidarebosättningsprogram för EU genom en ändring i Europeiska flyktingfonden som innebär att särskilda gemensamma prioriteringar har fastställts för 2013.

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) begärs i yrkande 24 ett tillkännagivande om ett gemensamt europeiskt asylsystem. Motionärerna anför att rätten till asyl i grund och botten handlar om solidaritet mellan folken över landgränserna. Alla asylsökande ska garanteras en rätts-säker och effektiv asylprövning i hela EU. När många europeiska länder driver en allt striktare migrationspolitik måste Sveriges röst i EU vara än tydligare i kraven på gemensamt ansvarstagande och upprätthållande av internationella konventioner.

Utskottets bedömning

Socialförsäkringsutskottet konstaterade i samband med godkännandet av Lissabonfördraget att utgångspunkten i fördraget är att EU ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna som grundar sig på solidaritet mellan medlemsländerna och som är rättvis mot medborgare i tredjeländer (yttr. 2008/09:SfU2y). Utskottet delade reger-

ingens bedömning att en gemensam asyl- och invandringspolitik för hela unionen, där medlemsländerna tillämpar samma bestämmelser och erkänner varandras beslut, sammantaget ger en bättre ordning för medlemsländerna och för den enskilde, och även en mer rättvis ansvarsfördelning mellan medlemsländerna.

I ett yttrande till justitieutskottet över det s.k. Stockholmsprogrammet (ytr. 2008/09:SfU7y) framhöll socialförsäkringsutskottet bl.a. att rätten att söka asyl är grundläggande och att en EU-gemensam asylpolitik måste garantera var och en tillgång till rättssäkra skyddssystem och grunda sig på solidaritet mellan medlemsländerna. Enligt utskottet kan detta på sikt också öka EU:s sammantagna kapacitet att ta emot asylsökande.

Utskottet har således i olika sammanhang klargjort sin inställning till ett gemensamt europeiskt asylsystem och förutsätter att Sverige kommer att fortsätta att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och som ger ett fullgott skydd för individer med behov av internationellt skydd.

Av ramöverenskommelsen den 3 mars 2011 mellan regeringen och Miljöpartiet de gröna om migrationspolitik framgår att flera av EU:s medlemsländer i dag brister på ett oacceptabelt sätt i sin hantering av asylsökande men att Sverige verkar för att ge FN:s flyktingkommisariat, UNHCR, en framträdande roll. Vidare anges att enskilda medlemsländer inte ska förhindras att ha en i förhållande till den asylsökande mer generös inställning än den som EU som helhet har, att genomförandet av det europeiska asylsystemet ska vara humant, rättssäkert och effektivt samt att arbetet med att omförhandla de grundläggande rättsakterna för asylstiftningen ska fortsätta. Därtill ska den gemensamma asylstiftningen garantera att en asylsökande behandlas på ett likvärdigt sätt, oavsett vilket medlemsland som har ansvaret.

Utskottet konstaterar att det finns en bred enighet i riksdagen om att Sverige ska vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Detta återspeglas också i den gällande svenska asylstiftningen, som i sin tur bygger på de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har tillträtt och är bundet av.

Utskottet, som instämmer i vad som framhålls i motion 2012/13:U12 (S) yrkande 24, anser inte att det behövs ett tillkännagivande om den gemensamma europeiska asylpolitiken. Motionsyrkandet får anses delvis tillgodosett och bör avstyrkas.

Viseringspolitik m.m.

Skrivelsen

Viseringsinformationssystemet (VIS) togs i bruk den 11 oktober 2011 och ska användas av samtliga länder som är medlemmar i Schengensamarbetet. Med VIS kommer alla viseringsansökningar att samlas i en central databas för att säkerställa identifieringen av den som söker visering. Biometri (fingeravtryck och foto) ska lämnas vid varje förstagångsansökan om visering.

Av skrivelsen framgår att kommissionen i maj 2011 föreslog en ändring i viseringsförordningen (förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav). Förslaget innebär att det under vissa omständigheter ska vara möjligt att tillfälligt återinföra viseringstvånget, en s.k. suspenderingsmekanism, samt en mekanism för att hantera situationer då det brister i ömsesidigheten när det gäller viseringskraven från ett enskilt tredjeland, en s.k. reciprocitetsmekanism. Förslaget om en suspenderingsmekanism lades fram mot bakgrund av den ökade inströmningen av ogrundade asylansökningar från personer från Serbien och Makedonien efter att viseringsfrihet hade införts för dessa länder. Förhandlingar har förts med Europaparlamentet under våren och hösten men någon överenskommelse har inte nåtts under 2012.

Viseringsförordningen revideras regelbundet. Under 2009 beslutades att medborgare i Makedonien, Montenegro och Serbien som reser med biometrisk pass fr.o.m. den 19 december 2009 kan resa viseringsfritt till Schengen. Under hösten 2010 beslutades att lyfta viseringskravet också för medborgare i Albanien och Bosnien och Hercegovina som reser med biometrisk pass. I januari 2011 beslutades att viseringskravet för taiwanesiska medborgare skulle tas bort. Under 2010 avslutades förhandlingarna om ett ömsesidigt viseringsfrihetsavtal mellan EU och Brasilien.

Vad gäller viseringsförenklingsavtal anges i skrivelsen att dessa är uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer. Ett viseringsförenklingsavtal innebär fördelar och förenklade rutiner, bl.a. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation. Vidare är viseringsavgiften ofta betydligt lägre. För vissa personkategorier är avgiften helt borttagen.

När det gäller EU:s övergripande strategi för migration presenterade kommissionen ett meddelande om den övergripande strategin för migration och rörlighet i november 2011, KOM(2011) 743. Genom rådets slutsatser den 29 maj 2012 bekräftas och vidareutvecklas strategin som det övergripande ramverket för EU:s relationer med tredjeland. Vidare görs strategin mer heltäckande både geografiskt och tematiskt. Sverige har fortsatt att bidra till genomförandet av den övergripande strategin, inte minst genom deltagande i partnerskapen för rörlighet med Moldavien, Georgien och Armenien samt inför det planerade partnerskapet för rörlighet med Tunisien.

Ett beslut om att inrätta en ny panel för asyl- och migrationsfrågor inom EU:s östliga partnerskap fattades vid partnerskapstoppmötet i Warszawa i september 2011. Söderköpingsprocessen har integrerats i denna panel, som hade sitt första möte i Stockholm i december 2011. Migrationsverket ansvarar för samordningsfunktionen inom panelen. Partnerländerna i det östliga partnerskapet är Moldavien, Ukraina, Vitryssland, Azerbajdzjan, Armenien och Georgien.

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om viseringskrav för resande från Balkan. Motionärerna anser att viseringsfrihet endast ska ges till medborgare i länder som är stabila rättsstater, har låg korruption och obetydliga problem med organiserad brottslighet och terrorism. Kravet på visering för resande från Balkan bör återupprättas och behållas. Vidare begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om skärpta villkor för viseringsliberaliseringar och ingående av partnerskap för rörlighet. Motionärerna anser att högre krav måste ställas på partnerländerna att förhindra olaglig migration, kontrollera gränserna effektivt, garantera dokumentsäkerhet och bekämpa sådan organiserad brottslighet som människohandel och människosmuggling. Slutligen begärs i yrkande 12 ett tillkännagivande om EU:s inverkan på de enskilda staternas integrations- och migrationspolitik. Motionärerna menar att det finns stora svårigheter med att ha en övergripande EU-strategi för migration som lämpar sig för alla medlemsländer. Motionärerna ser en övergripande strategi som en kränkning av svensk inrikespolitik. Dessutom menar motionärerna att regeringen måste lyfta fram nettoeffekten av migration.

Utskottets bedömning

Frågor om visering har behandlats av utskottet vid ett flertal tillfällen tidigare (senast i bet. 2011/12:SfU10). Bland annat uttalades att det övergripande målet för den svenska viseringspolitiken är att skapa så stor frihet som möjligt för personer att röra sig över gränserna. Det är av största vikt att man underlättar kontakter mellan människor i olika länder. Det gäller såväl släktkontakter som kommersiella och kulturella förbindelser på olika plan. Önskemålet om fri rörlighet måste dock ställas mot nödvändigheten av att upprätthålla en reglerad invandring. Varje visumärende bedöms individuellt, och enligt viseringskodexen (förordning (EG) nr 810/2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar) bör man vid prövningen av ansökningar om enhetlig visering ägna särskild uppmärksamhet åt att bedöma om sökanden har för avsikt att lämna medlemsländernas territorium när den visering som sökanden har ansökt om löper ut.

Vidare uttalade utskottet i samma betänkande att viseringsfrågor ingår i EU:s kompetensområde och regleras på EU-nivå. Det gäller bl.a. beslut om de tredjeländer vars medborgare måste inneha visum när de passerar unionens yttre gränser samt förfaranden och villkor för medlemsländernas

utfärdande av viseringar. I den s.k. viseringslistan regleras vilka tredjeländers medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav. Viseringspolitiken inom EU är i det avseendet fullt ut harmoniserad. Det innebär att det inte längre finns några tredjeländer för vilka medlemsländerna ensidigt får bestämma om medborgarna i dessa länder ska omfattas av viseringskrav eller inte. Utskottet betonade att även om Sverige är bundet av förordning (EG) nr 539/2001 är det viktigt att Sverige inom EU aktivt driver frågan om viseringsfrihet för så många länder som möjligt.

Därmed ser utskottet inga skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande med anledning av motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 4, 6 och 12. Motionsyrkandena bör därför avstyrkas.

Vissa frågor om olaglig invandring m.m.

Skrivelsen

Av skrivelsen framgår att rådet i april 2012 godkände en handlingsplan mot olaglig invandring (EU:s åtgärder rörande migrationstrycket – Ett strategiskt svar). Handlingsplanen utgör en redovisning och inventering av konkreta åtgärder för att motverka olaglig invandring till EU. Sverige stöder handlingsplanen. Den bidrar till att skapa en god överblick över samtliga av de åtgärder som är aktuella på området.

Kommissionen har mandat att förhandla om återtagandavtal med ett antal länder utanför EU. Avtalen reglerar villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, medborgare i tredjeländ samt statslösa liksom transitering. I skrivelsen anges att Sverige stöder ingående av återtagandavtal mellan EU och tredjeländer. Det finns ett värde i att medlemsländerna nära samverkar i återtagandefrågor och avtalen kan bidra till att avlägsnandebeslut verkställs på ett effektivt och humant sätt.

I mars 2011 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om ändring av förordning (EG) nr 562/2006 om en gemenskapskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengen gränserna) och konventionen om tillämpning av Schengenavtalet (gränskodexen). Ändringarna syftar till att uppdatera gränskodexen och rätta till vissa felaktiga hänvisningar och rättsliga oklarheter. Ändringsförslagen är främst av teknisk karaktär men ett fåtal nya förslag finns med, t.ex. beräkning av vistelsetid inom Schengen och giltighetstider för resedokument.

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om EU:s inverkan på de enskilda staternas invandrings- och flyktingpolitik. Motionärerna menar att EU inte bör styra över enskilda länders flyktingmottagande och anser att regeringen bör ge förslag till konkreta förbättringar och effektiviseringar, bl.a. vad gäller åtgärder mot olaglig invandring. Vidare begär motionärerna i yrkandena 16–18

tillkännagivanden om att regeringen bör erkänna och redovisa Schengensamarbetets misslyckande med att upprätthålla ett fullgott gränsskydd samt att Schengensamarbetet i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas. Motionärerna anför att den illegala invandringen har ökat markant och att det har varit en anstormning av antalet s.k. papperslösa personer. Detta bidrar till en svart ekonomi och en orättvis lönekonkurrens. Dessa personer lever utanför samhället, inte sällan som tiggare. Via viseringsfriheten och genom Schengens öppna inre gränser har tiotusentals personer, förvisso socialt och ekonomiskt utsatta men utan egentliga asylskäl, kommit till Sverige. Detta har lett till en ökad belastning på asylprocessen. I motionen anges att av alla asylansökningar i Sverige är enligt uppgift 20 procent ogrundade ansökningar som tar enorma ekonomiska resurser i anspråk.

Utskottets bedömning

I betänkande 2006/07:SfU13 redovisade utskottet sin granskning av grönboken om det framtida europeiska gemensamma asylsystemet. I utlåtandet förklarade utskottet att det är eftersträvansvärt med en ökad harmonisering av asylpolitiken inom EU och att det övergripande målet måste vara att öka EU:s sammantagna kapacitet att ta emot asylsökande. Vidare ville utskottet se ett rättssäkert och öppet system som värnar möjligheten att söka asyl. Utskottet ansåg att det är viktigt att tonvikt läggs vid den faktiska tillgången till möjligheten att söka asyl och att åtgärder för att bekämpa olaglig invandring och människosmuggling genomförs på ett sådant sätt att det inte undergräver asylrätten och respekten för grundläggande rättigheter.

Med anledning av ändringar i förordningen om biometriska kännetecken i uppehållstillståndskort, som är direkt tillämplig i Sverige, gjordes kompletteringar i utlänningslagen. Bestämmelserna rör bl.a. en utlännings skyldighet att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck. Utskottet fann i sitt betänkande 2010/11:SfU8 att regeringens lagförslag var ändamålsenligt utformat och stod i rimlig proportion till det syfte som skulle uppnås. Lagförslaget tillstyrktes och antogs (prop. 2010/11:123, rskr. 2010/11:277).

I utskottets yttrande 2011/12:SfU4y Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handlingsalternativ till justitieutskottet över ett kommissionsmeddelande angav utskottet att EU behöver hantera väsentligt ökade reseflöden vid de yttre gränserna i framtiden. I yttrandet angavs att meddelandet beskriver möjligheter att använda ny teknik för att låta resenärer passera gränserna snabbare och smidigare, samtidigt som informationen om medborgare i länder utanför EU som passerar gränserna förbättras. Utskottet betonade att nya system måste baseras på det faktiska behovet, och att utgångspunkten måste vara att åtgärder ska leva upp till kraven på proportionalitet, rättssäkerhet, integritet och dataskydd. Vidare ansåg utskottet att nya instrument inte får påverka möjligheten att söka asyl och att ett ovillkorligt krav är att mänskliga rättigheter aldrig åsidosätts, bl.a. att tred-

jelandsmedborgare inte får diskrimineras. Utskottet ställde sig vidare positivt till att ett in- och utresesystem kan ge underlag för en utveckling av viseringspolitiken, t.ex. vad avser utvärdering av viseringslättnader och avtal om förenklade viseringsförfaranden.

I betänkande 2011/12:SfU6 behandlade utskottet proposition 2011/12:60 Genomförande av återvändandedirektivet. Ändringar i utlänningslagen om bl.a. tidsfrist för frivilligt återvändande, förvar och återreseförbud tillstyrktes och antogs (rskr. 2011/12:164).

Med det anförda och då utskottet inte kan ställa sig bakom de yrkanden som framförs i motion 2012/13:U13 (SD) bör yrkandena 13 och 16–18 avstyrkas.

Pensioner och samordning av de sociala trygghetssystemen

Skrivelsen

Av skrivelsen framgår att kommissionen och Kommittén för social trygghet har tagit fram en rapport som belyser de pensionsutmaningar som medlemsländerna har och står inför. Syftet är att på ett säkert och hållbart sätt leverera tillräckliga pensioner till sina medborgare i ljuset av demografiska utmaningar, den ekonomiska krisen och i arbetet mot målet om minskad fattigdom och minskat utanförskap inom Europa 2020-strategin. Rapporten är ett komplement till rapporten om åldrande som Kommittén för ekonomisk politik har tagit fram. Den rapporten belyser utvecklingen av åldersrelaterade offentliga utgifter, där pensionsutgifterna är en stor del av dessa.

Kommissionens meddelande den 30 mars 2012 om den externa dimensionen av EU:s samordning av social trygghet gentemot tredje land tar upp ett antal frågeställningar, bl.a. om hur den nuvarande samordningen fungerar och kan utvecklas. Regeringen anser att meddelandet, som inte innehåller några konkreta lagförslag, är ett intressant diskussionsunderlag. I skrivelsen anförts att i de framtida diskussionerna är det dock viktigt att poängtera att medlemsländerna enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är ensamt behöriga att utforma, organisera och finansiera sina nationella sociala trygghetssystem.

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om EU:s inverkan på de enskilda staternas pensions- och trygghetssystem. Motionärerna anser att varje stat utan påverkan från EU ska kunna formulera sina egna trygghetssystem, såväl omfattning som tillämpning. Motionärerna motsätter sig därför en harmonisering av trygghetssystemen.

Utskottets bedömning

En av de viktigaste principerna i den europeiska ekonomiska gemenskapen är den om arbetskraftens fria rörlighet. För att medborgarna i de olika medlemsländerna ska kunna flytta från ett land till ett annat inom EU för att arbeta, finns det ett detaljerat regelsystem för samordning av medlemsländernas regler för social trygghet. Dessa regler finns främst i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och i förordning (EG) nr 987/2009 med tillämpningsbestämmelser. Utskottet kan konstatera att avsikten med förordningarna är att i största möjliga utsträckning samordna förmåner från de olika medlemsländerna så att personer som har tjänat in förmåner i ett land inte behöver förlora dessa om de flyttar till ett annat land eller gå miste om förmåner i inflyttningslandet. Medlemsländerna är dock fria att själva bestämma över sina socialförsäkringssystem, dvs. över vem som är försäkrad, vilka förmåner som ska finnas och deras värde samt villkoren för rätten till förmånerna. Avsikten med samordningen är således inte att harmonisera medlemsländernas lagstiftningar. Något europeiskt socialförsäkringssystem finns inte.

I sitt yttrande 2008/09:SfU2y om Lissabonfördraget framhöll utskottet bl.a. att när det gäller samordningen av de nationella socialförsäkringssystemen för migrerande arbetstagare kommer det att ske en övergång från beslut med enhällighet till beslut med kvalificerad majoritet. Samtidigt införs en möjlighet för ett medlemsland att vända sig till Europeiska rådet om en lagstiftningsakt skulle påverka grundläggande aspekter av dess nationella trygghetssystem. Utskottet underströk att själva utformningen av och innehållet i medlemsländernas socialförsäkringssystem är en nationell fråga, även om de påverkas av principer i fördraget om icke-diskriminering och likabehandling av EU-medborgare liksom av krav på likabehandling av kvinnor och män. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Vad gäller pensionssystemen uttryckte utskottet i sitt utlåtande 2010/11:SfU5 över kommissionens grönbok om pensioner – utifrån formuleringen av vissa frågor i grönboken – farhågor för att kommissionen inte var främmande för en viss förstärkning av EU-nivån vad gäller pensionsfrågorna. Utskottet gjorde emellertid klart att det helt och hållet är respektive medlemslands ansvar att utforma och bestämma innehållet i det egna pensionssystemet. Utskottet ansåg sig därför inte kunna acceptera en utvidgning eller en förstärkning av EU-nivån. Även i utlåtande 2011/12:SfU15 över vitboken om pensioner påpekade utskottet, i likhet med regeringen, att det är många faktorer vid sidan av pensionerna som påverkar pensionärernas ekonomi och där de nationella förutsättningarna varierar. Det är av det skälet nödvändigt att utformningen av varje lands pensionssystem förblir en nationell angelägenhet.

Därmed saknas det enligt utskottets uppfattning skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande med anledning av motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 11. Motionsyrkandet bör därför avstyrkas.

Stockholm den 23 april 2013

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lars-Arne Staxäng (M), Kurt Kvarnström (S), Hans Backman (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Gunilla Nordgren (M), Gunvor G Ericson (MP), Emma Henriksson (KD), David Lång (SD), Wiwi-Anne Johansson (V), Eva Lohman (M), Annelie Karlsson (S) och Mohamoud M. Enow (M).

Avvikande meningar

1. EU-samarbetet (S)

Tomas Eneroth (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Annelie Karlsson (S) anför:

Alla asylsökande ska garanteras en rättssäker och effektiv asylprövning i hela EU. För att det ska fungera krävs ett solidariskt ansvar av EU:s medlemsländer. När många europeiska länder driver en allt striktare migrationspolitik måste Sveriges röst i EU vara än tydligare i kraven på ett gemensamt ansvarstagande och upprätthållande av internationella konventioner. Människor på flykt undan krig och förtryck ska inte mötas av stängda gränser utan av ett värdigt mottagande.

2. EU-samarbetet (SD)

David Lång (SD) anför:

Viseringsfrihet ska bara gälla för medborgare i länder som är stabila rättsstater, har låg korruption och obetydliga problem med organiserad brottslighet och terrorism. Viseringsfrihet för medborgare från länder i Balkanregionen bör därför avskaffas. När det gäller viseringsliberalisering kan det i sig vara positivt för t.ex. studenter, forskare och affärsmän att få ökade möjligheter till rörlighet. Partnerskap om ökad rörlighet och viseringsliberalisering ställer dock höga krav på partnerländerna att förhindra olaglig migration, kontrollera gränserna effektivt, garantera dokumentssäkerhet och bekämpa sådan organiserad brottslighet som människohandel och människosmuggling. Det är positivt att EU-kommissionen lyfter fram vikten av samarbete i dessa frågor. Utan garantier för att ovanstående krav verkligen efterlevs bör dock inte fler partnerskap för rörlighet eller viseringsliberalisering genomföras. Det finns en påtaglig risk för att problem med organiserad brottslighet och olaglig migration, och det mänskliga lidande som detta innebär, kommer att öka. Det finns stora svårigheter med att ha en övergripande EU-strategi för migration som lämpar sig för alla medlemsländer. EU ska inte inverka på de enskilda staternas migrationspolitik. En sådan inverkan är en kränkning av svensk inrikespolitik. Vidare bör regeringen inte bara se till de få positiva effekterna av migration, utan även de negativa, för att därefter lyfta fram nettoeffekten av migration.

EU ska inte styra medlemsländernas flyktmottagande. När det gäller åtgärder mot olaglig invandring måste regeringen driva på för att EU:s handlingsplan ska innehålla en redovisning och inventering av konkreta åtgärder och effektiviseringar i arbetet mot olaglig invandring. Med regeringens handfallna politik kommer Sveriges bidrag till handlingsplanen

sannolikt att bli tämligen ringa. Regeringen bör erkänna och redovisa Schengensamarbetets misslyckande med att upprätthålla ett fullgott gränsskydd och kräva att Schengensamarbetet i sin nuvarande form omedelbart ska avvecklas. Den illegala invandringen har ökat markant och det har varit en anstormning av antalet s.k. papperslösa personer. Detta bidrar till en svart ekonomi och en orättvis lönekonkurrens. Dessa personer lever ofta utanför samhället, inte sällan som tiggare. Via viseringsfriheten och genom Schengens öppna inre gränser har tiotusentals personer, förvisso socialt och ekonomiskt utsatta men utan egentliga asylskäl, kommit till Sverige. Detta har lett till en ökad belastning på asylprocessen. Av alla asylansökningar i Sverige är enligt uppgift 20 procent ogrundade ansökningar som tar enorma ekonomiska resurser i anspråk.

Kommissionen strävar efter att medlemsländernas trygghetssystem och deras tillämpning i allt högre grad ska samordnas. Utöver EU-länder har avtal också slutits med länder utanför unionen. Samarbeten mellan nationer är välkommet, men varje stat måste utan påverkan från EU kunna formulera sina egna trygghetssystem, såväl vad gäller omfattning som tillämpning. Regeringen måste i EU motverka strävan mot en harmonisering av trygghetssystemen.

Särskilt yttrande

EU-samarbetet (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

I dag kan vi se resultatet av den harmonisering av flyktingpolitiken inom EU som startade med Amsterdamfördraget. EU har byggt murarna runt ”Fästning Europa” allt högre i stället för att genom mellanstatligt samarbete ta ansvar för de flyktingar som söker skydd undan förföljelse. Sverige har medverkat till att sätta Genèvekonventionen ur spel, t.ex. genom transportörsansvaret och genom att acceptera att asylansökningar från EU-medborgare ska anses uppenbart ogrundade.

Systemet med minimiregler har inneburit en harmonisering nedåt i riktning mot den sämsta tillåtna nivån på rättssäkerhet och behandling. Den svenska regeringen har, i det stora hela, inte utnyttjat möjligheten för medlemsstaterna att behålla eller införa mer generösa bestämmelser.

Förebereidelserna för nästa etapp – ett gemensamt asylsystem – är långt gångna och förväntas vara på plats 2013. Genom Lissabonfördraget ska hela området för asyl- och invandringspolitik, yttre gränskontroller, villkor för inresa och bosättning, viseringar och uppehållstillstånd göras överstatligt. Den restriktivitet och militarisering som hittills karakteriserat asyl- och invandringspolitiken riskerar därmed att eskalera ytterligare.

De flesta direktivförslag från EU-kommissionen, som i sitt ursprungliga skick syftade till att tillförsäkra asylsökande och migranter minimirättigheter, har efter en utdragen behandling av Europeiska rådet och dess arbetsgrupper blivit tömda på nästan allt positivt innehåll. Däremot har man snabbt kunnat enas om genomförande av repressiva åtgärder riktade mot flyktingar och migranter från tredjeland. Det gäller förstärkta gränskontroller vid EU:s yttre gränser, hårda krav riktade mot de nya medlemsstaterna för att förhindra att flyktingar tar sig in i EU via dessa, steg mot en gemensam gränspolis för EU, hot mot tredjeländer för att tvinga dessa att ta emot, inte bara egna medborgare, utan även medborgare från andra tredjeländer, och nu senast det repressiva återvändandedirektivet. Denna utveckling visar tydligt det olämpliga i att göra asylpolitiken till föremål för överstatliga beslut inom EU.

BILAGA 9

Protokollsutdrag från socialutskottet

Utdrag ur
PROTOKOLL

UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2012/13:24

DATUM 2013-04-16
TID 11.00-11.30

§ 3 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012

Utskottet behandlade fråga om yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse 2012/13:80 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 samt motioner.

Utskottet beslutade att inte avge yttrande. I stället beslutade utskottet att genom protokollsutdrag hänvisa utrikesutskottet till näringsutskottets behandling under innevarande riksmöte gällande frågor om:

- EU:s energipolitik dels i betänkande 2012/13:NU3 Utgiftsområde 21 Energi, dels i det planerade utlåtandet 2012/13:NU24 Granskning av grönbok om klimat- och energipolitiken till 2030, dels i genomförd överläggning om inre marknaden för energi med statssekreterare Daniel Johansson (se prot. 2012/13:17 § 2).
- handelspolitikens inriktning dels i betänkande 2012/13:NU13 Handelspolitiska frågor, dels i genomförda överläggningar om Inre marknadsakten II med handelsminister Ewa Björling (se prot. 2012/13:11 § 5 och 2012/13:13 § 7).
- EU:s sammanhållningspolitik dels i betänkande 2012/13:NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxtpolitik, dels i genomförda överläggningar om sammanhållningspolitiken med näringsminister Annie Lööf (se prot. 2012/13:10 § 3 och 2012/13:13 § 5).
- EU:s näringspolitik dels i betänkande 2012/13:NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv, dels i utlåtande 2012/13:NU20 om en Granskning av handlingsplan för detaljhandeln och grönbok om otillbörliga affärsmetoder, dels i det planerade utlåtandet 2012/13:NU23 Granskning av meddelande om smart lagstiftning, dels i genomförda överläggningar om industrimeddelandet med näringsminister Annie Lööf (se prot. 2012/13:10 § 4 och 2012/13:13 § 6).

BILAGA 10

Protokollsutdrag från kulturutskottet

PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2012/13:21**

DATUM Torsdagen den 25 april 2013
 TID Kl. 9.30–11.00
 NÄRVARANDE Se bilaga

§ 2 Årsboken om EU – berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 (regeringens skrivelse 2012/13:80)

Utskottet behandlade frågan om yttrande till utrikesutskottet över berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen 2012.

Utskottet beslutade om följande yttrande till utrikesutskottet.

Kulturpolitiken är inte bindande på EU-nivå utan vilar på frivillighet. EU ska stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. Detta sker i första hand genom att främja samarbete mellan medlemsstaterna. Utskottet delar inte uppfattningen i motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 35 att kulturpolitiken bör vara ett område som uteslutande hanteras av de nationella, regionala och lokala parlamenten. Utskottet anser att internationellt utbyte och samarbete är centralt för utvecklingen och förnyelsen av kultur och konst, såväl i Sverige som i andra länder. Kulturen stimuleras och utvecklas i mötet mellan olikheter. Det internationella utbytet ger nödvändiga impulser till Sverige och svenskt kulturliv. Utskottet påminner om att riksdagen vid behandlingen av propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) ställde sig bakom regeringens bedömning att internationalisering och interkulturellt samarbetet är en prioriterad uppgift inom kulturpolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning och menar därför att motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 35 bör avstyrkas.

Utskottet delar inte heller uppfattningen i motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 36 att programmet Kreativa Europa strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet konstaterar att ett av de övergripande målen med programmet är att värna och främja Europas kulturella och språkliga mångfald. Därtill syftar programmet till att stärka den kulturella och kreativa sektorns konkurrenskraft och på så sätt bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. Utskottet konstaterar att samhällets internationalisering ger kulturlivet bättre möjligheter att utvecklas samt att samspela och fördjupa kontakterna med andra länder. Utskottet menar också att internationell kulturverksamhet måste vara en integrerad del av den nationella kulturpolitiken. Detta kom också tydligt till uttryck i regeringens proposition Tid för kultur som beslutades av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Med hänvisning till det ovan anförda anser utskottet att motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 36 bör avstyrkas.

Den fria och självständiga idrottsrörelsen är till sin natur internationell med egna naturliga plattformar för dialog och erfarenhetsutbyte. Samtidigt är idrottspolitiken enligt utskottet i första hand en nationell fråga, något som också regeringen har lyft fram i bl.a. faktapro-memoria 2010/11:FPM88 Meddelande om idrott. Det finns mot den bakgrunden inte någon anledning att göra ett tillkännagivande till regeringen om att arbeta för att idrottspolitiken ska förbli en nationell angelägenhet. Utskottet anser därför att motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 38 inte behöver föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Utskottet konstaterar att frågan om momsbefrielse för ideella föreningar, som tas upp i motion 2012/13:U12 (S) yrkande 15 faller inom skatteutskottets beredningsområde. Här kan dock redovisas att utskottet i ett yttrande i form av protokollsutdrag till skatteutskottet framhållit betydelsen av att frågan löses på ett för den ideella sektorn tillfredställande sätt (jfr prot. 2010/11:28.3).

Även frågan om mervärdesskattesatser på e-böcker och ned-laddningsbara ljudböcker som tas upp i motion 2012/13:U12 (S) yrkande 16 faller inom skatteutskottets beredningsområde. Utskottet har dock tidigare i ovan nämnt yttrande till skatteutskottet (prot. 2010/11:28.3) påtalat det orimliga i att olika skattesatser tillämpas på jämförbara produkter eller tjänster. Utskottet konstaterar att också kommissionen i grönboken KOM (2012) 695 Grönbok om mervärdesskattens framtid lyfter fram den olägenhet som det innebär att en reducerad skattesats tillämpas på en vara i traditionell form, samtidigt som normalskattesats ska tillämpas för samma vara i digital form. Detta gäller exempelvis för böcker. Av mervärdesskatte-direktivet följer att reducerad mervärdesskattesats får tillämpas när det gäller tillhandahållande av böcker på alla typer av fysiska bärare. Denna möjlighet till reducerad skattesats finns dock inte när det gäller böcker som tillhandahålls på elektronisk väg (nedladdningsbara böcker/digitala böcker/e-böcker). Samma sak gäller i fråga om tidningar och tidskrifter. Utskottet vill återigen understryka att det är angeläget att samma mervärdesskattesats används på jämförbara produkter eller tjänster. Utskottet konstaterar att de argument som finns för reducerad skattesats på en produkt eller tjänst givetvis gör sig gällande oavsett i vilken form produkten eller tjänsten tillhandahålls, dvs. oavsett om det exempelvis rör sig om en tryckt bok eller en e-bok. Utskottet vidhåller den uppfattning som kom till uttryck i ovan nämnda yttrande.

Sverigedemokraternas ledamot anmälde en avvikande mening och ansåg att utskottet borde ha tillstyrkt motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 35, 36 och 38.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

VID
PROTOKOLLET Tina Hökebro Bergh

JUSTERAT
Gunilla Carlsson

RÄTT UTDRAGET
INTYGAR Tina Hökebro Bergh

Exp. 2013-04-29

UU

BILAGA 11

Utbildningsutskottets yttrande 2012/13:UbU2y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2013 att ge bl.a. utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde samt över motioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde och över motionerna 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkandena 22 och 23 samt 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 31 och 32.

Utskottet anser inte att det behövs någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena och föreslår att utrikesutskottet avstyrker de nämnda motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, SD).

Utskottets överväganden

EU-samarbetet inom utbildnings- och forskningsområdet

Inom utbildnings- och forskningsområdet pågår för närvarande flera viktiga processer inom det europeiska samarbetet varav förhandlingar om nya utbildnings- och forskningsprogram samt modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet är de mest betydelsefulla. Dessa är enligt utskottets uppfattning mycket viktiga för Europas framtida utveckling både socialt och ekonomiskt och bidrar till Europa 2020-strategin. Utskottet har aktivt följt och kommer att fortsätta att följa utvecklingen inom dessa frågor.

Erasmus för alla

Skrivelsen

Den 23 november 2011 lade EU-kommissionen fram ett förslag om ett nytt EU-program för utbildning, ungdom och idrott. Det nya programmet föreslås heta Erasmus för alla och ska gälla för perioden 2014–2020.

Erasmus för alla kommer att omfatta de programaktiviteter som för närvarande täcks av Programmet för livslångt lärande, Ung och aktiv i Europa, ett antal program för högre utbildning som omfattar samarbeten med tredjeländer, (t.ex. Erasmus Mundus, Tempus, Alfa och Edulink) samt ett nytt idrottsprogram och Jean Monnet-programmet, vilka föreslås utgöra separata delar i programstrukturen.

Endast aktiviteter som tydligt bidrar till detta, till målen för samarbetena på utbildnings- och ungdomsområdena samt till Europa 2020-strategin ska ges stöd.

Kommissionen föreslår att Erasmus för alla blir det enda av tidigare programnamn som lever kvar och att det ska användas för alla de målgrupper som finns i de nuvarande programmen enligt följande: Erasmus högre utbildning, Erasmus yrkesutbildning, Erasmus skola och Erasmus ungas deltagande. Förslaget till nytt program innehåller även ett initiativ för att främja rörlighet inom högre utbildning på avancerad nivå (Erasmus Master). Tanken är att EU ska stå som ekonomisk garant till banker som i sin tur ska förmedla studielån för programmobilitet på avancerad nivå (master).

Efter förhandlingar under våren 2012 antog utbildningsministrarna, vid sitt rådsmöte i maj, enhälligt en s.k. partiell allmän inriktning om programmet. Europaparlamentet har under andra halvåret 2012 behandlat förslaget till nytt EU-program. Beslut om ett nytt program kommer att fattas under våren 2013 (skr. 2012/13:80 s. 229).

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) framhålls att vuxnas lärande måste stärkas i ett europeiskt perspektiv och att både den formella och informella delen av vuxnas lärande måste utvecklas inom EU för att Europa 2020-strategin ska kunna förverkligas. I motionen föreslås därför att vuxnas lärande, inklusive folkbildning, bör behållas som ett eget sammanhållet fokusområde inom Erasmus för alla. Vidare anförts att budgetresurserna för vuxnas lärande bör ligga i paritet med budgetavsättningen för fokusområdena ungdomar och skolor. Det bör också, enligt motionärerna, finnas möjlighet till rörlighet och deltagande i europasamarbeten för äldre och kortutbildade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av ett väl fungerande EU-samarbete på utbildningsområdet. Förslaget till nytt program har stor potential, inte minst vad gäller att främja mobilitet inom utbildningsområdet, vilket utskottet ser som positivt.

Utskottet överlade den 17 mars 2011 med regeringen om inriktningen på förslaget till nytt EU-program för utbildning, ungdom och idrott. Utskottet delade regeringens då redovisade ståndpunkt med tillägget att folkbildningsperspektivet bör lyftas mot bakgrund av den nordiska folkbildningstraditionen. I enlighet med utskottets ställningstagande framhöll regeringen i inspelet till EU-kommissionen att ett område som förtjänar hög prioritet är folkbildningen som traditionellt har haft en betydande roll för det icke-formella lärandet som är en förutsättning för att målen i såväl Utbildning 2020 som Europa 2020 ska kunna uppfyllas (U2012/1413/IS).

Vid överläggningar med regeringen den 14 februari och den 26 april 2012 delade utskottet regeringens då redovisade ståndpunkter i fråga om Erasmus för alla.

Utskottet noterar att det vid EU-nämndens behandling av Erasmus för alla den 4 maj 2012 fanns stöd för regeringens ståndpunkt under förutsättning att regeringen framhöll bl.a. att vuxnas lärande, inklusive folkbildning, bör behållas som ett eget sammanhållet fokusområde och att budgetresurserna för vuxnas lärande bör ligga i paritet med budgetavsättningen för andra fokusområden.

Utskottet kan mot bakgrund av ovanstående konstatera att regeringen efter överläggning med både utskottet och EU-nämnden i förhandlingarna om Erasmus för alla har fört fram det som framhålls av motionärerna. Utskottet finner således att motionsyrkandet kan anses tillgodosett och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motion 2012/13:U12 (S) yrkande 22.

Yrkeskvalifikationsdirektivet

Skrivelsen

Yrkeskvalifikationsdirektivet innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för reglerade yrken och minimikrav för vissa utbildningar. För att främja rörligheten inom EU:s inre marknad presenterade kommissionen ett förslag till en modernisering av direktivet i december 2011. Revideringen av direktivet förhandlas under 2012–2013.

Regeringen anger i skrivelsen att den välkomnar initiativet till en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är en nyckelfråga för att tillgodose tillgången på kompetens. Regeringen ser därför yrkeskvalifikationsdirektivet som en prioriterad fråga (skr. 2012/13:80 s. 231).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 23 välkomnas initiativet till en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Motionärerna är dock oroad över vad yrkeskvalifikationsdirektivet kommer att innebära för sjuksköterskornas kunskapsnivå. Alla sjuksköterskeutbildningar i Europa bör enligt motionärerna vara högskoleutbildningar med antagningskrav på tolv års skolutbildning. Om lägre kunskapskrav ställs på sjuksköterskor riskerar det enligt motionärerna patientsäkerheten och urholkar legitimationen.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 32 framhålls att Sverige bör få avgöra vilka kvalifikationer som ska gälla i vårt land. Vidare framhålls att en EU-harmonisering riskerar att leda till sänkta kvalitetskrav och lönedumpning. Ett exempel på sänkt yrkeskompetens är enligt motionärerna att kraven på allmänpraktik för läkare i Sverige ska sänkas som en anpassning till övriga EES-länder. Motionärerna anser att en sådan åtgärd skapar en osäkerhet kring läkares kompetens vilket i sin tur skapar en otrygghet hos patienterna. Motionärerna anser därför att yrkeskvalifikationsdirektivet bör ses över så att de krav som gäller för yrken i Sverige inte sänks på något område.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhöll i utlåtande 2011/12:UbU3 Grönbok om modernisering av direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet) att det ser positivt på en modernisering av direktivet. Det är enligt utskottets mening viktigt att erkännandesystemet underlättar rörligheten inom unionen samtidigt som det inte får utformas så att berättigade kvalifikationskrav kan kringgå.

Utskottet lyfte särskilt fram att en modernisering bör leda till att systemet för automatiskt erkännande på ett snabbt, smidigt och flexibelt sätt kan ta hänsyn till nationella utbildningsreformer och beakta vetenskapliga och tekniska framsteg. Det är viktigt att den akademiska friheten och de reformer som sker inom högre utbildning kan förenas med den ordning med minimikrav för vissa utbildningars omfattning och innehåll som det automatiska erkännandet bygger på. Utskottet framhöll att det är angeläget att – i enlighet med fördraget – medlemsstaternas ansvar för utbildningens innehåll och utbildningssystemens organisation fullt ut respekteras (bet. 2011/12:UbU3 s. 10–11).

Vid överläggningar med regeringen den 20 mars, den 22 maj och den 27 november 2012 har det i utskottet funnits majoritet för regeringens redovisade ståndpunkter. Utskottet noterar att det även vid EU-nämndens behandling av frågan den 25 maj 2012 fanns stöd för regeringens redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden och vill särskilt framhålla vikten av en väl fungerande ordning för erkännande av yrkeskvalifikationer i syfte att underlätta EU-medborgarnas rätt till fri rörlighet.

När det gäller kraven för att antas till sjuksköterskeutbildning framgår det av artikel 31.1 i direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer att det för att bli antagen till utbildning till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård krävs tio års allmän skolutbildning styrkt genom examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i en medlemsstat eller bevis på godkänt inträdesprov på motsvarande nivå till sjuksköterskeskola.

Utskottet noterar, genom uppgifter från Utbildningsdepartementet, att Tysklands kompromissförslag om tio års utbildning och specifika krav i direktivet om vilka kunskaper som ska ha uppnåtts inte skulle innebära en sänkning av dagens krav, även om förändringen inte skulle vara så långtgående som kommissionens ursprungsförslag där förkunskapskravet var tolv års utbildning.

Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet stöder Europaparlamentet, kommissionen och övriga medlemsstater kompromissförslaget.

Utskottet ser positivt på att kompromissförslaget inte skulle innebära en sänkning av dagens krav.

Mot bakgrund av ovanstående anser utskottet inte att någon åtgärd är nödvändig med anledning av motionsyrkandena och föreslår att utrikesutskottet avstyrker motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 23 och 2012/13:U13 (SD) yrkande 32.

Horisont 2020

Skrivelsen

I november 2011 publicerade kommissionen sitt förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020. Programmet ingår i kommissionens samlade förslag till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Lagstiftningspaketet för Horisont 2020 rymmer sex olika förslag:

1. ramprogram
2. särskilt program
3. kärnforskningsprogram (Euratom)
4. deltaganderegler
5. förordning för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)
6. strategisk innovationsagenda för EIT.

Tre prioriteringar utgör grunden för förslaget: spetskompetens, industriell ledarskap och samhällseliga utmaningar. Kommissionen föreslår att 80 miljarder euro fördelas till Horisont 2020.

De föreslagna åtgärderna för mobilitet, bl.a. att främja nya färdigheter genom högkvalitativ grundutbildning och att främja spetskompetens genom gräns- och sektorsövergripande rörlighet för erfarna forskare, kommer att vara öppna för alla länder, inklusive tredjeländer. Även deltagande i Euratoms forsknings- och utbildningsprogram föreslås vara öppet för bl.a. vissa utvalda tredjeländer.

Förhandlingarna i rådet påbörjades i februari 2012 och en partiell allmän inriktning om förslaget till övergripande ramprogram beslutades vid konkurrenskraftsrådets möte den 31 maj 2012. Beslutet omfattade inte budgeten för ramprogrammet utan den beslutades inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram.

I förhandlingarna framhöll Sverige bl.a. att kvalitet måste vara vägledande för finansiering från Horisont 2020 och att geografisk hänsyn inte får styra vilka projekt som beviljas medel. Sverige har även framhållit vikten av att samhällsvetenskap och humaniora integreras i den forskning som bedrivs om samhällsutmaningar. Vidare har Sverige verkat för att begränsa andelen partnerskapsprogram, vilka redan under nuvarande ramprogram leder till betydande krav på medfinansiering från de nationella forskningsfinansiärerna.

I oktober 2012 beslutade konkurrenskraftsrådet om en partiell allmän inriktning gällande deltagandereglerna för Horisont 2020. Sverige har i förhandlingarna verkat för att regelverket ska förenklas jämfört med de regler som gäller under det pågående ramprogrammet (2007–2013). Framför allt har Sverige framhållit att ersättningsreglerna för deltagare behöver ändras jämfört med det nuvarande ramprogrammet.

Vid mötet i oktober 2012 beslutade konkurrenskraftsrådet även om en partiell allmän inriktning gällande förordningen för EIT. I förhandlingen verkade Sverige bl.a. för att medlemsstaterna ska involveras i EIT:s utveckling utan att deras oberoende ställning undermineras.

Konkurrenskraftsrådet beslutade den 11 december 2012 om förslaget till särskilt program inom Horisont 2020, vilket jämfört med ramprogrammet som beslutades i maj är ett mer specificerat beslut om forsknings- och innovationsfinansieringen inom Horisont 2020. Sverige framhöll i förhandlingen bl.a. att medlemsstaterna fortsatt bör ha inflytande över genomförandet av ramprogrammet genom kommittéförfarande samt att medlemsstaterna bör ha en rådgivande funktion för den verksamhet som bedrivs inom Europeiska forskningsrådet (EFR). Vid mötet beslutades också om en partiell allmän inriktning för EIT:s strategiska innovationsagenda.

Rådets förhandlingar om Euratoms forsknings- och utbildningsprogram påbörjades 2012 med sikte på beslut under 2013. En framstegsrapport presenterades vid konkurrenskraftsrådets möte den 11 december 2012.

Det ordinarie beslutsförfarandet gäller för det övergripande ramprogrammet, deltagarreglerna samt för EIT:s förordning och strategiska innovationsagenda. Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) tog ställning till Horisont 2020 i november 2012. Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes under 2013 (skr. 2012/13:80 s. 187–188).

Motionen

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 31 anförs att det inte är acceptabelt att delar av Horisont 2020 ska vara öppet för tredjeländer, som alltså ska få ta del av EU-avgiften. Motionärerna anser att EU:s forskningsmedel ska stanna inom EU, med undantag för viss finansiering av gästforskare. I motionen framhålls vidare att de kostnader som är beräknade för Horisont 2020 är direkt oacceptabla. Motionärerna vill att satsningar enbart ska göras på excellens, dvs. på de främsta forskningscentra, för att få bästa möjliga resultat för avsatta medel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhöll i utlåtande 2010/11:UbU15 Grönbok om ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation bl.a. att europeiska och internationella samarbeten är avgörande både för den nationella och den europeiska forskningens utveckling, och därigenom för Europas utveckling. Utskottet anförde vidare att de utgångspunkter för framtida program som kommissionen för fram i grönboken ligger i linje med den tidigare svenska inställningen och att de förslag och de resonemang som kommissionen redogör för förefaller väl avvägda (bet. 2010/11:UbU15 s. 8–9).

I faktrapromemorian om kommissionens förslag till Horisont 2020 framgår att Europeiska forskningsrådet (EFR) ska främja spetsforskning i världsklass. För att stimulera betydande framsteg kommer EFR att stödja enskilda forskarlag inom vilket område som helst inom vetenskaplig och teknisk grundforskning. Forskare i alla åldrar från alla länder i världen kommer att kunna söka stöd för att bedriva forskning i Europa. Vidare framgår att de föreslagna åtgärderna för rörlighet omfattar flera olika områden och kommer att vara öppna för alla länder, inklusive tredjeländer. I faktrapromemorian anges också att deltagande i Euratoms forsknings- och utbildningsprogram föreslås vara öppet för EU:s medlemsstater, anslutande länder, kandidatländer och potentiella kandidatländer samt vissa utvalda tredjeländer (2011/12:FPM69 s. 3). I de svenska ståndpunkterna har det inte funnits några invändningar mot detta.

Vid utskottets överläggning med regeringen den 14 februari 2012 fanns det majoritet för regeringens ståndpunkt med ett tillägg som inte rör tredjeländer eller finansieringen av Horisont 2020. Vid utskottets överläggningar med regeringen den 22 maj, den 25 september och den 27 november 2012 om Horisont 2020 har det funnits majoritet för regeringens redovisade ståndpunkter.

Utskottet erinrar om att Sverige har verkat för att kvalitet ska vara vägledande för finansiering från Horisont 2020. Forskning är till sin natur internationell och utförs i allt större utsträckning i internationella och globala samarbeten. Det är nödvändigt att Europa deltar i och underlättar samarbeten med länder utanför EU för att forskningen ska vara konkurrenskraftig och kunna främja kunskapsutveckling och tillväxt. Utskottet föreslår således att utrikesutskottet avstyrker motion 2012/13:U13 (SD) yrkande 31.

Stockholm den 2 maj 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V) och Esabelle Dingizian (MP).

Avvikande meningar

1. Erasmus för alla och yrkeskvalifikationsdirektivet (S)

Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Gunilla Svantorp (S) anför:

Vuxnas lärande måste stärkas i ett europeiskt perspektiv. Både den formella och informella delen av vuxnas lärande måste utvecklas inom EU för att Europa 2020-strategin ska kunna förverkligas.

Kritiken från frivilligorganisationer i Europa och företrädare för folkbildningen i Sverige har pekat på att det är en stor slagsida mot högre utbildning och yrkesutbildning i programmet Erasmus för alla. Vuxnas lärande, både de formella och informella delarna, får en mer undanskymd roll.

Vuxnas lärande, inklusive folkbildning, bör behållas som ett eget sammanhållet fokusområde. Budgetresurserna för vuxnas lärande bör ligga i paritet med budgetavsättningen för fokusområdena ungdomar och skolor. Det bör också finnas möjlighet till rörlighet och deltagande i europasamarbeten för äldre och kortutbildade.

Vi välkomnar initiativet till en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är viktigt för att tillgodose tillgången på kompetens. Vi är dock mycket oroad över vad yrkeskvalifikationsdirektivet kommer att innebära för sjuksköterskornas kunskapsnivå. Alla sjuksköterskeutbildningar i Europa bör vara högskoleutbildningar med antagningskrav på tolv års skolutbildning. Om lägre kunskapskrav ställs på sjuksköterskor riskerar det patientsäkerheten och urholkar legitimationen.

Detta innebär att vi anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U12 (S) yrkandena 22 och 23.

2. Horisont 2020 och yrkeskvalifikationsdirektivet (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Vissa delar av Horisont 2020 ska vara öppet för tredjeländer, som alltså ska få ta del av EU-avgiften. Detta är inte acceptabelt och jag anser att de anslagna forskningsmedlen ska stanna inom EU och inte överföras till tredjeländ. Generellt ska EU:s forskningsmedel stanna inom EU, med undantag för viss finansiering av gästforskare. Kostnaderna för hela programmet uppgår till 80 miljarder euro. Horisont 2020 innehåller många bra reformer och förslag. En del av dessa genomförs dock bäst på nationell nivå.

De kostnader som är beräknade för detta stora program är enligt min mening direkt oacceptabla. Jag anser att satsningar enbart ska göras på excellens, dvs. på de främsta forskningscentra, för att få bästa möjliga resultat för avsatta medel.

Jag anser vidare att vi i Sverige ska få avgöra vilka kvalifikationer som ska gälla i vårt land. En EU-harmonisering inom detta område riskerar att leda till sänkta kvalitetskrav och lönedumpning. Detta är inte framtiden för Sverige. Vi ska snarare bevaka vår rätt till hög kvalitet och kompetens. Ett exempel på sänkt yrkeskompetens är att kraven på allmänpraktik för läkare i Sverige ska sänkas som en anpassning till övriga EES-länder. En sådan åtgärd skapar osäkerhet kring läkares kompetens vilket i sin tur skapar en otrygghet hos patienterna. Därutöver är kunskaper i mottagarlandets språk mycket viktigt, framför allt inom vården. Jag ser varken något behov av harmonisering av yrkeskvalifikationskraven inom EU eller krav på rapportering av yrkesregleringar till EU. I stället bör en av- eller samreglering av yrken ske genom att lärosätena tillhandahåller mer internationell utbildning på grundval av efterfrågan. Sverige måste få bestämma behovet av yrkesreglering i Sverige och, utifrån ett verkligt behov, vilka som ska få komma och utöva sitt yrke i Sverige.

Detta innebär att jag anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 31 och 32.

BILAGA 12

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2012/13:MJU4y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april 2013 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och de motioner som har väckts med anledning av skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motionerna 2012/13:U12 (S) yrkandena 12 och 13 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20–23.

I yttrandet finns två avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Skrivelsens innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 12 anförs bl.a. följande. När det gäller reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken bör regeringen agera när det gäller exempelvis frågorna om att miljöåtgärder ska bli krav för att få ta emot gårdsstöd och att förgrönningen ska anpassas till förhållandena i norra Sverige. Enligt motionen bör stora belopp inte överföras från pelare 2 till pelare 1. I motionen framförs kritik bl.a. mot att regeringen öppnat för uppluckrade tvärvillkor och för ett förslag om frivilliga fonder som ska finnas i en reserv för kristider. När det gäller den nya fiskeripolitiken i EU anförs i motionen bl.a. att försiktighetsansatsen bör tillämpas, ekosystemansatsen bör gälla och målet bör vara att fiskeripolitiken ska leda till ett maximalt hållbart nyttjande senast 2015. Utkastförbudet bör utformas som ett generellt förbud med en lista på undantag snarare än det partiella förbud som nu föreslås. I motionen framförs även att en ökad regionalisering är rätt väg att gå och att överförbara fiskenyttjanderättigheter inte bör införas. EU:s beslut om fiskeriförvaltning i Östersjön och i Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för hotade arter. Ålfisket i EU bör stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. I motionen framförs vidare kritik mot att EU ännu inte har beslutat om maximala transporttider för slaktdjur på åtta timmar. Denna fråga bör vara prioriterad för den svenska regeringen. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning av övriga sammansatta köttprodukter framåt. Det borde vara prioriterat för regeringen att driva denna fråga vidare. Den svenska regeringen bör agera för att få till stånd en översyn i EU av bästföremärkning av livsmedel.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 20 ifrågasätts kostnadseffektiviteten i de externa fiskeavtalen. Avtalen bör enligt motionsyrkandet inte förlängas när det gäller utvecklingsländerna. Den svenska ståndpunkten bör vara att inte ge kommissionen mandat att förhandla om externa fiskeavtal. Enligt yrkande 23 i samma motion bör regeringen inom EU driva frågan om att alla animaliska produkter, även sammansatta, ska ursprungsmärkas för varje led i produktionskedjan. Detta bör göras för att få ett slut på fusket och öka spårbarheten samt för att underlätta för konsumenterna att göra upplysta och medvetna val.

Utskottets ställningstagande

Jordbruksfrågor

I november 2011 presenterade kommissionen sina lagförslag för framtidens gemensamma jordbrukspolitik (GJP). Lagförslagen inbegriper direktstöd, marknadsordningen, politiken för landsbygdsutveckling samt horisontella frågor om finansiering, förvaltning och kontroll. Kommissionen föreslår att GJP även fortsättningsvis ska utgöras av en stark gemensam politik som är uppbyggd kring två pelare. Pelare 1, som innehåller direktstöd och marknadsordningen, ska få större miljöfokus och fördelas mer rättvist mellan medlemsstaterna. Pelare 2, som innehåller miljö- och landsbygdsstöd, ska fokusera på konkurrenskraft, innovation, miljö och klimat. Övergripande målsättningar för GJP är tryggad livsmedelsförsörjning inom EU och globalt, hållbart nyttjande av naturresurser samt bibehållande av levande landsbygder, där jordbruket är en kärnverksamhet och bidrar till lokal sysselsättning. Som anförs i skrivelsen har regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna varit att uppnå ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta och förbättrad samstämmighet med politiken för global utveckling.

På ministerrådets möte den 18–19 mars 2013 nåddes en överenskommelse om en allmän inriktning från rådet om den gemensamma jordbrukspolitik. Det har varit viktigt för Sveriges regering att driva den principiella frågan om en minskning av direktstöden, pelare 1, och en betoning på pelare 2 och landsbygdsprogrammet. Då detta inte vunnit gehör har det varit viktigt att nya regler tar hänsyn till svenska förutsättningar för att bedriva lantbruk. Det gäller inte minst reglerna för gårdsstöden och hur dessa ska miljöanpassas. Enligt överenskommelsen får Sverige en möjlighet att tillämpa reglerna så att de fungerar i skogs- och mellanbygder och för de speciella förutsättningar som råder i norra delen av landet. Frågan om djurvälstånd har prioriterats av den svenska regeringen i förhandlingarna. Enligt överenskommelsen är djurvälstånden ett av de områden som står i fokus i landsbygdsprogrammet. Ett område där Sveriges regering hade velat komma längre är frågan om marknadsanpassning. Exempelvis kommer de sockerkvoter som begränsar produktionen för att hålla uppe priserna att finnas kvar längre än vad den svenska regeringen hade önskat.

Överenskommelsen innebär att Sverige får möjlighet att bevara de biologiskt viktiga betesmarkerna. Efter att man nu har kommit överens om de fyra förordningar som ingår i jordbruksreformen kan ministerrådet inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Förhoppningen är att en överenskommelse kring GJP-reformen ska kunna nås i juni 2013. Utskottet följer förhandlingarna.

Fiskefrågor

Den 13 juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken. Paketet omfattade den s.k. grundförordningen, marknadsordningen och ett meddelande om den internationella dimensionen. I december 2011 presenterades den sista delen i reformpaketet, förslaget om att inrätta Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF).

Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 12 juni ställde sig en majoritet av EU:s medlemsstater bakom en delvis allmän inriktning om förslaget till ny grundförordning. Inriktningen fokuserade huvudsakligen på ett maximalt hållbart uttag (MSY), samråd med tredjeländer, utkastförbud, fleråriga planer och regionalisering. Medlemsstaterna var enligt skrivelsen näst intill eniga om att MSY ska uppnås för samtliga bestånd till 2015 där så är möjligt, och senast till 2020. De flesta medlemsstater var överens om att gradvis introducera ett utkastförbud med detaljerade regler i fleråriga förvaltningsplaner. Många var dock bekymrade över tillämpningen, och flera delar sköts på framtiden, t.ex. start- och slutdatum och undantag från utkastförbudet. En stor majoritet av medlemsstaterna ansåg att systemet med överlåtbara fiskenyttjanderätter (TFC, transferable fishing concession) ska vara frivilligt och inte, som kommissionen föreslagit, obligatoriskt att införa. Det fanns vidare ett stort stöd för att man ska fortsätta att anta och utveckla långsiktiga förvaltningsplaner. Dock fanns olika syn gällande om man ska formulera MSY-mål för s.k. blandfiske, dvs. områden där flera arter fiskas samtidigt. Slutligen var de flesta medlemsstater positiva till att regionalisering ska vara en möjlighet. Som framgår av skrivelsen ställde sig Sverige inte bakom den allmänna inriktningen avseende grundförordningen.

När det gäller reformen av den gemensamma fiskeripolitiken har utskottet nyligen anfört bl.a. följande i betänkande 2012/13:MJU13.

Utskottet konstaterar att arbetet med reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik ännu inte är slutfört. Frågorna om bl.a. utkastförbud och bifångsters avräkning mot kvoter behandlas inom reformarbetet (artikel 15–16 i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den gemensamma fiskeripolitiken KOM(2011) 425). Även frågan om överlåtbara fiskenyttjanderätter behandlas i förslaget till förordning (artikel 27–33). Vid sitt möte den 12 juni 2012 nådde rådet en överenskommelse om en allmän riktlinje om huvuddelen av förslaget. Kvarstående frågor behandlades av rådet den 25–26 februari 2013.

Regeringen har i förhandlingarna drivit linjen att ett utkastförbud ska införas snarast och att all kommersiell fångst därmed måste landas men att en regional anpassning av tidsfristerna kan vara acceptabel.

Det är dock viktigt att det för alla fisken finns angivna slutdatum för när landningsskyldigheten ska gälla. Regeringen anser vidare att eventuella undantag från landningsskyldigheten ska baseras på vetenskapliga grunder och faktiska problem. Regeringen har förordat att oönskade fångster avräknas mot målartens kvot, då detta ger ett tydligt incitament för fiskaren att införa selektiva fångstmetoder och andra åtgärder för att minimera oönskad bifångst. Fisk som inte är målart och som kan överleva ska återgå till havet och inte tas i land. För att möjliggöra ett utkastförbud och ge fiskarna ett verktyg för att följa ett utkastförbud stöder regeringen att det ska vara möjligt för medlemsländerna att välja att införa ett system för överlåtbara fiskenyttjanderätter (transferable fishing concession, TFC). TFC möjliggör för fiskaren att ha en adekvat kvotsammansättning. Om en medlemsstat väljer att införa ett TFC-system är det enligt regeringen viktigt att medlemsländerna själva kan besluta hur systemet ska utformas.

Vid jordbruks- och fiskerådets möte den 25–26 februari 2013 nåddes en kompromiss om reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik bl.a. vad gäller skyldigheten att landa alla fångster. Sverige kunde inte stödja överenskommelsen. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson har uttalat att förslaget innebär förbättringar jämfört med den nuvarande fiskeripolitiken men inte tillräckligt långtgående. Förbudet mot att kasta tillbaka oönskad fisk i havet mildrades i rådets överenskommelse. Förbudet genomförs senare och får även fler undantag. Ministern anser att situationen för fisken är allvarlig och att förslaget inte förbättrar situationen tillräckligt mycket. Det är enligt ministern positivt att vi nu har ett förslag mot utkast, något som Sverige kämpat för länge, men det borde införas snabbare. Ministern är även kritisk till att det kommer att vara tillåtet med en viss mängd utkast även i fortsättningen.

Ministerrådet och Europaparlamentet ska nu förhandla med ambitionen att nå en slutlig politisk överenskommelse i juni 2013. Regeringen har anfört att den kommer att fortsätta att arbeta mycket aktivt för att påverka de förhandlingar som inleds nu för att få en långsiktigt hållbar fiskepolitik.

Utskottet har i betänkandet även uttalat följande om ålfiske i EU.

När det gäller fiske av ål inom EU antog rådet 2007 förordning (EG) nr 1100/2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål. Enligt förordningen skulle medlemsstaterna upprätta planer för förvaltning av ålbeståndet. Målet med förvaltningen är att minska dödligheten så att 40 procent av ålens biomassa i ett av människan opåverkat bestånd ska kunna påbörja lekvandringen till Sargassohavet. Sveriges nationella förvaltningsplan för ål godkändes av EU-kommissionen i oktober 2009.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om ålförvaltning och fisket efter hälleflundra och anfört bl.a. följande (bet. 2011/12:MJU15). Utskottet utgick från att regeringen inom EU-samarbetet drev frågan om att skapa förutsättningar för en tillväxt av ålbeståndet. Sverige och andra medlemsstater i EU arbetade enligt utskottet efter de nationella ålåterhämtningsplaner som hade fastställts. Planen bestod av fyra huvudinriktningar: skärpta regleringar av fisket, utökade kontrollåtgärder, ökade utsättningar av ål och åtgärder för att minska dödlighet hos blankål i vattendrag. Förvaltningen skulle vara adaptiv med kontinuerlig uppföljning och anpassning av åtgärderna. Särskild vikt borde läggas vid samverkan mellan relevanta myndigheter och intressenter utanför fiske-sektorn som påverkade ålens beståndssituation och vandring. Vidare konstaterade utskottet att medlemsstaterna senast den 30 juni 2012

enligt EU-förordningen om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål skulle lämna en rapport om den nationella ålförvaltningsplanen till kommissionen. I rapporten skulle medlemsstaten redogöra för övervakning, effektivitet och resultat till följd av planen. Kommissionen ska senast den 31 december 2013 presentera en rapport för Europaparlamentet och rådet med en statistisk och en vetenskaplig utvärdering av vilka resultat som uppnåtts genom förvaltningsplanerna för ål, åtföljd av ett utlåtande från vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen. Mot bakgrund av rapporten ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder som med hög sannolikhet leder till att beståndet av europeisk ål återhämtar sig.

Utskottet har fått en uppgift om att Sverige har lämnat sin rapport om den nationella förvaltningsplanen för ål till kommissionen. Utskottet konstaterar liksom tidigare med tillfredsställelse att det pågår ett omfattande arbete för att ålen ska återhämta sig och emotser resultatet av den utvärdering som ska ske av EU-medlemsstaternas återhämtningsplaner för ål.

I betänkandet anförde utskottet vidare att det inte fanns skäl att föreslå några ytterligare åtgärder när det gäller dessa frågor. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Som anförs i skrivelsen antog jordbruks- och fiskerådet vid sitt möte den 9 mars 2012 slutsatser om kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens (GFP) internationella dimension. I slutsatserna fastslås bl.a. att EU ska ta hänsyn till målen för utvecklingsarbetet vid genomförande av politik som kan påverka utvecklingsländerna, att en möjlighet ska finnas att upphäva avtalen vid allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna, att transparensen ska öka i fråga om det totala fisket i partnerskapslandets vatten och att förhandsbedömningar och efterhandsutvärderingar ska göras där inte bara de miljömässiga, ekonomiska och sociala effekterna av avtalen bedöms, utan också vilka möjligheter som finns för en hållbar utveckling inom fiskesektorn och vad som krävs för att den berörda kuststaten ska kunna inrätta ett ansvarsfullt fiske.

Regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna har enligt skrivelsen varit att den nya GFP:n ska bygga på regelförenkling och att det ska råda samklang med andra politikområden, framför allt miljö och utveckling. Det är också viktigt att reformens tre delar – grundförordningen, havs- och fiskerifonden samt marknadsordningen – harmonierar med varandra. När det gäller fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer framgår av skrivelsen att regeringens hållning har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall.

Utskottet har i ett utlåtande (utl. 2011/12:MJU7) anfört följande med anledning av kommissionens meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension, KOM(2011) 424. Utskottet välkomnade kommissionens meddelande och stödde många av de reformer som kommissionen föreslog men underströk att politiken även måste genomföras i praktiken för att ge resultat. När det gällde de åtgärder kommissionen inledningsvis föreslog för att bidra till långsiktig hållbarhet i hela världen instämde utskottet i det som kommissionen förde fram. För att EU ska

vara trovärdig i internationella sammanhang ansåg utskottet emellertid att EU:s egen fiskeripolitik både internt och externt måste förbättras. Detta blir särskilt tydligt i förhållande till de s.k. partnerskapsavtalen mellan EU och tredjeländer. Det räcker inte med att åberopa principer i olika dokument om ingen tar ansvar för att de efterlevs. Enligt utskottets mening riskerar det att bli tomma ord att tala om att fiske bedrivs på överskottsresurser om de vetenskapliga kunskaperna om bestånden saknas eller om man över huvud taget inte känner till vilka andra länder som fiskar i samma vatten. Utskottet ställde sig naturligtvis positivt till att ställa upp iakttagandet av mänskliga rättigheter som ett nödvändigt villkor för att ingå eller fortsätta samarbetet med tredjeländer på fiskeriområdet. För att denna princip ska kunna tillämpas, liksom principen om att avtalen ska stödja utvecklingen av en hållbar fiskesektor i partnerländerna och att ekonomiska bidrag ska komma den lokala fiskeindustrin till del, måste det finnas offentligt tillgängliga sociala och ekonomiska utvärderingar som är av tillräckligt god standard. Utskottet pekade i detta sammanhang på vikten av dessa utvärderingar och beklagade att kommissionens meddelande inte innehöll tillräckliga garantier för att dessa utvärderingar håller måttet och att de görs tillgängliga i tid. Vidare ansåg utskottet att fisketillträdesrättigheterna skulle bekostas av fiskefartygens ägare och inte belasta EU:s budget. Det var däremot viktigt enligt utskottet att EU hjälpte de länder som EU i dag har avtal med för att utveckla och stärka deras egen fiskeförvaltning genom både ekonomiskt stöd och kunskapsöverföring. Mot bakgrund av hur det ser ut i dag ansåg utskottet att EU, med kommissionen i spetsen, måste ställa krav. Förhandlingar ska inte inledas om nya avtal eller för att förnya protokoll om inte vissa grundläggande villkor är uppfyllda. Avslutningsvis framhöll utskottet att det stödde kommissionens strävan att uppnå ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden på global nivå till 2015 och att bidra till en mer ansvarsfull förvaltning av det internationella fisket.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i denna fråga.

Som framgår av skrivelsen nåddes liksom tidigare år en politisk överenskommelse om fiskemöjligheterna i Östersjön för 2013 vid jordbruks- och fiskerådets möte i oktober 2012. Kvoterna för torsk sänktes genomgående. För det östra beståndet beslutades om sänkningar i enlighet med förvaltningsplanen. För det västra beståndet gick rådets beslut något längre än förvaltningsplanen, för att komma närmare målet om maximalt hållbart uttag. För lax sänktes kvoten i enlighet med kommissionens förslag. För övriga bestånd (sill, skarpsill och rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv eller stabil trend, och där beslutades huvudsakligen om ökningsplaner. Tre fiskbestånd i Östersjön kommer att fiskas enligt principen om maximalt hållbart uttag (MSY) 2013 (skarpsill, det östra torskbeståndet och det västra sillbeståndet). Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken förhandlar EU årligen om fiskemöjligheter i Västerhavet (Nordsjön, Kattegatt och Skagerrak). Förhandlingar om

fiskekvoter och övriga regler för fisket på gemensamt förvaltade bestånd sker dels internt inom EU, dels med kuststaterna runt Västerhavet. Resultatet av både de externa och de interna förhandlingarna om fiskerimöjligheter fastställs i den s.k. TAC- och kvotförordningen som i regel antas vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december. Årsförhandlingarna med tredjeländer baseras på långsiktiga fiskeavtal, främst mellan EU och Norge, men även mellan EU och de övriga kuststaterna Island, Färöarna och Grönland samt Ryssland. För Sverige är de viktigaste bestånden i Västerhavet torsk, kolja, sill, makrill, räka, havskräfta, tobis och blåvitling. Förslagen om 2013 års fiskemöjligheter antogs enligt skrivelsen genom en politisk överenskommelse vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december 2012. För majoriteten av EU:s bestånd innebar överenskommelsen att de gällande förvaltningsplanerna följdes och att kvoterna minskades eller låg kvar på oförändrade nivåer med utgångspunkt från vetenskaplig rådgivning. Ministerrådet fattade också beslut om oförändrat antal dagar till havs för fiske med torskfångande fiskeredskap till följd av en ändring i återhämtningsplanen för torsk.

Utskottet har från Havs- och vattenmyndigheten fått uppgifter om att EU och Norge i januari 2013 kom överens om fiskekvoter och regler för fisket i Nordsjön och Skagerrak för 2013. De slutliga nivåer som fastställdes för de flesta kvoter är grundade på förvaltningsplaner och vetenskaplig rådgivning. För t.ex. kolja, sej och rödspätta innebär det att kvoterna ökar med 15 procent. För torsk i Nordsjön och Skagerrak fastställdes samma kvot för 2013 som för 2012. Dessutom har ett antal av EU:s medlemsstater, de med störst fångster av torsk i Nordsjön och Skagerrak, kommit överens om att under 2013 införa planer för att minska fiskeridödligheten för torsk. EU och Norge kommer även att se över sin förvaltningsplan för torsk under året och har formulerat ett antal frågor till Internationella havsforskningsrådet (Ices) för att få vägledning.

Utskottet ansluter sig till vad regeringen anför i skrivelsen om fiskeriförvaltning i Östersjön och Västerhavet.

Djurskydd m.m.

När det gäller skydd av djur under transport framgår av skrivelsen att den frågan diskuterades inom EU under året. Diskussionerna skedde mot bakgrund av en rapport från kommissionen om de nu gällande bestämmelserna om djurtransporter. Enligt rapporten hade rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport haft en positiv effekt på djurskyddet. Kommissionen konstaterade dock att delar av förordningen inte var förenliga med aktuella vetenskapliga rön på området och att förordningens bestämmelser inte heller följdes fullt ut. Rapporten innehöll förslag till åtgärder för att förbättra genomförandet av de nu gällande bestämmelserna men saknade förslag om ändringar i det nu gällande regelverket. I juni enades rådet om slutsatser om rapporten och om kommissionens djurskyddsstrategi för perioden 2012–2015. Vad gäller

djurskyddsstrategin är regeringen enligt skrivelsen nöjd med slutsatserna, som innehöll flera punkter som är viktiga ur djurskyddssynpunkt. När det gäller djurtransporterna fanns dock mer att önska. Sverige lämnade därför en deklARATION om djurtransporterna i samband med att slutsatserna antogs. I deklARATIONEN uttrycktes besvikelse över att rådet inte kunde enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade särskilt på behovet av att löpande uppdatera regelverket i enlighet med aktuella forskningsrön och behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. När det gäller slaktdjur vill regeringen att transporttiden begränsas till maximalt åtta timmar. Europaparlamentet antog en resolution om djurtransporter i december 2012. Resolutionen krävde bättre efterlevnad av EU:s djurskyddsregler, fler inspektioner och att regelbrott ska leda till avskräckande påföljder. Vidare uppmuntrades att lokala slakterier används och att frågan om en maxtransporttid om åtta timmar för slaktdjur tas upp till förnyat övervägande. Regeringen har informerat vissa ledamöter av Europaparlamentet om hur Sverige ser på frågan om transporter av djur.

Utskottet vill i detta sammanhang anföra att riksdagen har lämnat ett tillkännagivande till regeringen när det gäller arbetet med att förkorta djurtransporter (bet. 2010/11: MJU20, rskr. 2010/11:231).

När det gäller antibiotikaanvändning inom djuruppfödning framgår av budgetpropositionen (prop. 2012/13:1 utg.omr. 23) att Sverige har ett mycket gott smittskydd, bl.a. därför att vi aktivt och långsiktigt har arbetat med att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar. Även Sveriges geografiska läge bidrar till möjligheten att förebygga och bekämpa djursjukdomar. Antibiotikaresistens är en stor utmaning där samarbete mellan djur- och humanhälsa är viktig. Om sjukdomar inte kan behandlas blir situationen allvarlig för människor och djur, och samhällets kostnader kan bli mycket höga. Därför arbetar regeringen enligt propositionen både internationellt och nationellt för en rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens. Resistensläget i Sverige är bättre än i många andra länder. Omfattningen av antibiotikaresistens övervakas kontinuerligt både i Sverige och inom EU.

Livsmedelsfrågor

Utskottet har nyligen uttalat sig när det gäller märkning av livsmedel (bet. 2012/13: MJU9 Livsmedelspolitik). Utskottet anförde bl.a. följande.

Inledningsvis vill utskottet nämna att i oktober 2011 beslutades om en ny EU-förordning (1169/2011) om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. I förordningen fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet när det gäller livsmedelsmärkning. Obligatoriska bestämmelser om ursprung har sedan tidigare utvecklats, t.ex. när det gäller honung, frukt och grönsaker, fisk och nötkött. Till följd av den nya EU-förordningen kommer uppgift om ursprungsland eller härkomstplats även att vara obligatorisk för kött av svin, får, get och fjäderfä fr.o.m. den 13 december 2014.

I mars 2012 behandlade utskottet flera motionsförslag om märkning. Utskottet uppmärksammade bl.a. att reglerna om livsmedelsmärkning har blivit tydligare och att omfattningen av den obligatoriska ursprungsmärkningen har ökat i och med den nya förordningen.

Vidare redovisade utskottet att nuvarande märkningsdirektiv reglerar märkning av tillsatser i ingrediensförteckningen. Dessa regler är sedan länge genomförda och återfinns i den nya EU-förordningen om livsmedelsinformation till konsumenter som är direkt tillämplig i Sverige fr.o.m. den 13 december 2014. Förordningen innebär bl.a. att kraven på läsbarhet skärps. Utskottet ställde sig positivt till förändringarna och välkomnade dessa.

Därutöver framgick det att kommissionen har fått i uppgift att inom en viss tid efter den 13 december 2014 utvärdera konsekvenserna av att uppgifterna har gjorts obligatoriska för ovan nämnda köttslag. Kommissionen ska även utreda vilka konsekvenserna blir om man gör uppgift om ursprungsland eller härkomstplats obligatorisk för följande livsmedel: kött som används som ingrediens, köttslag där det ännu inte är obligatoriskt med ursprungsangivelse, mjölk, mjölk som ingår som ingrediens i mejeriprodukter, obearbetade livsmedel, livsmedel med en enda ingrediens samt ingredienser som utgör mer än 50 procent av ett livsmedel.

Dessa utredningar ska beakta konsumenternas behov av att bli informerade, huruvida det är genomförbart att tillhandahålla den obligatoriska uppgiften, en nyttokostnadsanalys av att sådana åtgärder införs, de rättsliga effekterna för den inre marknaden samt effekterna för den internationella handeln. Utskottet utgick från att regeringen återkommer med förslag i frågan när kommissionens konsekvensrapport har presenterats.

När det gäller de nu aktuella motionsyrkandena om att Sverige ska driva frågan om ökade krav på ursprungsmärkning inom EU vill utskottet understryka att det är väsentligt att konsumenterna har möjlighet att göra medvetna val mellan olika livsmedel. Det är därför viktigt att märkningen av livsmedlen är korrekt och inte vilseleder konsumenten om varans beskaffenhet. Det kan gälla näringsinnehåll, sammansättning, produktinnehåll (t.ex. djurart), vikt och volym, ursprung, produktionsätt (t.ex. modifierade eller ekologiska livsmedel) eller hur livsmedlet exponeras i butiken. Det är enligt utskottets mening positivt att ny gemensam lagstiftning för hur livsmedel ska märkas har antagits inom EU.

Som framgått ovan kommer kommissionen att genomföra en konsekvensanalys av bl.a. de uppgifter som har blivit obligatoriska genom den nya förordningen samt utreda konsekvenserna av en utökad ursprungsmärkning. Utskottet erfar att regeringen vill avvakta resultatet av den förutsedda konsekvensanalysen innan Sverige tar ytterligare initiativ i frågan.

Utskottet vill också lyfta fram att det finns flera exempel på frivillig märkning som innebär att konsumenternas efterfrågan på svenska produkter ger resultat. Ett sådant exempel är märket ”Svenskt kött” som är den nya svenskmärkning av charkuteriprodukter som innehåller 100 procent svenskt kött som har tagits fram. Märkningen bygger på en gemensam överenskommelse mellan ett stort antal branschaktörer. Märket betyder att all köttråvara i produkten är från gris, nöt, får eller lamm som är fött, uppfött, slaktat och styckat i Sverige och att hela produkten är tillverkad och förpackad i Sverige. Märkningen infördes på svenska charkvaror under 2011 och kommer att tillhandahållas av de tillverkare av kött- och charkuteriprodukter som uppfyller märkets kriterier.

[- -]

När det gäller frågan om hållbarhet finns gemensamma bestämmelser för hållbarhetsdatum i de EU-gemensamma märkningsreglerna (LIVSFS 2004:27), och också i den ovannämnda förordning som nyligen beslutats. Där anges de uttryck som ska användas i respektive land. Enligt Landsbyggsdepartementet diskuterar kommissionen och medlemsländerna frågan om hur dessa uttryck ska tolkas, men det är inte aktuellt med en allmän översyn.

Utskottet konstaterar att åtgärder både genomförs och planeras för att livsmedelsinformationen till konsumenterna ska bli bättre.

Utskottet finner inte något skäl att frånga sin tidigare uppfattning om märkning av livsmedel.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 12 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20 och 23.

Vissa miljöpolitiska frågor m.m.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U12 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 13 anförs att Sverige inom EU bör driva bl.a. följande frågor. Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves. EU bör åta sig utsläppsminskningar med 30 procent till 2020 oavsett andra länders åtaganden. Den färdplan mot 2050 som kommissionen har lagt fram bör antas. FN:s miljöprogram Unep bör stärkas och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN som bör prioritera arbetet som görs inom ramen för FN:s klimatpanel (IPCC). Nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder bör skapas. Europa ska stå för en generös andel av den s.k. gröna fonden. EU bör verka för att FN tillsätter en forskningspanel för kemikalier. EU:s kemikalieförordning Reach bör skärpas och stärkas. Fler ämnen med farliga egenskaper bör föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör tillämpas och lågvolyämnen bör inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas djupare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Ämnen som definieras som hormonstörande och kraftigt allergiframkallande bör föras upp på kandidatlistan. Ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen finns i textilier. Användningen av bekämpningsmedlet parakvat bör stoppas internationellt. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp, precis som andra branscher, och

samma höga krav måste ställas på samtliga fartyg. EU bör, ensamt eller tillsammans med IMO, ta initiativ till ett globalt system med handel med utsläppsätter för sjöfarten. Sverige bör här vara drivande för skärpta mål i det nya s.k. taktidirektivet. Ett program för rena kuster bör utarbetas inom ramen för EU. Fiskare bör kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett forskarsamarbete inom området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Den lista över hotade arter som skyddas i art- och habitatdirektivet bör omarbetas oftare.

I kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 21 anfördes att de internationella bokföringsreglerna för redovisning av nybeskogning, återbeskogning, avskogning och skogsförvaltning Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF) snarast möjligt ska införlivas som en integrerad del av Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. Yrkande 22 i samma motion tar upp frågan om det svaveldirektiv som planeras träda i kraft 2015 och som innebär att sjötransporterna till och från Sverige ska ske med ett fartygsbränsle med högst 0,1 procent svavelinnehåll. För södra Europa anger direktivet ett generösare gränsvärde. Hela förslaget måste enligt motionen omarbetas från grunden, och man bör ta en rimlig hänsyn till svenska företags unika förutsättningar och landets välstånd.

Utskottets ställningstagande

Klimatfrågor

De internationella klimatförhandlingarna har som anfördes i skrivelsen fortsatt under året. Fokus låg på att slutföra förhandlingarna om en andra åtagandeperiod av Kyotoprotokollet, avsluta förhandlingsspåret om långsiktigt samarbete (LCA) och enas om former och inleda förhandlingar inom ramen för Durbanplattformen dels om en ny global rättsligt bindande klimatöverenskommelse som ska antas senast 2015 och träda i kraft 2020, dels om arbetet för att sluta gapet mellan nuvarande utfästelser om utsläppsminskningar och vad som behöver göras innan 2020 för att kunna nå tvågradersmålet. Rådsslutsatser antogs i mars för att följa upp partsmötet i Durban i slutet av 2011. Rådsslutsatser antogs också på miljørådets möte i oktober om EU:s positioner inför partsmötet i Doha i november–december 2012. Huvudbudskapet i rådsslutsatserna inför Doha var att driva på förhandlingsprocesserna utifrån det som beslutades vid partsmötet i Durban 2011 och genomförandet av åtgärder för att tvågradersmålet ska kunna nås. Rådet för ekonomiska och finansiella frågor antog slutsatser om klimatfinansiering i maj och november. I Doha nåddes beslut om ett paket, The Doha Climate Gateway, där man bl.a. antog

- ratificerbara ändringar i Kyotoprotokollet för att kunna ingå en andra åtagandeperiod
- förhandlingsspåret LCA, som pågått sedan Bali 2007 avslutades

– en arbetsplan för den framtida globala överenskommelsen.

Förhandlingarna ska vara klara 2015 och ändringarna träda i kraft 2020. Ett nytt partsmöte ska äga rum mot slutet av 2013. FN:s generalsekretär kommer att kalla till ett klimatmöte mellan regeringscheferna 2014.

Utskottet har uttalat sig om systemet med utsläppsrätter i betänkande 2012/13: MJU11 Klimatpolitik m.m. Utskottet anförde följande.

När det gäller systemet med utsläppsrätter under Kyotoprotokollet och överskott av AAU:er (Assigned Amount Unit) konstaterar utskottet att en överenskommelse uppnåddes i Doha. Överenskommelsen innebär att överskottet av AAU:er får sparas och användas för eget bruk men en begränsning på inköp införs på 2 procent. I en gemensam deklARATION har de potentiella köparländerna, dvs. de länder som har bindande åtaganden enligt protokollet men inget eget stort överskott, förbundit sig att inte köpa AAU:er. Avgörande för att lösa ut frågan var att alla potentiella köparländer, inklusive EU, Norge, Japan, Australien och Schweiz, lovade att inte köpa några AAU:er från den första åtagandeperioden. Utskottet noterar att det hjälpte till att stärka miljöintegriteten och var viktigt för att önatationer och fattiga länder skulle kunna acceptera avtalet. Enligt uppgifter från Miljödepartementet kämpade Ryssland, Ukraina och Vitryssland in i det sista för att inga inskränkningar skulle ske. Utskottet erinrar om att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen har gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade svenska överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut. Utskottet noterar vidare att regeringen hösten 2010 uppgav att det faktiska överskottet kan fastställas sedan avräkning skett och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Regeringen har även senare uppgivit att man avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Utskottet vill även hänvisa till vad miljöminister Lena Ek anförde i en interpellationsdebatt den 24 januari 2013 (ip. 2012/13:197). Hon uppgav då att Sverige mycket riktigt kommer att få ett betydande överskott av FN-utsläppsrätter (AAU:er), efter första åtagandeperioden. Exakt hur stort överskottet blir kommer att kunna fastställas först när all utsläppsstatistik är verifierad och avräkningen mot Kyotoprotokollet sker. Detta ska enligt Kyotoprotokollets regler ske de närmaste åren med avslut under 2015. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med ett förslag om hur man ska genomföra denna avräkning. Ministern framhöll också att så som hon vid upprepade tillfällen sagt är regeringens avsikt att hantera överskottet av AAU:er på ett sätt som inte innebär några nettoökningar av utsläppen i andra länder. Det får inte råda någon tvekan om att de genom svenska folkets ansträngningar genomförda utsläppsminskningarna i Sverige ska ge en effekt på klimatet och inte ge utrymme för utsläppsökningar någon annanstans, enligt ministern. Vidare anfördes att vårt överskott har kommit till genom att vi i Sverige har sänkt våra utsläpp mer än vad man trodde när vi fick våra utsläppsrätter. Hon framhöll även att det enligt de europeiska reglerna inte är tillåtet att använda dessa utsläppsrätter.

Utskottet var inte berett att föreslå någon åtgärd beträffande systemet med utsläppsrätter enligt Kyotoprotokollet och överskott av utsläppsrätter. Utskottet ser inget skäl att frånga den uppfattningen.

I samma betänkande har utskottet uttalat sig om EU:s mål för utsläppsminskning och EU:s färdplan för utsläppsminskningar. Utskottet anförde följande.

Utskottet har tidigare behandlat motioner om att höja EU:s mål för utsläppsminskningar till 30 procent, bl.a. i betänkande 2011/12:MJU25. Utskottet konstaterade då att regeringen i budgetpropositionen framhöll att Sverige arbetar för att EU ska föra en ambitiös klimatpolitik, t.ex. genom att utarbeta en plan för att minska utsläppen med 30 procent. Även i årets budgetproposition nämner regeringen att man vill se en utveckling där EU:s mål för utsläppsminskningar gemensamt kan höjas från 20 procent till 30 procent till 2020. Utskottet hänvisar också till miljöminister Lena Eks svar på fråga 2012/13:47 den 30 oktober 2012 då hon bl.a. anförde att regeringen verkar för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna skärpa sitt klimatmål för 2020 till -30 procent.

Kommissionen antog våren 2011 ett meddelande – Färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnått samhälle 2050 – om hur EU ska nå de klimatpolitiska målsättningarna på ett kostnadseffektivt sätt. I budgetpropositionen för 2013 (utg.omr. 20) framhåller regeringen att den välkomnar initiativet och ser fram emot fortsatta insatser kring bl.a. rätt prissättning genom effektiva marknadsinstrument, policyintegrering, teknikutveckling och innovationer, framtagande av livscykeldata, giffria och resurseffektiva kretslopp och förändrade konsumtionsmönster. Vidare framhålls att regeringen avser att stödja kommissionen i dess arbete med bl.a. resurseffektivitet. Utskottet noterar att miljöminister Lena Ek i sitt svar på den tidigare nämnda interpellationen (2011/12:36) anförde att hon ansåg att kommissionens förslag om en färdplan till 2050 var ett relativt bra dokument. Hon påpekade att förslaget var uppdelat i sektorer, att det fanns mål och strategier samt en plan för hur man successivt skulle nå fram till målen. Sverige gav ett starkt stöd till förslaget, liksom Storbritannien och de flesta andra länder, men det fanns några som var lite mer passiva. Ministern framhöll vidare att problemet var att det inte blev något beslut i ministerrådet därför att Polen lade in sitt veto. Hon anförde vidare att det är den situation vi måste förhålla oss till.

Utskottet vidhåller vad som tidigare har anförts om EU:s mål och färdplan.

Under det informella miljørådsmötet i juli 2012 diskuterades finansieringen av klimatanpassningen. Flera medlemsstater tog dock tillfället i akt att kommentera kommissionens kommande förslag till anpassningsstrategi inom EU. Som anføres i skrivelsen förde Sverige fram behovet av en flexibel EU-strategi, som stöd och komplement till nationella anpassningsstrategier. Sverige, med stöd av flera medlemsländer, uttryckte vikten av att EU:s fleråriga budget ska kopplas till klimat och anpassning. Europeiska investeringsbanken och offentlig-privata partnerskap ansågs också vara viktiga för att mobilisera resurser, liksom privat finansiering.

I betänkandet 2012/13:MJU11 noterade utskottet att Sverige framgångsrikt drev på för att få fram ett ökat stöd till utvecklingsländerna under det svenska ordförandeskapet i EU. Vidare anförde utskottet bl.a. följande.

Enligt beslut på FN:s klimatmöten under 2010 och 2011 har höginkomstländerna ett åtagande om en målsättning att via olika finansieringskällor, privata, offentliga och innovativa, mobilisera 100 miljarder dollar årligen fram till 2020 till åtgärder för begränsning av klimatutsläpp och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer. För detta skapades den s.k. gröna fonden. Så som framhålls i budgetpropositionen för 2013 finns det förväntningar på industriländerna att de ska bidra substantiellt till fonden när den blir operativ. Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige ska vara pådrivande i ansträngning-

arna för att utveckla trovärdiga nya former och källor för finansiering utöver offentliga medel, som ett led i en internationell process. Utskottet välkomnar att utformningen av fonden börjar ta form. Världlandet för fonden är Sydkorea. Sverige ingår som ordinarie medlem i styrelsen och representeras av Jan Cedergren. Utskottet anser att det är viktigt att säkerställa att fonden får en effektiv och ändamålsenlig struktur och funktion eftersom en fond måste styras på ett bra sätt för att kunna attrahera finansiering. Det gäller såväl för fondens styrelse och sekretariat som för dess institutioner samt vid förvaltning, kanalisering och uppföljning av medel. Det är viktigt att fonden får ett tydligt mervärde i förhållande till redan existerande fonder. Enligt uppgifter från Miljödepartementet arbetar styrelsen nu med att göra fonden operationell, dvs. att spelregler fastställs för fonden. Därefter kommer finansiella resurser gradvis att byggas upp. Några länder, bl.a. Tyskland och Danmark, har utlovat stöd till fonden när den blir operativ och under förutsättning att den fungerar effektivt. Enligt departementet har Sverige bidragit med 5 miljoner kronor 2012 till fondens sekretariat för startkostnader (möten, u-landsdeltagande osv.).

Att minska utsläppen av växthusgaser är en global utmaning som kräver globala lösningar. Så som redovisas i budgetpropositionen för 2013 har FN enats om att den globala temperaturökningen ska hållas under två grader, men de åtaganden om utsläppsminskningar som hittills har gjorts är otillräckliga för att det målet ska nås. I propositionen framhåller regeringen att klimatförändringarna tillsammans med bevarandet av biologisk mångfald, havsmiljö och giftfri miljö är regeringens mest prioriterade miljöfrågor (prop. 2012/13:1 utg.omr. 20).

I betänkande 2012/13: MJU11 anförde utskottet följande om det globala samarbetet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att en bred internationell överenskommelse om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser är helt avgörande för att nå framgångar i det globala klimatarbetet. Besluten vid det sjuttonde partsmötet under klimatkonventionen i Durban i december 2012 lägger grunden för en sådan bred och rättsligt bindande överenskommelse som ska träda i kraft 2020. För att en sådan ska kunna nås krävs ett partnerskap mellan fattiga länder som vill se långtgående globala utsläppsreduktioner och progressiva industriländer. I budgetpropositionen anför regeringen att Sverige därför har varit drivande för att skapa ett ökat förtroende i förhandlingsprocessen. Vidare anføres att Sverige har kunnat ta ledningen internationellt genom ambitiösa nationella klimatmål, ett högt klimatbistånd och genom att förmå EU att gå fattiga länder till mötes i nyckelfrågor såsom att gå med i en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Denna strategi har bidragit till att föra parterna åter till förhandlingsbordet och till att EU åter stod i centrum för förhandlingarna vid uppgörelsen i Durban.

I klimatförhandlingarna i Durban 2010 togs beslut om bokföringsregler för utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). De gäller enbart under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod 2013–2017 (eventuellt till 2020). I betänkande 2012/13: MJU11 anförde utskottet följande.

Utskottet noterar att det är oklart vilka bokföringsregler som kommer att gälla för det klimatavtal som ska förhandlas fram till 2015 och som ska gälla från 2020. Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket i sin rapport Underlag till en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050 (rapport 6537) anser att de bokföringsregler som kommer att gälla i ett globalt klimatavtal från 2020 bör användas för att beräkna bidraget från nettoupptag i skogs- och markanvändningssektorn (LULUCF) till visionen om inga nettoutsläpp till atmosfären år 2050. Naturvårdsverket framhåller vidare att de åtgärder som myndigheten bedömer kan införas för att öka kolsänkan, utan betydande negativa konsekvenser för andra samhällsmål, enligt scenarieräkningarna och styrmedelsförslagen kan bidra med allt från noll till fem/tio miljoner ton koldioxid ökat nettoupptag 2050. Förutom att det finns osäkerheter kring hur man mäter skogens kolflöden är framtida nettoupptag mycket beroende av avverkningsnivåer och påverkas av stormfrekvensaktivitet, skogsbränder och insektsangrepp som kan följa av klimatförändringen. Utskottet kan konstatera att det enligt Naturvårdsverket således är osäkert om åtgärderna för att öka nettoupptagen ger det utfall som beräknats. Enligt uppgifter från Miljödepartementet har underlaget till Färdplan 2050 gått ut på remiss.

Av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (KOM(2012) 93), framgår att utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inte togs med i unionens klimatåtaganden i klimat- och energipaketet – även om de rapporteras inom ramen för UNFCCC och delvis bokförs enligt Kyotoprotokollet – eftersom man insåg att det fanns allvarliga brister i de internationella bokföringsreglerna för utsläpp och upptag från denna sektor. Genom kommissionens förslag fastställs en rättslig ram för sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk som är åtskild från de regelverk som styr de specifika åtagandena (EU:s utsläppshandelssystem och beslutet om insatsfördelning). Det innebär att sektorn i detta skede inte formellt kommer att innefattas i minskningsmålet på 20 procent för utsläppen av växthusgaser. Så som framhålls i förslaget är det först när robusta bokföringsregler, övervakning och rapportering har införts som sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk formellt kan tas med i unionens mål för utsläppsminskningar. Utskottet noterar att en överenskommelse om beslutet om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk nåddes mellan rådet och Europaparlamentet under det cypriotiska ordförandeskapet. Enligt uppgifter från Miljödepartementet har Sverige bl.a. verkat för att synliggöra LULUCF:s direkta och indirekta bidrag i miljöarbetet. Sverige berörs inte direkt av förslaget om striktare redovisning av kolpooler eftersom vi redan i dag bokför alla kolpooler under Kyotoprotokollet. Utskottet anser liksom regeringen att det allmänt sett är viktigt att redovisningen av kolflödena är så heltäckande som möjligt för att skapa en effektiv klimatpolitik, men att det kan vara olämpligt att inkludera delar där den vetenskapliga osäkerheten kring mätningar och åtgärders effekter är stor.

Utskottet vidhåller sin bedömning när det gäller dessa internationella klimatfrågor.

Marint skräp

Utskottet erinrar om att EU-lagstiftning och internationella överenskommelser ligger till grund för arbetet med att åstadkomma ett rent och giftfritt hav. De nationella miljö kvalitetsmålen Giftfri miljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård är centrala i åtgärdsarbetet. EG-förordningen om kemikalierregistrering (Reach, EG-förordning nr 1907/2006), ramdirektivet för vatten, det marina direktivet och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester (mottagningsdirektivet) är viktig EU-lagstiftning som ställer krav på att åtgärder vidtas. EU:s strategi för Östersjöregionen har ett särskilt avsnitt om farliga ämnen. Arbetet med att höja sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan sker i första hand i Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) men också i EU och Helcom.

I betänkande 2011/12: MJU16 Avfall och kretslopp anför utskottet följande.

Så som regeringen framhåller i skrivelse 2009/10:213 Åtgärder för levande hav har Helcomländerna enats om att allt avfall som inte får släppas ut till sjöss ska lämnas i land och att medlemsstaterna ska se till att det finns mottagningsanordningar. Utskottet välkomnar särskilt Helcoms rekommendation 28E/10 i vilken det rekommenderas att just marint skräp som fastnar i näten ska omfattas av no special fee-systemet för fartygsavfall. Merparten av de svenska hamnarna har infört ett system för omhändertagande av fartygsavfall enligt no special fee-systemet. I skrivelsen anför regeringen att Sverige bör fortsätta att arbeta för att få till stånd en enhetlig hantering inom EU, i synnerhet i Östersjöområdet, och att det är angeläget att mottagningsdirektivet revideras. Den anför också att det är angeläget att se till att hamnarna har förmåga att ta emot avfall från alla fartyg som vill lämna avfall i land. I skrivelsen framhåller regeringen att den därför avser att ge Sjöfartsverket i uppdrag att tillsammans med övriga berörda aktörer se över dessa möjligheter, både nationellt och internationellt, i syfte att komma till rätta med de problem som finns på området.

Det marina direktivet (numera det s.k. havsmiljödirektivet) trädde i kraft i juli 2008. Genom direktivet fastställs en ram inom vilken medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som behövs för att uppnå eller upprätthålla en god miljöstatus i den marina miljön senast 2020. Varje medlemsstat ska för varje berörd marin region eller delregion utarbeta och genomföra en marin strategi för sina vatten enligt en särskild åtgärdsplan. För Sverige innebär det att strategier ska utarbetas för Östersjön respektive Nordsjön inklusive Kattegatt. I bilaga 1 till havsmiljödirektivet finns ett antal s.k. deskriptorer för att fastställa god miljöstatus. En av dessa rör avfall. Utskottet konstaterar att man genom detta försöker uppnå att inga skador på kustmiljön eller den marina miljön försakas genom det marina avfallet. Utskottet noterar vidare att Havs- och vattenmyndigheten den 19 mars presenterade sitt förslag "God havsmiljö 2020". Förslaget, som består av två delrapporter och förslag till föreskrifter, är ett led i genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv och skickas nu på remiss till ett åttiotal instanser. Det innehåller bl.a. en analys av hur Östersjön och Nordsjön mår och vilken social och ekonomisk nytta en god havsmiljö ger.

Utskottet påminner även om att parallellt med det arbete som pågår inom IMO och Helcom gör även kommissionen för närvarande en översyn av hur direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för farttygsgenererat avfall och lastrester är genomfört i medlemsländerna, vilket utskottet redogjorde för i sitt betänkande 2011/12:MJU9.

Kommissionen publicerade den 7 mars 2013 en grönbok om en europeisk strategi för plastavfall, KOM(2013) 123. Grönboken behandlar bl.a. marint avfall och är under beredning i miljö- och jordbruksutskottet.

Biologisk mångfald

Vid miljörådets möte i juni 2012 antogs slutsatser inför det elfte partsmötet för konventionen om biologisk mångfald och inför det sjätte partsmötet för Cartagena-protokollet om biosäkerhet, som ägde rum i Hyderabad, Indien. Slutsatserna belyser genomförande av den strategiska planen för perioden 2011–2020 från Nagoya, mobilisering av resurser, genomförande av Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser och vinstdelning, marin biologisk mångfald samt den mellanstatliga plattformen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES). Som anförs i skrivelsen agerade Sverige inom EU för en proaktiv handlingslinje inför Hyderabad, för att öka EU:s möjlighet att bidra till att komma framåt i kritiska frågor som finansiella resurser, synergiarbete och marint skydd. I oktober 2012 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning inom EU. Förslaget presenteras med anledning av det s.k. Nagoyaprotokollet som antogs av partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald 2010, som EU och även Sverige har undertecknat.

När det gäller frågan om möjligheten att omarbota art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) har utskottet i betänkande 2012/13:MJU12 Naturvård och biologisk mångfald m.m. hänvisat till ett brev till kommissionen (Andreas Carlgren till Janez Potocnik) den 17 augusti 2011 där Sverige uppmanar kommissionen att ta initiativ för att åstadkomma de ändringar som behövs för att regelverket på ett bättre sätt än i dag ska återspegla behovet av lokal och regional förankring samt lokalt och regionalt beslutsfattande.

Kemikalier

Stora mängder kemikalier används vid framställning av textilier. Ämnen med miljö- och hälsofarliga egenskaper kan finnas kvar också i varor som tillverkas av textil. Människor som kommer i kontakt med dessa kan komma att exponeras för farliga ämnen. Vissa grupper av befolkningen är särskilt utsatta, såsom barn, men även butikspersonal som hanterar stora mängder kläder. I likhet med regeringen anser utskottet att en översyn bör göras och att en sammanhållen lagstiftning för farliga ämnen i textilier bör övervägas på EU-nivå. I oktober 2012 skickade miljöministern och EU-

och konsumentministern ett gemensamt brev till kommissionen med en uppmaning om åtgärder för en översyn av den nuvarande lagstiftningen och behovet av en sammanhållen reglering av farliga ämnen i textilier på EU-nivå. Miljöministern uppmärksammade även frågan vid miljørådets möte i oktober 2012 då den togs upp som en övrig fråga. Initiativet välkomnades av flera medlemsstater. Kommissionen avser att granska ärendet i detalj och återkomma i frågan.

Som anförs i skrivelsen höll den globala kemikaliestrategin Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM) sitt tredje möte i september 2012. Sverige valdes till ordförande för mötet och ledde förhandlingarna där över 500 delegater deltog. Det övergripande syftet med SAICM är att minska skillnaderna när det gäller fungerande kemikaliehantering i olika delar av världen. Målsättningen är att kemikalier senast 2020 ska produceras och användas på ett sådant sätt att skadliga effekter på människors hälsa och miljön blir så begränsade som möjligt. SAICM är unik genom att regeringar, näringslivet och miljöorganisationer deltar på samma nivå. Inför mötet har Sverige genom EU särskilt drivit frågan om behovet av ökat internationellt samarbete om information om kemikalier i varor. Förhandlingarna resulterade i ett beslut om att ta fram ett frivilligt ramverk för information om kemikalier i varor. Ramverket kommer att omfatta varors hela livscykel. En annan viktig fråga för Sverige och EU var att hormonstörande ämnen antogs som en s.k. framkantsfråga, vilket i ett första skede främst betyder att det finns en grund för ett internationellt informationsutbyte om hormonstörande ämnen. Mötet följde även upp resultatet från FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio + 20) om att stärka SAICM, och nio beslut om fortsatt arbete och prioriteringar fattades. Liksom regeringen anser utskottet att besluten kan komma att få positiva effekter och skynda på utvecklingen inom EU och globalt i dessa frågor samt förbättra förutsättningarna att nå miljömålet Giftfri miljö. SAICM-mötet beslutade också att ta fram en övergripande strategi för hur 2020-målet om en säker kemikaliehantering ska kunna nås. Utskottet anser i likhet med regeringen att en sådan strategi kommer att bli central för att målet ska kunna uppnås.

Av budgetpropositionen för 2013 framgår att regeringen nyligen beslutade om etappmål för särskilt farliga ämnen, kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper och information om farliga ämnen i varor. Etappmålen är inriktade på att driva på för att uppnå förändringar inom EU eller på internationell nivå eftersom det huvudsakligen är där som för Sverige gällande regler eller överenskommelser inom området utformas. Inom ramen för Miljömålsberedningens arbete har ytterligare fem förslag till etappmål och åtgärder presenterats. Dessa avser etappmål om ett innovationsdrivande Reach II, ökad miljöhänsyn vid läkemedelsanvändning, nya och förbättrade regelverk för att minska barns exponering för farliga ämnen, likvärdiga krav i EU-lagstiftningen på farliga ämnen i återvunna och nyproducerade material samt en effektivare kemikalietylösning inom EU.

Kemikalieinspektionen redovisade i slutet av mars 2012 regeringsuppdraget Bättre EU-regler för en giftfri miljö som bl.a. omfattar analys av brister och utvecklingsbehov av EU-regler på området och förslag till ändringar som bör drivas av Sverige. Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) lade i juni 2012 till 13 nya ämnen på kandidatförteckningen över ämnen med särskilt farliga egenskaper, däribland blymetansulfonat och formamid. Ämnen som tas upp på kandidatförteckningen har särskilt farliga egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och på miljön, och regeringen avser att bevaka hanteringen av dessa vad avser information, anmälan och tillstånd. Under året har frågor om exponering för bisfenol aktualiserats. Bisfenol A används huvudsakligen som råvara vid tillverkning av polykarbonatplaster och epoxyplaster. Av dessa plasttyper kan man t.ex. göra nappflaskor, cd- och dvd-skivor, skyddslack inuti konservburkar och tandfyllningsmaterial. Regeringen anmälde våren 2012 till Europeiska kommissionen förbud mot bisfenol A i barnmatsburkar och har uppdragit åt Kemikalieinspektionen att granska användningen av bisfenol A i kvitton, vattenledningsrör, leksaker och barnartiklar. Regeringen fortsätter därmed att ge hög prioritet åt att på nationell nivå kartlägga och åtgärda exponeringen för det hormonstörande ämnet bisfenol A. Analyser och slutsatser i de svenska myndigheternas utredningar kommer samtidigt att bli värdefulla bidrag till pågående utvärderingar på EU-nivå. Med dessa initiativ och eventuella nya initiativ vill regeringen skapa ett tryck på att fasa ut eller substituera det hormonstörande ämnet bisfenol A i ytterligare produkter. I det fortsatta arbetet i denna fråga är försiktighetsprincipen en viktig utgångspunkt. Likaså avser regeringen att noga följa arbetet inom EU vad gäller förekomsten av andra hormonstörande ämnen i konsumentprodukter, såsom parabener. Regeringen var framgångsrik i förhandlingarna om rådsslutsatser om EU:s sjunde miljöhandlingsprogram och fick vid miljörådets möte i juni 2012 igenom att en giftfri miljö med fokus på barn och giftfria resurssnåla kretslopp ska ingå som en prioritering i det kommande nya miljöhandlingsprogrammet. Regeringen drev också vikten av att ett sjunde miljöhandlingsprogram rymmer de åtgärder som behövs för att åtgärda risker med hormonstörande ämnen, kombinationseffekter och nanomaterial. Regeringen arbetar på bred front i Sverige för en miljömässigt hållbar produktion och konsumtion av läkemedel (prop. 2012/13:1 utg.omr. 23). Utskottet ansluter sig till det regeringen har anfört om kemikaliepolitiken.

Den 3 oktober 2012 antog kommissionen ett meddelande om den andra översynen av lagstiftningen om nanomaterial, KOM(2012) 572. Meddelandet innehåller en bedömning av om EU-lagstiftningen om nanomaterial är adekvat och en bedömning av genomförandet samt uppföljningsåtgärder. Kommissionens rapport om översynen av Reach, KOM(2013) 49, publicerades i februari 2013. Utskottet har fått uppgifter om att regeringen välkomnar kommissionens rapport om översynen av Reach. Regeringen delar i huvudsak kommissionens analys att Reach fungerar bra och att de juster-

ingar som behöver göras i de flesta fall kan ske genom ändringar i vägledningsdokument och bilagor. Regeringen ställer sig i huvudsak positiv till kommissionens förslag att inte öppna upp Reachförordningen för förhandling. Regeringen har dock följande synpunkter om hur de riskbegränsande elementen fungerar i praktiken. Kvaliteten i registreringsunderlagen behöver säkerställas, reglerna behöver utvecklas för att omhänderta nya risker och det bör beaktas hur förordningen på bästa sätt främjar innovation. Regeringen välkomnar också meddelandet om den andra översynen av regelverket för nanomaterial. Regeringen bedömer att kommissionens meddelande kan utgöra en utgångspunkt för ett EU-gemensamt regelverk. Ett harmoniserat regelverk och gemensamma krav på riskbedömningar är att föredra ur ett konkurrenskrafts-, inreklamnings- och miljö- och hälsoperspektiv. Även krav på registrering av nanomaterial bör skyndsamt arbetas fram inom EU. Regeringen är däremot inte övertygad om att kommissionens förslag, dvs. ändringar i bilagor till Reach och ändringar i vägledningsdokument, är tillräckliga för att Reach fullt ut ska kunna tillämpas på nanomaterial. Kommissionen har meddelat att en konsekvensbedömning av det lagda förslaget kommer att genomföras under 2013. Regeringen betonar att konsekvensbedömningen bör utföras på ett sådant sätt att det belyser dels alternativet med införande av separat lagstiftning, dels behovet av ändringar i artikeltext avseende nanomaterial. Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller frågorna om Reach och nanomaterial.

Utskottet har tidigare behandlat förslag om en kemikaliepanel i FN:s regi (se bl.a. 2010/11:MJU15). Som utskottet då anförde är det internationella arbetet av mycket stor betydelse för att produktionen och användningen av farliga ämnen ska minska. Utskottet utgick från att regeringen även fortsättningsvis skulle vara drivande för att skapa en starkare, mer effektiv och framåtsyftande global kemikaliepolitik.

När det gäller det internationella arbetet har världssamfundet enats om ett globalt mål om en säker kemikaliehantering till 2020. Inom ramen för detta driver den svenska regeringen kemikaliefrågorna internationellt för att ytterligare stärka regelutvecklingen inom kemikalieområdet. Sverige har exempelvis bidragit aktivt till att nå ett ambitiöst globalt bindande instrument för kvicksilver, vilket världens länder enades om i januari 2013.

Luftfrågor

Som anförts i skrivelsen nådde Europaparlamentet och rådet under hösten 2012 en överenskommelse om en ändring av det s.k. svaveldirektivet (1999/32/EG) beträffande svavel i marina bränslen. Ändringarna framgår av direktiv 2012/33/EU och innebär att Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) ändring av Marpolkonventionens bilaga VI, som antogs 2008, införs i EU-rätten. De viktigaste förändringarna är följande:

- I svavelkontrollområden får fartyg från 2015 endast använda bränslen med en svavelhalt om högst 0,1 viktprocent. Svavelkontrollområden finns i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen samt runt Nordamerikas kuster och Puerto Rico.
- Från 2015 får fartyg som färdas på EU:s vatten utanför svavelkontrollområdena endast använda bränslen med en svavelhalt om högst 0,5 viktprocent. Enligt IMO:s beslut kan denna tidsgräns skjutas upp fem år i fall det råder global brist på bränsle. Enligt EU:s beslut ska denna möjlighet inte utnyttjas.

Som ett alternativ till bränsle med lågt svavelinnehåll kan fartygen vara försedda med teknik som sänker utsläppen i motsvarande utsträckning eller drivas med andra bränslen. Direktivet innehåller även bestämmelser som innebär att medlemsstaterna ska kontrollera efterlevnaden och införa sanktioner för den som bryter mot bestämmelserna. Tillsammans med Lettland lämnade Sverige enligt skrivelsen en röstdeklaration med innebörden att de båda länderna förespråkade att samma krav som ska gälla i svavelkontrollområdena, av miljö- och konkurrensskäl borde gälla inom hela EU. Samråd med riksdagen ägde rum i december 2011. På Sveriges initiativ togs det i direktivet in en uppmaning till kommissionen att utarbeta ett stödprogram som motsvarar flygsektorns ”Clean sky”. Det innebär att kommissionen ska bjuda in berörda aktörer från näringslivet att samfinansiera viktiga utvecklingsprojekt som ligger en bit från marknadsintroduktion.

När det gäller luftfrågor vidhåller utskottet följande, som anfördes i betänkande 2012/13:MU11.

Utskottet noterar att luftkvaliteten är förhållandevis god i Sverige men att det krävs ytterligare insatser för att nå det tillstånd som beskrivs i miljökvalitetsmålet Frisk luft och preciseringarna. Enligt budgetpropositionen för 2013 tycks halterna av mindre partiklar (PM 2,5) minska och det långsiktiga målvärdet bedöms kunna nås till 2020 med beslutade och planerade styrmedel. Förutsättningarna att nå halterna som anges i preciseringen har förbättrats eftersom Europas länder i början av maj i år enades om en ändring av Göteborgsprotokollet om kortlivade gränsöverskridande luftföroreningar. Protokollet innehåller uppdaterade nationella utsläppstak till 2020 för kväveoxider, svaveldioxid, ammoniak och flyktiga organiska ämnen. Dessutom har ett nytt tak för små partiklar, där svart sot (black carbon) ingår som en delmängd, tillkommit.

[– – –]

Utskottet välkomnar att EU-kommissionen planerar ett luftvårdspaket under 2013 med en översyn av direktivet om nationella utsläppstak för luftföroreningar och av EU:s luftkvalitetsdirektiv som på sikt förbättrar luftkvaliteten. Dessutom håller EU på att genomföra den internationella sjöfartsorganisationens (International Maritime Organization, IMO) skärpningar av kraven på svavelhalten i marina bränslen, vilket bl.a. leder till sänkta bakgrundshalter av mindre partiklar. Så som framhålls i budgetpropositionen för 2013 tar det lång tid innan exempelvis äldre bilar och arbetsmaskiner med höga utsläpp byts ut, och det tar då också lång tid innan de nu beslutade åtgärderna ger effekt. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att de långsiktiga besluten behöver

kompletteras med åtgärder som ger effekt både lokalt och på kortare tid. När det just gäller kraven i det reviderade protokollet är de inte så ambitiösa som Sverige skulle ha velat enligt Miljödepartementet. Miljödepartementet har även upplyst utskottet om att Sverige liksom många andra länder redan uppfyller, eller kommer att uppfylla, de krav som ställs utan att behöva besluta om ytterligare åtgärder. För att kunna få bättre luftkvalitet är Sverige beroende av att åtgärder vidtas i andra länder. Luftföroreningar är ett stort problem för många medborgare inom EU. Som ovan nämns gör EU-kommissionen nu en översyn av luftvårdslagstiftningen i syfte att fastställa nya långsiktiga mål efter 2020 och har lanserat 2013 som ett Year of Air (luftens år). Förhoppningen är att EU 2013 ska kunna anta en ny tematisk strategi för luftföroreningar, ett kompletterat luftkvalitetsdirektiv samt ett nytt s.k. takdirektiv.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena antingen kan anses tillgodosedda eller i övrigt inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2012/13:U12 (S) yrkande 13 och 2012/13:U13 (SD) yrkandena 21 och 22.

Stockholm den 2 maj 2013

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V) och Inger Fredriksson (C).

Avvikande meningar

1. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyy Niemi (S) anför:

Den nya utformningen av EU:s jordbrukspolitik de närmsta sju åren kommer att antas inom kort. Vi delar regeringens uppfattning i flera principfrågor. Vi menar liksom regeringen att jordbrukssubventioner och marknadsinterventioner i EU:s jordbrukspolitik bör avskaffas. Vi anser att den viktigaste principen i det arbetet är att jordbruksstöden omdirigeras till det som kallas kollektiva nyttigheter i form av klimat- och miljöåtgärder. Landsbygdsprogrammets andel av den gemensamma jordbrukspolitiken bör därför öka. Stöd till jordbruket kan endast rättfärdigas om det genererar ett mervärde för samhället i stort och riktas till viktiga insatser som marknaden inte klarar av. EU-kommissionens förslag om att miljöåtgärder ska bli krav för mottagandet av gårdsstöd har urholkats. Det finns egentligen inget som tyder på att morgondagens jordbrukspolitik kommer att bli grönare än gårdagens. Undantagen kan komma att gälla över 80 procent av jordbrukarna. Regeringen måste agera mot de förändringar som nu har föreslagits. Viktigt är också att ersättning inte ska kunna utgå dubbelt för åtgärder i pelare 1 enligt förgröningskraven och i pelare 2. Förgrönningen måste anpassas till förhållandena i norra Sverige.

Regeringen bör stå fast vid det som regeringen och miljö- och jordbruksutskottet var eniga om vid överläggningen i utskottet den 15 mars 2012 och agera mot att stora belopp överförs från pelare 2 till pelare 1. Effekten av en sådan överföring kan bli minskade miljöambitioner för jordbruket i Europa samt en snedvriden konkurrens, när länder med minskade miljökrav och högre direktstöd kan producera billigare livsmedel. Stödet är i dag skevt fördelat mellan gamla och nya medlemsländer. Därför är det bra att de nya medlemsländerna nu föreslås få större del av kakan. Den nya prioriteringen Riskhantering inom jordbruket bör strykas i landsbygdsprogrammet. Det är en krisreserv som ska möta kraftiga prisvariationer och innebär att länderna kan stödja sitt lands näring för inkomststabilisering. Vi är starkt kritiska till att regeringen nu har öppnat för uppluckrade tvär-villkor. Regeringen bör liksom tidigare arbeta mot sådana förslag.

Regeringen har meddelat att den kan tänka sig att acceptera ett förslag om frivilliga fonder som ska finnas i en reserv för kristider. Vi menar att detta går tvärt emot grundsynen om en fri marknad i EU. Ett statsstöd av detta slag motverkar den fria rörlighetens grundprinciper. Prissvängningar är normalt i en marknadsekonomi och är något som alla branscher måste hantera. Vi menar att jordbrukssektorn långsiktigt måste stå på egna ben. Det kan den inte göra om den inte tar höjd för skiften i efterfrågan och

tillgång. Regeringen bör även fortsättningsvis arbeta för att sockerkvoterna, vinplanteringsrättigheterna och stödet till producentorganisationerna ska avvecklas i den takt som planerats.

I den nya fiskeripolitiken i EU bör försiktighetsansatsen tillämpas och ekosystemansatsen gälla, och målet bör vara att fiskeripolitiken ska nå ett maximalt hållbart nyttjande senast 2015. Reformen bör säkerställa att fiske- och vattenbruksverksamheten skapar långsiktigt hållbara miljömässiga förhållanden, att fiskeripolitiken följer de mål som finns i unionens miljölagstiftning samt att utkastförbudet utformas som ett generellt förbud med en lista på undantag, snarare än det partiella förbud som nu föreslås. Vi anser också att en ökad regionalisering är rätt väg att gå. Vi anser liksom regeringen att det är viktigt att fiskeflottornas kapacitet överensstämmer med fiskemöjligheterna men vi delar inte regeringens uppfattning att överlåtbara fiskenyttjanderätter (TFC, Transferable fishing concessions,) är rätt lösning. Vi ser med tillfredsställelse på att en majoritet av medlemsländerna nu ställt sig bakom ett frivilligt system.

EU:s beslut om fiskeriförvaltning i Östersjön och i Västerhavet ska alltid hålla sig inom ramen för den vetenskapliga rådgivningen och de förvaltningsplaner som finns för hotade arter. Det är den enda sättet att säkra jobben i fiskerisektorn och i förädlingsindustrin samt ge svenska konsumenter möjlighet till fiskprodukter av hög kvalitet i framtiden. Ålen är en art som är starkt hotad. Älfisket i EU behöver stoppas tills beståndet är livskraftigt igen. Vi anser att regeringen måste driva detta aktivt om vi över huvud taget ska ha kvar ett ålbestånd i Europa.

Vi är kritiska till att EU ännu inte har beslutat om maxtransporttider för slaktdjur på åtta timmar. Regeringen bör i alla sammanhang uppmärksamma rådet på den resolution som Europaparlamentet nyligen antog som innebär att frågan om en begränsad transporttid bör tas upp till ny prövning. Vi menar att denna fråga bör vara prioriterad för den svenska regeringen. Regeringen bör arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i EU eftersom den bidrar till problemen med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre, jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning. Det är ett första steg för att sedan kunna slå fast minskningsmål för användningen av antibiotika inom EU.

Den senaste tidens uppmärksammade bedrägerifall stärker behovet av nya krav på ursprungsmärkning av kött. När EU nyligen beslutade om obligatorisk ursprungsmärkning av färska köttvaror sköts frågan om ursprungsmärkning på övriga sammansatta köttprodukter på framtiden. Vi menar att det borde vara prioriterat för regeringen att driva denna fråga vidare. Att minska kassationen av livsmedel är en viktig fråga i EU. Vi vill se över bästföremärkningen och hitta ett nytt sätt att informera om hållbarheten. En möjlighet skulle vara att gå över till märkningen ”minst hållbar till”. Den svenska regeringen bör agera för att få till en översyn av detta inom EU.

I uppföljningsarbetet efter Rio + 20 bör Sverige vara en viktig röst både inom EU och internationellt för att fästa uppmärksamhet på den rådande ojämlika maktsituationen i världen som exempelvis gör att fattiga länder tvingas till privatiseringar av vatten för att få lån via Världsbanken. Konferensen i Rio lyfte begreppet grön ekonomi men vi menar att det bör fyllas med innehåll.

Kyotoprotokollets alla överskott av utsläppskrediter måste annulleras. Sverige bör annullera sina krediter omgående för att säkerställa att alla ansträngningar som gjorts i Sverige sedan 1990 inte blir förgäves, eftersom utsläppen annars sker någon annanstans. EU bör ta på sig utsläppsminskningar med 30 procent till 2020 oavsett andra länders åtaganden och anta den färdplan mot 2050 som kommissionen har lagt fram. Detta har blockerats av några medlemsländer. Här måste Sveriges och EU:s insatser för att övertyga de tveksamma länderna öka. Regeringen bör stödja kommissionens arbete i detta. Vi vill att FN:s miljöprogram Unep stärks och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN som bör prioritera arbetet som görs inom ramen för FN:s klimatpanel (IPCC). Detta bör Sverige arbeta för inom EU.

Vi anser att Sverige ska vara pådrivande för att skapa nya internationella finansieringskällor för klimatomställningsåtgärder. En av de internationella klimatförhandlingarnas få framgångar är upprättandet av den gröna klimatfonden (Green Climate Fund), vars syfte är att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi menar att Sverige ska vara drivande för att Europa ska stå för en generös andel av fonden. Intäkterna från EU:s utsläppshandel bör bidra till finansieringen. Det är också viktigt att EU snabbt klarlägger för omvärlden hur stor EU:s insats i fonden ska bli.

Kemikaliespridningen är ett av de stora miljöhoten i världen just nu. Vi menar att FN behöver tillsätta en forskningspanel så som redan har gjorts för klimatfrågan och som planeras för biologisk mångfald. Regeringen bör verka för att EU driver denna fråga. Sverige ska driva ett mer aktivt arbete för att skärpa och stärka EU:s kemikalieförordning Reach. Fler ämnen med farliga egenskaper ska föras upp på EU:s lista över särskilt farliga ämnen (kandidatlistan), tillstånd ska krävas för fler ämnen och kontrollen av att reglerna följs ska utvecklas. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen bör skärpas och lågvolyämnen inkluderas i Reach. Även nanopartiklar bör granskas djupare för att se om de uppfyller kraven för att införas på kandidatlistan. Definitioner av ämnen som hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande bör leda till att ämnena förs upp på kandidatlistan. De hormonstörande ämnena bör klassas med större försiktighet än tidigare. För många av de hormonstörande ämnena räcker det inte med tuffa gränsvärden eftersom de får allvarliga effekter eller kombinationseffekter även i låga halter. I dessa fall är ett totalt förbud enda alternativet; vi menar t.ex. att ett totalt förbud bör införas för bisfenol A i EU. EU bör också inleda ett arbete med att förhindra att farliga ämnen finns i textilier. Användningen av bekämpningsmedlet parakvat bör stoppas internationellt.

Sverige bör inom EU verka för detta. Vi vill påminna regeringen om riksdagens tillkännagivande i frågan (miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU15). Regeringen bör ta initiativ i EU för att skärpa den gemensamma lagstiftningen för att fasa ut tungmetaller.

Utsläppen från sjöfarten är den enskilt största källan till förorening i Sverige. Tydliga åtgärder behövs för att minska koldioxidutsläppen och utsläppen av svavel, kvävedioxid och partiklar från sjöfarten. EU har nyligen beslutat om införlivandet av IMO:s konvention om förebyggande av föroreningar från fartyg (Marpol), i det s.k. svaveldirektivet. Genom Marpolkonventionens införande beräknas nedfallet av svaveldioxid från sjöfarten minska i Sverige med 85 procent. Vi socialdemokrater tror att det går att hitta en långsiktig lösning på frågan där både basindustrins konkurrensvillkor och miljökraven går att förena. Sjöfarten måste fortsätta att minska sina svavelutsläpp precis som andra branscher, och samma tuffa krav måste ställas på samtliga fartyg. Vi är därför kritiska till den insats som den svenska regeringen gjorde i framtagandet av svaveldirektivet eftersom en del av EU fick lägre krav, vilket drabbar den gemensamma marknaden. Det är nu av stor vikt att EU, ensamt eller tillsammans med IMO, tar initiativ till ett globalt system med handel med utsläppsrätter för sjöfarten. Utsläppshandeln kan bli ett viktigt verktyg i arbetet med att minska sjöfartens klimatpåverkan.

FN:s luftvårdskonvention, det s.k. Göteborgsprotokollet, innebär en minskning av svaveldioxidutsläppen i Sverige med 22 procent till 2020 jämfört med 2005. Inom EU kommer ett nytt takt direktiv med utsläppskrav på både svaveldioxid och kvävedioxid att vara klart inom kort. Sverige bör här vara drivande för tuffa mål. Naturvårdsverket menar att för att få till stånd ytterligare utsläppsbegränsningar i EU krävs ett strategiskt aktivt arbete. Vi anser att regeringen ska ta fram en plan för en sådan aktiv strategi. Naturvårdsverket arbetar med ett underlag till en sådan strategi.

Sverige bör inom EU arbeta för en internationell konvention eller mot svarande om hållbar havsförvaltning för att få ett slut på dagens ohållbara plundring av havets resurser. Det marina skräpet är ett stort miljöproblem. Regeringen bör arbeta fram ett program för rena kuster inom ramen för EU. Fiskare bör, så som skett inom projektet Save the North Sea, kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn. Ett sådant system kan uppmuntra fiskebåtar att forsla skräpet till hamn i stället för att låta det gå tillbaka i havet. Vi måste börja se problemet med marint skräp som en gemensam EU-angelägenhet eftersom skräpet genereras i ett land men drabbar ett annat eller kommer från internationell sjöfart.

I samband med partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald hösten 2010 togs viktiga steg mot Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), ett forskarsamarbete inom det området. Ett motsvarande samarbete på området grön ekonomi skulle vara av stort värde. Sverige bör vara drivande i dessa frågor i EU. Frågorna om biologisk mångfald är gränsöverskridande. Ett av EU:s starkaste redskap

för att klara den biologiska mångfalden är art- och habitatdirektivet. Men vi socialdemokrater vill se att den lista över hotade arter som skyddas i direktivet omarbetas oftare. Regeringen bör i EU arbeta för att nya arter som hotas kan föras upp på listan och arter där en gynnsam bevarandestatus uppnåtts kan avföras från listan. Det behövs en mekanism i direktivet för detta.

Detta innebär att vi anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U12 (S) yrkandena 12 och 13.

2. Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor m.m. (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Sverigedemokraterna motsätter sig större delen av EU:s internationella fiskepolitik. Vi ifrågasätter kostnadseffektiviteten i framför allt fiskeavtalen och menar att avtalen inte ska förlängas när det gäller utvecklingsländerna. Man använder fiskeripolitiken och pengar från den svenska medlemsavgiften, där vi är stora nettobetalarare, för att upprätthålla en fiskeflotta, främst i Spanien och Portugal, som borde ha anpassats till hållbara fiskerivåer vid det här laget. Vidare finns det en demokratisk och folkrättslig hänsyn som måste visas vid vissa tillfällen. Sverigedemokraterna anser därför att den svenska ståndpunkten ska vara att inte ge kommissionen mandat att förhandla om köp av externa fiskeavtal.

Ett omfattande fusk med innehållet i köttprodukter uppdagades under 2013. Först visade det sig att vissa färdiglagade lasagner innehöll hästkött. Efter det har ytterligare fusk med innehållet i olika produkter rullats upp på löpande band. Fläskkött har hittats i kebab, och vissa produkter har inte innehållit något kött alls. För att få ett slut på fusket och öka spårbarheten samt för att underlätta för konsumenterna att göra upplysta och medvetna val är det Sverigedemokraternas uppfattning att regeringen gentemot EU ska driva frågan om att alla animaliska produkter, även sammansatta, ska ursprungsmärkas för varje led i produktionskedjan.

Vid klimatmötet i Durban 2011 enades man om ett paketbeslut för en andra åtagandeperiod enligt Kyotoprotokollet där en del av beslutet avsåg de internationella bokföringsreglerna för Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF). Inom denna sektor gjorde man det obligatoriskt att upprätta ett bokföringssystem för redovisning av nybeskogning, återbeskogning, avskogning och skogsförvaltning. Enligt beslutet i Durban ska LULUCF också inkluderas i länders utsläppsåtaganden som en integrerad del. Som med så mycket annat lägger sig EU i genomförandet av de åtaganden vi gjort enligt detta internationella avtal, och på vägen hinner man förvränga intentionerna med avtalet som för länderna innebär starka incitament för att hantera skogen på ett hållbart sätt. EU-kommissionen har i stället beslutat att LULUCF-sektorn inte ska inkluderas i EU-ländernas EU-interna utsläppsåtaganden och på så sätt får vi det sämsta av två världar, nämligen ett kostsamt och resurskrävande bokföringssystem, utan att det

skapas några som helst incitament till ett bättre skogsbruk. Sverigedemokraternas uppfattning är att LULUCF snarast möjligt ska införas som en integrerad del av Sveriges EU-interna åtaganden, i linje med ingångna avtal i och med Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod.

Företrädare för det svenska näringslivet är med rätta bekymrade över det svaveldirektiv som är tänkt att träda i kraft 2015 och som innebär att sjötransporterna till och från Sverige ska ske med ett fartygsbränsle med högst 0,1 procent svavelinnehåll. Dessa villkor kommer dock enbart att gälla i norra Europa, och i södra Europa anger direktivet ett gränsvärde för svavelinnehållet på 0,5 procent och då först fr.o.m. 2020. Detta kommer att bli mycket kostsamt, inte minst för den svenska basindustrin, och man räknar med ökade transportkostnader på 13–28 miljarder kronor årligen. Detta kommer tveklöst att påverka investeringsklimatet negativt och få stora och långsiktigt negativa konsekvenser för centrala delar av det svenska näringslivet. Man kan också utgå från stora strukturella förändringar i hur olika råvaror transporteras och att många transporter kommer att övergå till transport med lastbil, vilket mångdubblar oljeförbrukningen per transporterat ton jämfört med fartygstransport. I ekvationen om en ökad transport på våra vägar måste man också väga in dödligheten i trafiken. Till saken hör också att sura regn på grund av utsläpp av svaveldioxid i dag inte är ett i närheten lika påtagligt problem som det var för några årtionden sedan, och direktivet ger därmed bara en marginell betydelse till väldigt stora kostnader. Utöver den konkurrensnackdel som svaveldirektivet innebär för den svenska basindustrin finns flera frågetecken angående genomförandet. Inte minst är det svårt att säga om det kommer att finnas tillräckligt med lågsvavligt bränsle på marknaden och om tekniken för rening genom s.k. skrubbrar är klar för användning. Sverigedemokraternas uppfattning är att Sveriges regering måste verka för en ändring av direktivet med längre tidsplaner för norra Europa så att man får tid på sig för anpassning och teknikutveckling. Hela förslaget måste omarbetas från grunden så att en rimlig hänsyn tas till svenska företags unika förutsättningar och landets välbefinnande.

Detta innebär att Sverigedemokraterna anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 20–23.

BILAGA 13

Protokollsutdrag från näringsutskottet

Utdrag ur **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2012/13:27**
PROTOKOLL

DATUM 2013-04-16
TID 11.00-12.20

§ 6 Berättelse om verksamheten i EU under 2012

Utskottet behandlade frågan om yttrande till utrikesutskottet över skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och motioner.

Utskottet beslutade att inte avge yttrande och att uppdra åt kansliet att informera utrikesutskottets kansli om utlåtande 2012/13:SoU8.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet Mattias Andersson

Rätt utdraget
intygar Mattias Andersson

Exp: 2013-04-18 till UU

BILAGA 14

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2012/13:AU6y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet gav den 11 april 2013 bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2012/13:80 Årsboken om EU: Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 och kommittémotionerna 2012/13:U12 (S) och 2012/13:U13 (SD) som väckts med anledning av skrivelsen.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande begränsar sig till de delar av skrivelserna och motionerna som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet ställer sig bakom regeringens skrivelse 2012/13:80 och anser att motionerna 2012/13:U12 (S) och 2012/13:U13 (SD) kan avstyrkas i de delar som rör utskottets beredningsområde.

I yttrandet finns en avvikande mening från Socialdemokraterna.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen ger en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

I avsnittet om sysselsättningspolitik anför regeringen bl.a. att den anser att det är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män. Regeringen framför vidare att Sverige under året aktivt har deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska termen. Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler människor i arbete. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna. När det gäller den landspecifika rekommendationen för Sverige på sysselsättningsområdet framför regeringen att rekommendationen ligger helt i linje med regeringens politik och med vidtagna eller planerade åtgärder för att föra Sverige mot full sysselsättning genom ett minskat utanförskap. Regeringen delar uppfattningen att deltagandet på arbetsmarknaden behöver förbättras, särskilt för unga och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

I avsnittet om arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor konstaterar regeringen bl.a. att arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter.

Regeringen uttalar sig också om vissa specifika förslag som nu förhandlas inom EU. När det gäller förslaget till direktiv om elektromagnetiska fält i arbetslivet anför Sveriges utgångspunkt är att direktivet ska ta till vara både arbetstagarnas skyddsbehov och arbetsgivarnas behov av enkla och genomförbara regler på ett tillfredsställande sätt. Det har även varit viktigt för Sverige att direktivet formuleras på ett sätt som gör det så enkelt som möjligt att förstå och tillämpa. När det gäller de nyupptagna förhandlingarna om kompletterande pensionsrättigheter framförs att Sverige generellt välkomnar åtgärder som syftar till att underlätta den fria rörligheten på EU:s inre marknad, men anser att ett direktiv ska utgöra ett ramverk med grundläggande principer. Det är viktigt att direktivet ger utrymme för arbetsmarknadens parter att hantera frågor om tjänstepension genom kollektivavtal. Regeringen är vidare positiv till kommissionens ini-

tiativ att genom förslaget till s.k. tillämpningsdirektiv förbättra och förtydliga tillämpningen av utstationeringsreglerna. Det är angeläget att säkerställa skyddet för utstationerade arbetstagares villkor och främja en sund konkurrens på den inre marknaden, samtidigt som det är viktigt att utstationeringsreglerna respekterar medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller. Regeringen noterar också tillkännagivanden från riksdagen gällande utstationering av arbetstagare och antagandet av ett socialt protokoll.

I avsnittet om jämställdhet och arbetet mot diskriminering konstateras att jämställdhetsarbetet på EU-nivå omfattar dels ett strategiskt arbete för att aktivt främja jämställdhet, dels åtgärder för att ytterligare stärka arbetet med jämställdhetsintegrering i alla relevanta områden och processer. Under året har Sverige bl.a. drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram, särskilt inom kommissionens förslag om programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. EU:s arbete mot diskriminering syftar till att säkerställa en gemensam miniminivå när det gäller skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Regeringen verkar för att arbetet med romers inkludering bör utgå från de mänskliga rättigheterna med särskild betoning på principerna om icke-diskriminering och jämställdhet.

Motionerna

Två motioner har väckts med anledning av skrivelsen. Nedan redovisas endast de yrkanden som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde.

Socialdemokraterna framför i kommittémotion 2012/13:U12 av *Urban Ahlin m.fl.* bl.a. att det är glädjande att Sverige har slutit upp bakom EU:s arbetsmarknadsministrars åtagande att införa en ungdomsgaranti. Partiet ställer sig samtidigt frågande till hur regeringen i realiteten ska klara garantin. Enligt Socialdemokraternas bedömning kommer stora delar av den svenska politiken på området att behöva läggas om för att verkligen kunna garantera en maxgräns på fyra månader. Regeringen har misslyckats med jobben och nu krävs en ny politik (*yrkande 6*).

Partiet menar också att Sverige ska konkurrera med kompetens och inte med låga löner (*yrkande 7*). Vare sig det gäller yngre eller äldre människor och vare sig de befinner sig i eller utanför arbetskraften ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. Kompetensutveckling är en nödvändighet för att förhindra personliga och geografiska arbetslöshetskatastrofer. Socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna.

Socialdemokraterna framför vidare att det är självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö (*yrkande 8*). Partiet anser därför att det är skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöreg-

lerna. Det är enligt partiet särskilt allvarligt eftersom kommissionen, med hänvisning till den ekonomiska krisen, har meddelat att den inte kommer att lägga fram en ny arbetsmiljöstrategi.

I grunden är det enligt Socialdemokraternas mening positivt att kommissionen har lagt fram ett förslag om vad partiet kallar en light-variant av kvotering i bolagsstyrelser. Problemet är enligt partiet att kryphålen är för stora. En jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser löser inte jämställdhetsproblemet i samhället, men är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett samhälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Socialdemokraterna anser att Sverige måste stå upp för jämställdheten i Europa (*yrkande 9*).

Socialdemokraterna konstaterar att den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebildningen ska enligt partiet därför avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen, men enligt Socialdemokraterna är det bara en läpparnas bekännelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att i lex Laval genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar upp för konkurrens genom dumpning av löner och villkor. Därför anser Socialdemokraterna att regelverket som omger kollektivavtalen måste bli starkare (*yrkande 10*).

För Socialdemokraterna är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill. Men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ner löner, försämra arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarknadens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. Den svenska regeringen måste enligt Socialdemokraternas mening kräva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter (*yrkande 11*). Nyligen beslutade riksdagen på arbetsmarknadsutskottets uppmaning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att få till stånd ett socialt protokoll. Förhoppningsvis kan ställningstagandet vara ytterligare ett led i arbetet med att få ett socialt protokoll på plats.

I *Sverigedemokraternas* kommittémotion 2012/13:U13 av Björn Söder m.fl. konstateras bl.a. att det i EU har återupptagits en diskussion om en regelförenkling i pensionssystemen med syfte att underlätta för arbetskraftens rörlighet inom unionen. Det förslag som diskuteras skulle enligt partiet exempelvis göra det möjligt att frångå redan upparbetade kollektivavtalsvillkor för att överensstamma med villkoren i arbetstagarens ursprungsland. Sverigedemokraterna anser att detta skulle kunna undergräva de inarbetade ramarna som i dag finns i Sverige. Även om det är tänkt att förslaget inte ska påverka lönenivåerna finns det en risk för att det kan leda till lönedumpning eftersom arbetskraftskostnaden som helhet kan påverkas (*yrkande 11 i denna del*).

Sverigedemokraterna ser problem med samarbetet inom EU om integrationen av tredjelandsmedborgare, eftersom integrationsproblematiken är komplex och sannolikt skiljer sig mellan länder (*yrkande 12 delvis*). Partiet känner också en stor oro för de resterande medlemsländerna. När den svenska regeringen ska växla information med övriga regeringar finns risken att Sveriges havererade integrationspolitik tas efter av andra länder. Detta skulle enligt Sverigedemokraternas mening kunna leda till mycket stora problem för hela unionen.

Sverigedemokraterna noterar att den rådande krisen används som skäl för EU att även ge sig in på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Partiet vill poängtera att varje land har olika förutsättningar för och olika struktur på sin arbetslöshet och motsätter sig därför å det starkaste alla försök till att styra över sysselsättningsstimulerande åtgärder från EU-nivå. De rekommendationer som har utfärdats av rådet må ligga i linje med regeringens politik, men oaktat detta innebär de försök att påverka vad som bör vara en nationell angelägenhet. Sverigedemokraterna oroas av att regeringen inte har gjort en tydlig markering mot detta. Det sysselsättningspaket som presenterades i april 2012 tydliggör enligt Sverigedemokraterna än mer kommissionens syfte att samordna medlemsstaternas sysselsättningspolitik och verka för en enda, integrerad arbetsmarknad (*yrkande 33*).

I och med den rådande situationen där Sveriges medlemskap i unionen och den fria rörlighet som följer med detta redan är ett faktum har Sverigedemokraterna valt att förorda införandet av ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter, t.ex. den fria förhandlings- och konflikträtten samt rätten att fritt teckna kollektivavtal, gäller inom EU och att dessa inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. Principen om att svenska kollektivavtal ska gälla på svenska arbetsplatser handlar om att alla arbetstagare ska behandlas lika och om allas rätt till likvärdiga löner och arbetsvillkor oavsett nationalitet. Sverigedemokraterna vill därför påminna regeringen om att riksdagen genom ett tillkännagivande har fastställt att detta också bör vara Sveriges ståndpunkt (*yrkande 34*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlar i det följande vissa frågor inom utskottets beredningsområde som tas upp i skrivelsen och motionerna.

När det gäller den europeiska arbetsmarknaden och frågan om en europeisk ungdomsgaranti kan utskottet inledningsvis konstatera att arbetsmarknadspolitiken är och bör vara ett nationellt ansvar. Utskottet välkomnar dock ett samarbete mellan unionens medlemsländer inom ramen för den öppna samordningsmetoden där det ges möjlighet att utbyta erfarenheter och lära av goda exempel. Rådets rekommendation om en europeisk ungdomsgaranti bör ses i ljuset av detta.

Utskottet vill med anledning av vad som framförs i den socialdemokratiska motionen påminna om att partiet, liksom en överväldigande majoritet i utskottet, vid överläggningen den 17 januari 2013 ställde sig bakom såväl tanken på en ungdomsgaranti i sig, som regeringens förslag till ståndpunkt. Enligt utskottets mening utgör ungdomsgarantin ett exempel på just det slags erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna som lämpar sig väl på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet noterar också att bl.a. Internationella arbetsorganisationen (ILO) har nämnt den svenska jobbgarantin för ungdomar som en av flera förebilder för den europeiska ungdomsgarantin (Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?, april 2013). Alliansens politik på området framhålls således, tvärt emot farhågorna i den socialdemokratiska motionen, snarast som ett exempel att lära av för andra medlemsstater. Utskottet anser att samarbetet inom den öppna samordningsmetoden på det arbetsmarknadspolitiska området bör fungera just på detta sätt. Utskottet kan konstatera att när det gäller exempelvis övergången mellan skola och arbetsliv och utformningen av lärlingsanställningar är det Sverige som har samlat intryck från system i andra europeiska länder.

När det gäller Europeiska socialfonden (ESF) anser utskottet, till skillnad från Socialdemokraterna, att sammanhållningspolitiken bör fokuseras på de mest behövande delarna av unionen. Det nyligen presenterade förslaget till reglering av det s.k. sysselsättningsinitiativet för unga är enligt utskottets mening ett bra exempel på ett stöd som riktas mot de mest behövande delarna av EU. Stödet till de mer utvecklade delarna av unionen bör minskas betydligt och tydligt styras mot att stödja framväxten av ett innovativt och kunskapsbaserat näringsliv i linje med målen för Europa 2020-strategin. Detta innebär naturligtvis inte något annat än att regeringen i slutförhandlingen, när den totala utgiftsnivån har stabiliserats, bör agera för att maximera återflödet till Sverige inom sammanhållningspolitiken och övriga utgiftsområden.

När det gäller de farhågor som framförs i den socialdemokratiska motionen om att kommissionen har ambitionen att undanta små och medelstora företag från arbetsmiljöregler noterar utskottet att kommissionen, i det meddelande som nyligen presenterades som en uppföljning av småföretagsakten (COM(2013) 122), bl.a. uttalar att regler som syftar till att skydda människors hälsa och säkerhet måste tillämpas oavsett den ekonomiska aktörens storlek och att små och medelstora företag därför inte kan undantas från sådana regler. Utskottet noterar vidare att meddelandet har hänvisats till näringsutskottet för granskningsutlåtande. Utskottet utgår från att arbetsmiljöaspekterna vid behov kommer att uppmärksammas såväl av näringsutskottet vid granskningen som av regeringen i kommande lagstiftningsarbete på EU-nivå.

I den socialdemokratiska motionen välkomnas kommissionens förslag om EU-regler för kvotering i bolagsstyrelser. Utskottet kan konstatera att civilutskottet vid sin prövning (utl. 2012/13:CU14) fann att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Civilutskottet framförde bl.a. följande i utlåtandet:

De regler som ska gälla för hur ägarna utser styrelseledamöter bör enligt utskottet förbli en sak för varje medlemsstat att bestämma. Det bedöms att det finns förutsättningar för att arbeta vidare nationellt med olika åtgärder för att stärka jämställdheten inom näringslivet. I Sverige har de börsnoterade bolagen inrättat en valberedning inom ramen för rådande självreglering. I självregleringen finns också regler om att eftersträva en jämn könsfördelning. Det går också att på andra sätt påverka attityden hos ägarna. De åtgärder som bör vidtas måste kunna anpassas till de rådande förhållandena i respektive medlemsstat med hänsyn till ägarstruktur, bolagsstyrning och annat jämställdhetsarbete.

Som förslaget ser ut nu finns det enligt utskottet inte tillräckliga skäl att vidta åtgärder på EU-nivå. Målet att skapa ett jämställt beslutsfattande i ekonomiska frågor bedöms kunna uppnås bättre genom nationella åtgärder.

Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än civilutskottet i frågan. Utskottet vill också påminna om att statsrådet Maria Arnholtz vid en information den 21 februari 2013 beskrev en rad andra viktiga jämställdhetsfrågor där regeringen driver en tydlig svensk linje på EU-nivå, exempelvis gällande uppföljning av Pekingplattformen och arbetet med indikatorer om kvinnor och beslutsfattande inom medieområdet. Utskottet anser att regeringens arbete inom unionen även fortsättningsvis bör ha som huvudmål att Sverige ska uppfattas som ett föregångsland på jämställdhetsområdet inom ramen för ett öppet samarbete mellan medlemsstaterna. Målet bör inte vara att driva på för överstatlig lagstiftning som skulle kunna komma i konflikt med gällande svensk rätt.

På arbetsrättens område kan utskottet – med anledning av vad som sägs i den socialdemokratiska motionen om att stärka regelverket som omger kollektivavtalen – konstatera att regeringen, mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande, nyligen har tillsatt en parlamentarisk utredning som utöver att utvärdera tillämpningen av lex Laval bl.a. också ska överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv. Utskottet vill liksom vid höstens behandling av motioner om bl.a. utstationeringar (jfr bet. 2012/13:AU5) välkomna utredningen och anser därför inte att det behövs något ytterligare initiativ från riksdagens sida.

När det särskilt gäller frågan om ett s.k. socialt protokoll, som tas upp i båda motionerna, kan utskottet konstatera att riksdagen efter beredning i utskottet den 28 november 2012 beslutade om ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige bör kräva att EU ska anta ett socialt protokoll för att skydda fackliga rättigheter inom EU (bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53). Utskottet ser inget behov för riksdagen att göra något ytterligare uttalande i frågan.

Utskottet anser till skillnad från Sverigedemokraterna att integrationen av människor från andra länder i de europeiska samhällena kan fungera som en drivkraft för ekonomisk utveckling och social sammanhållning där migranterna kan bidra till tillväxt och kulturell mångfald. Som utskottet tidigare framfört (jfr utl. 2011/12:AU7) anser utskottet att det kan vara en god idé att utbyta erfarenheter eftersom såväl möjligheter som problem med integration är gemensamma för många av medlemsstaterna. Utskottet vill samtidigt tydligt understryka att integration är och bör vara en nationell kompetens. Förutsättningarna skiljer sig åt mellan medlemsstaterna.

När det gäller förhandlingarna om ett nytt tjänstepensionsdirektiv vill utskottet påminna om att det vid överläggning med regeringen den 29 november 2012 ställde sig bakom regeringens ståndpunkt. Regeringen framhöll bl.a. att tjänstepensionsvillkor i Sverige huvudsakligen regleras i kollektivavtal. Det finns ett välutvecklat system för både intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter och det svenska systemet utgör därför inget hinder för den fria rörligheten. Regeringen ansåg att möjligheterna att förhandla och i kollektivavtal reglera villkoren för tjänstepension bör bibehållas. Regeringens övergripande ståndpunkt var att ett eventuellt direktiv bör utgöra ett ramverk med grundläggande principer. Direktivet bör vara förenligt med traditionerna på den svenska arbetsmarknaden och därmed skapa utrymme för arbetsmarknadens parter att genom kollektivavtal hantera frågor om tjänstepension. Utskottet framförde vid överläggningen också att det är viktigt att Sverige under förhandlingarna motverkar eventuella förslag om att återinföra en s.k. flytträtt i direktivet. Utskottet ser inget skäl att frånga den bedömningen.

Utskottet kan sammanfattningsvis ställa sig bakom regeringens skrivelse 2012/13:80 i de delar som rör utskottets beredningsområde. Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser utskottet att motion 2012/13:U11 (S) yrkandena 6–11 och motion 2012/13:U13 (SD) yrkandena 11 i denna del, 12 i denna del, 33 och 34 bör avstyrkas.

Stockholm den 2 maj 2013

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Elisabeth Svantesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Elisabeth Svantesson (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S), Christer Nylander (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarllsson (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Andreas Carlson (KD) och Josefin Brink (V).

Avvikande mening

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2012 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S) och Johan Andersson (S) anför:

Ungdomsarbetslösheten utgör ett enormt hot mot Europas unga. Nyligen kom nya allvarliga siffror från Eurostat om ungdomsarbetslösheten. I EU är hela 23,6 procent av de unga under 25 år arbetslösa. Det är därför viktigt att arbetsmarknadsministrarna har kommit överens om en ungdomsgaranti och glädjande att Sverige har slutit upp bakom åtagandet. Ungdomsgarantin är precis den typ av förändring som krävs för att den svenska arbetsmarknadspolitiken för unga ska börja fungera. Hittills har regeringens inställning dock varit den rakt motsatta, eftersom man inte har velat ge ungdomar ordentligt stöd förrän efter 3–4 månader av arbetslöshet. Utöver höga arbetslöshetstal har det lett till att långtidsarbetslösheten har vuxit och bitit sig fast. Frågan är hur regeringen i realiteten ska klara garantin. För att verkligen kunna garantera en maxgräns på fyra månader kommer stora delar av politiken på området att behöva läggas om. Regeringen har hittills misslyckats med jobben och nu krävs en ny politik.

Fram till 2020 förväntas antalet arbetstillfällen för högutbildade att öka med 16 miljoner i EU medan antalet arbetstillfällen för lågutbildade förväntas att minska med ca 12 miljoner. Samtidigt står EU:s medlemsländer inför en stor demografisk utmaning med en snabbt åldrande befolkning. Vare sig det gäller yngre eller äldre, människor i eller utanför arbetskraften, ska arbetslösheten inte bekämpas med sämre villkor. I stället krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik och investeringar i utbildning och företagande. Kompetensutveckling är en nödvändighet för att förhindra personliga och geografiska arbetslöshetskatastrofer. För att den som har ett arbete ska kunna och våga byta jobb mitt i livet behövs satsningar på vuxenutbildning. Europeiska socialfonden har en viktig roll och bör inte begränsas till de allra fattigaste länderna. I stället behövs ett omfattande arbete för ett hållbart och uthålligt arbetsliv i hela EU.

Behovet av fler arbetade timmar aktualiserar diskussionen om höjd pensionsålder. Samtidigt faller alla tankar om höjd pensionsålder platt om det inte finns en väl utarbetad strategi för hur arbetsmiljön ska förbättras. För oss är det självklart att alla arbetstagare i Europa ska ha rätt till en god arbetsmiljö. Därför är det skrämmande att kommissionen finner det legitimt att undanta ett stort antal arbetstagare från viktiga delar av arbetsmiljöreglerna. Det är särskilt allvarligt eftersom kommissionen har meddelat att den inte kommer att lägga fram en ny arbetsmiljöstrategi med hänvisning till den ekonomiska krisen. Vi ser det som en degradering av arbetsmiljöfrågorna.

Europeiska unionens gemensamma mål är att 75 procent av alla kvinnor och män i åldersgruppen 20–64 år ska vara sysselsatta senast 2020. Om fler ska kunna arbeta måste kvinnorna ha samma villkor som männen på arbetsmarknaden. Ändå har regeringen försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, vilket framför allt drabbar kvinnor. Visstidsanställningar ger bl.a. sämre löneutveckling, lägre ersättning i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen och lägre pension. Sverige har fått kritik från EU-kommissionen för att inte leva upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. Sedan regeringen nyligen upprepade sin vägran att efterkomma visstidsdirektivets krav riskerar Sverige nu att dras inför EU-domstolen.

Efter en tuff politisk kamp presenterade kommissionär Viviane Reding i november 2012 till slut ett konkret förslag om en light-variant av kvoter- ing. I grunden är det positivt att förslaget har lagts fram. I de största börsnoterade företagen inom EU är 84 procent av styrelseledamöterna och 97 procent av styrelseordförandena män. Att främja en ökad jämställdhet i Europa handlar om att använda ett helt batteri av åtgärder. Att bygga ut barn- och äldreomsorgen, stärka föräldraförsäkringen, bekämpa lönediskri- mineringen, reducera deltidarbetet genom att göra heltid till norm samt justera skattestrukturer som hindrar kvinnor att förvärvsarbeta är bara några av de insatser som måste till. En jämnare könsfördelning i bolagssty- relser löser inte hela jämställdhetsproblemet i samhället, men är ett steg som tillsammans med andra flyttar fram positionerna i riktning mot ett sam- hälle där kvinnor har halva makten och hela lönen. Det måste nu även regeringen börja arbeta för. Erfarenheterna visar att för att komma dit räcker det inte med fromma förhoppningar.

Rörligheten över gränserna är en viktig drivkraft för ekonomisk utveck- ling, men det krävs också regler för att säkerställa att rörligheten inte leder till social dumpning, dvs. konkurrens genom låga löner. Den svenska kol- lektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar ansvaret för lönebildningen. Alla försök från EU-kommissionen att lägga sig i lönebild- ningen ska avvisas. Den svenska regeringen säger sig stå upp för den svenska kollektivavtalsmodellen men det är bara en läpparnas beaktelse. I samband med den s.k. Lavaldomen 2007 valde regeringen att genomföra mer långtgående försämringar än vad EU-domstolen krävde i lex Laval. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar upp för konkur- rens genom dumpning av löner och villkor. Därför måste det regelverk som tryggar kollektivavtalens ställning bli starkare.

För oss är det självklart att människor ska kunna röra sig fritt inom EU och arbeta var de vill. Men den fria rörligheten får inte utnyttjas för att pressa ned löner, försämrade arbetsvillkor eller hota rätten för arbetsmarkna- dens parter att sluta kollektivavtal om arbets- och anställningsvillkor. I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla och alla arbetstagare ska behand- las lika och ha rätt till likvärdiga löner och anställningsvillkor oavsett nationalitet. Ett socialt protokoll skulle kunna lösa några av de problem

som uppstod genom Lavaldomen. Ett socialt protokoll skulle också bidra till att rätta till den nuvarande oroande obalansen mellan fri rörlighet för tjänster och fackliga rättigheter. Den svenska regeringen måste därför kräva att EU ska anta ett socialt protokoll som gör det tydligt att de grundläggande fackliga rättigheterna inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. Nyligen beslutade Sveriges riksdag på arbetsmarknadsutskottet uppmaning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att få till stånd ett socialt protokoll. Förhoppningsvis kan riksdagens ställningstagande vara ytterligare ett led i arbetet med att få ett socialt protokoll på plats.

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att motion 2012/13:U12 (S) yrkandena 6–11 bör tillstyrkas.

BILAGA 15

EU-nämndens yttrande 2012/13:EUN2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2012 (skr. 2012/13:80)

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 11 april att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2012 behandlas den övergripande utvecklingen i EU (del 1), horisontella frågor under allmänna rådet (del 2), EU:s förbindelser med omvärlden (del 3), ekonomiska och finansiella frågor (del 4), rättsliga och inrikes frågor (del 5), sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (del 6), konkurrenskraftsfrågor (del 7), transport, telekom och energi (del 8), jordbruk, fiske och livsmedel (del 9), miljö (del 10), utbildning, ungdom, kultur och idrott (del 11) samt EU:s institutioner (del 12). I bilagor redogör regeringen också för mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen, för under 2012 avslutade och pågående överträdelseärenden mot Sverige samt för beslut i ministerrådet som Sverige inte har stött.

EU-nämnden

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden vill även detta år uttrycka sin uppskattning av skrivelsen, som ger en bred översikt över det gångna årets verksamhet i EU.

Relationen mellan regeringen och riksdagen behandlas övergripande i skrivelsens *avsnitt 1.1 Information till samt överläggningar och samråd med riksdagen*. EU-nämnden kan konstatera att det inom riksdagen har utvecklats ett gott samarbete mellan nämnden och sakutskotten vid beredning av angelägna EU-frågor. De förändrade arbetsformer som infördes 2007, som bl.a. poängterar vikten av överläggningar i sakutskotten tidigt i EU:s beslutsprocess, har därmed fått genomslag i riksdagens interna arbete och bör enligt nämndens uppfattning fortsatt tillämpas och utvecklas. Nämnden noterar dock att antalet överläggningar i sakutskotten minskade under 2012 jämfört med 2011, från 78 överläggningar 2011 till 59 under 2012. De tidiga överläggningarna i sakutskotten fyller enligt nämnden en särskilt viktig funktion när förhandlingarna avser omfångsrika förslag som förhandlas under en längre tid. Överläggningarna bidrar också till en mer allsidig belysning av en sakfråga under ärendets gång.

Angelägna frågeställningar för nämnden, liksom dess motsvarigheter i många andra EU-länder, är demokratiskt legitimitet och de nationella parlamentens roll i EU:s beslutsprocesser. Diskussionerna har rört den politiska dialogen med kommissionen och subsidiaritetsprövningarna, men också behovet av ökat samarbete mellan de nationella parlamenten i EU. Dessa frågeställningar har fått särskild aktualitet med anledning av bl.a. finanspakten och Europeiska rådets slutsatser om EMU:s framtida utveckling som antogs i december 2012. Även Cosac (konferensen mellan EU-organen i medlemsländernas nationella parlament) har kontinuerligt uppmärksammat de nationella parlamentens roll, t.ex. informationsflödet mellan parlamenten under pågående subsidiaritetsprövningar och behovet av information om resultatet av prövningarna. Frågor kring ett ökat samarbete mellan parlamenten och en förstärkning av den politiska dialogen har även diskuterats vid informella möten mellan nationella parlament. Informella kontakter föregick också de nationella parlamentens motiverade yttranden till följd av subsidiaritetsprövningen av den s.k. Monti II-förordningen.

Som noteras i skrivelsens avsnitt 1.1 ägde samråd rum inför samtliga möten i Europeiska rådet och ministerrådet. Liksom tidigare vill nämnden framhålla att kontakterna mellan riksdagen och regeringen respektive Regeringskansliet har präglats av god samarbetsanda, skyndsam och effektiv handläggning och beredskap till nödvändig flexibilitet. Det kan framhållas att regeringen som regel har fått stöd för sina ståndpunkter, men att det vid ett fåtal tillfällen har förekommit stöd för oppositionens ståndpunkt, varvid regeringen har fått revidera sin handlingslinje.

Den s.k. beredningsgruppen, som består av en företrädare för varje parti, har sammankallats sju gånger under året, huvudsakligen för att informeras om läget i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020. Nämnden ser positivt på beredningsgruppen som ett kompletterande forum för informell dialog och kunskapsöverföring.

Arbetet i nämnden under 2012 präglades till stor del av den ekonomiska och finansiella krisen och av förhandlingarna om den kommande flerårsbudgeten, inklusive budgeten för sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken. Samråden med nämnden om EU:s yttre förbindelser präglades till stor del av utvecklingen i framför allt Syrien, men också av frågeställningar om asyl och migration.

Det kan konstateras att det som nämnden anfört flera gånger tidigare även äger giltighet i fortsättningen: att EU utvecklas i breda stråk som berör olika politikområden inom EU-samarbetet och som därmed ställer stora krav på samordning inom regeringen, och även inom riksdagen. Detta är särskilt tydligt vad gäller Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen som tillsammans formar en yttre ram för många av rådets beslut och diskussioner och som också utgör basen för en stor del av Europeiska rådets ställningstaganden. Ett annat exempel är terrorism, som bekämpas med åtgärder inom det rättsliga och inrikespolitiska området men som kräver internationell samverkan och där insatser görs på det externa området med koppling till utveckling och säkerhet. Detta gör EU-nämndens roll som ett sammanhållande politiskt sammansatt organ med överblick över alla EU:s politikområden fortsatt angelägen.

Synpunkter med anledning av de olika avsnitten

I det följande lyfter EU-nämnden fram några utvecklingslinjer och enskilda frågor som är av intresse för att belysa regeringens samråd med nämnden.

När det gäller *den övergripande utvecklingen i EU (del 1)* kan det konstateras att det frågekomplex som Europeiska rådet återkommande har behandlat under året har varit den ekonomiska krisen och sysselsättningens och tillväxtens betydelse för att möta de utmaningar som krisen har fört med sig, med särskilt fokus på ungdomsarbetslösheten.

Under 2012 presenterades också ett flertal initiativ, t.ex. förslaget till ett fördjupat samarbete om en finansiell transaktionsskatt och de gemensamma banktillsynsreglerna, i vilket de medlemsstater som så önskar kan delta. Det har i detta sammanhang uttryckts oro i nämnden över att detta kan riskera att leda till ett EU som utvecklas i två olika hastigheter.

Under året avslutades den andra europeiska planeringsterminen som påbörjades i november 2011. Planeringsterminen har nu blivit en etablerad och återkommande del av nämndens arbete. Nämnden har hanterat terminen vid ett flertal tillfällen under 2012 i samband med att den behandlades i olika rådskonstellationer och i Europeiska rådet. Nämnden har på ett principiellt plan framhållit att kommissionens nationella rekommendationer inte är bindande och att riksdagen självständigt beslutar hur underlaget ska användas i

det ordinarie riksdagsarbetet. Nämnden avstod i det sammanhanget uttryckligen från att ta ställning till nationella rekommendationer riktade till andra medlemsstater.

När det gäller *horisontella frågor under allmänna rådet (del 2)* dominerades samråden av förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020. Därutöver informerades den särskilda beredningsgruppen vid ett flertal tillfällen. Vid Europeiska rådets möte den 22–23 november 2012 diskuterades den fleråriga budgetramen, men då någon uppgörelse inte kunde nå ajournerades mötet. Regeringens samråd med EU-nämnden inför novembermötet föranledde en anmälan till konstitutionsutskottet.

Vad gäller *EU:s förbindelser med omvärlden (del 3)* har ett stort antal samråd i nämnden fortsatt gällt situationen och utvecklingen i EU:s södra grannskap och då främst Syrien. Fredsprocessen i Mellanöstern har diskuterats upprepade gånger liksom Irans kärntekniska program. Afrika, särskilt Afrikas horn inklusive Somalia, Sudan och Sydsudan samt utvecklingen i Mali, har stått på agendan ett flertal gånger. Förändringar i Burmas relationer med omvärlden och EU:s förbindelser med Kina är andra områden som har diskuterats i nämnden.

Samrådet om *ekonomiska och finansiella frågor (del 4)* dominerades även under 2012 av frågor knutna till den ekonomiska krisen och arbetet på EU-nivå med att stärka regelverken. Många frågor var av principiell betydelse, t.ex. frågan om en gemensam banktillsyn, ett fördjupat samarbete på området skatt på finansiella transaktioner och de kommande stegen i EMU:s utveckling.

Liksom föregående år var frågor om stöd till medlemsstater med akuta ekonomiska problem, den europeiska stabiliseringsmekanismen och förslag till nya regler om ekonomisk styrning föremål för samråd på ett flertal möten i nämnden. I januari 2012 träffades en överenskommelse inom EU om den s.k. finanspakten som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken. Beredningsgruppen informerades i frågan. Förhandlingar har pågått under året om den s.k. tvåpacken rörande en förstärkning av budgetövervakningen i euroområdet. Endast euroländerna har rösträtt vid beslut i denna fråga men Sverige har deltagit under förhandlingarna, varvid samråd med nämnden skett.

I september presenterade kommissionen sina förslag till en gemensam banktillsyn och en bankunion. Förhandlingar under hösten 2012 ledde till en överenskommelse i rådet i december. Oavsett huruvida Sverige deltar eller inte i den gemensamma banktillsynen kommer förslaget att få betydande konsekvenser för alla medlemsstater, såväl dem som väljer att delta i den gemensamma banktillsynen som dem som väljer att stå utanför. Beredningsgruppen informerades om förslaget till bankunion. Andra förslag med koppling till styrningen av den finansiella sektorn som har behandlats i nämnden har rört kapitaltäckningskraven. Det har funnits en majoritet i nämnden för ståndpunkten att det måste förbli möjligt för Sverige att ställa särskilda krav på kapitaltäckning och för staten att överta banker i kris.

Till Europeiska rådets möte i juni 2012 lade Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy, i nära samarbete med kommissionens, eurogruppens och Europeiska centralbankens respektive ordförande fram rapporten Mot en verklig ekonomisk och monetär union (den s.k. EMU-rapporten). Denna följdes av en interimrapport till Europeiska rådets möte i oktober, kommissionens meddelande Plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union i november och slutligen en rapport av Van Rompuy till Europeiska rådet i december. Vid samråden inför Europeiska rådets möten i juni och december ansåg nämnden att delar av förslagen var alltför långtgående. Kritiken handlade bl.a. om maktförskjutning till EU och begränsningar i medlemsstaternas inflytande över den egna ekonomin. En majoritet ansåg att Sverige inte skulle motsätta sig att euroländerna gick vidare i sitt samarbete, men uttryckte i sammanhanget oro för risken att ett EU i två hastigheter kommer att skapas.

Kommissionen presenterade ett förslag till skatt på finansiella transaktioner i september 2011. Vid Ekofinrådets möte i juni 2012 bekräftades att det saknades enhällighet bland medlemsstaterna för förslaget. I oktober 2012 presenterade kommissionen ett förslag till bemyndigande om att inleda ett fördjupat samarbete mellan elva medlemsstater på området skatt på finansiella transaktioner. Det fanns en majoritet i nämnden för regeringens ståndpunkt att vara skeptisk till ett sådant samarbete, utan att för den skull stå i vägen för andra medlemsstaters vilja att gå vidare.

När det gäller *rättsliga och inrikes frågor (del 5)* har fokus under det gångna året till stor del legat på asyl- och migrationsområdet och personers rörlighet. Det har dels gällt förhandlingarna om EU:s gemensamma asylsystem, men också migrationsfrågor i relation till EU:s yttre förbindelser. Även gränskontroller och förvaltningen av Schengensystemet har medfört diskussion i nämnden. I fråga om reformeringen av EU:s dataskyddsreglering fann såväl konstitutionsutskottet som justitieutskottet att kommissionens förslag inte i alla delar var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Regeringen lyfte bl.a. fram vikten av att värna skyddet för enskildas personliga integritet i avvägningen mot behovet av behandling av personuppgifter. Det fanns enhälligt stöd i EU-nämnden.

Avseende *konkurrenskraftsfrågor (del 7)* har de båda inremarknadsakterna (SMA I och SMA II) rönt stort intresse i nämnden. Delar av oppositionen har återkommande understrukit vikten av att redan överenskomna åtgärder genomförs i alla medlemsländer innan nya åtgärder beslutas. Oppositionen har också visat oro över förslag som skulle kunna innebära en ökad marknadsstyrning av välfärdssystemen, liksom eventuella förslag som skulle kunna innebära en urholkning av arbetsmiljöreglerna för småföretag.

Inom området *jordbruk, fiske och livsmedel (del 9)* har översynen av den gemensamma jordbrukspolitikerna och reformen av den gemensamma fiskeripolitiken stått i fortsatt fokus under i princip alla samråd inför möten i jordbruks- och fiskerirådet under 2012. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna har också diskuterats i nämnden inför behandlingen av EU:s fleråri-

ga budgettram för 2014–2020 i rådet för allmänna frågor och Europeiska rådet.

I linje med nämndens ställningstagande under föregående år gällande EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer ställde sig oppositionen inte bakom regeringens förslag till svensk ståndpunkt rörande bemyndigande för kommissionen att inleda förhandlingar på EU:s vägnar för att förnya protokollet till partnerskapsavtalet om fiske med Madagaskar. Riksdagens ställningstaganden rörande fiskeavtal med flera andra länder utanför EU har också lett till att regeringen inte har stött ett antal beslut i ministerrådet rörande fiskepartnerskapsavtal (se bilaga 3 i regeringens skrivelse).

På *miljöområdet (del 10)* kan det särskilt noteras att det fanns stöd i nämnden för oppositionens ståndpunkt inför miljørådet den 9 mars 2012 när det gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier. Oppositionen ansåg då att det kompromissförslag som det danska ordförandeskapet hade presenterat inför rådsmötet skulle stödjas.

Stockholm den 19 april 2013

På EU-nämndens vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (FP), Marie Granlund (S), Susanna Haby (M), Bo Bernhardsson (S), Kerstin Haglö (S), Pyry Niemi (S), Lars Ohly (V), Karl Sigfrid (M), Staffan Danielsson (C), Maria Plass (M), Anna-Lena Sörenson (S), Christina Zedell (S), Bodil Ceballos (MP), Robert Halef (KD), Bengt-Anders Johansson (M), Kent Ekeröth (SD), Nils Brown (M).